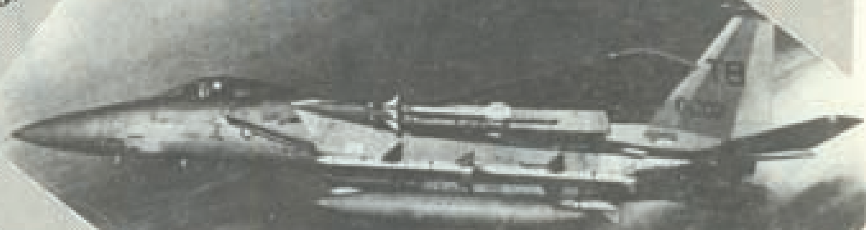
η Μαχη

Νο 5

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΕΣ
ΑΓΟΡΑ ΤΟΥ ΑΙΩΝΑ
ΠΟΛΕΜΙΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ

Στρατιωτικοποίηση – η νέα διέξοδος (;) των καπιταλιστών

ΠΑΣΟΚ-Ν.Δ.: αγώνας δρόμου

για την υποστήριξη των καπιταλιστών

Απο τις Ευρωεκλογές μέχρι σήμερα έχουν επιταχυνθεί οι διαδικασίες αλλαγών στο επίπεδο των πολιτικών κομμάτων. Η εκλογή του Μητσοτάκη σαν πρόεδρου της Ν. Δημοκρατίας, άνοιξε την σαιζόν πολύ πιο γρήγορα κι απότομα απ΄ ότι αναμενόταν. Οι φήμες για άμεσες εκλογές που αντικαταστάθηκαν πολύ γρήγορα με μερική αναδόμηση της κυβέρνησης και την απομάκρυνση Τρίτση και Κεδίκογλου, έδωσε τον τόνο για μια μακρόσυρτη και "επώδυνη" προεκλογική περίοδο.

Απο κεί και πέρα το κέντρο των ζυμώσεων πήγε γύρω απο το θέμα Καραμανλής και Προεδρία. Το ερώτημα —καυτή πατάτα για όλα σχεδόν τα κόμματα— είναι η κοινή ή όχι υποστήριξη του Καραμανλή σαν Πρόεδρου για την επόμενη πενταετία. Το ζήτημα αυτό δεν έχει ακόμα κλείσει, κοινή συναινέσει, γιατί η τοποθέτηση πάνω

σ' αυτό εξαρτάται τόσο απο τις εσωκομματικές διαδικασίες που περνάνε αυτή την περίοδο όλα τα κόματα, όσο κι απο τις πολιτικές και κοινωνικές συμμαχίες που θα διαμορφωθούν στο επόμενο χρονικό διάστημα.

Οι ζυμώσεις δεν περιορίζονται μόνο στο χώρο του ΠΑΣΟΚ και της Ν.Δ., αλλά επεκτείνονται και στα υπόλοιπα κόμματα, κοινοβουλευτικά και μη (ΚΚΕ, ΚΚΕεσ, ΕΔΑ, ΚΟΔΗΣΟ και άλλα κόμματα του Κέντρου μέχρι τον ακροδεξιό χώρο). Εκεί τα ερωτήματα είναι ακόμα πιο πιεστικά δεδομένου ότι σε μια τέτοια προεκλογική περίοδο χρειάζεται να ξεκαθαρίσουν γρήγορα μια γραμμή: απο το ποιό κόμμα θα υποστηρίξουν στις εκλογές, μέχρι τον τρόπο που αυτό θα το επιδιώξουν (απο την απλή υποστήριξη, μέχρι την προεκλογική συνεργασία ή ακόμα και την προσχώρηση σ' ένα απο τα μεγάλα κόμματα).

Το αποτέλεσμα όλων αυτών των ζυμώσεων δεν είναι ακόμα δεδομένο. Την έκβαση-του θα την κρίνουν περισσότερα πράγματα απο τις διαβουλεύσεις και τα ανταλλάγματα ανάμεσά-τους. Μέσα σε μια οικονομική συγκυρία που οι καπιταλιστές "αγωνίζονται" για την επιβίωσή-τους, οι διαχειριστικές προτάσεις των κομμάτων για την επόμενη τετραετία θα έχουν μεγάλο βάρος. Το ΠΑΣΟΚ έχει ήδη αρχίσει τον "τίμιο" αγώνα για την διάσωση των καπιταλιστών. Η Ν.Δ. χρειάζεται να συγκεκριμενοποιήσει κι αυτή τις προτάσεις-της. Οι κοινωνικές συμμαχίες που στήριζαν παλιότερα αυτά τα κόμματα βρίσκονται σε κρίση. Θα κερδίσει όποιος τις επαναπροσδιορίσει με κέντρο τον εαυτό-του. Η πρωτοβουλία βρίσκεται στα χέρια του ΠΑΣΟΚ.

ΠΑΣΟΚ και καπιταλιστές

Η εκλογή του ΠΑΣΟΚ με την ανοχή ή την στήριξη των καπιταλιστών στις προηγούμενες εκλογές είναι πια κοινό μυστικό. Το πρόβλημα είναι πώς απο μια στιγμή και πέρα αυτή η συμμαχία μπήκε σε κρίση, όχι λόγω της σοσιαλιστικής πολιτικής του ΠΑΣΟΚ, αλλά λόγω της αναφοράς-του σε μια ευρύτερη συμμαχία με αντιφατικές επιπτώσεις. Ετσι η στήριξη του ΠΑΣΟΚ ταυτόχρονα σε καπιταλιστές, σε μεσοαστούς, και σε κομμάτια της εργατικής τάξης, ενώ σε περίοδο οικονομικής ανάπτυξης μπορούσε να λειτουργήσει, σε περίοδο κρίσης δημιουργούσε προστριβές και συγκρούσεις ανάμεσα στα διάφορα κομμάτια της συμμαχίας.

Για να γίνει πιο καθαρό αυτό θα μπορούσε κανένας να χρησιμοποιήσει σαν παράδειγμα την ίδια την πολιτική του ΠΑΣΟΚ στις προβληματικές. Αρχικά η επιδίωξη ήταν και προς τις δυό κατευθύνσεις: δηλαδή απο την μια να στηριχτεί το κεφάλαιο που αντιμετώπιζε κρίση ανταγωνιστικότητας και από την άλλη να μείνουν ανοιχτές οι επιχειρήσεις για να μην χάσουν την δουλειά-τους οι εργαζόμενοι. Αυτοί οι στόχοι απο μια στιγμή και πέρα έγιναν αρκετα αντιθετικοί μεταξύ-τους. Η κρίση των τραπεζών, η θεσμοθέτηση κριτηρίων για την χρηματοδότηση των βιομηχανιών απο τις τράπεζες, και η αποκατάσταση της αποδοτικότητάς-τους με βάση την συμπίεση του κόστους (άρα απολύσεις, άρα χαμηλά μεροκάματα), έδειξε ότι η συμμαχία δεν μπορούσε να κρατηθεί όπως είχε επιδιώξει το ΠΑΣΟΚ σε μια αρχική πρίοδο.

Αυτό το έκαναν αρκετά καθαρό κι οι βιομήχανοι, που δεν αρκέστηκαν απλά στις διαμαρτυρίες του ΣΕΒ ενάντια στην πολιτική της κυβέρνησης, αλλά άρχισαν να παίρνουν και πολιτικές πρωτοβουλίες. Λειτούργησαν σαν συσπειρωτικός πόλος όχι μόνο για τους δυσαρεστημένους βιομήχανους αλλά και για τους έμπορους και για τους βιοτέχνες που είχαν αρχίσει κι αυτοί να διαμαρτύρονται για τις πρωτοβουλίες του Κεδίκογλου και τους περιορισμούς των τραπεζών. Το αποτέλεσμα ήταν η γνωστή προεκλογική (λίγο πριν τις ευρωεκλογές) συγκέντρωση στην πλατεία της Παλιάς Βουλής οπου ήταν αρκετά ασυνηθίστη για τα ελληνικά πράγματα. Ηταν η πρώτη φορά που οι καπιταλιστές μπήκαν με άμεσο τρόπο —δηλαδή σαν πολιτικό κόμμα— στην πολιτική σκηνή. Η συνέχεια ήταν η δημιουργία Συμβούλιου Ιδιωτικής Πρωτοβουλίας —πάλι με συνεργασία βιομηχάνων, εμπόρων και βιοτεχνών— που προσπάθησε να δώσει μια μονιμότητα σ' αυτή την συμμαχία και να παίξει ένα πιο ενεργητικό πολιτικό ρόλο στις διάφορες εξελίξεις.

Η πρωτοβουλία αυτή, ενισχυμένη με τα αποτελέσματα των ευρωεκλογών, δημιούργησε αρχικά πανικό στο ΠΑΣΟΚ. Η εύκολη υπεκφυγή, με δημόσιες δηλώσεις, ότι ήταν πρωτοβουλία των ακροδεξιών δεν φάνηκε να λύνει το πρόβλημα. Αντίθετα περιέπλεκε την κυβέρνηση σε ακόμα μεγαλύτερους καυγάδες με τον ΣΕΒ και τους έμπορους γύρω απο το ποιός κινεί αυτή την υπόθεση, πράγμα που όξυνε ακόμα περισσότερο τις σχέσεις μεταξύ-τους. Για το ΠΑΣΟΚ το ζητούμενο δεν ήταν η ακόμα μεγαλύτερη όξυνση στις σχέσεις-του με τους βιομήχανους αλλά η αποκατάσταση της προηγούμενης, αρχικής, αμοιβαίας εμπιστοσύνης και υποστήριξης. Γι' αυτό χρειαζόταν να τους πείσει και να τους ξανακερδίσει. Η πολιτική περίοδος που μπήκαμε μετά τις ευρωεκλογές χαρακτηρίζεται απο την προσπάθεια να ανταποκριθεί σ' αυτό τον στόχο.

Ετσι και μόνον έτσι μπορούμε να μιλήσουμε πια για μια στροφή της κυβέρνησης στο οικονομικό και στο πολιτικό επίπεδο, που καθημερινά γίνεται όλο και πιο φανερή. Σ' αυτή μπορούμε να εντάξουμε και την απομάκρυνση Τρίτση και Κεδίκογλου, τον καυγά που έχει ανοίξει για τις προβληματικές και την ΠΥΡΚΑΛ, την αποκάλυψη "τραπεζικών σκανδάλων" με ρυθμό καθημερινών ανακοινώσεων και τέλος τις πρόσφατες δηλώσεις του υπουργού Γεωργίας για τον έλεγχο των "προβληματικών" Συνεταιρισμών.

Οι φήμες για πρόωρες εκλογές και η διάψευσή-τους, ήταν μια στιγμιαία ταλάντευση του ΠΑΣΟΚ εάν αυτή η στροφή θα γινόταν πριν ή μετά τις εκλογές. Η επιλογή ήταν το πρώτο. Την εφαρμογή αυτής της στροφής παρακολουθούμε να προχωράει τώρα σ' όλα τα μέτωπα.

Επιχείρηση «βιωσιμότητα»

Εάν κανένας ήθελε να βρεί την διαφορά ανάμεσα στην προηγούμενη και στην σημερινή πολιτική του ΠΑΣΟΚ, θα ήταν λάθος να την έψαχνε απλά και μόνο στο ρόλο του κράτους. Δηλαδή ότι την πρηγούμενη περίοδο το ΠΑΣΟΚ έβλεπε το ξεπέρασμα της οικονομικής κρίσης με μοχλό το κράτος, ενώ σήμερα περιορίζεται στον ρόλο της ιδιωτικής πρωτοβουλίας. Αυτό είναι αρκετα απλοποιημένη ανάλυση που μολονότι θίγει κάποιες συνέπειες της πολιτικής, δεν θίγει την διαφορετική πολιτική συνολικά.

Μολονότι κάθε σχηματοποίηση έχει τον κίνδυνο της αφαίρεσης, η στροφή του ΠΑΣΟΚ αυτή την περίοδο μπορεί να χαρακτηριστεί σαν η γενίκευση και πιο αυστηρή εφαρμογή του κριτήριου της βιωσιμότητας σε όλη την οικονομία: ιδιωτική, κρατική, βιομηχανική και αγροτική. Με βάση αυτό το κριτήριο καθορίζεται αυστηρά η χρηματοδότηση των ιδιωτικών και κρατικών βιομηχανιών, η λειτουργία ή το κλείσιμο ολόκληρων υπηρεσιών όπως π.χ. στην Κοινή Ωφέλεια (ΟΤΕ—τηλεφωνήτριες, ΔΕΗ—καταμετρητές), η συνέχιση ή μη παραγωγής κάποιων αγροτικών προϊόντων ή αγροτοβιομηχανιών.

Μ' αυτό το κριτήριο ο περιορισμός ή έστω ο έλεγχος της ανεργίας, είναι στόχος ασυμβίβαστος. Γι' αυτό άλλωστε σ' αυτή την καινούργια φάση τα "προγράμματα" ανέργων πληθαίνουν ενώ αυτοί που έχουν δουλειά όλο και μειώνονται καθημερινά.

Η αλλαγή αυτή στην πολιτική της κυβέρνησης δεν έγινε απότομα. Ενώ σε μια αρχική περίοδο στόχος ήταν το να κρατηθούν ανοιχτές όλες οι βιομηχανίες έστω και με υπερχρέωσή-τους στις τράπεζες και το κράτος σε μια επόμενη περίοδο μπήκαν διάφοροι περιορισμοί που είχαν σαν αποτέλεσμα πολλές βιομηχανίες να κλείσουν, οι "προβληματικές" να περιοριστούν και το κονσόρτσιουμ των τραπεζών που έγινε για την χρηματοδότισή-τους, να πάψει κι αυτό ουσιαστικά να λειτουργεί. Το αποφασιστικό στοιχείο που βάρυνε πάνω σ' αυτή την αλλαγή πολιτικής ήταν η ένταση της κρίσης στις τράπεζες.

Στην Ελλάδα το βιομηχανικό κεφάλαιο είχε αναπτυχθεί σε μεγάλο δέσιμο με τις τράπεζες, κι αυτό είτε γιατι αρχικά οι ίδιοι οι τραπεζίτες προχώρησαν σε διάφορες επενδύσεις, είτε γιατι αργότερα (σε περίοδο οικονομικής άνθισης) τα δάνεια ήταν πολύ φτηνή υπόθεση. Η ίδια πρακτική, ίσχυε και για τον κρατικό τομέα, είτε παραγωγικό (πολύ περιορισμένο στην Ελλάδα) είτε για τις υπηρεσίες της Κοινής Ωφέλειας και την Διοίκηση.

Με την κρίση οι τράπεζες, στην πλειοψηφία-τους κρατικές, βρέθηκαν μπροστά στην εξής κατάσταση: απο την μια τα παλιά χρέη ιδιωτών και κράτους κινδύνευαν να γίνουν "παγωμένες πιστώσεις" (δηλαδή να μην ξεπληρωθούν) ενώ απο την άλλη αυξήθηκε ακόμα περισσότερο η ζήτηση για καινούργια δάνεια. Κάτω απο ομαλές περιπτώσεις αυτό δεν θα δημιουργούσε μεγάλες δυσκολίες. Συνεργασία με ξένες τράπεζες, αύξηση των καταθέσεων, θα μπορούσαν να βολέψουν προσωρινά το πρόβλημα. Ομως μέσα στην κρίση ούτε η πρώτη ούτε η δεύτερη προοπτική είχαν δυνατότητες επιτυχίας. Απο την μια η κρίση των τραπεζών διεθνώς δεν άφηνε τα περιθώρια για εξωτερικούς δανεισμούς, απο την άλλη οι καταθέσεις στις τράπεζες είχαν σημαντικά μειωθεί, λόγω κρίσης της ναυτιλίας, των περιορισμών στην μετανάστευση, και των ψηλών επιτοκίων στις ξένες τράπεζες. Σε μια περίοδο κρίσης όπου η απόδοση των επενδύσεων είναι περιορισμένη, οι καπιταλιστές προτιμούν να μεγαλώνουν τα κέρδη-τους κάνοντας καταθέσεις στις τράπεζες της Ν.Υόρκης παρά χτίζοντας εργοστάσια στην Ελλάδα.

Η κρίση των τραπεζών περιορίζει τις επιλογές

Η κρίση των τραπεζών σημαίνει ότι η κυβέρνηση περιορίζεται στις επιλογές-της, και δεν μπορεί να κρατάει ανοικτές όλες τις άκρες. Μπροστά στην απειλή να χάσει την ανοχή των καπιταλιστών βάζει την βιωσιμότητα σαν το μόνο κριτήριο στην απο δώ και πέρα πολιτική-της. Γιατι βιωσιμότητα για τους καπιταλιστές είναι "αντικειμενικό" κριτήριο κι όχι "κομματικό" (όπως π.χ. ο έλεγχος των τιμών και των απολύσεων).

Για τις τράπεζες το κριτήριο της "βιωσιμότητας" σημαίνει μεγαλύτερο έλεγχο του προς τα πού πηγαίνουν τα δάνεια, περιορισμούς στην εξαγωγή συναλλάγματος, αποδέσμευση των τραπεζών απο τα διάφορα ελλείματα του δημόσιου τομέα.

Το πέρασμα σ' αυτή την καινούργια κατάσταση δεν ήταν κάτι εύκολο, όπως άλλωστε δείχνει και το ξέσπασμα διαφόρων "τραπεζικών σκανδάλων" που εμφανίζονται καθημερινά στον τύπο. Απο την Κεντρική Τράπεζα, μέχρι την υπόθεση Λιντοβόη—Πόπωτα, έως τις διάφορες "αποκαλύψεις" καταχρήσεων σε διάφορα υποκαταστήματα, όλες αυτές οι ιστορίες δεν είναι παρά οι συγκρούσεις που οξύνονται σε μια περίοδο που αλλάζει ο προσανατολισμός των τραπεζών και τα κριτήρια που αυτές βάζουν για την χρηματοδότηση των επιχειρήσεων.

Στην βιομηχανία "βιωσιμότητα" σημαίνει μια πολιτική που να βοηθάει και να στηρίζει την ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων μέ κάθε μέσο. Ετσι ενώ στην αρχή ο Αρσένης είχε υποσχεθεί την σταθερότητα της δραχμής απέναντι στο δολλάριο τον τελευταίο καιρό η συνεχής υποτίμησή-της λειτουργεί σαν βασικό στοιχείο της ανταγωνιστικότητας των ελληνικών προϊόντων στην διεθνή αγορά. Αυτή η πολιτική δεν έμεινε απαρατήρητη απο την Ενωση Ελληνων Εξαγωγέων που στο πρόσφατο συνέδριό-τους ευχαρίστησαν την κυβέρνηση γι αυτή την πολιτική. Κι όπως τόνισε κι ο πρόεδρος της Ενωσης αυτή μπορεί να είναι η απαρχή μιας νέας περιόδου ανάμεσα στους Ελληνες εξαγωγείς και την κυβέρνηση.

Ενώ πριν λίγους μήνες ο Βαϊτσος εμφάνιζε ένα μακροχρόνιο πρόγραμμα ανάπτυξης της ελληνικής βιομηχανίας με βάση μια σειρά απο μελέτες πάνω σε όλους τους βασικούς κλάδους (δουλειά που χρειάστηκε προετοιμασία τριών ετών, όπως δήλωσε), μετά απο λίγο βγήκε ο Αρσένης και με δήλωση πίστης στον ρόλο της ιδιωτικής πρωτοβουλίας και στην αρχή του κέρδους, βεβαίωσε τους βιομήχανους ότι θα συνεχίσει το κράτος να τους επιδοτεί. Ετσι οι υποσχέσεις για τα μεγάλα αναπτυξιακά προγράμματα και την κρατικοποίηση των προβληματικών, είχαν σαν κατάληξη να ξαναγυρίσει η κυβέρνηση στην παλιά γνωστή συνταγή της άμεσης βοήθειας στους "χειμαζόμενους" καπιταλιστές.

Οχι μόνο εγκαταλείφθηκαν οι "αναπτυξιακές" κρατικές πρωτοβουλίες που θα "έσπαγαν" την επενδυτική αποχή, αλλά το κριτήριο του κέρδους μπήκε πολύ πιο καθαρά και στον δημόσιο τομέα. Ξαφνικά η Διοίκηση του ΟΤΕ ανακάλυψε ότι απασχολεί πολλούς "αργόσχολους" με πρώτες τις τηλεφωνήτριες, ενώ οι διανομείς τηλεγραφημάτων δεν είναι "βιώσιμος τομέας" τώρα που έχουν διαδοθεί τα τέλεξ. Αντίστοιχα η ΔΕΗ ανακάλυψε ότι οι λογαριασμοί μπορούν να βγαίνουν "κατα προσέγγιση" απο τα κομπιούτερ και άρα οι καταμετρητές έπαψαν κι αυτοί να είναι "βιώσιμοι". Απο το πάγωμα των προσλήψεων η Κοινή Ωφέλεια στην νέα περίοδο περνάει στην απειλή απολύσεων και πρακτικά στην διάλυση ολόκληρων κλάδων με την μέθοδο των "εσωτερικών μεταθέσεων".

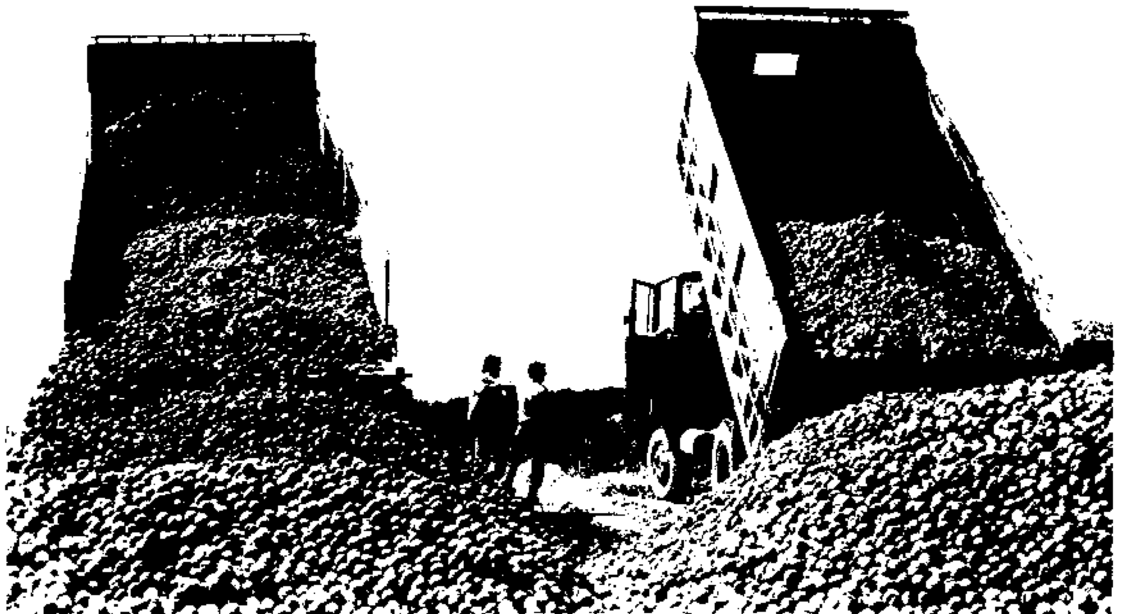
Στο μέτωπο των τιμών ο Κεδίκογλου έγινε το πρόσωπο της ημέρας και στόχος της επίθεσης βιομήχανων και εμπόρων επειδή πέρασε τα γνωστά μέτρα για την "εξυγίανση του εμπορίου". Ενώ στην πραγματικότητα αυτά τα μέτρα αποσκοπούσαν στο μεγαλύτερο έλεγχο των μικρομεσαίων εμπόρων απο τράπεζες και κράτος, πράγμα που αρχικά είχε και την συμφωνία ΣΕΒ και εμποροβιομηχανικού επιμελητήριου, στη συνέχεια η επίθεση συγκεντρώθηκε στις δήθεν αστυνομικές μεθόδους ελέγχου των τιμών πράγμα που συσπείρωσε εμπόρους και βιομηχάνους εναντίον-του.

Μπροστά σ' αυτόν τον κίνδυνο όχι μόνο ο Κεδίκογλου απομακρύνθηκε απο την κυβέρνηση αλλά ο Ακριτίδης, ο νέος υπουργός Εμπορίου, έκανε δηλώσεις ότι ο νόμος για τον ΕΜΠΟ ουσιαστικά αποσύρεται, ενώ ταυτόχρονα, σαν χειρονομία καλής θέλησης "απελευθερώθηκαν" και οι τιμές διαφόρων προϊόντων.

Η ανταπόκριση των βιομηχάνων και εμπόρων σ' αυτά τα ανοίγματα της κυβέρνησης ήταν άμεση: όχι μόνο διάλυσαν το Συμβούλιο Ιδιωτικής Πρωτοβουλίας αλλά βγήκε και ο Παπαλεξόπουλος, σαν πρόεδρος του ΣΕΒ, και με δηλώσεις-του, αναγνώρισε τα θετικά βήματα που έκανε η κυβέρνηση και διαβεβαίωσε ότι για τον ΣΕΒ δεν μπαίνει, τουλάχιστον για το '84, θέμα κατάργησης της ΑΤΑ.

Μετά απο τόσες επιτυχίες, υπάρχει πια η αυτοπεποίθηση στο ΠΑΣΟΚ ότι όχι μόνο μπορεί να μεγαλώσει τις πιέσεις-του στο εργατικό κίνημα αλλά και να τις επεκτείνει και σε άλλα κομμάτια, όπως τους ίδιους τους αγρότες.

Περικοπές για τους αγρότες

Στην τελευταία δεκαετία υπήρξε μια φοβερή ανάπτυξη στην αγορά των αγροτικών προϊόντων. Τη δεκαετία του'70 η παγκόσμια αγροτική παραγωγή αυξήθηκε με ετήσιο ρυθμό 2,4% ενώ η αύξηση του πληθυσμού την ίδια περίοδο ήταν 1,9%. Ακόμα και στις περιόδους της μεγάλης οικονομικής ύφεσης, το '74—'75 και το '81—'82 η εικόνα αυτή δεν άλλαζει.

Η ΕΟΚ μπαίνει απο την αρχή σ' αυτή την αγορά ξεκινώντας απο θέση αρκετά πλεονεκτική. Απο την μια έχει εξασφαλίσει μια αρκετά προστατευμένη εσωτερική αγορά και απο την άλλη οι εξαγωγές-της είναι σε τυποποιημένα αγροτικά προϊόντα, βιομηχανοποιημένα ή νωπά. Αυτό σήμαινε μια πολιτική χρηματοδοτήσεων και επιδοτήσεων προς τα κράτη μέλη που

όχι μόνο θα εξασφάλιζαν την ανταγωνιστικότητα των προϊόντων στο διεθνές επίπεδο αλλά και θα κρατούσαν τις τιμές στην προστατευμένη ευρωπαϊκή αγορά σε ψηλά επίπεδα. Ετσι ενώ κάθε χρόνο τα "πλεονάσματα" συσσωρεύονταν στις διάφορες χώρες, με αποτέλεσμα πολλές φορές να καταστρέφονται (ή να δίνονται κονσέρβες στα σχολεία), οι τιμές των προϊόντων παρέμεναν στα ύψη. Αυτό όμως δεν εμπόδιζε το Αγροτικό Ταμείο να πληρώνει τις επιδοτήσεις στα κράτη μέλη της ΕΟΚ, δεδομένου ότι τα κέρδη απο τις εξαγωγές ήταν αρκετά για να καλύπτονται και οι ανάγκες του Ταμείου.

Μέσα στον διεθνή ανταγωνισμό οι χώρες μέλη της ΕΟΚ είχαν και τον δικό-τους εσωτερικό ανταγωνισμό για το ποια απ' όλες θα έβγαινε η πιο κερδισμένη απ' αυτή την υπόθεση. Ετσι η κάθε μια πίεζε για μεγαλύτερη προστασία των δικών-της προϊόντων και διεκδικούσε τις ψηλότερες επιδοτήσεις για να καλύψει τις ανάγκες που δημιουργούσαν τα "πλεονάσματα". Η κάθε κυβέρνηση προσπαθούσε μ' αυτό τον τρόπο όχι μόνο να εξασφαλίσει μεγαλύτερα κέρδη για τους δικούς-της καπιταλιστές αλλά και περισσότερα πολιτικά στηρίγματα μέσα στα νεοπλουτισμένα κομμάτια της υπαίθρου.

Και στην Ελλάδα η εξέλιξη δεν ήταν διαφορετική. Η αγροτική παραγωγή αναπτύχθηκε κύρια με εξαγωγικό προσανατολισμό, έτσι που τώρα να εμφανίζει ο Αρσένης αύξηση του Εθνικού Εισοδήματος για το '83, που προέρχεται αποκλειστικά και μόνο απο την γεωργία, ενώ αντίθετα ο ρυθμός ανάπτυξης της βιομηχανίας για την ίδια χρονιά συνεχίζει να είναι αρνητικός. Οι συνέπειες όλης αυτής της ανάπτυξης στην ελληνική γεωργία βαρύναν όχι μόνο στο οικονομικό επίπεδο αλλά και στο πολιτικό.

Οικονομικά σήμανε τον πλουτισμό διαφόρων αγροτικών στρωμάτων, που απο μια στιγμή και πέρα, με την βοήθεια των συνεταιρισμών και της Αγροτικής Τράπεζας άρχισαν να επενδύουν τα κέρδη-τους και προς άλλες κατευθύνσεις: Απο τομείς που ήταν άμεσα δεμένοι με την γεωργία, διανομή, εμπορία και επεξεργασία των αγροτικών προϊόντων (φορτηγά—ψυγεία, βιομηχανίες) μέχρι τομείς τελείως διαφορετικούς όπως επενδύσεις στον τουρισμό (ξενοδοχεία), στα βαπόρια (οι εταιρείες λαϊκής βάσης) κλπ.

Πολιτικά τα καινούργια αυτά στρώματα της υπαίθρου δεν μπορούσαν πια να καλυφτούν απο την Ν.Δ. και τις μορφές πολιτικής συμμετοχής που αυτή τους εξασφάλιζε (κομματάρχες και βουλευτές ξεκομένους απο την αγροτική παραγωγή). Αντίθετα το ΠΑΣΟΚ και πολιτικά και οργανωτικά υπήρξε μια θελκτική προοπτική γι' αυτά τα στρώματα. Η δυνατότητα μιας πιο άμεσης πολιτικής συμμετοχής (συνεταιρισμοί, τοπικές κομματικές οργανώσεις, νομαρχιακά συμβούλια κ.ά.) καθώς και η πολιτική της "σκληρής" διαπραγμάτευσης για καλύτερους όρους συμμετοχής στην ΕΟΚ ανταποκρίνονταν στις οικονομικές ανάγκες και στα πολιτικά οράματα αυτών των στρωμάτων.

Η περίοδος όμως με τις παχιές αγελάδες φαίνεται ότι βρίσκεται σε κάμψη. Οι περιορισμοί απο την κρίση αρχίζουν να εμφανίζονται και σ' αυτό το επίπεδο. Οι πόροι του Κοινοτικού Ταμείου μειώνονται. Οι περιορισμοί στο διεθνές εμπόριο και η κρίση των τραπεζών πιέζουν τα κράτη—μέλη να ζητάνε περικοπή της σύνδρομής-τους (Αγγλία, Γερμανία). Το Αγροτικό Ταμείο ειδοποιεί τα Κράτη—μέλη ότι θα σταματήσει να πληρώνει τις επιδοτήσεις που έδινε παλιότερα. Χρειάζεται να περιοριστεί η παραγωγή και να ανέβει η ανταγωνιστικότητα των αγροτικών προϊόντων. Αυτό σημαίνει μικρότερο κόστος παραγωγής.

Με πολλούς καυγάδες και ανταγωνισμούς οι επί μέρους κυβερνήσεις αρχίζουν να προσαρμόζονται στις καινούργιες ανάγκες. Δεν είναι άλλωστε ούτε αυτές διατεθειμένες να στηρίξουν με δικά-τους ελλείματα την αγροτική παραγωγή έτσι όπως λειτουργούσε μέχρι τώρα. Το ΠΑΣΟΚ για πρώτη φορά μιλάει για "προβληματικές" μονάδες στην γεωργία. Ο Σημίτης σε πρόσφατες δηλώσεις-του μιλάει για αναγκαίες περικοπές στα δάνεια που δίνει η Αγροτική Τράπεζα σε "προβληματικές" αγροτικές βιομηχανίες. Παράλληλα, με αφορμή μια πρόσφατη συνάντηση των Υπουργών Γεωργίας της ΕΟΚ, αναφέρθηκε στις ελλείψεις που έχει το σύστημα των γεωργικών επιδοτήσεων στην Ελλάδα και στην αναγκαιότητα της προσαρμογής-του στα καινούργια δεδομένα.

Η άλλη ένδειξη για τις πιέσεις της "βιωσιμότητας" στην γεωργία είναι οι δηλώσεις πάλι του ίδιου υπουργού ότι θα πρέπει να κλείσουν οι "προβληματικοί" συνεταιρισμοί, που είναι "υπερχρεωμένοι" στην Τράπεζα. Μ' αυτό τον τρόπο θέλουν να περιορίσουν τους πιστωτικούς συνεταιρισμούς, τους δεμένους κύρια με την μικροϊδιοκτησία και τους πιο φτωχούς αγρότες και να ενισχύσουν αυτούς που θα στηρίζονται στην εμπορία και επεξεργασία των προϊόντων, δηλαδή αυτούς που βοηθάνε στην ακόμα μεγαλύτερη διαφοροποίηση ανάμεσα στα διάφορα αγροτικά στρώματα.

Σε μια τέτοια περίοδο που ετοιμάζονται αλλαγές είναι φυσικό να εμφανιστούν διάφοροι που διεκδικούν την λύση προς την μεριά-τους. Η Ενωση Εξαγωγέων ζητάει απο την Κυβέρνηση να μειώσει τον ρόλο των συνεταιρισμών που εξάγουν αγροτικά προϊόντα, έτσι ώστε να αναλάβουν αυτοί κατ' αποκλειστικότητα τις εξαγωγές. Απο την Ν.Δ. αρχίζει γενικότερα μια επίθεση στους συνεταιρισμούς, με την επιχειρηματολογία ότι εμποδίζουν τον ελεύθερο ανταγωνισμό στην γεωργία, ο οποίος θα οδηγούσε ευκολότερα και γρηγορότερα στην προσαρμογή στα διεθνή ανταγωνιστικά πλαίσια.

Το ΠΑΣΟΚ καταλαβαίνει ότι τα μέτρα που θέλει να πάρει για την γεωργία θα έχουν αρνητικές πολιτικές συνέπειες για το ίδιο. Μέχρι τώρα η βασική πολιτική-του δύναμη συνεχίζει να βρίσκεται στους αγρότες, κι αυτό το έδειξαν και τα αποτελέσματα των ευρωεκλογών: Ενώ στις πόλεις η δυναμή-του μειώθηκε, αντίθετα στην επαρχία είτε έμεινε σταθερό είτε παρουσίασε μια μικρή άνοδο. Αυτό το βάζει σε διλλήματα για τον τρόπο που θα πρέπει να προχωρήσει στα διάφορα μέτρα που θέλει να πάρει. Ακόμα βρίσκεται στο στάδιο δηλώσεων και κάποιων δοκιμών. Σ' αυτή την διαδικασία βασική βοήθεια είναι οι συνεταιρισμοί και μέσα απ' αυτούς θα προσπαθήσει να περάσει τις διάφορες αλλαγές. Ελπίζει έτσι το ΠΑΣΟΚ, ότι οι συνεταιρισμοί σαν όργανα που συγκεντρώνουν την εμπιστοσύνη των αγροτών, θα μπορέσουν να ελέγξουν τις αντιδράσεις που θα δημιουργηθούν.

Πάντως η υπόθεση αλλαγών στην γεωργία είναι το πιο επικίνδυνο πολιτικά μέτωπο που μπορεί να ανοίξει Μέχρι τώρα η συμμαχία που το στήριζε στην επαρχία αποδείχτηκε αρκετά ισχυρή. Το χτύπημα όμως ή η οικονομική διαφοροποίηση κομματιών-της μπορεί να αποδειχτούν διαλυτικές για την ίδια. Αυτό για την κυβέρνηση είναι η δοκιμή του μέλλοντος.

Κρασί και γάλα: τα "πλεονάσματα" στην ΕΟΚ. Υπάρχει απόφαση να μπουν περιορισμοί

Συνδικαλιστές και Κομματικοί: Ο σώζων εαυτόν...

Αν στον αγροτικό χώρο οι πολιτικές συνέπειες αυτών των αναπροσαρμογών δεν έχουν εκδηλωθεί ανοιχτά και βρίσκονται ακόμα μπροστά-μας, οι αλλαγές πολιτικής στην βιομηχανία, στις τράπεζες και στο εμπόριο γίνονται αισθητές τόσο στις σχέσεις του ΠΑΣΟΚ με την συνδικαλιστική γραφειοκρατία όσο και στην ίδια την κομματική γραφειοκρατία-του.

Το πέρασμα απο μια σοσιαλδημοκρατικού τύπου διαχείρηση με κοινωνικούς στόχους (συγκράτηση της ανεργίας, έλεγχος της ακρίβειας) σε μια σκληρή εφαρμογή των κριτηρίων της βιωσιμότητας βρίσκει τους συνδικαλιστές του ΠΑΣΟΚ απροετοίμαστους. Ετσι κι αλλιώς ο ρόλος της συνδικαλιστικής γραφειοκρατίας σε περίοδο απολύσεων, κλεισιμάτων και ανεργίας είναι δύσκολος γιατι υπονομεύεται το ίδιο το έδαφος όπου στηρίζεται. Ενας γραφειοκράτης μπορεί να ξεπουλήσει το αίτημα για αυξήσεις χωρίς να ανησυχεί, αλλά όταν χρειαστεί να ξεπουλήσει την αντίσταση στο κλείσιμο του εργοστάσιου χάνει την ίδια την πελατεία-του. Μέσα σ' αυτές τις δυσκολίες, οι "κοινωνικοί στόχοι" της προηγούμενης κυβερνητικής πολιτικής λειτουργούσαν σαν συνεκτικό πλαίσιο για την ΠΑΣΚΕ, σαν αναφορά σε κάποιες προγραμματικές διεκδικήσεις που δικαιολογούσαν τις καθημερινές θυσίες και υποχωρήσεις. Ακόμα και σ' εκείνη την περίοδο η συνοχή της συνδικαλιστικής γραφειοκρατίας έμπαινε σε δοκιμασία, καθώς η κυβέρνηση χρειάστηκε πολλές φορές να επέμβει για να υποχρεώσει τους συνδικαλιστές (ακόμα και του ΠΑΣΟΚ) να μην υποχωρούν στις πιέσεις της βάσης-τους: με το άρθρο 4, με την άρνηση να καταργήσει την υποχρεωτική διαιτησία, με το καπέλωμα ακόμα και της διαιτησίας απο την "Διυπουργική Επιτροπή Παρακολούθησης των Συλλογικών Συμβάσεων".

Τώρα στις πιέσεις αυτές έρχεται να προστεθεί η ωμή διακήρυξη της βιωσιμότητας σε ανώτατη αρχή πάνω απο κοινωνικά κριτήρια που να χρυσώνουν το πικρό χάπι που πρέπει να πουλήσει η συνδικαλιστική γραφειοκρατία στους εργάτες. Το αποτέλεσμα είναι μια κατάσταση "ο σώζων εαυτόν σωθήτω". Ολόκληρα κομμάτια ταυτίζονται με την επιβίωση της "δικής-τους" επιχείρησης ή κλάδου, χωρίς την δυνατότητα να διαμορφώσουν ένα έστω ρεφορμιστικό πλαίσιο διεκδικήσεων για το σύνολο του συνδικαλιστικού κινήματος.

Το σωματείο της ΠΥΡΚΑΛ υποστηρίζει την "δική-του" διεύθυνση καταγγέλοντας τους αδελφούς Αρσένη ότι την υπονομεύουν. Το σωματείο στου Σκαλιστήρη στηρίζει την "δική-του" επιχείρηση καταγγέλοντας το τραπεζικό κατεστημένο που δεν την χρηματοδοτεί. Η ΟΤΟΕ, αντίθετα, ανησυχεί ότι δίνονται λεφτά στις προβληματικές χωρίς έλεγχο της βιωσιμότητάς-τους και ότι αυτό υπονομεύει την βιωσιμότητα των τραπεζών. Με δυό λόγια όλοι αναζητούν συμμαχίες έξω απο την υπόλοιπη συνδικαλιστική γραφειοκρατία γιατί αυτή δεν έχει να προσφέρει καμμιά συνολική απάντηση. Η μόνη απάντηση της ΠΑΣΚΕ σε δικούς-της συνδικαλιστές που αρνούνται να δεχτούν απολύσεις είναι η διαγραφη (π.χ. στα ναυπηγεία).

Μέσα σ' αυτές τις συνθήκες τα τελευταία συνδικαλιστικά νομοθετήματα της κυβέρνησης έρχονται να ενθαρύνουν αυτή την τάση μεγαλύτερου δεσίματος της συνδικαλιστικής γραφειοκρατίας με την εργοδοσία-της παρά με την βάση-της. Ο νόμος του Γιαννόπουλου για τα Συμβούλια των Επιχειρήσεων (επικύρωση της 135 Διεθνούς Σύμβασης Εργασίας, παλιό αίτημα των ΕΣΑΚ–ΑΕΜ–ΠΑΣΚΕ) καθιερώνει την εκλογή αντιπροσώπων στις επιχειρήσεις κάθε δυό χρόνια με καθολική ψηφοφορία (όχι μόνο των μελών του σωματείου) και με καθήκον το διάλογο με την εργοδοσία. Οπου υπάρχει εργοστασιακό σωματείο αυτή η διαδικασία υπονομεύει την ανεξαρτησία των κινήσεων-του απέναντι στο αφεντικό. Οπου δεν υπάρχει, κλείνει ο δρόμος για την δημιουργία-του. Στο ίδιο πνεύμα κινούνται και τα προεδρικά διατάγματα του Αρσένη για την κοινωνικοποίηση. Οι εκλεγμένοι εκπρόσωποι των εργαζομένων θα είναι κάποιοι μεγαλόσχημοι παράγοντες χωρίς κανένα άλλο ρόλο εκτός απο την μετατροπή των συνδικάτων σε κανάλια επικοινωνίας ανάμεσα στους διευθυντές και τους εργάτες.

Το ΠΑΣΟΚ, που έτσι κι αλλιώς δεν είχε τους συγκροτημένους δεσμούς των σοσιαλδημοκρατικών κομμάτων με την εργατική τάξη, αυτή την περίοδο περνάει μέσα απο ένα επαπροσδιορισμό αυτών των δεσμών. Ηυποβάθμιση του ρόλου της συνδικαλιστικής γραφειοκρατίας καθρευτίζεται και εσωκομματικά. Οι γραφειοκρατίσκοι της ΠΑΣΚΕ ποτέ δεν είχαν το βάρος που διαθέτουν οι ηγέτες των συνδικάτων μέσα στο Εργατικό Κόμμα της Αγγλίας ή το Σοσιαλιστικό της Γαλλίας. Αυτό εκφράζεται και με τον μηδαμινό ρόλο που παίζουν οι συλλογικές διαδικασίες στην κομματική ζωή του ΠΑΣΟΚ. Η συνδικαλιστική γραφειοκρατία δεν φημίζεται για την δημοκρατικότητά-της, αλλά οι συλλογικές λειτουργίες είναι απαραίτητες για την ίδια την υπαρξή-της.

Σήμερα στο ΠΑΣΟΚ καταρρέουν ακόμα και οι περιορισμένοι θεσμοθετημένοι δεσμοί μιας προηγούμενης περιόδου. Κάτω απο την πίεση της στροφής που επιχειρεί η ίδια η κυβέρνησή-του, οι αμφισβητήσεις και οι δυσκολίες προσαρμογής στην νέα κατάσταση μέσα στο ΠΑΣΟΚ εκφράζονται με θεαματικές αποκαλύψεις σκανδάλων, λασπολογία και μακιαβελικές μηχανορραφίες. Αν τελικά καταφέρει να βγεί "νικηφόρο" απ' αυτή την παρατεταμένη προεκλογική περίοδο, θα είναι ένα ΠΑΣΟΚ αρκετά διαφορετικό απο τον εκφραστή της συμμαχίας που σάρωσε το 1981.

Νέα Δημοκρατία - από τήν πόλωση στις χειραψίες

Μετά τις Ευρωεκλογές η πρωτοβουλία φάνηκε ότι ανήκε στην Νέα Δημοκρατία. Τα αποτελέσματα έδειχναν ότι επέστρεφε σ' αυτήν ένα κομμάτι απο την χαμένη εκλογική-της πελατεία, η κατάσταση γενικότερα ήταν αρκετά μουδιασμένη μέσα στο χώρο του ΠΑΣΟΚ, ενώ οι πρωτοβουλίες βιομηχάνων και εμπόρων πριν τις εκλογές έδειχναν το πολιτικό κενό που υπήρχε απο εκείνη την πλευρά.

Ετσι με την αισιοδοξία ότι θα κυριαρχούσε και θα ήταν το κέντρο των πολιτικών κινήσεων και ζυμώσεων μέχρι τις επόμενες εκλογές, προχώρησε σε γρήγορες αλλαγές στην ηγεσία-της. Ηταν άλλωστε απαραίτητο να κάνει αυτό το βήμα και σαν προσωρινή εκεχειρία απέναντι στους εσωτερικούς καυγάδες αλλά και για να εμφανιστεί προς τα έξω μ' ένα πρόσωπο μιας πιο δυναμικής αντιπολίτευσης απ' ότι την προηγούμενη περίοδο.

Η νίκη του Μητσοτάκη απέναντι στον Στεφανόπουλο δεν μπορεί απλά να αποδοθεί σε ζήτημα στύλ ή "χαρισματικού" ηγέτη που να μπορέσει να αντιπαραταχθεί στον Αντρέα. Ούτε ακόμα στο ότι ο Μητσοτάκης είχε την υποστήριξη του πιο δυναμικού κομματιού των καπιταλσιτών, που πραγματικά το είχε λόγω της πολιτικής-του προϊστορίας. Τον πιο σημαντικό ρόλο στην εκλογή-του, κι αυτό που θορήβησε την "ιστορική" ηγεσία της Ν.Δ., έπαιξε η συμμαχία διαφόρων τάσεων με κύριο συνεκτικό στοιχείο την "αμφισβήτηση" της Εθνικής Ενότητας σαν πλαίσιο μέσα στο οποίο θα έπρεπε να συνεχιστεί η αντιπολίτευση απέναντι στο ΠΑΣΟΚ και για την επόμενη περίοδο.

Η Εθνική Ενότητα σαν πλαίσιο τακτικής όλων των κομμάτων απο την μεταπολίτευση μέχρι σήμερα ξεπήδησε μέσα απο τις αλλαγές που έχουν γίνει στον ελληνικό καπιταλισμό την μεταπολεμική περίοδο*. Οι αλλαγές που γίνονται στην γεωργία και στους αγρότες, το δυνάμωμα της εργατικής τάξης (όχι μόνο αριθμητικά αλλά και σαν πολιτικό βάρος) και η διαμόρφωση νέων μεσοστρωμάτων (πόλης και υπαίθρου) προσδιόριζε ένα πλαίσιο πολιτικών και κοινωνικών συμμαχιών που οι κυβερνήσεις πριν την χούντα μπορούσαν να το αγνοούν. Μπορούσαν δηλαδή ακόμα να ελπίζουν ότι οι αγρότες εκπροσωπούνται απο τους κομματάρχες, οι εργάτες απο τους "εγκάθετους" συνδικαλιστές και οι αστοί εκφράζονται μέσα απο "χαρισματικούς" ηγέτες.

Οταν όμως όλα αυτά τα κοινωνικά στρώματα και τάξεις μπήκαν ορμητικά στο προσκήνιο διεκδικώντας την δική-τους πολιτική οργάνωση και δράση, για τους καπιταλιστές το δίλλημα ήταν πολύ καθαρό: ή θα άφηναν την πολιτική πρωτοβουλία σ' αυτές τις καινούργιες δυνάμεις ή θα συμμαχούσαν μαζί-τους μέσα σε καινούργια πλαίσια. Ο Καραμανλής, εμπνευστής της νέας στροφής, εγκαινίασε την Εθνική Ενότητα σαν το πλαίσιο μέσα στο οποίο θα μπορούσαν να εκφραστούν κοινωνικά και πολιτικά αυτές οι νέες συμμαχίες. Η τακτική αυτή επέβαλε αλλαγές όχι μόνο μέσα στο ίδιο το κόμμα της παραδοσιακής δεξιάς, αλλά και στις σχέσεις-του με τα άλλα πολιτικά κόμματα. Γιατί σε μια περίοδο που το προχώρημα του καπιταλισμού στην Ελλάδα απαιτούσε διάφορες συμμαχίες αυτές μπορούσαν να εξασφαλιστούν με δυό τρόπους: Είτε να εκφράζονται μέσα απο την πολιτική παρουσία και συνεργασία διαφόρων κομμάτων, είτε να συνυπάρχουν σαν κυρίαρχα κοινωνικά στρώματα και τάξεις μέσα στο ίδιο κόμμα, πράγμα που καθόριζε και τον χαρακτήρα αυτού του κόμματος.

Μολονότι απο το '74 μέχρι σήμερα η Εθνική Ενότητα κυριάρχησε στις πολιτικές εξελίξεις, ο τρόπος που αυτή εκφραζόταν δεν ήταν πάντα ο ίδιος.Ενώ δηλαδή επι Ν.Δ., η πολιτική συμεργασία των κομμάτων ήταν αυτή που εξασφάλιζε τις κοινωνικές συμμαχίες σε ταξικό επίπεδο, επι κυβέρνησης ΠΑΣΟΚ (τουλάχιστον για μια αρχική περίοδο), οι κοινωνικές συμμαχίες είχαν ενιαία πολιτική έκφραση που ήταν το ίδιο το ΠΑΣΟΚ. Μ' αυτό τον τρόπο όχι μόνο η πολιτική πρωτοβουλία ανήκε πια αποκλειστικά στο ΠΑΣΟΚαλλά ταυτόχρονα κι ο ρόλος των άλλων πολιτικών κομμάτων είχε αρχίσει να γίνεται πολύ δευτερεύων. (Η γνωστή κριτική ΚΚΕ, ΚΚΕεσ ότι το ΠΑΣΟΚ επιδιώκει την αυτοδυναμία-του γιατί πιστεύει ότι απο μόνο-του μπορεί να εκφράσει την Εθνική Λαϊκή Ενότητα).

* Αρθρο στην Εργατική Πρωτοπορία Νο 36 για την Εθνική Ενότητα

Η «αμφισβήτηση» της Εθνικής Ενότητας

Οι δυσκολίες που αντιμετώπισε το ΠΑΣΟΚ στην συμμαχία που το στήριζε, οι συγκρούσεις ΣΕΒ—Κυβέρνησης και οι "ανεξάρτητες" κινήσεις καπιταλιστών, δυνάμωσε μέσα στην Ν.Δ. την τάση που αμφισβητούσε την τακτική της Εθνικής Ενότητας και ήθελε να σπάσει απ' αυτήν. Η τάση αυτή θεωρούσε υπεύθυνο για το ανέβασμα του ΠΑΣΟΚ στην κυβέρνηση τον ίδιο τον Καραμανλή που είτε σαν αρχηγός της Ν.Δ. "υπόθαλψε" μια τέτοια εκλογική άνοδο είτε πολύ περισσότερο σαν Πρόεδρος "συνεργάστηκε" με την κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ.

Παρόλο που τα αποτελέσματα των Ευρωεκλογών ενθάρρυναν τέτοιες τάσεις, αφού φάνηκε ότι το ΠΑΣΟΚ χάνει την αυτοδυναμία-του, το πραγματικό προβλημά-τους δεν ξεπεράστηκε, δηλαδή να μπορέσουν να συγκεκριμενοποιήσουν μια ρήξη της Εθνικής Ενότητας όχι μόνο πολιτικά αλλά και σαν αναδιάταξη κοινωνικών συμμαχιών. Δεν είναι αρκετό να χαράζουν μια τακτική που σκοπεύει στην αυτοδύναμη επιστροφή της Ν.Δ. στην εξουσία κάτω απο μια ηγεσία που εμφανίζεται ανεξαρτητοποιημένη απο τις επιλογές του Καραμανλή και απευθύνεται στις δυσαρέσκειες των βιομηχάνων και των εμπόρων. Το ζήτημα είναι τι είδους νέες συμμαχίες θα μπορούσαν να στηρίξουν μια τέτοια Ν.Δ. —εκφραστή των αποδεσμευμένων καπιταλιστικών συμφερόντων.

Στο ερώτημα αυτό η εκλογή Μητσοτάκη δεν έδωσε καμιά απάντηση και η "νέα ορμή" της Ν.Δ. άρχισε ξανά να σκαλώνει. Ιδιαίτερα απο την στιγμή που το ΠΑΣΟΚ έβαλε μπροστά την νέα στροφή, τράβηξε κυριολεκτικά το χαλί κάτω απο τα πόδια όλων όσων προσπαθούσαν να μπούν σφήνα στις σχέσεις-του με τους καπιταλιστές. Γιατι στο οικονομικό επίπεδο η Ν.Δ. είχε δυσκολίες να εκφράσει αντιρρήσεις στην "βιωσιμότητα" σαν βασικό στόχο για να αντιμετωπιστούν οι "δυσκολίες" των καπιταλιστών την επόμενη περίοδο. Πολιτικά δε συνεχίζει η κυβέρνηση να εγγυάται την ομαλή πορεία προς αυτόν τον στόχο, δεδομένου ότι συγκεντρώνει ακόμα την εμπιστοσύνη κομματιών της συμμαχίας.

Και ενώ με την εκλογή Μητσοτάκη, έμοιαζε ότι δόθηκε ένα τέλος στους εσωκομματικούς καυγάδες και τώρα πια θα προχωρούσε σε μια δυναμική αντιπολίτευση, τελικά ξαναεμφανίστηκαν τα ίδια παλιά προβλήματα της τακτικής και η δυναμική εξαντλήθηκε στον τρόπο που λύνονται οι διαφορές στο εσωτερικό της Ν.Δ.. Ετσι, πριν ένα μήνα, μόνο με την επέμβαση της αστυνομίας μπόρεσε να κλείσει ο καυγάς μέσα στο "συνδικαλιστικό"-της κομμάτι, όπου απο την μια οι "κλαδικοί" υποστήριζαν την συνδικαλιστική δουλειά κύρια έξω απο την ΓΣΕΕ, ενώ απο την άλλη η τάση Καρακίτσου—Λάσκαρη έβλεπε ότι το μέλλον ανήκει σε μια πλατειά "ανεξάρτητη" συνδικαλιστική παράταξη που θα επιβάλει την παρουσία-της και μέσα στην ΓΣΕΕ. Είναι καθαρό ότι το ντουέτο, μπασμένο πολύ πιο μέσα στις εξελίξεις "υψηλής πολιτικής", ξέρει καλά πότε έχει φτάσει η ώρα να ζουλίξει το ΠΑΣΟΚ και δεν είναι διατεθειμένο να παραιτηθεί απ' αυτή την ευχαρίστηση. (Υπάρχουν πληροφορίες, μολονότι επίσημα διαψεύστηκαν, ότι έγινε συνάντηση Ραυτόπουλου σαν προέδρου της ΓΣΣΕ και του Καρακίτσου). Σ' αυτό τον καυγά απ' ότι φαίνεται ο Μητσοτάκης πήρε το μέρος του Καρακίτσου και προχώρησε σε αλλαγές στους "κλαδικούς".

Η ίδια ιστορία συνεχίζεται και με την ΟΝΝΕΔ και τις οργανώσεις της επαρχίας όπου απ' ότι φαίνεται ο καυγάς έχει πάρει τέτοιες διαστάσεις όπου δεν περιορίζεται πια στα κλειστά δωμάτεια αλλά γίνεται θέαμα (αλληλοτραυματισμοί) στο ίδιο το φεστιβάλ της ΟΝΝΕΔ στην Ν.Σμύρνη.

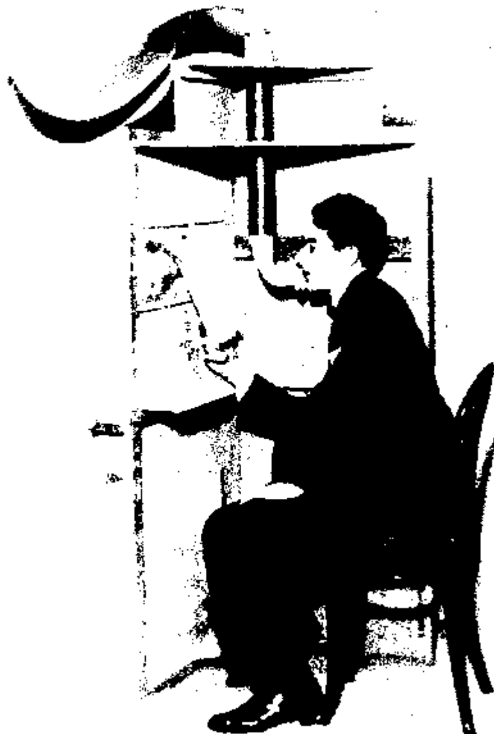
Κι αν στις επι μέρους διαφωνίες μπορούν και βρίσκονται κάποιοι συμβιβασμοί που να μην καταλήγουν σε διαγραφές ή αποχωρήσεις, το μεγάλο πρόβλημα βρίσκεται ακόμα μπροστά και είναι δεμένο με την επανεκλογή του Καραμανλή σαν Πρόεδρου. Σ' αυτό η Ν.Δ. έχει μεγάλη δυσκολία να απαντήσει, γιατι απο την μια μεριά η υποστήριξη του Καραμανλή σαν Προέδρου, σημαίνει αποδοχή της Εθνικής Ενότητας —πράγμα που είναι ακόμα σε αμφισβήτηση. Η άρνησή-της όμως απο την άλλη να είναι ο Καραμανλής δικός-της υποψήφιος αφήνει την πολιτική πρωτοβουλία στο ίδιο το ΠΑΣΟΚ με απροσδιόριστες συνέπειες όχι μόνο για την εκλογική-της εμφάνιση αλλά και για το μέλλον-της σαν κόμμα. Η Καθημερινή, επειδή ξέρει ότι αυτό το δίλλημα συμπηκνώνει όλο το πρόβλημα της Ν.Δ., πιέζει συνέχεια στο να πάρει την πρωτοβουλία εδώ και τώρα και να προτείνει τον Καραμανλή, ελπίζοντας ότι αυτή η επιλογή όχι μόνο θα κλείσει οριστικά τις διαφωνίες τακτικής αλλά και θα δώσει στην Ν.Δ. το πολιτικό προβάδισμα που φάνηκε ότι έχασε μετά την στροφή του ΠΑΣΟΚ.

ΚΚΕ, ΚΚΕ (εσ.): στο περιθώριο των μονομάχων

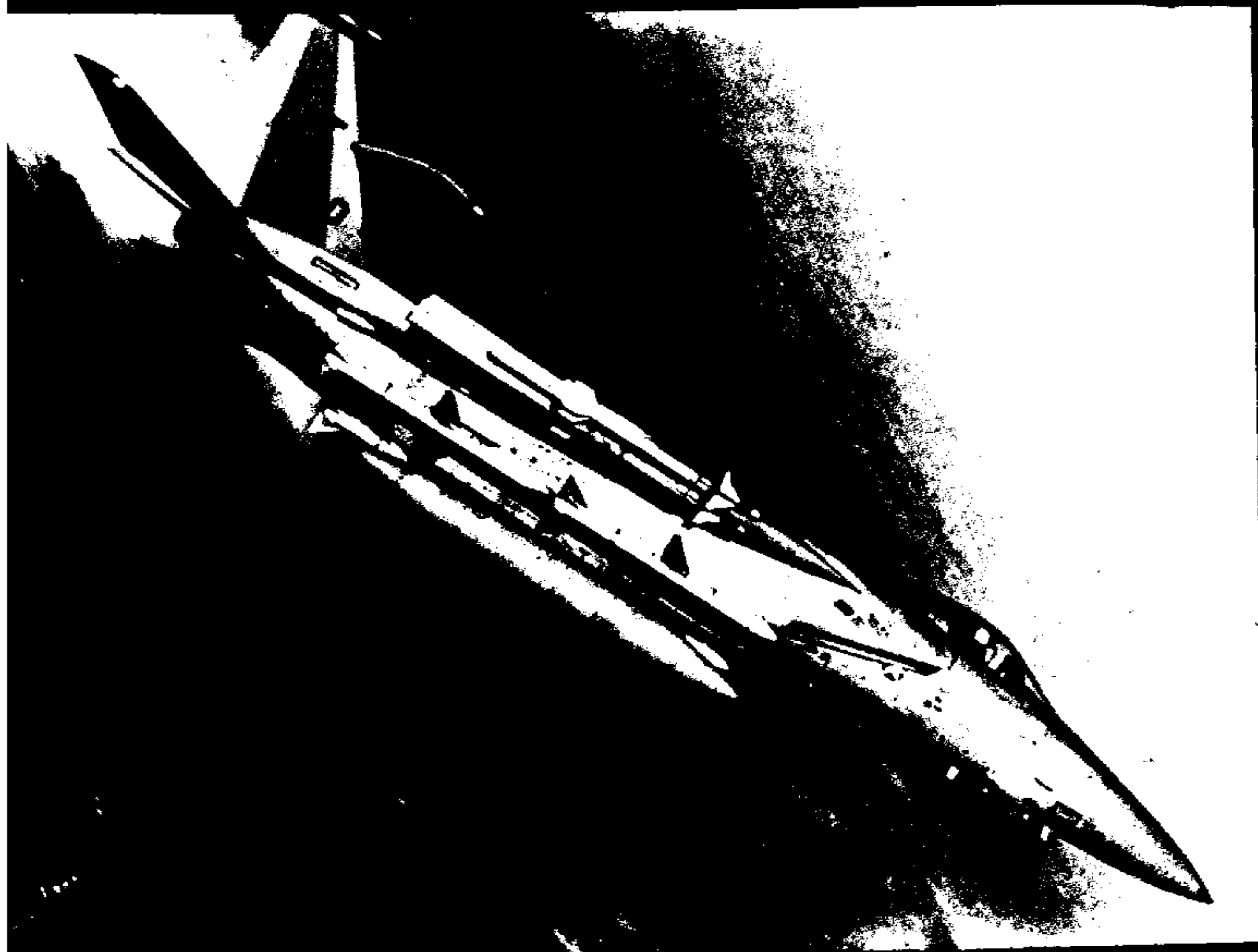
Μπροστά σ' αυτές τις "μεγάλες μανούβρες" των δυό μονομάχων της εξουσίας, τα δυό ΚΚΕ βρίσκονται στο περιθώριο. Ενώ κατάγγειλαν και συνεχίζουν να καταγγέλουν την "τεχνητή οξύτητα" σαν τακτική που αποβλέπει στην περιθωριοποίηση-τους μέσα απο μια "ψεύτικη πόλωση", στην πραγματικότητα ούτε μέσα στο ήπιο κλίμα των χειραψιών δεν άλλαξε η θέση-τους.

Τόσο το ΚΚΕ όσο και το ΚΚΕεσ δεν έχουν καταφέρει να συγκροτήσουν αριστερή κριτική απέναντι στο ΠΑΣΟΚ,ακόμα και στην σημερινή περίοδο της πιο ανοικτής φιλοκαπιταλιστικής στροφής-του. Αυτό φαίνεται σ' όλα τα επίπεδα: Σε επίπεδο προγράμματος, όπου όλο και περισσότερο η αντιπολίτευσή-τους στέκεται σε διαδικαστικές διαφοροποιήσεις ("Το ΠΑΣΟΚ δεν παίρνει υπ' όψη-του τις άλλες δημοκρατικές δυνάμεις", "Αρνείται το διάλογο με τα συνδικάτα", "Δεν ενημερώνεται η Βουλή" κλπ.). Σε επίπεδο συσπειρωτικής δύναμης μέσα στους μαζικούς φορείς, όπου την φθορά του ΠΑΣΟΚ την συσπειρώνει περισσότερο η δεξιά ακόμα και σε εργατικά σωματεία (π.χ. στα τρόλλεϋ, κλάδο με παράδοση, οι πρόσφατες εκλογές έβγαλαν διοίκηση 5 ΠΑΣΚΕ, 3 Δεξιούς και 3 ΕΣΑΚ ενώ η προηγούμενη ήταν 7 ΕΣΑΚ και 4 ΠΑΣΚΕ). Και τέλος σε επίπεδο πολιτικής επιρροής, η αδυναμία της ρεφορμιστικής αριστεράς είναι ιδιαίτερα αισθητή. Ενώ στο ΠΑΣΟΚ γίνεται χαμός με τις ανακατατάξεις που προκαλεί η σημερινή στροφή-του, οι δυσαρέσκειες εκφράζονται με σκανδαλολογίες και άναρθρες κραυγές. Κανένα κομμάτι δεν προσανατολίζεται προς τα δυό ΚΚΕ, όπως θα έλπιζαν μετά απο τόσα χρόνια κριτικής ή άκριτης υποστήριξης.

Στην παράλυση της παραδοσιακής αριστεράς, κάποια κομμάτια βλέπουν την δυνατότητα για γρήγορα προσπεράσματα, για "πλειοψηφική απεύθυνση" σε ένα πλατύ αδρανοποιημένο και δυσαρεστημένο ακροατήριο. Είτε πρόκειται για πρωτοβουλίες "Πράσινης—Εναλλακτικής" συσσπείρωσης απο την Ν.ΠΑΣΟΚ μέχρι την Ρήξη μέσω Οικολόγων είτε για απόπειρες συγκρότησης μιας ομπρέλας "Ανεξάρτητων Συσπειρώσεων απ' όλους τους χώρους" το κοινό χαρακτηριστικό είναι η υποβάθμιση της ανάγκης για κ α θ α ρ ή εναλλακτική αριστερή πολιτική στο όνομα της πολυσυλλεκτικής πολυχρωμίας. Ομως όπως έδειξαν και οι Ευρωεκλογές, σ' αυτό το παιχνίδι το ΚΚΕεσ είναι επιδέξιος φορέας. Η επαναστατική αριστερά δεν έχει να κερδίσει μ' ένα τέτοιο προσανατολισμό. Η συγκρότισή-της απαιτεί μια συνδυασμένη και ταυτόχρονη προσπάθεια να ξεκαθαρίσει αριστερή κριτική απέναντι στο ΠΑΣΟΚ και τον ρεφορμισμό και να την συνδέση με τις μικρές μειοψηφίες που συνεχίζουν να παλεύουν μέσα στους χώρους. Αυτό είναι το ζήτημα που κρίνεται για μας τη νέα μακρόσυρτη προεκλογική περίοδο.

Η αγορά του αιώνα
ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΙ ΚΑΙ ΚΑΠΙΤΑΛΙΣΤΙΚΗ ΣΥΣΣΩΡΕΥΣΗ

Η απόφαση της κυβέρνησης του ΠΑΣΟΚ να προχωρήσει οριστικά στην "Αγορά του Αιώνα" άνοιξε επι τέλους κάποιου είδους συζήτηση πάνω στο θέμα των ελληνικών εξοπλισμών. Δέκα χρόνια μετά την ελληνοτουρκική αναμέτρηση του 1974, που στάθηκε αφετηρία για ένα φρενήρη επανεξοπλισμό των ελληνικών ενόπλων δυνάμεων, μπαίνει για πρώτη φορά σε αμφισβήτηση αυτή η συνεχής κλιμάκωση των εξοπλισμών.

Ηταν καιρός να ανοίξει το θέμα. Το μέγεθος της κλιμάκωσης είναι τόσο τεράστιο αυτή τη φορά ώστε να αποτελεί πρόκληση: όχι μόνο για το τρομακτικό κόστος της παραγγελίας των 100 υπερσύγχρονων μαχητικών αεροπλάνων, αλλά και για τις φοβερά φιλόδοξες επιχειρησιακές-τους δυνατότητες. Τα F—16 για παράδειγμα μπορούν να πετάξουν σε ύψος 20.000 μέτρων με ταχύτητα διπλάσια του ήχου και με φορτίο δέκα βόμβες του ενός τόννου και πυρομαχικά για 13.000 βολές πυροβόλου των 20 χιλιοστών. Μπορούν να μείνουν στον αέρα για τρείς ώρες χωρίς να χρειαστούν νέα καύσιμα και η ευελιξία-τους σε αερομαχίες ή επιθέσεις αέρος—εδάφους στηρίζεται σε σύστημα τεσσάρων ηλεκτρονικών υπολογιστών που τα "ρεφλέξ"-τους ξεπερνούν και τον πιο καταπληκτικό πιλότο. (σύστημα FBW —fly by wire).(1)

Ο καθένας μπορεί να φανταστεί τι σημαίνουν αυτές οι επιχειρησιακές δυνατότητες με ορμητήριο το αεροδρόμιο της Λήμνου. Τούρκοι, Ρώσσοι, Βούλγαροι, Γιουκοσλάβοι έχουν να λογαριάσουν με μια νέα απειλή. Το χάσμα ανάμεσα στις υποκριτικές διακηρύξεις για Ειρήνη κι Αφοπλισμό και στο "θα γίνουμε αστακοί" γίνεται πια τόσο έντονο ώστε δεν μπορούν τα κόμματα να συνεχίσουν να παριστάνουν ότι δεν το βλέπουν.

Το ΠΑΣΟΚ διάλλεξε μια τακτική επιθετικής υποστήριξης της "Αγοράς του Αιώνα" με πανηγυρικές τυμπανοκρουσίες. Η κυβέρνηση προβάλλει τη μεγάλη αυτή πολεμική παραγγελία σαν υπόδειγμα υπεράσπισης της εθνικής ανεξαρτησίας. Υποδειγματική ενίσχυση της άμυνας απέναντι στην τούρκικη απειλή, υποδειγματικός χειρισμός της παραγγελίας με διαφοροποίηση των πηγών προμήθειας (γαλλικά και αμερικάνικα αεροπλάνα) και αποκλεισμό των μεσαζόντων και, τέλος, υποδειγματική σύνδεση των στρατιωτικών αναγκών με τις οικονομικές (αντισταθμιστικά οφέλη) για μια εθνικά αυτοδύναμη πολεμική βιομηχανία στα πλαίσια μιας αυτοδύναμης εθνικής οικονομικής ανάπτυξης. Αν σ' ολα αυτά προσθέσουμε και την απειλή να αποκαλυφθούν σκάνδαλα στην διαχείρηση των στρατιωτικών παραγγελιών απο την Νέα Δημοκρατία καταλαβαίνουμε γιατι το ΠΑΣΟΚ έχει καλυμένα τα νώτα-του απο τα δεξιά. Η Ν.Δ. δεν έχει να καταγγείλει ούτε "μαρξιστικό μέτωπο" ούτε "τριτοκοσμικές φαντασιώσεις" την στιγμή που η στρατωτική ιεραρχία αποκτάει χάρη στο ΠΑΣΟΚ το μεγαλύτερο "πακέτο" της ιστορίας-της. Ετσι η κυβέρνηση έχει ελεύθερα τα χέρια-της ώστε να ρίξει όλο το βάρος για να αποστομώσει με "εθνικοανεξαρτησιακούς" κεραυνούς κάθε κριτική απο τα αριστερά.

Το ΚΚΕ απο την μεριά-του αποδέχεται αυτό το πλαίσιο αντιπαράθεσης και προσπαθεί να στηρίξει την διαφωνία-του με την αγορά του αιώνα σε επιχειρήματα "εθνικού συμφέροντος" δηλαδή ότι τα σ υ γ κ ε κ ρ ι μ έ ν α αεροπλάνα εξυπηρετούν το ΝΑΤΟ κι όχι την εθνική άμυνα. Ετσι, όμως, κινείται στο πεδίο που έχει επιλέξει το ίδιο το ΠΑΣΟΚ και αδυνατεί να κάνει αριστερή κριτική:

* Πώς μπορεί να μιλάει για τα οικονομικά βάρη της αγοράς του αιώνα το ΚΚΕ όταν αντιπροτείνει να αγοραστούν Σουηδικά αεροπλάνα ή τύπου "κάθετης απογείωσης" (π.χ. τα αγγλικά Harrier); Μήπως τα σουηδικά ή τα αγγλικά είναι πιο φτηνά; Οταν η βάση του ΚΚΕ φωνάζει σαν εναλλακτικό σύνθημα απέναντι στις πολεμικές δαπάνες το "Σχολειά και κατοικίες εργατικές" ο Φλωράκης τους αφήνει ακάλυπτους προβάλλοντας στους στρατοκράτες το σύνθημα "Αγοράστε Σουηδικά".

* Ακόμα χειρότερες αντιφάσεις προκύπτουν όταν το ΚΚΕ γίνεται ακόμα πιο συγκεκριμένο σε αντιπροτάσεις στήριξης της εθνικής άμυνας. Στον Ριζοσπάστη, ο ταγματάρχης Σειρηνίδης ρίχνει την ιδέα της εγκατάστασης πυραυλικών συστημάτων στα νησιά του Αιγαίου (2). Αντίστοιχη σκέψη προβάλλει κι η Αυγή, προσθέτοντας ότι τα συστήματα αυτά είναι πιο φτηνά απο τα αεροπλάνα. Λίγες μέρες αργότερα ο στρατηγός Δροσογιάννης αποκαλύπτει ότι ένα απο τα ισχυρότερα διαπραγματευτικά ατού της ελληνικής κυβέρνησης στην διαμάχη με την Τουρκία για τον επιχειρησιακό έλεγχο του Αιγαίου είναι η εγκαθίδρυση "Δεύτερης Γραμμής Αμυνας" (δεύτερης μετα τα Δαρδανέλια) με την εγκατάσταση πυραυλικών συστημάτων στα νησιά απο την Λήμνο μέχρι την Κάρπαθο. Αγανακτισμένος ο Ριζοσπάστης καταγγέλει το επικίνδυνο αυτό ΝΑΤΟϊκό σχέδιο, αλλά ξεχνάει να καταγγείλει και τους "αριστερούς" αμυντικούς σχεδιαστές τύπου Σειρηνίδη. (3).

* Εξίσου αδύναμη είναι η κριτική του ΚΚΕ για τα "Αντισταθμιστικά οφέλη" γιατι περιορίζεται κι εδώ στο θέμα της εξάρτησης. Αποδέχεται δηλαδή τη λογική της ανάπτυξης πολεμικής βιομηχανίας στην Ελλάδα και ειρωνεύεται την ελληνικότητα π.χ. του αντιαεροπορικού συστήματος "Αρτεμις"

Η άντιπρόταση Φλωράκη: τό σουηδικό Viggen

της ΕΒΟ γιατι "έχει γερμανική κάνη, σουηδικά ηλεκτρονικά και μόνο προφυλακτήρες ελληνικούς" (4). Ομως η ανάπτυξη της ΕΒΟ (και των άλλων πολεμικών βιομηχανιών στην Ελλάδα) δεν είναι για γέλια. Οπως θα δούμε στην συνέχεια πρόκειται για μια απο τις πιο δυναμικές προσπάθειες του ελληνικού καπιταλισμού που οδηγεί σ' αυξανόμενη στρατιωτικοποίηση της οικονομίας. Αυτή η τάση δεν αντιμετωπίζεται με καλαμπουράκια.

Συνολικά το θέμα των εξοπλισμών και της "αγοράς του αιώνα" δεν μπορεί να αντιμετωπιστεί απο την σκοπιά ενός αταξικού αντιιμπεριαλισμού που προσπαθεί να ενώσει το έθνος ενάντια στην ξένη απειλή. Για μια αριστερή κριτική της διαχείρησης του ΠΑΣΟΚ και σ' αυτόν τον τομέα χρειάζεται ένα ξεκαθάρισμα του ρόλου που παίζουν οι εξοπλισμοί για την στρατηγική του ελληνικού καπιταλισμού στην σημερινή συγκυρία. Μια τέτοια προσπάθεια κάνουμε στο κείμενο που ακολουθεί, για να δείξουμε ότι μια συγκεκριμένη αντικαπιταλιστική πολιτική στην Ελλάδα σήμερα πρέπει να είναι αντιμιλιταριστική: να καταγγέλει την αγορά του αιώνα, τους εξοπλισμούς και το αναπτυσσόμενο στρατιωτικό—βιομηχανικό σύμπλεγμα γιατι ενισχύουν τη θέση των ελλήνων καπιταλιστών και υπονομεύουν τη θέση της εργατικής τάξης.

Η πολεμική βιομηχανία και το ποσοστό κέρδους

Θα έμοιαζε, ίσως, λογικό για μια ανάλυση του θέματος των εξοπλισμών να ξεκινήσει απο κάποιες εκτιμήσεις για τους διπλωματικούς και στρατιωτικούς ανταγωνισμούς, τους συσχετισμούς δύναμης ανάμεσα στους στρατούς της περιοχής κλπ. κλπ.. Ωστόσο μια τέτοια προσέγγιση δεν φαίνεται ικανή να συλλάβει συνολικά την πραγματικότητα μέσα σ' ένα κόσμο που συμπληρώνει τέσσερεις δεκαετίες "Ενοπλης Ειρήνης" με πρωτοφανή επίπεδα εξοπλισμών. Ποτέ άλλοτε στην ιστορία οι εξοπλισμοί δεν βρίσκονταν σε τέτοια ύψη για τόσο μεγάλο χρονικό διάστημα, τόσο αυτονομημένοι απο την ίδια την χρησιμοποίησή-τους για την διεξαγωγή πολέμου και τόσο δεμένοι με τις οικονομικές εξελίξεις. Μια απλή ματιά στα οπλοστάσια και την συμμετοχή-τους στην παραγωγή σε ανατολή και δύση αποκαλύπτει αμέσως ότι ζούμε επι δεκαετίες σ' ένα διαρκές καθεστώς πολεμικής οικονομίας, ενώ τα οπλικά συστήματα ξεπερνιούνται και παραχωρούν την θέση-τους σε νέα, πιο προχωρημένα, πολλές φορές χωρίς να έχουν μπεί ούτε μια φορά σε μάχη. Για παράδειγμα, τα αεροπλάνα που μελετάει αυτή τη στιγμή η ελληνική κυβέρνηση (F–16, Mirage 2000, F–18) άρχισαν γύρω στα τέλη της δεκαετίας του '70 να αντικαθιστούν στις χώρες του ΝΑΤΟ την προηγούμενη γενιά αεροπλάνων, τα περιβόητα "ιπτάμενα φέρετρα" (F 104 Starfighter), τα οποία ποτέ δεν δοκιμάστηκαν σε πραγματική σύγκρουση.

Η εύκολη εξήγηση που δίνεται τις πιο πολλές φορές είναι η δύναμη του "λόμπυ" της πολεμικής βιομηχανίας. Οι πανίσχυρες Λόκχηντ, Τζένεραλ Νταϊνάμικς κλπ. προκαλούν νέους γύρους εξοπλισμών για να πουλήσουν τα προϊόντα-τους. Ο-, μως, κάθε καπιταλιστής, ανεξάρτητα απο το τι παράγει, επιδιώκει το ίδιο. Γιατί άραγε το λόμπυ της πολεμικής βιομηχανίας να είναι πιο αποτελεσματικό απο το λόμπυ των πολυεθνικών εταιρειών τροφίμων; Γιατί η καπιταλιστική ανάπτυξη πήρε την μορφή καθεστώτος διαρκούς πολεμικής οικονομίας αντί να βρεθεί κάποιος άλλος κλάδος της παραγωγής σ' αυτή τη θέση; Η απάντηση είναι ότι υπάρχει μια ιδιαίτερη σχέση των εξοπλισμών με την καπιταλιστική συσσώρευση κι αυτή είναι η αφετηρία της ανάλυσής-μας.

Η πρώτη απόπειρα μιας τέτοιας ανάλυσης ανήκει στην Ρόζα Λούξεμπουργκ. Στις αρχές του αιώνα, καθώς πλησιάζει ο Α' Παγκόσμιος Πόλεμος οι εξοπλισμοί κλιμακώνονται ραγδαία. Σύμφωνα με ορισμένους ακαδημαϊκούς "μαρξιστές" της Β' Διεθνούς, η ανάπτυξη πολεμικής βιομηχανίας φέρνει κέρδη για μια ομάδα καπιταλιστών αλλά ζημειώνει όλους τους άλλους. (Και σήμερα δεν λείπουν οι ρεφορμιστές που προσπαθούν να πείσουν τους καπιταλιστές ότι έχουν κοινό συμφέρον με τις "άλλες τάξεις και στρώματα" να αρνηθούν τις πολεμικές δαπάνες). Η Ρόζα Λούξεμπουργκ επικρίνει αυτές τις αντιλήψεις. Το τελευταίο κεφάλαιο του βιβλίου-της "Η Συσσώρευση του Κεφάλαιου" έχει τον τίτλο: "Ο Μιλιταρισμός σαν πεδίο της συσσώρευσης". Ηδη απο τις πρώτες αράδες ξεκαθαρίζει ότι πέρα απο την σημασία του μιλιταρισμού σαν στρατηγικό όπλο για την επιβολή των καπιταλιστών στις συγκρούσεις μεταξύ-τους αλλά και την κατάκτηση των αποικιών, υπάρχει η καθαρά οικονομική σημασία του μιλιταρισμού " σαν βασικό μέσον για την πραγμάτωση υπεραξίας, σαν πεδίο συσσώρεσης". Στην συνέχεια η έμφαση της Ρόζας στρέφεται προς την φορολογία των εργατών και των αγροτών για τις πολεμικές δαπάνες σαν μορφή πρωτόγονης συσσώρευσης που επιτρέπει την πραγμάτωση της υπεραξίας της πολεμικής βιομηχανίας. Εστω κι αν οι εξισώσεις που δίνει η Λούξεμπουργκ για τις σχέσεις ανάμεσα στην Παραγωγή Μέσων Παραγωγής (Τμήμα Ι), την Παραγωγή Μέσων Κατανάλωσης (Τμήμα ΙΙ) και την παραγωγή πολεμικών εφόδιων είναι λαθεμένες, η ανάλυσή-της δίνει μια πρώτη διεισδυτική ματιά για την ξεχωριστή σημασία αυτού του τρίτου τομέα παραγωγής για την συνολική συσσώρευση:

> " Με την μορφή κυβερνητικών παραγγελιών για στρατιωτικά εφόδια, η διασκορπισμένη αγοραστική δύναμη των καταναλωτών συγκεντρώνεται σε μεγάλες ποσότητες και, απαλλαγμένη απο τις αοριστίες και τις υποκειμενικές διακυμάνσεις της προσωπικής κατανάλωσης, επιτυγχάνει ένα σχεδόν αυτόματο ρυθμό και μια ταχτική ανάπτυξη. Το ίδιο το κεφάλαιο τελικά ελέγχει αυτή την αυτόματη και ρυθμική κίνηση της μιλιταριστικής παραγωγής μέσα απο την νομοθετική εξουσία και τον τύπο, που ρόλο-του έχει την διαμόρφωση της λεγόμενης "κοινής γνώμης". Γι' αυτό, αυτό το συγκεκριμένο πεδίο καπιταλιστικής συσσώρευσης αρχικά μοιάζει να είναι ικανό για απεριόριστη επέκταση. Ολες οι άλλες απόπειρες για επέκταση αγορών και την δημιουργία λειτουργικών βάσεων για το κεφάλαιο εξαρτώνται σε μεγάλο βαθμό απο ιστορικούς, κοινωνικούς και πολιτικούς παράγοντες έξω απ' τον έλεγχο του κεφάλαιου, ενώ η παραγωγή για τον μιλιταρισμό αντιπροσωπεύει ένα πεδίο του οποίου η τακτική και σταδιακή επέκταση μοιάζει να καθορίζεται κύρια απο το ίδιο το κεφάλαιο.
>
> Μ' αυτό τον τρόπο το κεφάλαιο μετατρέπει την ιστορική ανάγκη σε πλεονέκτημα: Ο διαρκώς εντεινόμενος ανταγωνισμός του καπιταλιστικού κόσμου προσφέρει ένα πρώτης τάξης πεδίο συσσώρευσης " (5).

Αυτά τα σχεδόν προφητικά λόγια, ωστόσο, ξεχάστηκαν. Στην διάρκεια του μεσοπόλεμου, ιδιαίτερα μετα το κράχ του 1929, ο καπιταλισμός είναι βυθισμένος στην πιο μεγάλη κρίση κι οι αναζητήσεις δεν στρέφονται προς τους μηχανισμούς της καπιταλιστικής ανάκαμψης αλλά προς τους μηχανισμούς της κρίσης. Τα διαγράμματα της Ρόζας για τη διευρυμένη αναπαραγωγή είναι λαθεμένα και η θεωρία-της καταδικάζεται σαν "καταστροφολογική". Πρόκειται για μια ακαδημαϊκή ρετσινιά που για πολλά χρόνια θα συνοδεύει τις σταλινικές βρωμιές σε βάρος-της.

Στο μεταξύ, μια άλλη παρουσίαση των διαγραμμάτων της διευρυμένης αναπαραγωγής, που αποφεύγει τα λάθη του Μάρξ και της Λούξεμπουργκ κι αποκαλύπτει πιο καθαρά τον ρόλο του Τμήματος III (με την ονομασία Ειδών Πολυτελείας), θα μείνει κι αυτή απαρατήρητη. Οι εξισώσεις του Von Bortkiewicz συμπληρώνουν την ημιτελή απόπειρα του Μάρξ να αποδείξει και μαθηματικά ότι οι τιμές των αγαθών μπορούν να υπολογισθούν με βάση την θεωρία της αξίας—εργασίας (6). Απο τις εξισώσεις αυτές φαίνεται ότι η οργανική σύνθεση του κεφάλαιου στο Τμήμα III δεν επηρρεάζει άμεσα το μέσο ποσοστό κέρδους της οικονομίας. Με άλλα λόγια το Τμήμα III μπορεί να λειτουργήσει σαν μια διέξοδος που επιτρέπει την μέση οργανική σύνθεση του κεφάλαιου να ανεβαίνει (και άρα τη συσσώρευση να συνεχίζεται) χωρίς να οδηγεί σε πτωτική τάση του ποσοστού κέρδους.

Τι είναι, όμως, αυτό το Τμήμα III που παράγει Είδη Πολυτελείας σε αντιπαράθεση με την Παραγωγή Μέσων Παραγωγής (Τμήμα I) και τήν Παραγωγή Μέσων Κατανάλωσης (Τμήμα II); Ο Σουήζυ, που παρουσιάζει τις εξισώσεις του Bortkiewicz, θεωρεί ότι στην πραγματικότητα οι βιομηχανίες παραγωγής ειδών προσωπικής κατανάλωσης των καπιταλιστών είναι λίγες και σχετικά ασήμαντες και έτσι το Τμήμα III δεν αποτελεί σπουδαίο παράγοντα αναίρεσης του νόμου για την πτωτική τάση του ποσοστού κέρδους. Ο Πιέρο Σράφα, ο οικονομολόγος της κλασικής σχολής που παρουσίασε την πιο ολοκληρωμένη εικόνα των εξισώσεων της διευρυμένης αναπαραγωγής (7), κινείται στο επίπεδο της καθαρής θεωρίας και αρνείται να δώσει παραδείγματα. Τονίζει, όμως, ότι τα είδη πολυτελείας, δηλαδή "εκείνα που δεν υπεισέρχονται ούτε σαν μέσα παραγωγής ούτε σαν μέσα κατανάλωσης στην παραγωγή άλλων εμπορευμάτων" λειτουργούν σαν διαρροές απο το σύστημα: Μπορούν να παράγονται σε βιομηχανίες με ψηλή τεχνολογία (ανεβασμένη οργανική σύνθεση του κεφάλαιου) χωρίς να ρίχνει το μέσο ποσοστό κέρδους για το σύνολο της οικονομίας.

Η μεταπολεμική πραγματικότητα του καπιταλισμού ήρθε να δείξει πιο είναι στην πράξη αυτό το Τμήμα III που έχει την δυνατότητα να λειτουργεί σταθεροποιητικά για την καπιταλιστική συσσώρευση. Οπως παρατηρεί ο Μάϊκλ Κίντρον: "τίποτα δεν ταιριάζει τόσο καλά στον όρο "είδη πολυτελείας" όσο οι εξοπλισμοί —που σε καμμιά περίπτωση δεν υπεισέρχονται στην παραγωγή άλλων εμπορευμάτων— κι ασφαλώς κανένας κλάδος (παραγωγής ειδών προσωπικής κατανάλωσης για τους καπιταλιστές) δεν μπορεί να συγκριθεί μαζί-τους απο άποψη μεγέθους και σπουδαιότητας". (8)

Ας σταθούμε λίγο στα χαρακτηριστικά της πολεμικής βιομηχανίας που ταιριάζουν στο ρόλο του Τμήματος III. Πρώτα απ' όλα η σπουδαιότητά-της, το συγκριτικό βάρος-της. Στην δεκαετία του '60, δηλαδή στην ακμή της μεταπολεμικής καπιταλιστικής άνθισης, οι πολεμικές δαπάνες σε όλο τον κόσμο αποτελούσαν: το 9% της παγκόσμιας παραγωγής αγαθών και υπηρεσιών ή το ισοδύναμο της συνολικής αξίας των εξαγωγών εμπορευμάτων σε όλο τον κόσμο ή το 50% των επενδύσεων παγίου κεφαλαίου όλων των χωρών. Αυτό το τελευταίο ποσοστό είναι και το πιο εντυπωσιακό. Στην μεγαλύτερη καπιταλιστική οικονομία, τις ΗΠΑ, το ποσοστό αυτό ήταν 60% και στην Βρετανία 42%. Μ' άλλα λόγια οι πολεμικές δαπάνες αποτελούσαν μια πολύ μεγάλη αποσυμφόριση της κεφαλαιοαγοράς απο κεφάλαια που αν αναζητούσαν τοποθέτηση στο τμήμα I ή στο Τμήμα II θα συναγωνίζονταν τους καπιταλιστές για τις ίδιες ή και μικρότερες ευκαιρίες κερδοφόρων επενδύσεων. Το "ή και μικρότερες" δεν είναι σχήμα λόγου ειδικά για την βαρειά βιομηχανία, η πολεμική βιομηχανία αποτελεί ένα μεγάλο μέρος της ζήτησης που την στηρίζει. Στις ΗΠΑ (και πάλι την περίοδο πριν απο την κρίση) οι πολεμικές δαπάνες αποτελούσαν τα 9/10 της ζήτησης αεροπλάνων, τα 5/10 της ζήτησης χημικών και ηλεκτρονικών προϊόντων και το 1/3 στα μηχανήματα τηλεπικοινωνίας και στα επιστημονικά όργανα. Στην Γαλλία ο αντίστοιχος κατάλογος ξεκινούσε απο τα 7/10 στα αεροπλάνα και έφτανε στο 1/10 στα οπτικά και στις φωτογραφικές μηχανές.

Για τις βιομηχανίες παραγωγής κεφαλαιουχικών αγαθών, που παίζουν και τον κύριο ρόλο στις κυκλικές διακυμάνσεις, η πολεμική βιομηχανία προσφέρει ένα μίνιμουμ παραγγελιών που αποτρέπει τις χειρότερες διακυμάνσεις. Αντίστοιχο ρόλο παίζει και για το Τμήμα II (καταναλωτικά αγαθά) αν αναλογι-

στούμε πόσους εργάτες απασχολεί η πολεμική βιομηχανία διευρύνοντας έτσι και την αγορά καταναλωτικών αγαθών. Ο Πώλ Σουήζυ παρατηρεί ότι αν προσθέσουμε το ποσοστό ανεργίας στις ΗΠΑ το 1961 (6,7%) με το ποσοστό απασχόλισης στις πολεμικές βιομηχανίες (9,4%) βρίσκουμε περίπου το ίδιο ποσοστό που αποτελούσαν οι άνεργοι στις ΗΠΑ το 1939 (17,2%), τότε που η μεγάλη ανάπτυξη της πολεμικής βιομηχανίας μόλις ξεκινούσε.(9)

Σε πείσμα των αστών ιδεολόγων (και των "αριστερών" οπαδών-τους) που ισχυρίζονται ότι ο Κευνσιανισμός έβγαλε τον καπιταλισμό απο την κρίση (π.χ. με το Νιού Ντήλ του Ρούζβελτ), η ιστορία δείχνει ότι η ανάκαμψη ήρθε με τους εξοπλισμούς του Β' Παγκόσμιου Πόλεμου (10). Το πιο εκπληκτικό, όμως, είναι ότι η ανάκαμψη εκείνη κράτησε ουσιαστικά επι τρείς δεκαετίες (ως τις αρχές του'70), ακριβώς γιατι μετα τον πόλεμο συνεχίστηκε ένα καθεστώς μόνιμης πολεμικής οικονομίας. Η πολεμική βιομηχανία έπαιξε θαυμάσια στην πράξη τον θεωρητικό ρόλο του Τμήματος ΙΙΙ: άνοιξε αγορές, πρόσφερε ευκαιρίες για επενδύσεις και μάλιστα στην πιο προχωρημένη τεχνολογία (είναι παροιμιώδη τα ποσοστά συμμετοχής των στρατιωτικών προγραμμάτων στην έρευνα και την τεχνολογία) χωρίς ποτέ να υποχρεώσει το σύστημα να ξαναπορροφήσει τα προϊόντα-του στην παραγωγή. Ηταν σαν να είχε ανακαλυφθεί ένας μηχανισμός αυτοκαταστροφής ενός μέρους της παραγωγής για να διατηρείται υψηλό το ποσοστό κέρδους.

Οι πρώτες προσπάθειες να ξανασυνδεθεί το νήμα της μαρξιστικής ανάλυσης μ' αυτή την νέα πραγματικότητα έγιναν απο έναν ελάχιστα γνωστό αμερικάνο μαρξιστή που χρησιμοποιούσε εναλλακτικά τα ονόματα W.T. Oakes ή T.N. Vance, γύρω στα 1944. Ο Κίντρον και οι σύντροφοί-του στην τότε ομάδα των "Διεθνών Σοσιαλιστών" αναγνωρίζουν το χρέοςτους στον Oakes/Vance, αν και προχώρησαν την ανάλυση πολύ πιο ολοκληρωμένα. Το πιο σημαντικό στοιχείο όπου πρέπει να στρέψουμε τώρα την προσοχή-μας είναι τα ό ρ ι α της σταθεροποιητικής λειτουργίας που έχει η πολεμική βιομηχανία για την καπιταλιστική συσσώρευση.

Μέχρι εδώ ασχοληθήκαμε μόνο με την επίπτωση των πολεμικών δαπανών στην υπόλοιπη οικονομία. Ομως κανένα κράτος δεν είναι ελεύθερο να καθορίζει το ύψος του "αμυντικού προϋπολογισμού"-του με κριτήριο μόνο το σταθεροποιητικό ρόλο-του. Οι στρατιωτικοί και οικονομικοί ανταγωνισμοί ανάμεσα σε αντίπαλους καπιταλισμούς οργανωμένους κατά κράτη καθορίζουν μια ξεχωριστή δυναμική των εξοπλισμών που δεν συμβαδίζει κατ' ανάγκη πάντοτε με τον ρόλο-τους σαν Τμήμα ΙΙΙ. Στο σημείο αυτό πρέπει να πιάσουμε ένα άλλο νήμα της επαναστατικής μαρξιστικής παράδοσης: Την ανάλυση του Μπουχάριν για την παγκόσμια οικονομία και τον ιμπεριαλισμό, που ζωγραφίζει την εικόνα ενός κόσμου όπου ο καπιταλιστικός συναγωνισμός δεν περιορίζεται σε πολέμους τιμών στην αγορά αλλά περνάει σε επίπεδα συνολικής αντιπαράθεσης οικονομιών οργανωνένων σε κρατικούς καπιταλισμούς (11). Μέσα σ' ένα τέτοιο κόσμο η κλιμάκωση των εξοπλισμών για λόγους "εσωτερικής κατανάλωσης" (σταθεροποίηση της οικονομίας) μπορεί να προκαλέσει αντίποινα από τους ανταγωνιστές και να ξεκινήσει έναν αποσταθεροποιητικό αγώνα δρόμο εξοπλισμών. Και αντίστροφα η συγκέντρωση πόρων στην πολεμική βιομηχανία για στρατιωτικούς λόγους μπορεί να βλάψει την ανταγωνιστικότητα της "ειρηνικής" βιομηχανίας στην μάχη των αγορών. Με άλλα λόγια τα επίπεδα στα οποία κινείται το Τμήμα ΙΙΙ δεν είναι μια ελεύθερη μεταβλητή στα χέρια των καπιταλιστών αλλά ένας αστάθμητος παράγοντας που καθορίζεται απο την ανεξέλεγκτη δυναμική των ανταγωνισμών σε παγκόσμιο επίπεδο.

Το ανεξέλεγκτο και αστάθμητο αυτής της δυναμικής γίνεται ακόμα πιο έντονο εξ' αιτίας της μεγάλης διεθνοποίησης του κεφάλαιου στα χρόνια της μεταπολεμικής άνθισης του καπιταλισμού. Η δυνατότητα του κάθε κράτους να κινητοποιεί

την "εθνική οικονομία"-του σύμφωνα με τις ανάγκες των ανταγωνισμών (στρατιωτικές και οικονομικές) περιορίζεται απο τις δραστηριότητες των πολυεθνικών κεφαλαίων που κινούνται με κριτήριο την μεγιστοποίηση των κερδών-τους σε διεθνή κλίμακα, αψηφώντας τους εθνικούς περιορισμούς ακόμα και της χώρας απο την οποία ξεκίνησαν. Αλλωστε μιλάμε για πολυεθνικές επιχειρήσεις που το μεγεθός-τους σε παγκόσμια κλίμακα ξεπερνάει πολλές απο τις εθνικές οικονομίες.

Μέσα σ' αυτή την εικόνα του μεταπολεμικού καπιταλισμού με τις αποσταθεροποιητικές αλληλοδιεισδύσεις και τους ανταγωνισμούς-του πρέπει να δούμε την ανάπτυξη πολεμικής βιομηχανίας σαν προσπάθεια του κάθε εθνικού καπιταλισμού να αποκτήσει κάποιες μεγαλύτερες δυνατότητες ελέγχου πάνω στην πάντοτε ανεξέλεγκτη οικονομική και στρατιωτική συγκυρία που αντιμετωπίζει. Το πέρασμα ενός καπιταλισμού στην φάση όπου συμμετέχει στον διεθνή καταμερισμό της πολεμικής βιομηχανίας αντιπροσωπεύει μια ανοδότου στην διεθνή ανταγωνιστική ιεραρχία και σαν τέτοια πρέπει να δούμε και την προσπάθεια του ελληνικού καπιταλισμού.

δεν μπορούσαν να συγκριθούν με τα δυτικά. Ενώ η γερμανική και η γιαπωνέζικη βιομηχανία που εξελίχτηκε σε ασυναγώνιστη οικονομική δύναμη γιατι αντλούσε τα οφέλη της εξοπλιστικής ανάκαμψης χωρίς να σηκώνει τα βάρη των εξοπλισμών πλήρωνε το αντίτιμο της αμερικάνικης πυρηνικής ομπρέλας προστασίας με άλλο τρόπο: με την αποδοχή της ηγεμονίας του δολλάριου στο διεθνές νομισματικό σύστημα.

Οι ισορροπίες αυτές δέχτηκαν ένα γερό τράνταγμα την περίοδο του πολέμου στο Βιετνάμ. Οι αμερικάνικες πολεμικές δαπάνες αυξήθηκαν κατά το 1/3 (και μάλιστα για συμβατικούς εξοπλισμούς που λόγω χαμηλότερης τεχνολογίας απο τους πυρηνικούς έκαναν πιο περίπλοκα τα προβλήματα παραγωγικότητας της αμερικάνικης βιομηχανίας. Καθώς οι ΗΠΑ επιχειρούσαν μάταια να κερδίσουν τον πόλεμο. Η αυξημένη ζήτηση στην αμερικάνικη αγορά καλύφτηκε με δυτικοευρωπαϊκές και γιαπωνέζικες εισαγωγές και το αμερικάνικο ισοζύγιο μπήκε σε έλλειμα. Για πρώτη φορά άρχισε να αμφισβητείται η θέση του δολλάριου. Οι ίδιες οι αμερικάνικες πολυεθνικές εταιρείες όξυναν την νομισματική κρίση κερδοσκοπώντας στα χρηματιστήρια, ποντάροντας σε άνοδο του μάρκου και του γιέν σε βάρος του δολλάριου. Τα μέτρα του

Καθεστώς μόνιμης πολεμικής οικονομίας

Πρίν όμως έρθουμε πίσω στην ελληνική περίπτωση, ας σταθούμε σύντομα στις καμπές και στις φάσεις των εξοπλισμών της μεταπολεμικής περιόδου για να δούμε στην πράξη την διαλεκτική σταθεροποίησης/αποσταθεροποίησης όπου εντάσσεται η πολεμική βιομηχανία (12).

Ισως η πιο "αδέσμευτη" χρησιμοποίηση της πολεμικής βιομηχανίας ήταν αυτή που έκαναν οι αμερικάνοι στις αρχές της δεκαετίας του '50. Η έκταση της αμερικάνικης οικονομικής και στρατιωτικής υπεροχής ήταν τέτοια ώστε οι ΗΠΑ μπορούσαν ατιμώρητα να ανεβάσουν το ποσοστό των πολεμικών δαπανών σε ύψη κατάλληλα για την αναθέρμανση της οικονομίας μετά την σύντομη ύφεση του 1947/48.

Νίξον τον Αύγουστο του 1970 (αποδέσμευση του δολλάριου απο τον χρυσό, πέρασμα στις κυμαινόμενες ισοτιμίες) σήμαναν το πέρασμα σε κάποιες νέες ισορροπίες που βάλθηκε

Πίνακας 1
Πολεμικές Δαπάνες σαν Ποσοστό του Ακαθάριστου
Εθνικού Προϊόντος στις ΗΠΑ (13)

1939	1943	1948	1951	1955	1957
1,5%	4 5%	4,3%	13,4%	9,9%	10,2%
1959	1961	1963	1965	1967	1969
9,7%	9,3%	8,8%	7,6%	9,1%	9,0%
1973	1977	1980		1983	
8,5%	6,6%	6,5%		8,1%	

Ωστόσο αυτή η υπεροχή υπονομεύτηκε απο το ίδιο το ύψος των εξοπλισμών. Στο στρατιωτικό επίπεδο η Σοβιετική Ενωση αποδείχτηκε ισάξιος αντίπαλος στον αγώνα δρόμου των πυρηνικών όπλων, ενώ στο οικονομικό επίπεδο η Γερμανία και η Ιαπωνία πήραν την μερίδα του λέοντος απο την παγκόσμια οικονομική άνθιση που διευκόλυναν οι αμερικάνικοι εξοπλισμοί. Οι πολεμικές δαπάνες των ΗΠΑ άρχισαν να δέχονται αντιφατικές πιέσεις: Η ικανότητα των Σοβιετικών να φτάνουν και να ξεπερνούν τα αμερικάνικα πυραυλικά εξοπλιστικά προγράμματα απαιτούσε άνοδο των δαπανών ή έστω διατήρησής-τους σε ψηλά επίπεδα. Αντίθετα, οι φανταστικοί ρυθμοί ανόδου της παραγωγικότητας στην γερμανική και γιαπωνέζικη βιομηχανία υπονόμευαν την θέση της αμερικάνικης βιομηχανίας στις διεθνείς αγορές και πίεζαν για μεταφορά επενδύσεων απο την πολεμική στην ειρηνική βιομηχανία των ΗΠΑ.

Βέβαια και οι ανταγωνιστές των ΗΠΑ είχαν να υποστούν τις δικές-τους συνέπειες. Η ΕΣΣΔ, για να διατηρεί οπλοστάσιο ισάξιο των ΗΠΑ ενώ διέθετε το μισό περίπου εθνικό προϊόν, υποχρεώθηκε να παραιτηθεί τελείως απο τον οικονομικό ανταγωνισμό. Σε καμμιά αγορά τα σοβιετικά προϊόντα

να στήσει η διπλωματία του Κίσινγκερ: ήταν η εποχή της "ύφεσης" και του "αφοπλισμού", των συμφωνιών ΣΑΛΤ και του Ελσίνκι.

Το ποσοστό των πολεμικών δαπανών στο εθνικό εισόδημα των ΗΠΑ μειώνεται και η ίδια εξέλιξη σημειώνεται και στην ΕΣΣΔ. Οι "δυο Υπερδυνάμεις" ρίχνουν το βάρος-τους στην "ειρηνική" μάχη της αγοράς. Οι αμερικάνοι ενισχύουν την ανταγωνιστικότητα της βιομηχανίας-τους μεταφέροντας πόρους απο τις πολεμικές δαπάνες και ακολουθώντας μια πολιτική υποτίμησης του δολλάριου για φτηνές εξαγωγές και συγκράτηση της ευρωπαϊκής και γιαπωνέζικης διείσδυσης στην αγορά-τους. Οι Ρώσοι συνδιάζουν την μεταφορά πόρων απο την πολεμική στην ειρηνική βιομηχανία με την εμφαάνισήτους στις διεθνείς αγορές. Ολες οι ανατολικές χώρες πραγματοποιούν τεράστια δάνεια απο τις δυτικές τράπεζες και στήνουν εργοστάσια με εξαγωγικό προσανατολισμό.

Ομως η "αφοπλιστική" οικονομική ανάκαμψη της δεκαετίας του '70 αποδεικνύεται βραχύβια. Πρώτα απο όλα, οι δυό μεγάλες δυνάμεις που πρωτοστάτησαν στην "χαλάρωση" δεν πέτυχαν να ανακόψουν την άνοδο των ανταγωνιστών-τους. Η Γερμανική "οστπολιτίκ" και οι αντίστοιχοι χειρισμοί των

άλλων ευρωπαϊκών χωρών και της Ιαπωνίας κατάφεραν να πάρουν την μερίδα του λέοντος και στην περίοδο της "ύφεσης". Το κυριότερο πρόβλημα, ωστόσο, ήρθε απο αλλού. Η μαζική μεταφορά πόρων απο την πολεμική στην ειρηνική βιομηχανία υπονόμευσε τα ποσοστά κέρδους σ' ολόκληρο το σύστημα. Τα τελευταία δέκα χρόνια όλοι οι ανταγωνιστές αντιμετωπίζουν τα προβλήματα της κρίσης—συρρίκνωση των αγορών, αδυναμία υλοποίησης νέων επενδυτικών προγραμμάτων, όξυνση των ανταγωνισμών και ένταση των αντιφατικών πιέσεων στα εξοπλιστικά προγράμματά-τους.

Η Αμερική του Ρήγκαν μοιάζει φαινομενικά να έχει συμβιβάσει ένα νέο γύρο κλιμάκωσης των εξοπλισμών με ταυτόχρονη ισχυροποίηση της συγκριτικής οικονομικής-της θέσης. Ο νέος ψυχρός πόλεμος με τα διαστημικά οπλικά συστήματά-του και την παγωνιά που άπλωσε στις επίγειες διεθνείς σχέσεις φαίνεται να έχει φέρει τις ΗΠΑ στη θέση του κύριου αφελειμένου σε μια νέα ανάκαμψη. Ομως οι οικονομικές επιπτώσεις των νέων εξοπλισμών κρέμονται στην κόψη του ξυραφιού. Η πίεση των πολεμικών δαπανών πάνω στην κρίση των τραπεζών μπορεί να βάλει τέρμα στην νέα ισορροπία σε κάθε στιγμή. Η εποχή που το καθεστώς σχεδόν μόνιμης πολεμικής οικονομίας συμβάδιζε με την οικονομική ανάπτυξη έχει τελειώσει. Σήμερα οι ανταγωνιζόμενοι κρατικοί—εθνικοί καπιταλισμοί φορτώνονται τα βάρη της κλιμάκωσης των εξοπλισμών χωρίς την σιγουριά ότι μ' αυτο τον τρόπο θα συμμετέχουν στα οφέλη μιας νέας περιόδου ανάπτυξης.

Σ' αυτήν την αντιφατική περίοδο μπαίνει καθυστερημένα κι ο ελληνικός καπιταλισμός σε φάση συγκρότησης πολεμικής βιομηχανίας.

Η στρατιωτικοποίηση της οικονομίας στην Ελλάδα

Το ΠΑΣΟΚικό "θα γίνουμε αστακοί" σίγουρα πρέπει να προκάλεσε κάποια ειρωνικά χαμόγελα στα κλιμάκια της ελληνικής στρατιωτικής ιεραρχίας. "Ο στρατός που πήγε στην Κορέα", (για να θυμηθούμε το γνωστό στρατιωτικό άσμα) δεν περίμενε, βέβαια, τον κ. Παπανδρέου και τις γλαφυρές παρομοιώσεις-του για να μοιάσει με θωρακισμένο ζώο. Απο το 1909 και μετά είναι ελάχιστες οι περίοδοι που ο ελληνικός καπιταλισμός να μην συντηρούσε μια δυσανάλογα μεγάλη πολεμική μηχανή: βαλκανικοί πόλεμοι, Α' Παγκόσμιος, εκστρατεία στην Ουκρανία, Μικρασιατική εκστρατεία, Β' Παγκόσμιος, Εμφύλιος, Δόγμα Τρούμαν, Κορέα, χούντα, ελληνοτουρκικά, ο κατάλογος είναι πολύ μακρύς. Ωστόσο σε καμμιά προηγούμενη περίοδο (με εξαίρεση ίσως τους εξοπλισμούς του Μεταξά που συνέπεσαν με το κύμα εκβιομηχάνισης της δεκαετίας του '30) δεν μπορούμε να μιλήσουμε για οργανική σύνδεση του ελληνικού μιλιταρισμού με την εσωτερική συσσώρευση του ελλαδικού χώρου. Τις πρώτες μεταπολεμικές δεκαετίες οι πολεμικές δαπάνες του ελληνικού προυπολογισμού εξασφαλίζουν προυποθέσεις για την καπιταλιστική ανάπτυξη (εσωτερική κοινωνική σταθερότητα, διεθνείς συμμαχίες) αλλά δεν δένονται με τις αιχμές της συσσώρευσης (αγροτική οικονομία, εξοπλισμός, οικοδομή, βιομηχανική ανάπτυξη). Η σύζευξη είναι φαινόμενο της τελευταίας δεκαετίας που ήρθε σαν αποτέλεσμα αφ' ενός μιας φανταστικής κλιμάκωσης των ελληνικών εξοπλισμών και αφετέρου των νέων δυνατοτήτων της ελληνικής βιομηχανίας.

Ας σταθούμε πρώτα στην κλιμάκωση των εξοπλισμών. Και μόνο η απαρ[illegible] των νέων όπλων της τελευταίας δεκαετίας αρκεί να δείξει ότι οι "αγορές του αιώνα" άρχισαν λίγο πρίν πέσει η χούντα. Η αεροπορία, που τώρα χρειάζεται τα F—16 ή F—18 και τα νέα Μιράζ για να διατηρήσει το προβάδισμα είχε κάνει άλμα μόλις πρίν 10 χρόνια με την απόκτηση Φάντομ, Μιράζ F—1, βομβαρδιστικών A—7 και μεταγωγικών Ηρακλής. Το πεζικό όχι μόνο ανανέωσε την προηγούμενη γενιά τάνκς με νέες μηχανές και νέο πυροβόλο αλλά πρόσθεσε τα γερμανικά λεοπαρντ και τα γαλλικά AMX. Και το ναυτικό απόκτησε τις γαλλικές πυραυλάκατους τύπου Κομπατάν και τις ολλανδικές φραγάτες "Ελλη" και "Λήμνος".

Η κλιμάκωση φαίνεται και απο το κόστος των παραγγελιών. Οι αμερικανικές πωλήσεις όπλων προς την Ελλάδα γύρω στα 1974 κινούνται ως εξής (σε εκατομμύρια δολλάρια):

Πίνακας 2
Αμερικανικές Πωλήσεις Οπλων προς την Ελλάδα

	1970	1971	1972
	29,2	24,5	180,2
1973	1974	1975	1976
56,8	458,1	214,6	83,0

(Πηγή: Anthony Sampson "The Arms Bazaar,,)

Ακόμα πιο έντονο είναι το άλμα στις παραγγελίες απο την Γαλλία, οι οποίες απο το μηδέν ουσιαστικά έφτασαν στο ίδιο ύψος με τις αμερικάνικες (40 Μιράζ F1, 120 τάνκς AMX και 6 πυραυλάκατοι). Αντίστοιχες διαπιστώσεις ισχύουν για τις παραγγελίες απο Γερμανία, Ολλανδία, Αγγλία. Οι ελληνικοί εξοπλισμοί τινάζονται στα ύψη σαν ελατήριο που ξεδιπλώνεται.

Εχουμε μιλήσει ήδη για τις διαδικασίες που έφεραν τον ελληνικό καπιταλισμό σ' αυτό το σημείο (14): Η μακρόχρονη μεταπολεμική διεθνής οικονομική άνθιση, η συνακόλουθη μεγάλη διεθνοποίηση του κεφάλαιου, η διευρυμένη καπιταλιστική ενσωμάτωση μιας σειράς χωρών και το πέρασμά-τους απο την εσωστρεφή ανάπτυξη σε εξωστρεφή οικονομική εξάπλωση, απο τον εθνικισμό της ανάπτυξης στον εθνικισμό της εξάπλωσης, στους ανταγωνισμούς ανάμεσα σε "κεφαλοχώρια" της κάθε περιοχής. Ο ελληνικός καπιταλισμός, για να κατοχυρώσει την δική-του οικονομική διείσδυση σε μια περιοχή— σταυροδρόμι όλων των ανταγωνισμών, έχει εμπλακεί σε μια δίνη αντιθέσεων που απαιτούν δυναμική στρατιωτική παρουσία στα βαλκάνια, στο Αιγαίο, στην Κύπρο, στην Α. Μεσόγειο. Μέσα σ' αυτή τη νέα ποιότητα της ένταξης του ελληνικού καπιταλισμού στο διεθνές-του περιβάλλον, αλλάζει κι η σχέση των εξοπλισμών με την συσσώρευση. Η πολεμική βιομηχανία αναπτύσσεται σαν κλάδος αιχμής.

Η μεγάλη κλιμάκωση των εξοπλισμών λειτουργεί σαν κίνητρο με διπλή έννοια. Απο την μια μεριά οι πιέσεις πάνω στο κράτος να "ελληνοποιήσει" ένα μέρος των παραγγελιών είναι τεράστιες. Απο την άλλη, το μέγεθος των παραγγελιών

δίνει κάποιες διαπραγματευτικές δυνατότητες για την εξασφάλιση της απαραίτητης συνεργασίας με τις μεγάλες ξένες πολεμικές βιομηχανίες. Απ' αυτό το δίδυμο ξεκινούν οι πρώτες προσπάθειες.

Ομως τα "πλεονεκτήματα" των επενδύσεων σε πολεμικά εργοστάσια δεν σταματούν εκεί. Ολα αυτά συμβαίνουν σε μια περίοδο που οι Ελληνες καπιταλιστές ψάχνουν με αγωνία για δυνατότητες συμμετοχής σε κερδοφόρες επενδύσεις διεθνούς επιφάνειας. Γίνονται μελέτες για πετροχημικά, αλουμίνα κλπ. αλλά η κατάσταση αυτών των κλάδων στην διεθνή αγορά δεν αφήνει πολλά περιθώρια για νέες επενδύσεις. Αντίθετα οι πολεμικές βιομηχανίες περνούν περίοδο στροφής προς τον Τρίτο Κόσμο και είναι πρόθυμες για επενδυτικές συνεργασίες με τέτοιο προσανατολισμό. Στην δεκαετία του '70 οι δαπάνες των χωρών του Τρίτου Κόσμου για εξοπλισμούς αυξάνονται με ραγδαίους ρυθμούς (15). . Ιδιαίτερα τα πετροδολλάρια των αραβικών χωρών της Μ. Ανατολής χρηματοδοτούν μια μεγάλη διεύρυνση των πολεμικών παραγγελιών. Η Σαουδική Αραβία υποσκελίζει το Ιράν του Σάχη και το Ισραήλ στην πρώτη θέση των αμερικανικών εξαγωγών όπλων. Το Ιράκ γίνεται ο καλύτερος πελάτης της Γαλλίας, το Κουβέιτ, τα Ενωμένα Εμιράτα, η Ιορδανία διευρύνουν τις αγορές-τους απο την Αγγλία.

Δίπλα στους παραδοσιακούς εξαγωγείς όπλων, αυτή η διευρυμένη αγορά δίνει δυνατότητες και σε νέους εξαγωγείς: η Βραζιλία, η Ισπανία, η Γιουκοσλαυία ανεβαίνουν με γοργά βήματα στην ιεραρχία της πολεμικής βιομηχανίας. Σ' αυτό το δρόμο προσπαθεί να μπεί και η Ελλάδα (και η Τουρκία).

Αυτό σημαίνει ότι απο την αρχή οι επενδύσεις στην πολεμική βιομηχανία γίνονται σε μέγεθος που να έχει ελπίδες να σταθεί στη διεθνή αγορά. Μέσα σε συνθήκες "επενδυτικής αποχής", που έχουν κάνει πολλούς να μιλούν για "αποβιομηχανοποίηση" της ελληνικής οικονομίας, το βάρος της πολεμικής βιομηχανίας ανεβαίνει με άλματα. Δεν θα επαναλάβουμε εδώ την λεπτομερειακή παρουσίαση των σχετικών στοιχείων.(16) Η ΕΑΒ, η ΕΒΟ, η ΠΥΡΚΑΛ, η Στάγιερ, τα Ελληνικά Ναυπηγεία και το εργοστάσιο τάνκς στο Βελεστίνο του Βόλου αποτελεί ήδη ένα μεγάλο ποσοστό (σαν κεφάλαια, σαν απασχόληση, σαν τζίρο) της βιομηχανίας στην Ελλάδα και έχουν την ταση να μεγαλώσουν το μερίδιό-τους. Για να γίνει κατανοητή αυτή η τάση θα σταθούμε σε μερικά παραδείγματα.

Για το 1984 η κυβέρνηση καθόρισε το ύψος της χρηματοδότησης όλων των προβληματικών επιχειρήσεων που έχουν υπαχθεί στον Οργανισμό Ανασυγκρότησης (ΟΟΑΕ) σε 25
δις δραχμές. Απέναντι σ' αυτό το ποσό έχουμε να συγκρίνουμε τα 17 δις δραχμές που χρειάζεται η ΕΑΒ μόνη-της για τα τοκοχρεωλύσια που θα ξεπληρώσει μέσα στο 1984. Το πρόγραμμα στήριξης της ΕΑΒ ακόμα κι αν πάρει "αντισταθμιστικές" παραγγελίες στα πλαίσια της αγοράς του αιώνα είναι τόσο φιλόδοξο ώστε θα συνεχίσει επί χρόνια να παίρνει την μερίδα του λέοντος απο τις χρηματοδοτικές ικανότητες του τραπεζικού συστήματος (17). Η δυναμικά ανερχόμενη ΕΒΟ δεν απειλεί να καταπιεί μόνο την επίσης πολεμική ΠΥΡΚΑΛ αλλά και άλλες προβληματικές στο χώρο των μεταλλικών κατασκευών, όπως έχει ήδη κάνει με την Γενική Μηχανική και την Μεταλλουργική Ηπείρου. Στον κλάδο των αυτοκινήτων η συρρίκνωση είναι κτυπητή (Ντόϊτς, Βιαμάξ, Νάμκο) ενώ αντίθετα η Στάγιερ όσο στρατιωτικοποιείται τόσο μεγαλώνει, συγκεντρώνοντας ακόμα και τις "ειρηνικές" παραγγελίες (π.χ. πυροσβεστικά). Το ίδιο συμβαίνει στο κλάδο των ναυπηγείων όπου το συγκριτικό βάρος των στρατιωτικοποιημένων Ελληνικών Ναυπηγείων (πρώην Ανδρεάδη) ανεβαίνει χάρη στις παραγγελίες του Πολεμικού Ναυτικού, ενώ τα υπόλοιπα απειλούν με κλεισίματα κι απολύσεις (Ηφαιστος—Λάτση, Νιάρχος).

Δεν έχουμε, λοιπόν, να κάνουμε με κάποιο περιθωριακό ή συγκυριακό φαινόμενο αλλά με μια αυξανόμενη στρατιωτικοποίηση του πιο δυναμικού τομέα του ελληνικού καπιταλισμού. Το μέλλον των βιομηχανικών επενδύσεων δένεται όλο και πιο στενά με τις πολεμικές προετοιμασίες μέσα κι έξω απο την Ελλάδα. Το κοινωνικό βάρος της στρατοκρατίας αυξάνεται και οι σχεδιασμοί-της επηρρεάζουν πλέον όχι μόνο το μήκος της θητείας που έχει να υποστεί η νεολαία αλλά και τις ίδιες τις προοπτικές και συνθήκες απασχόλησης της εργατικής τάξης.

Κι όλα αυτά σε μια περίοδο, που όπως είδαμε, εξοπλισμός και οικονομική ανάκαμψη δεν συμβαδίζουν κατ' ανάγκη. Οι αστοί προπαγανδιστές που διαφημίζουν την πολεμική βιομηχανία σαν "λοκομοτίβα" που θα σύρει πίσω-της μια νέα ευημερία (π.χ. ο Γιάννης Μαρίνος του Οικονομικού Ταχυδρόμου) προσπαθούν να λουστράρουν τα θαμπωμένα αναπτυξιακά οράματα του αστισμού. Ο ελληνικός καπιταλισμός δεν μπορεί να έχει την δική-του "λοκομοτίβα" μέσα σ' ένα κόσμο όπου η πολεμική βιομηχανία έχει χάσει τις σταθεροποιητικές ιδιότητες της πρώτης μεταπολεμικής περιόδου. Μέσα σε ένα κόσμο όπου το εξοπλιστικό πρόγραμμα του Ρήγκαν απειλεί να αποσταθεροποιήσει όχι μόνο τις διπλωματικές ισορροπίες αλλά και το παγκόσμιο τραπεζικό σύστημα οδηγώντας σε χρεοκοπεία ολόκληρες χώρες, τα "βουκολικά ειδύλλια" για "νέα ευημερία" ηχούν γελοία. Το μόνο που σέρνει πίσω-της η λοκομοτίβα της πολεμικής βιομηχανίας είναι περισσότερες θυσίες: θυσίες οικονομικές, καθώς το κράτος και οι τράπεζες προχωρούν στους "εξορθολογιστικούς χειρισμούς" (απολύσεις, κλεισίματα, περικοπές) για να μεταφέρουν πόρους απο τις μη-βιώσιμες προβληματικές βιομηχανίες στις πολλά υποσχόμενες πολεμικές. Θυσίες πολιτικές, καθώς οι νέες βιομηχανίες είναι "εθνικά ευαίσθητες" και απαιτούν την παραίτηση των εργατών απο κάθε διεκδίκηση γιατι υπονομεύει "εθνικούς στόχους". Και τέλος, θυσίες στρατιωτικές, καθώς η απειλή του πολέμου γίνεται όλο και πιο αισθητή μέσα στην δίνη των εξοπλιστικών και οικονομικών ανταγωνισμών.

Αυτές τις θυσίες, τοΠΑΣΟΚ, προσπαθεί να τις ντύσει με τον εξωραϊστικό μανδύα της "πάλης για εθνική ανεξαρτησία", που ως γνωστό θεωρείται προυπόθεση για κάθε κοινωνική πρόοδο, την δημοκρατία και τον σοσιαλισμό. Για μας, αντίθετα, καμμιά ελευθερία δεν κατοχυρώνεται ούτε έχει ελπίδες να κερδηθεί, αν το εργατικό κίνημα δεν αγωνιστεί ενάντια στις προσπάθειες της αστικής τάξης να μετατρέψει ολόκληρη τη χώρα όχι απλά σε "αστακό", αλλά σε απέραντο στρατόπεδο και πολεμικό εργοτάξιο.

Για μας η "Αγορά του Αιώνα" δεν είναι ένα βήμα ξεκομένο απο την δυναμική του ελληνικού καπιταλισμού που "υπαγορεύτηκε απο τις ΗΠΑ και το ΝΑΤΟ" όπως το παρουσιάζει το ΚΚΕ, αλλά απαραίτητο στοιχείο μιας αστικής στρατηγικής που αναζητάει οικονομικά και στρατιωτικά διέξοδα μέσα απο την κλιμάκωση των εξοπλισμών και την ανάπτυξη πολεμικής βιομηχανίας, δηλαδή μιας μιλιταριστικής στρατηγικής. Γι' αυτό και το ΟΧΙ ΣΤΗΝ ΑΓΟΡΑ ΤΟΥ ΑΙΩΝΑ το εντάσσουμε σε μια γενικότερη αντιμιλιταριστική πολιτική που διαπερνάει και συνδέει όλα τα μέτωπα του κινήματος: την πάλη των εργατών στις προβληματικές επιχειρήσεις ενάντια στις θυσίες του πολεμοκεντρικού "εξορθολογισμού" της βιομηχανίας με τον αγώνα της νεολαίας ενάντια στις "αυτοκτονίες" και τις άλλες θυσίες της μακρόχρονης και εξοντωτικής θητείας. Την συμπαράσταση στους Τούρκους και Κούρδους αγωνιστές και την κοινή εναντίωση στην απειλή ενός ελληνοτουρκικού πόλεμου με την αντίσταση στον "αναβαθμισμένο" ρόλο της Ελλάδας μέσα στο ΝΑΤΟ και του ΝΑΤΟ μέσα στην Ελλάδα. Την αλληλεγγύη στους Κύπριους εργάτες με την αντίθεση στις τυχοδιωκτικές φιλοδοξίες των ελλήνων καπιταλιστών στην Μ.Ανατολή (στρατό στον Λίβανο, την Κύπρο κλπ).

. ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

(1) Βλέπε Anthony Sampson «The Arms Bazaar» Λονδίνο 1978.
Επίσης περιοδικό Economist 21–27 Μαίου 1983 αφιέρωμα στην "αμυντική βιομηχανία"

(2) Ριζοσπάστης 29/7/1984

(3) Ριζοσπάστης 22/8/1984

(4) Ριζοσπάστης 5/8/1984

(5) Ρόζα Λούξεμπουργκ "Η Συσσώρευση του Κεφάλαιου", αγγλική έκδοση 1963, σελ. 466, Ελληνική έκδοση 197 , εκδόσεις

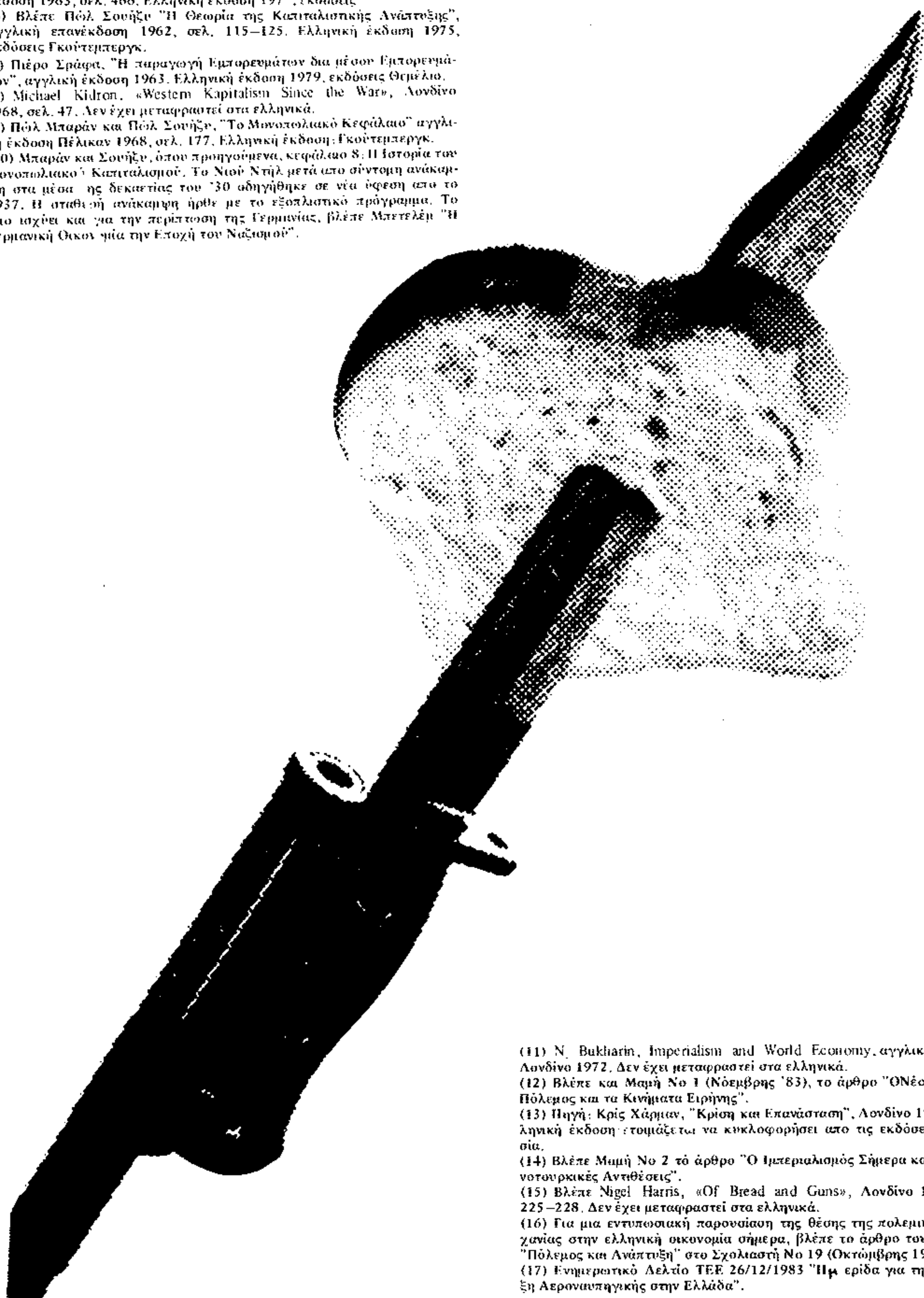
(6) Βλέπε Πόλ Σουήζυ "Η Θεωρία της Καπιταλιστικής Ανάπτυξης", αγγλική επανέκδοση 1962, σελ. 115–125. Ελληνική έκδοση 1975, εκδόσεις Γκούτεμπεργκ.

(7) Πιέρο Σράφα, "Η παραγωγή Εμπορευμάτων δια μέσου Εμπορευμάτων", αγγλική έκδοση 1963. Ελληνική έκδοση 1979, εκδόσεις Θεμέλιο.

(8) Michael Kidron, «Western Kapitalism Since the War», Λονδίνο 1968, σελ. 47. Δεν έχει μεταφραστεί στα ελληνικά.

(9) Πόλ Μπαράν και Πόλ Σουήζυ, "Το Μονοπωλιακό Κεφάλαιο" αγγλική έκδοση Πέλικαν 1968, σελ. 177. Ελληνική έκδοση: Γκούτεμπεργκ.

(10) Μπαράν και Σουήζυ, όπου προηγούμενα, κεφάλαιο 8: Η Ιστορία του Μονοπωλιακού Καπιταλισμού. Το Νιού Ντήλ μετά απο σύντομη ανάκαμψη στα μέσα ης δεκαετίας του '30 οδηγήθηκε σε νέα ύφεση απο το 1937. Η σταθερή ανάκαμψη ήρθε με το εξοπλιστικό πρόγραμμα. Το ίδιο ισχύει και για την περίπτωση της Γερμανίας, βλέπε Μπετελέμ "Η Γερμανική Οικονομία την Εποχή του Ναζισμού".

(11) N. Bukharin, Imperialism and World Economy, αγγλική έκδοση, Λονδίνο 1972. Δεν έχει μεταφραστεί στα ελληνικά.

(12) Βλέπε και Μαμή Νο 1 (Νόεμβρης '83), το άρθρο "ΟΝέος Ψυχρος Πόλεμος και τα Κινήματα Ειρήνης".

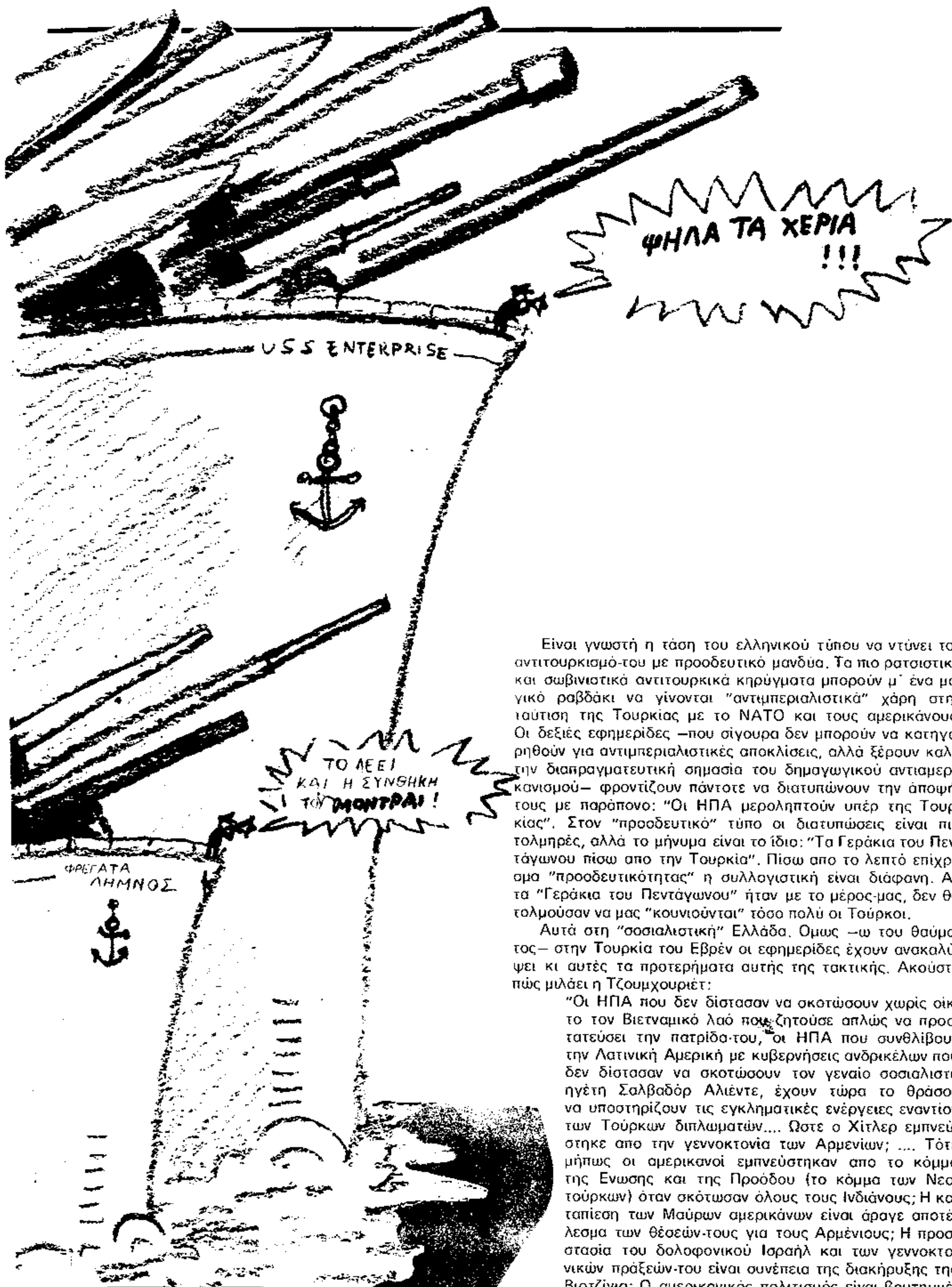
(13) Πηγή: Κρίς Χάρμαν, "Κρίση και Επανάσταση", Λονδίνο 1984. Η ελληνική έκδοση ετοιμάζεται να κυκλοφορήσει απο τις εκδόσεις Παρουσία.

(14) Βλέπε Μαμή Νο 2 τό άρθρο "Ο Ιμπεριαλισμός Σήμερα και οι Ελληνοτουρκικές Αντιθέσεις".

(15) Βλέπε Nigel Harris, «Of Bread and Guns», Λονδίνο 1983, σελ. 225–228. Δεν έχει μεταφραστεί στα ελληνικά.

(16) Για μια εντυπωσιακή παρουσίαση της θέσης της πολεμικής βιομηχανίας στην ελληνική οικονομία σήμερα, βλέπε το άρθρο του Γ.Μαυρή "Πόλεμος και Ανάπτυξη" στο Σχολιαστή Νο 19 (Οκτώμβρης 1984).

(17) Ενημερωτικό Δελτίο ΤΕΕ 26/12/1983 "Ημερίδα για την Ανάπτυξη Αεροναυπηγικής στην Ελλάδα".

Είναι γνωστή η τάση του ελληνικού τύπου να ντύνει τον αντιτουρκισμό-του με προοδευτικό μανδύα. Τα πιο ρατσιστικά και σωβινιστικά αντιτουρκικά κηρύγματα μπορούν μ' ένα μαγικό ραβδάκι να γίνονται "αντιμπεριαλιστικά" χάρη στην ταύτιση της Τουρκίας με το ΝΑΤΟ και τους αμερικάνους. Οι δεξιές εφημερίδες —που σίγουρα δεν μπορούν να κατηγορηθούν για αντιμπεριαλιστικές αποκλίσεις, αλλά ξέρουν καλά την διαπραγματευτική σημασία του δημαγωγικού αντιαμερικανισμού— φροντίζουν πάντοτε να διατυπώνουν την άποψή-τους με παράπονο: "Οι ΗΠΑ μεροληπτούν υπέρ της Τουρκίας". Στον "προοδευτικό" τύπο οι διατυπώσεις είναι πιο τολμηρές, αλλά το μήνυμα είναι το ίδιο: "Τα Γεράκια του Πεντάγωνου πίσω απο την Τουρκία". Πίσω απο το λεπτό επίχρισμα "προοδευτικότητας" η συλλογιστική είναι διάφανη. Αν τα "Γεράκια του Πεντάγωνου" ήταν με το μέρος-μας, δεν θα τολμούσαν να μας "κουνιούνται" τόσο πολύ οι Τούρκοι.

Αυτά στη "σοσιαλιστική" Ελλάδα. Ομως —ω του θαύματος— στην Τουρκία του Εβρέν οι εφημερίδες έχουν ανακαλύψει κι αυτές τα προτερήματα αυτής της τακτικής. Ακούστε πώς μιλάει η Τζουμχουριέτ:

> "Οι ΗΠΑ που δεν δίστασαν να σκοτώσουν χωρίς οίκτο τον Βιετναμικό λαό που ζητούσε απλώς να προστατεύσει την πατρίδα-του, οι ΗΠΑ που συνθλίβουν την Λατινική Αμερική με κυβερνήσεις ανδρικέλων που δεν δίστασαν να σκοτώσουν τον γενναίο σοσιαλιστή ηγέτη Σαλβαδόρ Αλιέντε, έχουν τώρα το θράσος να υποστηρίζουν τις εγκληματικές ενέργειες εναντίον των Τούρκων διπλωματών.... Ωστε ο Χίτλερ εμπνεύστηκε απο την γεννοκτονία των Αρμενίων; .... Τότε μήπως οι αμερικανοί εμπνεύστηκαν απο το κόμμα της Ενωσης και της Προόδου (το κόμμα των Νεοτούρκων) όταν σκότωσαν όλους τους Ινδιάνους; Η καταπίεση των Μαύρων αμερικάνων είναι άραγε αποτέλεσμα των θέσεών-τους για τους Αρμένιους; Η προστασία του δολοφονικού Ισραήλ και των γεννοκτονικών πράξεών-του είναι συνέπεια της διακήρυξης της Βιρτζίνια; Ο αμερικανικός πολιτισμός είναι βουτηγμέ-

ΛΗΜΝΟΣ - ΑΙΓΑΙΟ - ΚΥΠΡΟΣ

Το δόγμα «θα γίνουμε αστακοί» σε δράση

νος στο αίμα των λαών που θυσίασε. Εμείς όμως οι Τούρκοι συμβαίνει να είμαστε το μόνο έθνος που ανάγκασε τον ιμπεριαλισμό να γονατίσει μπροστά-μας (σ.σ. εννοεί το 1922) και αυτή τη φορά ξέρουμε τι πρέπει να κάνουμε..." (1)

Η αφορμή γι αυτό το ξέσπασμα, που θα το ζήλευαν το "Εθνος" και η "Ελευθεροτυπία", ήταν η απόφαση της αμερικανικής βουλής να ανακηρύξει τις 24 Απριλίου σαν μέρα της γεννοκτονίας των Αρμενίων. Δεν πρόκειται, όμως, για ένα απομονωμένο γεγονός. Αντίθετα, μπορούμε να πούμε ότι οι φιλοδοξίες του τουρκικού κράτους να προβληθεί σαν τοποτηρητής της περιοχής το έχουν υποχρεώσει να δέχεται πολύπλευρες διεθνείς πιέσεις που δημιουργούν προβλήματα στο χουντικό καθεστώς και επηρρεάζουν τη συμερινή συγκυρία της ελληνοτουρκικής διένεξης στο Αιγαίο και στην Κύπρο.

Μετά την ανατροπή του Σάχη στην Περσία και την επιβολή του στρατιωτικού πραξικοπήματος του Εβρέν, η Τουρκία πρόβαλε σαν ο νέος υποσταθμός του ιμπεριαλισμού στην περιοχή. Πολλοί παρατηρητές βιάστηκαν να συμπεράνουν ότι η αυξημένη στρατηγική σημασία της Τουρκίας θα οδηγούσε σε έξαρση των δυτικών πιέσεων πάνω στην Ελλάδα ώστε να πάψει να ενοχλεί ένα τόσο πολύτιμο σύμμαχο. Ωστόσο οι εξελίξεις διαψεύδουν αυτή τη σχηματική συλλογιστική. Σήμερα αυτός που αντιμετωπίζει πιέσεις σε πολλά μέτωπα είναι η ίδια η Τουρκία.

Λήμνος και ΝΑΤΟ

Τον Οκτώβριο του 1980 (λίγο μετά το πραξικόπημα) η χούντα του Εβρέν απέσυρε το τουρκικό βέτο για την επιστροφή της Ελλάδας στο στρατιωτικό σκέλος του ΝΑΤΟ, επιτρέποντας έτσι να προχωρήσει η γνωστή συμφωνία Ρότζερς. Η επίσημη τουρκική θέση στηριζόταν στην προσδοκία ότι με την ελληνική επανένταξη στο ΝΑΤΟ έμπαινε μπροστά η διαδικασία επαναπροσδιορισμού των ορίων του επιχειρησιακού ελέγχου στο Αιγαίο σε μια περίοδο ευνοϊκή για την Τουρκία. Η ελληνική πλευρά, αντίθετα, στήριζε τις επλίδεςτης στην στρατιωτικοποίηση των νησιών του Αιγαίου για να πείσει το ΝΑΤΟ να της αναθέσει τον επιχειρησιακό έλεγχο. Η Λήμνος αναδείχτηκε σε επίκεντρο αυτής της διελκυστίνδας, με την Τουρκία να επικαλείται την συνθήκη της Λωζάνης για τον αφοπλισμό του νησιού και την Ελλάδα να απαιτεί να συμπεριληφθεί η Λήμνος στον σχεδιασμό και τις ασκήσεις του ΝΑΤΟ.

Η ίδια αυτή η διαμόρφωση των αιτημάτων δίνει μια ιδέα για το προς τα πού θα έγερναν οι προτιμήσεις του ΝΑΤΟ. Το αίτημα για αφοπλισμό των ελληνικών νησιών δεν μπορούσε να είναι ιδιαίτερα πειστικό στα αυτιά των στρατηγών της δυτικής συμμαχίας σε μια περίοδο που σήμερα πια όλοι ονομάζουν αναβίωση του ψυχρού πολέμου. Τον Δεκέμβριο του 1979 τοΝΑΤΟ είχε πάρει την απόφαση να προσκαλέσει το σύμφωνο της Βαρσοβίας σ' ένα νέο γύρο στον αγώνα δρόμου των εξοπλισμών. Το πυρηνικό σκέλος αυτού του γύρου (πύραυλοι Πέρσιγκ και Κρουζ) δεν αφορούσε ούτε την Ελλάδα ούτε την Τουρκία και έτσι και οι δυό χώρες έμειναν απο αμέτοχες μέχρι "αντιπυρηνικές". Στο σκέλος των συμβατικών εξοπλισμών, όμως, η Ελλάδα είχε να προσφέρει μεγάλη συμβολή στο ΝΑΤΟ με την στρατιωτικοποίηση των νησιών του Αιγαίου: αν το ΝΑΤΟ δεχόταν τις ελληνικές θέσεις για τον επιχειρησιακό έλεγχο, τα νησιά μπορούσαν να αποτελέσουν μια νέα (δεύτερη, μετα τα στενά στο Βόσπορο και τα Δαρδανέλια) "αμυντική γραμμή" του ΝΑΤΟ απέναντι στο σοβιετικό στόλο. Το πρόβλημα για το ΝΑΤΟ ήταν να πείσει την Τουρκία να δεχτεί μια τέτοια εξέλιξη που την απομονώνει ασφυκτικά απο αέρα και θάλασσα. Μια ελληνική "αμυντική γραμμή" που μπορεί να κρατήσει τους σοβιετικούς θα ήταν ανυπερβλητος αντίπαλος για την Τουρκία.

Ετσι, πίσω απο τα κλισέ για φιλοτουρκικό ΝΑΤΟ και αντινατοϊκή Ελλάδα, η εικόνα αρχίζει να αλλάζει. Το ΠΑΣΟΚ αξιοποιεί τα "αντιπυρηνικά" περιθώρια της ελληνικής διπλωματίας και πολλαπλασιάζει τα ανοίγματα προς το ανατολικό μπλόκ αγκαλιάζοντας ακόμα και την χούντα του Γιαρουζέλσκι. Την ίδια ώρα όμως που "προκαλεί" την δυτική συμμαχία φροντίζει και να την δελεάζει: οι αμερικάνικες βάσεις ανανεώνονται για μια πενταετία, οι εξοπλισμοί για την στρατιωτικοποίηση του Αιγαίου κλιμακώνονται, το ελληνοαμερικανικό λόμπυ ενεργοποιείται όσο ποτέ άλλοτε με παραχωρήσεις ακόμα και στα πιο ψυχροπολεμικά αντιαλβανικά στοιχεία-του.

Φέτος αρχίζουν να φαίνονται οι καρποί. Την άνοιξη ο νομικός σύμβουλος του ΝΑΤΟ γνωματεύει ότι οι Συνθήκες Λωζάνης—Μοντρέ δεν δεσμεύουν την Λήμνο σε αποστρατιωτικοποιημένο καθεστώς.(2) Είχε προηγηθεί μια απόπειρα να συμπεριληφθεί η Λήμνος σε άσκηση του ΝΑΤΟ που ματαιώθηκε την τελευταία στιγμή (και ενώ η ελληνική κυβέρνηση είχε αρχίσει να... πανηγυρίζει) με τούρκικο βέτο. Το καλοκαίρι ο Ρότζερς επισκέπτεται Αθήνα και Αγκυρα, όπου δείνι μια αποκαλυπτική συνέντευξη στον τούρκικο τύπο(3): τονίζει ότι σαν ΝΑΤΟ "έχει υποχρέωση να υπερασπιστεί κάθε ελληνικό νησί τόσο όσο και το γερμανικό έδαφος" και επιβεβαιώνει τα σχέδια για "Δεύτερη Αμυντική Γραμμή" στο Αιγαίο. Τρείς μέρες μετά ο Δροσογιάννης δηλώνει για πρώτη φορά επίσημα και απο την ελληνική μεριά ότι η Ελλάδα είναι σε θέση να κλείσει τα περάσματα του Αιγαίου όχι μόνο στο Βορρά αλλά και ανάμεσα στην Κάρπαθο και την Κώ. Οι τουρκικές εφημερίδες αναρωτιούνται χαμηλόφωνα μήπως η δυτική συμμαχία δεν υποστηρίζει τις τούρκικες θέσειςτόσο όσο νόμιζαν. Λίγο αργότερα τα τούρκικα αντιαμερικανικά παράπονα θα εκφραστούν σ' όλους τους τόνους, όπως είδαμε, καθώς στις πιέσεις για την Λήμνο θα προστεθεί το αρμενικό ζήτημα.

Το θέμα του επιχειρησιακού ελέγχου στο Αιγαίο δεν έχει κλείσει. Ομως η προσέγγιση Ελλάδας—ΝΑΤΟ δεν μπορεί πια να κρύβεται. Η εξέλιξη της φετεινής άσκησης "Ντισπλαίη Ντητερμινέϊσιον" το επιβεβαιώνει. Ενώ τυπικά η Λήμνος και πάλι δεν συμπεριλήφθηκε στην άσκηση και τυπικά η Ελλάδα δεν συμμετείχε, στην πράξη όλη η άσκηση ήταν δοκιμασία των ελληνικών ισχυρισμών για έλεγχο του Αιγαίου στον αέρα. Και όπως τονίζει περήφανα το Βήμα, οι έλληνες αεροπόροι βγήκαν νικητές πραγματοποιώντας ρεκόρ επιτυχημένων αναχαιτήσεων(4).Ελληνες και αμερικάνοι στρατοκράτες έμειναν ικανοποιημένοι απο την αναχαίτηση των "ερυθρών", είτε πρόκειται για το κόκκινο της Τουρκίας, είτε για το κόκκινο της Σοβιετίας.

Το αρμενικό

Η ελληνοαμερικανική προσέγγιση κατά των "ερυθρών", όμως, δεν περιορίζεται στο Αιγαίο. Η ελληνική διπλωματία "σκοράρισε" και στο θέμα των αρμενίων.

Οι οργανώσεις των αρμενίων που έγιναν γνωστές με τις επιθέσεις-τους ενάντια σε Τούρκους διπλωμάτες δεν έκρυψαν ποτέ τον προσανατολισμό-τους να κερδίσουν την υποστήριξη των μεγάλων δυνάμεων για την υπόθεσή-τους. Οι προηγούμενες τουρκικές κυβερνήσεις (και η χούντα) στην αρχή σύνδεσαν τους αρμένιους "τρομοκράτες" (όπως τους αποκαλούν) με τις ελληνικές μυστικές υπηρεσίες. Κάθε φορά που γινόταν επίθεση σε Τούρκο επίσημο (στην Βιένη, στις Βρυξέλλες) η Αγκυρα κατηγορούσε την ελληνική κυβέρνηση. Στη συνέχεια, όμως, οι τουρκικές διαμαρτυρίες στράφηκαν και ενάντια στην Γαλλία και πρόσφατα ενάντια στις ΗΠΑ. Οταν ο Μιττεράν έκανε δηλώσεις για την σφαγή των αρμενίων, έγινε σαφές ότι η Τουρκία είχε αρχίσει να χάνει την διπλωματική μάχη που έδινε για απομόνωση των αρμενίων σαν "τρομοκρατών που υποκινούνται απο την Ελλάδα". Τώρα, με την απόφαση του Κογκρέσου να τιμάει κάθε χρόνο την επέτειο της σφαγής, η εξέλιξη αυτή επιβεβαιώνεται. Οι διεκδικήσεις των αρμενίων ενθαρύνονται απο τα πιο επίσημα χείλη της Δύσης.

Γιατί, όμως, μια τέτοια εξέλιξη; Οι τουρκικές εφημερίδες κατηγορούν τους αμερικάνους ότι υποκύπτουν στις συνδυασμένες πιέσεις του ελληνικού και αρμενικού λόμπυ των ΗΠΑ για λόγους προεκλογικούς. Αυτό, όμως, είναι η επιφάνεια. Στην πραγματικότητα οι Τούρκοι στρατοκράτες, οι επίδοξοι διάδοχοι του Σάχη σαν χωροφύλακες της περιοχής, βλέπουν τα βάθη της Ανατολίας να αποσταθεροποιούνται μπροστά στο μάτια-τους και κάθε μεγάλη δύναμη προτιμάει να έχει πολλά χαρτιά στα χέρια-της.

Ο πόλεμος Ιραν—Ιράκ αρχικά έφερε την Τουρκία σε ευνοϊκή θέση και οικονομικά και στρατιωτικά. Οι καταστροφές στην οικονομία και των δυό χωρών ευνόησε τις τουρκικές εξαγωγές ενώ η περίπτωση ήττας και κατάρρευσης του καθεστώτος της μιας ή της άλλης χώρας (κύρια του Ιράκ) αναδείκνυε τον τουρκικό στρατό σε ρυθμιστή των παραπέρα εξελίξεων. Φυσιολογικά αυτό άνοιγε νέες δυνατότητες στην τούρκικη διπλωματία και πραγματικά για ένα διάστημα ο Εβρέν είχε ανοικτές όχι μόνο τις πόρτες της δύσης που χειροκρότησε το πραξικόπημά-του αλλά και της Ανατολής (ταξείδια και παράσημα στην Σόφια, Βελιγράδι, Βουκουρέστι) και του αραβικού κόσμου (Ιορδανία, Κουβέιτ, Σαουδική Αραβία).

Ωστόσο ο πόλεμος Ιράν—Ιράκ κι ο ενεργός ρόλος της Τουρκίας έβαλε σε κίνηση έναν άλλο παράγοντα που έχει και τον κύριο λόγο στο ευαίσθητο τρίγωνο όπου συνορεύουν οι τρείς χώρες: τους Κούρδους. Στον Κουρδιστάν του Ιράν το Δημοκρατικό Κόμμα του Κουρδιστάν με ηγέτη τον Γκασεμλού οι Κομαλά και οι Φενταγίν της μειοψηφίας πολεμούν τα στρατεύματα του Χομεϊνί και το Ιράκ τους έχει ανοίξει τα σύνορά-του για να χρησιμοποιούν το Κουρδιστάν του Ιράκ σαν με-

τώπισθεν. Στο Ν.Κουρδιστάν του Ιράκ η Πατριωτική Δημοκρατική Ενωση του Ταλαμπανί διαπραγματεύεται με τον Σαντάμ—Χουσεΐν ένα καθεστώς αυτονομίας για τους Κούρδους. Στο βόρειο τμήμα όμως (αυτό που συνορεύει με την Τουρκία) επικρατεί ο Μπαρζανί (γιός του προηγούμενου ηγέτη των Κούρδων του Ιράκ στην συγκρουσή-τους με το καθεστων του Σαντάμ) ο οποίος, με την υποστήριξη του Χομεϊνί και την συνεργασία του φιλοσοβιετικού ΚΚ του Ιράκ, πολεμάει το καθεστώς της Βαγδάτης. Οι απόπειρες του τουρκικού στρατού (με την έγκριση της Βαγδάτης)να εκκαθαρίσει το Βόρειο Κουρδιστάν του Ιράκ δεν έφεραν αποτέλεσμα. Αντίθετα, οι συγκρούσεις απλώθηκαν και στο τουρκικό Κουρδιστάν. Οι πρόσφατες επιθέσεις ανταρτών μέσα στο τουρκικό Κουρδιστάν αποδόθηκαν στο Εργατικό Κόμμα του Κουρδιστάν (P.K.K.) που έχει την υποστήριξη της Συρίας (η οποία υποστηρίζει το Ιράν στον πόλεμο με το Ιράκ). Η απάντηση της χούντας της Αγκυρας ήταν νέες μαζικές εκκαθαριστικές επιχειρήσεις σε βάρος των Κούρδων.

Οσο κι αν δείχνει την θηριωδία-του ο Εβρέν πάνω στους Κούρδους, η εικόνα της περιοχής θυμίζει περισσότερο Λίβανο παρά τον σταθερό έλεγχο ενός ισχυρού τοποτηρητή των ιμπεριαλιστών. Σ' αυτές τις συνθήκες έχουν ενταθεί και οι κινήσεις των αρμενίων και το ενδιαφέρον της δύσης γι' αυτούς. Αλλωστε μην ξεχνάμε ότι εκτός απο την τουρκική υπάρχει και η σοβιετική Αρμενία...

Η πρωτοβουλία Κουεγιάρ

Αν στα προηγούμενα μέτωπα οι εξελίξεις πιέζουν την Αγκυρα, στην Κύπρο οι πιέσεις πέφτουν στην ελληνική μεριά. Η τουρκική απάντηση στις επιτυχίες της ελνικής διπλωματίας ήταν η ανακήρυξη του ανεξάρτητου τουρκοκυπριακού κρατιδιου στην Β.Κύπρο. Εστω κι αν η ελληνική και η κυπριακή κυβέρνηση πάγωσαν τις άμεσες εξελίξεις με την προσφυγή στον ΟΗΕ, η τουρκική αυτή κίνηση έφερε στην επιφάνεια τις αντιφάσεις και τα διλλήματα της συμμαχίας Αθήνας—Λευκωσίας:

* Πόσο καιρό μπορεί να διατηρηθεί η διεθνής απομόνωση του τουρκοκυπριακού κρατιδιου; Η τουρκική διοίκηση στην Μ.Ανατολή τα τελευταία χρόνια έχει ανοίξει ρωγμές στην "παραδοσιακή ελληνοαραβική φιλία". Η περίπτωση να αναγνωριστεί το κρατίδιο του Ντενκτάς απο την Σαουδική Αραβία (και όσες ισλαμικές και αραβικές χώρες συμπαρασύρει) είναι υπαρκτή, όπως φάνηκε απο δηλώσεις επισήμων στις ανταλλαγές επισκέψεων με την Τουρκία. Η ελληνική κυβέρνηση προσπαθεί να μπλοκάρει κάθε τέτοια κίνηση, κύρια μέσα απο την ανάπτυξη των σχέσεων με την Συρία που διαθέτει αυξανόμενο βάρος χάρη στις επιτυχίες-της στον Λίβανο και που δεν τα πάει καλά με την Τουρκία. Ομως μέσα στον δαίδαλο της Μ.Ανατολής δεν υπάρχει καμμιά εγγύηση. Επίσης υπαρκτή είναι η περίπτωση να αναγνωριστεί ο Ντεκτάς απο τις χώρες του Σύμφωνου της Βαρσοβίας, αν η ελληνική κυβέρνηση παρατραβήξει το σκοινί των κοινών ελληνο—αμερικανο—γαλλικών πιέσεων πάνω στην Τουρκία. Εστω κι αν ο Αντρέας φιλήσει τα πόδια του Γιαρουζέλσκι στην Βαρσοβία, ο Εβρέν κρατάει κι αυτός τις καλές-του επικοινωνίες με τους ανατολικούς. Ο διπλωματικός αποκλεισμός του Ντενκτάς δεν μπορεί να είναι αιώνιος. Τί εναλλακτικές λύσεις υπάρχουν; Στο σημείο αυτό ο άξονας Αθήνα—Λευκωσία αρχίζει να αλληθορίζει.

* Η μια προοπτική είναι ο συμβιβασμός ανάμεσα στα δυό κυπριακά κρατίδια. Αυτή την περίπτωση διερευνεί η πρωτοβουλία Κουεγιάρ. Ο βασικός κορμός του συμβιβασμού που προτείνει ο Γ.Γ. του ΟΗΕ είναι να σπάσει ο οικονομικός αποκλεισμός του Βορρά (με συμβολική ενέργεια το άνοιγμα του αεροδρόμιου της Λευκωσίας για κοινή χρήση) με αντάλλαγμα την επιστροφή του ελληνοκυπριακού τομέα της Αμμόχωστου στον Νότο. Ο Ντενκτάς θα παραιτηθεί απο την ανακήρυξη χωριστού κράτους και η ελληνοκυπριακή κυβέρνηση θα πάψει να ισχυρίζεται ότι είναι η μόνη νόμιμη κυβέρνηση όλων των Κυπρίων. Με βάση αυτό το παζάρι θα σχηματιστεί μια μεικτή μεταβατική κυβέρνηση της ομοσπονδιακής πλέον κυπριακής δημοκρατίας και το παζάρι θα συνεχιστεί για τα στρατιωτικά (αποχώρηση τούρκικου στρατού, αφοπλισμός εθνοφρουράς) και τα οικονομικά ζητήματα (ελευθερία κίνησης κεφαλαίων και ανθρώπων σ' όλο το νησί) .

Ενας τέτοιος συμβιβασμός δεν είναι έξω απο τις προοπτικές των ελληκύπριων καπιταλιστών, που είναι ασύγκριτα πιο ισχυροί οικονομικά και θα κυριαρχούσαν σε μια πραγματική επανασύνδεση των δυό τμημάτων του νησιού. Γι' αυτό και η διαφορά του Σχεδίου Κυπριανού απο τις προτάσεις Κουεγιάρ δεν βρίσκεται στο τελικό "όραμα" αλλά στις διαδικασίες με τις οποίες μεθοδεύεται και στο κατά πόσο η ελληνοκυπριακή πλευρά διατηρεί τον έλεγχο σε κάθε φάση έτσι ώστε η απόπειρα ενσωμάτωσης της Β.Κύπρου να μην εξελιχθεί σε ανεξέλεγκτη νομιμοποίηση του τουρκοκυπριακού καθεστώτος. Εδώ οι αποψεις των ελληνοκυπριακών κομμάτων αρχίζουν να αποκλίνουν.

Ο Λυσαρίδης και ο Αρχιεπίσκοπος Χρυσόστομος αμφισβητούν την δυνατότητα να υπάρξουν τέτοιες εγγυήσεις, διαφωνούν με την πρωτοβουλία Κουεγιάρ και αντιπροτείνουν πιο δυναμική εμπλοκή του ελληνικού κράτους στην Κύπρο ώστε να ανατραπεί ο δυσμενής στρατιωτικός συσχετισμός δύναμης και έτσι να αναγκαστεί ο Ντενκτάς σε υποχωρήσεις. Αντίθετα, ο Κληρίδης και το ΑΚΕΛ βλέπουν ότι η απόρριψη της διαδικασίας Κουεγιάρ ανοίγει το δρόμο σε δυό κινδύνους. Απο την μια μεριά να σπάσει έτσι κι αλλιώς ο Ντενκτάς τον διεθνή διπλωματικό και οικονομικό αποκλεισμό της Β.Κύπρου και απο την άλλη να μεγαλώσει η εξάρτηση της ελληνοκυπριακής κυβέρνησης απο την Ελλάδα αν ενισχυθεί η ελληνική στρατιωτική παρουσία στην Κύπρο. Ουσιαστικά τα δυό κόμματα που είναι δεμένα με το πιο δυναμικό κομμάτι του κυπριακού καπιταλισμού, με τους ελληνοκύπριους εφοπλιστές και τους βιομήχανους αλλά και με την συνδικαλιστική, συνεταιριστική και διοικητική γραφειοκρατία, ονειρεύονται οικονομικές εξορμήσεις, αρκεί να μην υπονομευτεί η ελευθερία των κινήσεων αυτού του κομματιού. Ενώ οι πολιτικοί παράγοντες που είναι περισσότερο δεμένοι είτε με την μεγάλη γαιοκτησία (εκκλησία) είτε με τα μικραστικά στοιχεία που είναι δεμένα με την γή (αγροτικά, τουριστικά) ονειρεύονται άλλου είδους εξορμήσεις που θα "απελευθερώσουν τα άγια χώματα".

Η τελική "ομόφωνη" αποδοχή της πρωτοβουλίας Κουεγιάρ δεν σημαίνει ότι τα διλλήματα ξεπεράστηκαν. Αντίθετα καθώς οι διαπραγματεύσεις προχωρούν σε συγκεκριμένα ζη-

τήματα, οι επιλογές μπαίνουν πιο σκληρά μπροστά και στην ελληνική κυβέρνηση. Μέχρι πού θα ακολουθήσει την κυρίαρχη κυπριακή άποψη για ανζήτηση συμβιβασμού, με κίνδυνο να μειωθεί η επιρροή-της στην Κύπρο; Κι αν η πρωτοβουλία Κουεγιάρ φτάσει σε αδιέξοδο, ποιό θα είναι το επόμενο βήμα;

Οι τουρκικές εφημερίδες έχουν γράψει ότι μια ενδεχόμενη κίνηση της ελληνικής κυβέρνησης θα ήταν να επιχειρήσει κατάληψη της Αμμοχώστου με μια περιορισμένη αλλά θεαματική στρατιωτική ενέργεια. Οι πληροφορίες αυτές είναι αδύνατο να ελεγχθούν. Αν πάρουμε υπ' όψη-μας, όμως, και την κινητοποίηση μονάδων που έγινε σε προηγούμενες στιγμές έντασης (π.χ. στην δημόσια διαφωνία Παπανδρέου–Κυπριανού) το σύνθημα "Ελληνικός Στρατός στην Κύπρο" δεν βρίσκεται μόνο στα κεφάλια των φασιστών της ΕΝΕΚ. Οι έλληνες στρατοκράτες, ενθαρυμένοι απο τις διπλωματικές επιτυχίες στο Αιγαίο και στην Μ.Ανατολή, ασφαλώς θα έβλεπαν με καλό μάτι μια άμεση παρουσία στην Κύπρο που θα ανέβαζε τις μετοχές του "Εθνικού Κύντρου" απέναντι σ' όλους: Τούρκους, Κύπριους, μεγάλες και μικρές δυνάμεις της περιοχής.

Μπροστά σ' αυτές τις εξελίξεις, είναι τουλάχιστον αφέλεια να αντιμετωπίζονται οι ελληνικοί εξοπλισμοί σαν "ενίσχυση της ελληνικής άμυνας" και να εξοραΐζονται οι πολεμικές προετοιμασίες σαν "αντίσταση στην τούρκικη απειλή που υποκινούν οι ιμπεριαλιστές". Η ελληνική διπλωματία αμφισβητεί το βάρος της Τουρκίας στην περιοχή και η ελληνική πολεμική μηχανή γίνεται "αστακός" για να τη στηρίζει.

Οι ρεφορμιστές του ΚΚΕ και του ΚΚΕεσ περιορίζουν την αντίθεσή-τους στο ΝΑΤΟ και υποστηρίζουν την ενίσχυση του ελληνικού στρατού. Στην ανακοίνωση του Γρ.Τύπου της Κ.Ε. του ΚΚΕ (Ριζοσπάστης 5/10/84) για την αγορά του αιώνα διατυμπανίζεται ότι: "Το ΚΚΕ δεν είναι αντίθετο μ' εκείνο τον εκσυγχρονισμό των Ενόπλων Δυνάμεων που είναι απόλυτα αναγκαίος με βάση καθαρά εθνικά κριτήρια". Πού σταματούν άραγε αυτά τα κριτήρια; Στην Λήμνο, στην Κύπρο ή στον Λίβανο; Οι εξελίξεις στον ελληνοτουρκικό ανταγωνισμό μας βάζουν το καθήκον να αντιταχθούμε συνολικά σ' αυτόν τον "εκσυγχρονισμό" αρχίζοντας απο την αντίσταση στην αγορά του αιώνα και στην προοπτικήνα σταλθεί στρατός στην Κύπρο.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

(1) Αναφέρεται απο τον Αλκη Κούρκουλα σε ανταπόκριση απο την Αγκυρα στην Καθημερινή 22/9/1984

(2) Το Βήμα 29/4/1984

(3) Αναδημοσίευση στο Βήμα της 19/8/1984

(4) Το Βήμα, 14/10/1984 "Κυνηγώντας τους Τούρκους στον Ουρανό του Αιγαίου"

6η ΠΑΝΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΣΥΝΔΙΑΣΚΕΨΗ ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΝ ΣΤΡΑΤΙΩΤΩΝ (ECCO) ΣΤΗΝ ΑΘΗΝΑ

Στις 28, 29, 30 Σεπτέμβρη πραγματοποιήθηκε στην Αθήνα η 6η συνδιάσκεψη της ECCO. Την συνδιάσκεψη οργάνωσαν η "Επιτροπή για το Στρατό" και η "Επιτροπή για τα δικαιώματα των φαντάρων". Η πραγματοποίηση της συνδιάσκεψης στην Αθήνα ήρθε σαν αποτέλεσμα της απόφασης της Συντονιστικής Επιτροπής της ECCO να περιλάβει στα θέματα της 6ης Συνδιάσκεψης την "κατάσταση των κληρωτών στη Ν. Ευρώπη" και να δηλώσει έμμεσα την αλληλεγγύη της στον αγώνα των ελλήνων στρατιωτών. Τα άλλα θέματα της συζήτησης ήταν "η κατάσταση της υγείας στο στρατό" και το, όπως αποδείχτηκε, κεντρικό "στρατός – ειρήνη – δημοκρατία".

Η Επιτροπή για το Στρατό συμμετείχε στην διοργάνωση της 6ης ECCO με δυό στόχους: α) Την προπαγάνδιση της αναγκαιότητας του συνδικαλισμού στον στρατό και την προβολή των Επιτροπών Στρατιωτών–Ναυτών–Σμηνιτών, β) τη αξιοποίηση της δημοσιότητας και του ενδιαφέροντος γύρω απο τον 6η Συνδιάσκεψη στη κατεύθυνση της συγκρότησης ενός Πανελλαδικού δικτύου συντονισμού και αλληλεγγύης που να μπορεί να στηρίξει τις δραστηριότητες των Επιτροπών Στρατιωτών. Σε σχέση μ' αυτούς τους στόχους τα αποτελέσματα της 6ης Συνδιάσκεψης της ECCO είναι ήδη ικανοποιητικά. Υπήρχε όμως έδαφος για κάποιους πιο προχωρημένους στόχους, για πιο ουσιαστικά οφέλη του κινήματος για το στρατό μέσα απο την συνδεσή του με μια διεθνή οργάνωση Στρατιωτών; Η απάντηση κρίθηκε απο τον ίδιο τον χαρακτήρα της ECCO.

"DANS CHAQUE UNITÉ, LES APPELÉS ÉLISENT, A BULLETIN SECRET, LEURS REPRÉSENTANTS SELON DES MODALITÉS FIXÉES PAR LA LOI"

Pour faire entrer le changement dans les casernes.
Pour nous representer, négocier et gagner sur nos revendications.

I.D.S. INFORMATION POUR LES DROITS DU SOLDAT. BP : IDS 61 709 75 421 PARIS CEDEX 09

Τί είναι η ECCO

Για να σχηματίσουμε μια εικόνα για την ECCO είναι απαραίτητα κάποια τυπικά ενημερωτικά στοιχεία και η ουσιαστική ενημέρωση για την δραστηριότητα και την σύνθεση των οργανώσεων που την απαρτίζουν: Η ECCO δ ε ν ε ί ν α ι οργάνωση, αλλά συνδιάσκεψη οργανώσεων στρατιωτών. Ανάμεσα σε δυό συνδιασκέψεις λειτουργεί μια ολιγομελή Γραμματεία με καθήκοντα ανταλλαγής ενημερώσεων αλλά και "αντιπροσώπευσης" και "διαπραγμάτευσης" πάνω σε όσα έχουν συμφωνηθεί.

Το κέντρο βάρους της ECCO βρίσκεται στον βορρά, στα νόμιμα και αναγνωρισμένα συνδικάτα στρατιωτών (Φιλανδία, Νορβηγία, Δανία, Σουηδία, Ολλανδία κι Αυστρία). Σ' αυτές τις χώρες έχει θεσμοθετηθεί ένα σύστημα συνδικαλιστικής αντιπροσώπευσης των κληρωτών με σαφή και προσδιορισμένη σχέση με το κράτος και την στρατιωτική ιεραρχία. Οι στρατιώτες έχουν δικαίωμα να διαμορφώνουν συλλογικά αιτήματα και να εκλέγουν αντιπροσωπευτικά όργανα για να τα διαπραγματευτούν. Αυτή η κατάκτηση της δυνατότητας διαπραγμάτευσης πάνω στο "κοινωνικό" (συνθήκες, μισθοί, υγεία, ποινές κ.ά.) εξουδετερώνεται με την πλήρη κυριαρχία της αστικής τάξης στο "πολιτικό": Τα συνδικάτα υπάρχουν με τον όρο ότι αναγνωρίζουν την αναγκαιότητα του στρατού, τον συνταγματικά κατοχυρωμένο ρόλο-του, την αναγκαιότητα της πειθαρχίας, και το "μη-διαπραγματεύσιμο" των ζητημάτων ελέγχου, οργάνωσης και κίνησης του στρατού. Σ' αυτό το πλαίσιο διαμορφώνεται μια συνδικαλιστική γραφειοκρατία με διπλό ρόλο: Μπορεί να διαπραγματεύεται προς "τα πάνω", με την ιεραρχία όλα τα ζητήματα συνθηκών και να βρίσκει λύσεις "κοινά αποδεκτές". Ταυτόχρονα όμως υποχρεώνεται να διαπραγματεύεται και προς "τα κάτω", να περιορίζει όποιες αντιδράσεις των στρατιωτών στα συνταγματικά πλαίσια, γιατι αλλιώς "κινδυνεύει το συνδικάτο". Χαρακτηριστικό του πόσο καλά μπορεί να δουλέψει αυτό το σύστημα είναι το παράδειγμα της Δανίας: Πρόσφατα το Συνδικάτο Στρατιωτών δέχτηκε να αυξηθεί η θητεία απο 6 στους 11 μήνες για λόγους εθνικής άμυνας. Οσο για το σε τι επίπεδο βρίσκονται οι σχέσεις αυτής της συνδικαλιστικής γραφειοκρατίας με την ιεραρχία είναι χαρακτηριστικό το παράδειγμα της Φιλανδίας: Η προηγούμενη συνδιάσκεψη της ECCO έγινε στο Ελσίνκι και την χρηματοδότησή της ανέλαβε το Υπουργείο Εθνικής Αμυνας της Φιλανδίας. Στην Φιλανδία όλοι οι στρατευμένοι είναι υ π ο χ ρ ε ω τ ι κ ά μέλη του συνδικάτου.

Το πιο ριζοσπαστικό απο τα νόμιμα συνδικάτα είναι το Ολλανδικό το VVDM: Τον τελευταίο καιρό κεντρικό ζήτημα στην δράση του είναι η συμμετοχή στο κίνημα ειρήνης. Η πλειοψηφία του Ολλανδικού συνδικάτου συντάσσεται με την άποψη "Οχι στα νέα πυρηνικά" που ταυτίζει το κίνημα ειρήνης με την προσπάθεια να μην εγκατασταθούν Πέρσιγκ και Κρούζ, χωρίς να βάζει θέμα για τα παλιότερα π υ ρ η ν ι κ ά ό π λ α που διαθέτει ο Ολλανδικός στρατός ή το ζήτημα της παραμονής της Ολλανδίας στο ΝΑΤΟ.

Στην Γερμανία η ομάδα AGS (Αντιμιλιταριστική Ομάδα Στρατιωτών) δεν είναι αναγνωρισμένη. Διεκδικεί συνδικαλιστικές ελευθερίες και ένα πρόγραμμα συγκεκριμένων βελτιώσεων (μισθός, εισιτήρια κ.ά.). Κι εδώ το κέντρο της δραστηριότητας είναι το κίνημα ειρήνης, με την έμφαση ενάντια στην εγκατάσταση των Πέρσιγκ–Κρούζ. Η ιδιομορφία που υπάρχει είναι ότι μετα την εγκατάσταση των πυραύλων το κύμα των νέων που αρνούνται να υπηρετήσουν και κάνουν αίτηση για πολιτική θητεία έχει πάρει τεράστιες διαστάσεις. Ετσι η πλειοψηφία των νέων που μετέχουν στις κινητοποιήσεις είναι συνδεδεμένοι περισσότερο με τις οργανώσεις αντιρρησιών συνείδησης παρά με την AGS.

Στην Γαλλία το IDS είχε δημιουργηθεί με πρωτοβουλία μελών της νεολαίας του Σ.Κ., του PSU και της (παμπλικής) τροτσκιστικής οργάνωσης LMR. Με την κυβέρνηση Μιττεράν η νεολαία του Σ.Κ. αποχώρησε ενώ η επιρροή του PSU γίνεται όλο και πιο περιορισμένη. Ετσι το IDS παραμένει μια μάλλον περιορισμένη κίνηση που, στην προσπάθειά του να διατηρήσει την "επαφή" με το κυβερνητικό μπλόκ, έχει περικόψει αρκετά τόσο τους στόχους όσο και την οξύτητα της τακτικής του. Το IDS έχει απορρίψει το αίτημα της 6μηνης θητείας, αίτημα που ήταν προεκλογική υπόσχεση του Σ.Κ., μόλις έγινε φανερό ότι ο Μιττεράν δεν είναι διατεθιμένος να το υλοποιήσει. Ταυτόχρονα απέφυγε να πάρει θέση ενάντια στην γαλλική επέμβαση στο Τσάντ και τον Λίβανο. Με κέντρο την διεκδίκηση του 6μηνου, την καταγγελία των ιμπεριαλιστικών επεμβάσεων του Μιττεράν και το πρόγραμμα του πυρηνικού εξοπλισμού της Γαλλίας, έχει αναπτυχθεί γύρω απο την LCR και άλλους αγωνιστές της επαναστατικής αριστεράς μια άλλη, αρκετά μαζική και ζωντανή, παρέμβαση που δεν διατηρεί σχέσεις με την ECCO.

Στο Βέλγιο δεν υπάρχει συνδικάτο στρατιωτών. Το κεντρικό συνδικάτο εργατών, αντίστοιχο με την ΓΣΕΕ,και ελεγχόμενο απο την σοσιαλδημοκρατία, έχει δημιουργήσει μια επιτροπή που παρακολουθεί τα ζητήματα του στρατού. Στην ECCO συμμετέχει σαν παρατηρητής ένα μέλος αυτής της επιτροπής.

Στην Ισπανία, η οργάνωση στρατιωτών που είχε επαφή με την ECCO έχει σήμερα διαλυθεί μετά απο μια σειρά δίκες και φυλακίσεις των μελών της. Στην Ιταλία, οι παλιότερες πρωτοβουλίες της επαναστατικής αριστεράς για το στρατό δεν είχαν συνδεθεί με την ECCO, ενώ σήμερα δεν υπάρχουν πληροφορίες για το σε ποια κατάσταση βρίσκονται.

Η σύνθεση των αντιπροσώπων στην 6η Συνδιάσκεψη της ECCO ήταν χαρακτηριστική του φάσματος των πολιτικών δυνάμεων που την υποστηρίζουν: Η συντριπτική πλειοψηφία ήταν μέλη των σοσιαλδημοκρατικών κομμάτων. Υπήρχαν δυό αντιπρόσωποι μέλη δεξιών–συντηρητικών κομμάτων (Φιλανδία–Αυστρία). Η παρουσία των "κινηματιών" περιοριζόταν στους δυό Γερμανούς. Η απο αριστερά αμφισβήτηση της σοσιαλδημοκρατίας εκφραζόταν (;) μόνο απο τους δυό Γάλλους του IDS.

Η συζήτηση

Το κέντρο της συζήτησης στην 6η Συνδιάσκεψη της ECCO ήταν το θέμα "στρατός–ειρήνη–δημοκρατία". Παρόλο που ο τίτλος προϊδεάζει για μια τυπική ή αφηρημένα θεωρητική συζήτηση στην πραγματικότητα ήταν ακριβώς το αντίθετο: Μια πολιτική και ενδιαφέρουσα συζήτηση. Γιατι τον τελευταίο καιρό στην Ευρώπη υπάρχουν εξελίξεις που βάζουν πολύ πιεστικά ένα ζήτημα γενικού προσανατολισμού σε όποιον ασχολείται με το κινήματα των στρατιωτών. Αυτές οι εξελίξεις όπως τις περιγράφουν τα κείμενα της ECCO είναι: α) Τα προβλήματα που δημιουργεί η αντιπαράθεση του μαζικού αντιπολεμικού κινήματος με την σταθερή απόφαση των ευρωπαϊκών κυρίαρχων τάξεων να εγκαταστήσουν τους Πέρσιγκ–Κρούζ. Η ίδια η εγκατάσταση κλείνει μια ολόκληρη περίοδο ενότητας, τακτικής, προσανατολισμού του κινήματος για την ειρήνη. Σήμερα το ερώτημα που αναδεικνύεται είναι: "Υπάρχουν τρόποι δημοκρατικού ελέγχου του στρατού των Πέρσιγκ–Κρούζ". Σ' αυτή τη βάση το αντιπολεμικό κίνημα σήμερα το διαπερνά μια πολύ έντονη συζήτηση όπου οι στόχοι, η τακτική, οι συμμαχίες κρίνονται απο την αρχή. Αυτή η συζήτηση μεταφέρεται με πιο έντονο τρόπο μέσα στις οργανώσεις στρατιωτών των χωρών που έχουν ξεκινήσει την εγκατάσταση των πυραύλων. β) Η ανάπτυξη και το βάρος που έχει αποκτήσει η στάση "αντιρρησίας συνείδησης". Στις περισσότερες χώρες οι νέοι που για λόγους προσωπικούς–ιδεολογικούς–πολιτικούς αρνούνται να υπηρετήσουν θητεία είναι πια ένα πολύ σημαντικό ποσοστό(υπάρχουν χώρες που φτάνει το 20%). Ταυτόχρονα η ECCO υπογραμμίζει ότι το πρόβλημα δεν είναι ποσοτικό μιας και συνήθως αυτοί οι νέοι είναι η "φυσική ηγεσία" της νεολαίας, τα πιο ρι-

Χάμπλετζ Δ. Γερμανία Διαδήλωση στρατιωτών και πολιτών ενάντια στις συλλήψεις και τις δίκες αντιμιλιταριστών φαντάρων.

ζοσπαστικά και πολιτικοποιημένα στοιχεία. γ) Η ανάπτυξη των επαγγελματικών στρατιωτικών μονάδων σ' όλους σχεδόν τους ευρωπαϊκούς στρατούς, στα πιο αποφασιστικά όπλα. Μονάδων που βρίσκονται έξω απο κάθε δυνατότητα "ελέγχου" μέσα απο τους παραδοσιακούς τρόπους (1) αλλά ταυτόχρονα κι έξω απο την επιρροή της συνδικαλιστικής γραφειοκρατίας μιας και γι αυτές δεν ισχύει το καθεστώς των κληρωτών(2).

Η συνισταμένη αυτών των προβλημάτων αναδεικνύει σήμερα μια κρίση στρατηγικής και προσανατολισμού του κινήματος των στρατιωτών αλλά και των νέων γενικότερα: "Τι ζητάμε απέναντι στον στρατό των Πέρσιγκ—Κρούζ, μαζί με ποιούς, ενάντια σε ποιούς, με ποιούς τρόπους μπορούμε να το πετύχουμε;".

Μέσα σ' αυτή την κρίση το ζητούμενο είναι κάποιες απαντήσεις που να μπορούν να ενοποιούν τις αντιστάσεις των νέων στην μιλιταριστική πολιτική των κυρίαρχων τάξεων. Να μπορούν να ενοποιούν σε επίπεδο τακτικής, σε επίπεδο "οράματος", σε επίπεδο κοινωνικών συμμαχιών που μπορούν να στηρίξουν την απάντηση στους Κρούζ και τους SS-20.

Η συζήτηση στην 6η Συνδιάσκεψη της ECCO δεν ήταν σ' αυτή την κατεύθυνση. Γιατι αυτές οι εξελίξεις, πέρα απο τα προβλήματα συζήτησης που έχουν ανοίξει μέσα στα κινήματα, έχουν ταυτόχρονα στριμώξει τα κομμάτια εκείνα της συνδικαλιστικής γραφειοκρατίας, και κύρια τα σοσιαλδημοκρατικά, που είχαν αναπτυχθεί μέσα απο την "ομαλή" διαπραγμάτευση της δύναμης του κινήματος με τις σοσιαλδημοκρατικές κυβερνήσεις. Αυτή η διαπραγμάτευση ήταν δυνατή μέσα σε ένα πλαίσιο κοινά αποδεκτό απο κυβερνήσεις που επιδιώκουν την μέγιστη συναίνεση και απο κινήματα που διανύουν τα πρώτα τους βήματα. Αυτό το πλαίσιο σήμερα είναι ξεπερασμένο και η διαδικασία δεν λειτουργεί ομαλά: Είτε τα συνδικάτα χάνουν επιρροή, είτε δημιουργούνται οξύνσεις και προβλήματα. Ετσι σήμερα στην Ευρώπη, δίπλα στις συζητήσεις των "κινηματιών" αναπτύσσεται η συζήτηση ανάμεσα στα διάφορα κομμάτια αυτής της νεολαιίστικης συνδικαλιστικής γραφειοκρατίας για το πώς θα αντιμετωπίσει τις εξελίξεις. Σ' αυτό το σημείο χρειάζεται μια παρατήρηση: Η παρομοίωση αυτής της νεολαιίστικης γραφειοκρατίας με την αντίστοιχη των εργατικών συνδικάτων δεν είναι τόσο επιτυχής. Η διαφορά βέβαια δεν βρίσκεται στην ηλικία, αλλά στο ότι η δύναμη των οργανώσεων π.χ. της ECCO είναι πολύ μικρότερη, στο ότι οι οργανώσεις των νεολαιίστικων κινημάτων είναι αρκετά νέες και έτσι δεν έχουν καθιερωθεί παραδοσιακοί ισχυροί τρόποι ελέγχου κλπ. Παρόλα αυτά η εντύπωση που μας έδωσε η συζήτηση στην 6η Συνδιάσκεψη της ECCO ήταν πολύ πιο κοντά στην εικόνα των συνδικαλιστών που συζητάνε πώς θα διατηρήσουν την επιρροή τους μαζί με τις καλές σχέσεις με τις κυβερνήσεις τους, παρά ανθρώπων του κινήματος που ψάχνουν απαντήσεις στα προβλήματα της συγκυρίας.

Ετσι οι αναφορές του τύπου "με το να μην πηγαίνουν οι νέοι στο στρατό αδυνατίζουν τα συνδικάτα στο στρατό" ή τα παράπονα πως "στο κίνημα για την ειρήνη έχουν εμφανιστεί τάσεις που προσφεύγουν αδικαιολόγητα στη βία" ήταν αρκετά συνηθισμένες. Η κατάληξη της συζήτησης (μέσα απο μια αριστοτεχνική συρραφή των αποχρώσεων) ήταν ένα κείμενο που δίνει την εξής κατεύθυνση: Η αναγκαιότητα του στρατού θεωρείται δικαίωμα κάθε κοινωνίας στο να υπερασπίζει τον εαυτό της. Ο δημοκρατικός έλεγχος πάνω στον στρατό θεωρείται ικανοποιητικός αν ο στρατός περιορίζεται στα συνταγματικά πλαίσια, και οι αλλαγές που μπορούν να επέλθουν (π.χ. οι αποφάσεις για τον πυρηνικό εξοπλισμό) πρέπει να περνούν μέσα απο τις κοινοβουλευτικές διαδικασίες. Απέναντι στον επαγγελματικό στρατό υποστηρίζουμε την υποχρεωτική θητεία σαν δημοκρατικό δικαίωμα κάθε πολίτη να μετέχει στην άμυνα της χώρας του. Το ζήτημα των αντιρρησιών καλύφθηκε με μια γενική διατύπωση που δηλώνει απλά πως θεωρεί λάθος την τάση να μην πηγαίνουν οι νέοι στον στρατό γιατι έτσι ανοίγει ο δρόμος στις επαγγελματικές μονάδες.

Μια κατεύθυνση στα πλαίσια της γενικής συνταγής που χρησιμοποιεί η σοσιαλδημοκρατία για τον χειρισμό των ριζοσπαστικών κινημάτων στην Ευρώπη. Κάθε αίτημα ακόμα και το πιο ριζοσπαστικό, είναι συζητήσιμο και διαπραγματεύσιμο. Μόνο που όταν τα κινήματα φτάνουν στο σημείο να πρέπει, για να προχωρήσουν, να δώσουν κάποιες π ο λ ι τ ι κ έ ς μάχες, η διαμόρφωση πολιτικής του κινήματος θεωρείται αδιανόητη, η πολιτική θεωρείται δεδομένη: Αυτή που έχει διαμορφώσει το κοινοβούλιο, στα πλαίσια του συντάγματος, όπου κάθε αλλαγή μπορεί να προχωρήσει μόνο με την υποστήριξη του "μεγάλου πατέρα" όλων των κινημάτων, με την υποστήριξη της σοσιαλδημοκρατίας.

Το κείμενο αυτό δεν υπέγραψε η "Επιτροπή για το Στρατό" και οι Επιτροπές Στρατιωτών—Ναυτών—Σμηνιτών, δηλώνοντας πως δεν μπορούμε να υποστηρίζουμε την υποχρεωτική θητεία σαν δικαίωμα και πως πολλά απο τα σημεία του κειμένου, τουλάχιστον για τις Επιτροπές Στρατιωτών είναι ανοιχτά θέματα συζήτησης.

Η συζήτηση του θέματος "Υγεία στο στρατό" έκλεισε γρήγορα με απλή κατάθεση απόψεων απο ορισμένες οργανώσεις της ECCO.

Το τέλος της συζήτησης, όπου θα υπήρχε το ψήφισμα για την Ελλάδα, αποτέλεσε μια έκπληξη για όσους συντρόφους πιστεύουν ότι στην Ευρώπη σήμερα μέσα στα νέα κινήματα διαμορφώνεται μια νέου τύπου "κοινωνική" στάση αυτονομημένη απο τις πολιτικές σχέσεις των ανθρώπων: Οι αντιπρόσωποι των συνδικάτων απο την Φιλανδία, Δανία, Σουηδία αρχικά προσπάθησαν να μην βγεί καθόλου ψήφισμα και στο τέλος επέβαλαν μια ανούσια διατύπωση πέντε αράδων που δεν λέει τίποτα ούτε για τα συγκεκριμένα αιτήματα των στρατιωτών ούτε για την κυβέρνηση και την στάση της. Ο λόγος συζητιόταν ανοιχτά: Είμαστε σοσιαλδημοκράτες και δεν μπορούμε να χαλάσουμε την σχέση μας με το ΠΑΣΟΚ.

Οι Φιλανδοί περιφέρονταν προκλητικά με τις κονκάρδες του ΠΑΣΟΚ στο στήθος.

* * *

Μέσα απο όλη αυτή την συζήτηση διαγράφονται τα όρια των σχέσεων της Επιτροπής για το Στρατό με την ECCO. Πρόκειται για μια σχέση συζήτησης και ανταλλαγής εμπειριών που πολύ δύσκολα μπορεί να εξελιχτεί σε μια πιο προωθημένη συνεργασία. Ακόμα και σαν συζήτηση περισσότερο ενδιαφέρον έχει η σχέση με κάποιες οργανώσεις (Ολλανδία, Γαλλία, Γερμανία) παρά με την ECCO συνολικά.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

(1) Π.χ. στη Γαλλία: Το Σύνταγμα καθορίζει πως αποστολή κληρωτών στο εξωτερικό μπορεί να γίνει μόνο με απόφαση της Βουλής. Αντίθετα αποστολή επαγγελματιών (λεγεώνα, αλεξιπτωτιστές κ.ά.) μπορεί να γίνει και μόνο με απόφαση του Προέδρου της Δημοκρατίας. Ετσι το IDS μετά την αποστολή αλεξιπτωτιστών στο Τσάντ και τον Λίβανο ζήτησε να ισχύει και για τους επαγγελματίες το καθεστώς των κληρωτών: Να απαιτείται η πλειοψηφία στη Βουλή για την αποστολή τους έξω απο τα σύνορα.

(2) Ακόμα και στις χώρες όπου έχει νομιμοποιηθεί ο συνδικαλισμός των κληρωτών, δεν επιτρέπεται ο συνδικαλισμός στις επαγγελματικές μονάδες. Μοναδική εξαίρεση η Δανία, όπου υπάρχουν και συνδικάτα επαγγελματιών. Ετσι δεν είναι τυχαίο που οι Δανοί διαφοροποιούνταν απο τους υπόλοιπους στην 6η ECCO στην γενική καταγγελία του επαγγελματικού στρατού.

ΓΙΑ ΤΟ

Ομως, καθώς η επίθεση κυβέρνησης—τραπεζών γενικεύεται, στρώματα εργαζόμενων που είναι περισσότερο οργανωμένα και νοιώθουν μεγαλύτερη ασφάλεια αρχίζουν και δυσανασχετούν αναγκάζοντας την ΣΓ να κινητοποιηθεί –έστω κι αποσπασματικά– για να διατηρήσει την διαπραγματευτική της ικανότητα. Ετσι, για να ξεφύγουμε λίγο απο τις προβληματικές, η ΠΑΣΟΚική ΓΕΝΟΠ-ΔΕΗ κινητοποιείται μετά απο την κατάθεση του Ν/Σ Γιαννόπουλου (επιδότηση ανέργων απο τους υπαλλήλους της Κοινής Ωφέλειας), οι τηλεφωνήτριες ενάντια στις δυσμενείς μεταθέσεις. Το ίδιο, όμως, συμβαίνει και στις μεγάλες προβληματικές επιχειρήσεις. Η ΠΥΡΚΑΛ κατεβαίνει σε διαδηλώσεις που προτείνονται απο την διοίκηση του σωματείου, ενώ οι εργαζόμενοι στην Πειραϊκή Πατραϊκή αναγκάζουν την"δημοκρατική"διοίκηση της εταιρείας να αποσύρει εσωτερικό κανονισμό κατάργησης του πενθήμερου. Ολες οι παραπάνω ενδείξεις σε συνδυασμό με την επερχόμενη νέα Εθνική Συλλογική Σύμβαση Εργασίας αφήνουν αρκετά ανοιχτό το θέμα των διαθέσεων της ΣΓ την επόμενη περίοδο. Οι πιέσεις που δέχεται απο παντού της αφαιρούν την άνεση του εφησυχασμού της. Ομως, το θέμα δεν περιορίζεται απλά στη πιθανή μαχητική δραστηριοποίηση του εργατικού κινήματος και της ίδια της **ΣΓ**. Σήμερα, το ζήτημα των σ τ ό χ ω ν που θα προβάλλουν αυτές οι κινητοποιήσεις θα παίξει μεγαλύτερο ρόλο παρά ποτέ. Δεν αρκεί να έχεις το εργαλείο για να σπάσεις μια αλυσίδα. Χρειάζεται να ξέρεις που θα την χτυπήσεις και γιατί.

Δημοκρατικοί έλεγχοι, Νομικές Μορφές, Συμμετοχή ή πώς να πάρετε τον καλύτερο δρόμο για την ήττα.

Στις 1/7/84 το ΚΚΕ έδωσε σε δημοσιότητα την ανακοίνωση του ΠΓ για τις "υπερχρεωμένες επιχειρήσεις". Εκεί ουσιαστικά υπάρχουν οι προτάσεις του για μια "διέξοδο απο την κρίση που χτυπά τις προβληματικές". Αυτές είναι: 1) Να μην ξαναγυρίσουν οι προηγούμενοι ιδιοκτήτες. 2) Να ξεκαθαριστεί το νομικό καθεστώς. 3) Ουσιαστική συμμετοχή των εργαζόμενων. 4) Χρηματοδότηση απο τράπεζες. 5) Ξεσκέπασμα της διαφθοράς. 6) Δημοκρατικός διαχειριστικός έλεγχος. 7) Πρόγραμμα εξυγίανσης. 8) Ικανοποίηση των αιτημάτων των εργαζόμενων.

Μαζί με τα παραπάνω, σε άλλα άρθρα του ο Ριζοσπάστης αναφέρεται σε "συνολικές ρυθμίσεις στα πλαίσια μιας οικονομικής ανάπτυξης προς όφελος του λαού και του τόπου"., καθώς και στην αναγκαιότητα "συντονισμού των εργαζόμενων περεμφερών προβληματικών ή μη επιχειρήσεων". Ολα αυτά, βέβαια, έρχεται να τα συμπληρώσει ο Φλωράκης λέγοντας ότι: "οι εργαζόμενοι θα δουλεύαν σκληρότερα, αν υπήρχαν οι κατάλληλοι όροι" (Φλωράκης,στο φεστιβάλ της ΚΝΕ).

Το ΚΚΕεσ απο την μεριά του κατηγορεί την κυβέρνηση για "τεχνοκρατικές λύσεις , ανεξάρτητες απο τους εργαζόμενους" για να καταλήξει: "Το ζητούμενο δεν είναι κάθε εργαζόμενος να παραμείνει στην θέση του, την ώρα που απαιτούνται οικονομικές αναδιαρθρώσεις. Μια πολιτική, όμως, που έχει στόχο να προωθήσει αυτές τις αναδιαρθρώσεις .. προϋποθέτει στήριξη στους εργαζόμενους και πλήρη ενημέρωσή τους" (Αυγή 15/7/84).

Ομως, πέρα απο τις ανακοινώσεις των κομμάτων υπάρχουν τα συνθήματα που προβάλλονται απο τους ίδιους τους αντιπροσώπους της συνδικαλιστικής γραφειοκρατίας. Στις τελευταίες διαδηλώσεις π.χ. της ΠΥΡΚΑΛ τα συνθήματα "Καθορισμός Νομικής Μορφής της επιχείρησης" και "Δημοκρατικός Διαχειριστικός Ελεγχος" ήταν τα κεντρικά.

Αλλά, τα συνθήματα αυτά δεν μπορούν στην πραγματικότητα να δώσουν καμμιά προοπτική. Τι μπορεί για παράδειγμα να σημαίνει για τους εργαζόμενους "Το ξεκαθάρισμα του Νο-

εργατική αλληλεγγυη

Μεσα στην οικονομικη κριση που χειροτερευει απο μερα σε μερα η περιφημη "κοινωνικη πολιτικη" της κυβερνησης και των τραπεζων εχει παραχωρησει θριαμβευτικα τη θεση της σε μια διαχειριση που κυριαρχει το "κριτηριο της βιωσιμοτητας". Ο Αρσενης δηλωνει:"οι προ

Από προκήρυξη που κυκλοφόρησε η Εργατική Αλληλεγγύη στην ΠΥΡ-ΚΑΛ

μικού καθεστώτος", όταν βασικό κριτήριο για την συνέχεια της λειτουργίας της επιχείρησης είναι η "βιωσιμότητα" της, δηλαδή το κατα πόσο αποφέρει κέρδη στην τράπεζα; Τίποτα! Τί νόημα έχει ο "Δημοκρατικός Διαχειριστικός Ελεγχος" όταν είναι δεδομένο ότι οι εργαζόμενοι θα είναι εκείνοι που θα συνεχίσουν να ξεπληρώνουν τα χρέη των αφεντικών στις τράπεζες; Κανένα! Το μόνο που πετυχαίνει είναι να βάλει τους εργαζόμενους να καθίσουν στο ίδιο τραπέζι με δικαστικούς, τράπεζες, κράτος και εργοδότες, για να νομιμοποιήσει και τυπικά έτσι το εργατικό κίνημα την υποχρέωση να ξεπληρώσει το ίδιο τα χρέη των αφεντικών του. (Εξ' άλλου, ο Αρσένης στην πορεία των εργατών της ΠΥΡΚΑΛ το δήλωσε ξεκάθαρα: "Διαχειριστικός έλεγχος έχει γίνει και δεν έχουν προκύψει αιτίες για να επαναληφθεί"). Τί σημαίνει συγκεκριμένα "Πρόγραμμα εξυγίανσης", όταν γίνεται αποδεκτό ότι η "βιωσιμότητα" θα καθορίσει το μέλλον της χρηματοδότησης; Σημαίνει "εξορθολογισμό" της παραγωγής, που όλοι γνωρίζουν ότι ισοδυναμεί με δυνάμωμα της εντατικοποίησης και απολύσεις. (Στην ΠΥΡΚΑΛ η διοίκηση του σωματείου παραπονιέται ότι υπάρχουν 500 υποαπασχολούμενοι, ενώ ήδη έχουν μετατεθεί αρκετοί εργαζόμενοι στο εργοστάσιο της Ελευσίνας, πράγμα απαράδεκτο επι Μποδοσάκη. Τι καλύτερη δικαιολογία για την Διεύθυνση θα μπορούσε να δώσει το ΔΣ του σωματείου για να αρχίσουν οι απολύσεις των ήδη "περιττών" εργαζόμενων;). Δεν θα αναφερθούμε στα βλακώδη αιτήματα περί "ξεσκεπάσματος της διαφθοράς" γιατι έτσι κι αλλιώς αποτελούν καθημερινή τροφή για τα σκανδαλοθηρικά δημοσιεύματα του ημερήσιου τύπου.

Η ουσία του όλου ζητήματος βρίσκεται στο αν αποδέχεται κανείς ή όχι το "κριτήριο της βιωσιμότητας" σαν "αντικειμενικό και δεδομένο", οπότε είναι αναγκασμένος να κινηθεί μέσα στα πλαίσια που το κράτος και οι τράπεζες έχουν ήδη χαράξει απο τα πρίν. Ετσι "η ουσιαστική συμμετοχή" δεν είναι τίποτα άλλο, παρά η νομιμοποίηση των απολύσεων και της εντατικοποίησης απο το ίδιο το εργατικό κίνημα.

Τελικά, το μόνο που απομένει απο τις προτάσεις του ΚΚΕ είναι η "ικανοποίηση των άμεσων αιτημάτων των εργαζόμενων". Ομως, αυτά έρχονται σε πλήρη αντίθεση με την λογική που προβάλλεται απο όλες τις προηγούμενες προτάσεις και, όπως εξ' άλλου φαίνεται και στην πράξη, παραμένουν κενό σημείο. Το ίδιο συμβαίνει και με τον συντονισμό των εργαζόμενων διαφορετικών εργοστασίων. Μπορεί ο Ριζοσπάστης να τον προβάλλει, όμως η πραγματικότητα δείχνει ότι, ούτε καν η ΕΣΑΚ της ΠΥΡΚΑΛ έχει κάποιο συντονισμό με την ΕΣΑΚ της ΕΒΟ ή της ΜΕΤΚΑ. Στην ΜΕΤΚΑ γινόταν απεργία για να μην γίνουν απολύσεις και η ΕΣΑΚ της ΠΥΡΚΑΛ έβγαζε ανακοινώσεις ότι "η ΜΕΤΚΑ μας παίρνει τις δουλειές". Εκτός αν ο Ριζοσπάστης εννοεί συντονισμό με την διεύθυνση της εταιρείας ενάντια στους ανταγωνιστές της καπιταλιστές.

Η λογική που αποδέχεται την ουσία των επιχειρημάτων κράτους και τραπεζών, η λογική της "βιωσιμότητας", η λογική της "εθνικής οικονομίας", συνδυασμένη με το δόλωμα της συμμετοχής και της συνδιαχείρισης , το μόνο που καταφέρνει είναι να αφαιρεί απο τους εργαζόμενους κάθε δυνατότητα αντίστασης ενάντια στην υποβάθμιση της ζωής τους, την εντατικοποίηση, τις απολύσεις και την ανεργία συνολικά. Μπλέκοντας το εργατικό κίνημα στους λαβύρινθους των νομικών διατυπώσεων, τα πάντα επαφίωνται στην "καλή" διάθεση των διευθύνσεων των προβληματικών εργοστασίων, για να μπορεί η Αυγή να θριαμβολογεί ότι "στην Πειραϊκή Πατραϊκή τοποθετήθηκαν δημοκράτες στο νέο ΔΣ της εταιρείας".

Κρατικοποίηση χωρίς αποζημίωση

Σήμερα, αυτές οι προβληματικές που λειτουργούν στον Φορέα διατηρούνται απο το κράτος και τις τράπεζες για ένα και μόνο λόγο: Να μπορέσουν οι τράπεζες να πάρουν πίσω τα χρεωστούμενα. Η ανεργία έχει γίνει ανοιχτά παραδεκτό, ότι δεν αποτελεί κριτήριο διάσωσης μιας προβληματικής επιχείρησης. Το δήλωσαν καθαρά στους εργαζόμενους της ΕΒΚΟ, της ΦΛΟΚΑΝΤΑΜ, της ΝΑΜΚΟ, της ΡΑΙΝΕΡ, του ΑΤΤΕΝΕ, του Λαδόπουλου, της ΝΑΣΙΟΝΑΛ ΚΑΝ, της ΠΕΡΦΙΛ –για να απαριθμήσουμε μόνο ελάχιστες.

Με λίγα λόγια κριτήριο για την "διάσωση" είναι ο βαθμός απομύζησης των εργαζόμενων προς όφελος των κερδών των τραπεζών, που κι αυτές βρίσκονται σε κρίση. Λεφτά υπάρχουν, όμως καταλήγουν στα θησαυροφυλάκια της Εθνικής. Η λογική του "ποιός χρωστά, σε ποιόν;" έχει κυριαρχήσει και θαμπώνει κάθε πραγματική διάσταση αγωνιστικής κινητοποίησης.

Μέσα σε μια τέτοια κατάσταση η διέξοδος απο τον φαύλο κύκλο της λογικής της "βιωσιμότητας" είναι η ΚΡΑΤΙΚΟΠΟΙΗΣΗ ΧΩΡΙΣ ΑΠΟΖΗΜΕΙΩΣΗ της επιχείρησης. Είναι ο μόνος τρόπος για να πάψουν οι εργαζόμενοι να ξεπληρώνουν τα χρέη των αφεντικών τους και να εξαρτώνται απο το αν είναι "επικερδείς" οι ίδιοι για τις τράπεζες.

Βέβαια, ένα τέτοιο αίτημα απο μόνο του δεν μπορεί να αποτελέσει καμμιά πανάκεια. Η αλλαγή εργοδότη δεν σημαίνει σαν τέτοια τίποτα το ιδιαίτερο. Γι αυτό είναι εξ' ίσου σημαντικό το κάτω απο ποιούς όρους γίνεται η πάλη για κρατικοποίηση χωρίς αποζημίωση.

Η απομάκρυνση απο τις νομικίστικες συνδιασκέψεις με τα υπουργεία, η άρνηση σε κάθε απαίτηση των διευθύνσεων των εταιρειών για μεγαλύτερη παραγωγικότητα, η πάλη ενάντια στην εντατικοποίηση στον χώρο δουλειάς, η εναντίωση σε κάθε απόλυση ή δυσμενή μετάθεση στο εργοστάσιο, ο συντονισμός για μια κοινή γραμμή δράσης με άλλα εργοστάσια, η κατάληψη του χώρου δουλειάς στα εργοστάσια που κλείνουν άμεσα ή έκλεισαν, και τέλος η μαχητική διεκδίκηση αυξήσεων για την περίοδο που έρχεται, είναι η μόνη εγγύηση για να αποκτήσει ουσιαστικότητα το αίτημα της κρατικοποίησης χωρίς αποζημείωση.

Οι μορφές δράσης δεν είναι ούτε άγνωστες, ούτε ξεπερασμένες. Οι καταλήψεις των 4 εργοστασίων της Θεσσαλονίκης, και τόσων άλλων παλιότερα, η προσπάθεια συντονισμού και κοινής δράσης των 12.000 εργαζόμενων στα ναυπηγεία πρόσφατα, είναι προφανή παραδείγματα ουσιαστικής κινητοποίησης. Αρκεί βέβαια, να ξεπερνούν την διαλυτική προοπτική που αρχή έχει την εξωτερική πλευρά της πύλης του εργοστάσιου και τέλος το γραφείο κάποιου υπουργού.

Εντοπίσαμε προηγουμένως ότι η όξυνση των αντιθέσεων σ' όλα τα επίπεδα στο θέμα των προβληματικών επιχειρήσεων, ίσως αποτελέσει τον πιο αδύνατο κρίκο στην αλυσίδα έλεγχου και χτυπήματος του εργατικού κινήματος.

Μέσα σε μια συγκυρία ιδιαίτερα δυσμενή για την εργατική τάξη, οι εργαζόμενοι στις προβληματικές και ειδικότερα στα μεγάλα εργοστάσια που είναι ενταγμένα στον Φορέα, μπορούν να γίνουν η πρωτοπορεία της αντίστασης της εργατικής τάξης στην προσπάθεια των καπιταλιστών να λύσουν την κρίση τους αυξάνοντας το ποσοστό εκμετάλλευσης των εργαζόμενων

Το κατά πόσο θα γίνει κάτι τέτοιο είναι ανοιχτό ζήτημα. Η απάντηση στα χτυπήματα της κυβέρνησης δεν είναι κάτι που πάντα έρχεται αυτόματα όταν ο κόμπος φτάσει στο χτένι. Η καθημερινή δράση στον χώρο δουλειάς είναι αυτή που δοκιμάζει τις μορφές πάλης και ετοιμάζει τους εργαζόμενους για μια συνολικότερη απάντηση. Η κυβέρνηση, ξέροντας ότι η κρίση θα την πιέζει όλο και περισσότερο και την επόμενη περίοδο, κινείται με ταχύτητα ενάντια στο εργατικό κίνημα. Σ' αυτό τον αγώνα δρόμου το χειρότερο που θα μπορούσε να κάνει το εργατικό κίνημα είναι να τρέξει στην έδρα των ταξικών του αντιπάλων.

ΕΝΑ ΜΙΚΡΟ ΔΕΙΓΜΑ ΑΠΟ ΤΟΝ ΜΑΚΡΥ ΚΑΤΑΛΟΓΟ ΤΩΝ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΩΝ*

	Χρωστά
Αθηναϊκή Χαρτοποιία	11,5 δις
ΜΕΛ+Λαδόπουλος	7,5 δις
Θεσσαλική	7 δις
Πειραϊκή-Πατραϊκή	5 δις
ΑΓΕΤ-ΗΡΑΚΛΗΣ	3 δις
ΠΥΡΚΑΛ	8 δις
ΕΑΒ	40 δις
Βομβυκρύλ	3 δις
Γυφτόπουλος	1 δις
ΤΡΙΑΝΤΕΞ	2 δις
Βέλκα	4,5 δις
ΦΙΞ	4 δις
Χυμοφίξ	1,5 δις
ΙΖΟΛΑ-ΕΛΙΝΤΑ	4,5 δις
ΧΡΩΠΕΙ	2,5 δις
ΑΠΚΟ	2 δις
Αμιαντίτ	1 δις
Μιχαηλίδης	3 δις
κλπ. κλπ. κλπ.	

* Τα μετοχικά κεφάλαια της κάθε επιχείρησης δεν αναφέρονται, όμως είναι απελπιστικά χαμηλότερα απ' αυτά που χρωστούν οι παραπάνω εταιρείες.

Ενάντια στα κλεισίματα και τον «εξορθολογισμό» των προβληματικών

ΚΑΤΑΛΗΨΕΙΣ!

Η εργατική άντίσταση στό μέτωπο των"προβληματικών επιχειρήσεων" έχει αρχίσει να περνάει σέ νέα φάση μπροστά στή νέα επιθετικότητα της κυβερνητικής πολιτικής.Στην ανάπτυξη αυτής της αντίστασης,οι εργάτες των εργοστασίων πού κλείνουν στη Θεσσαλονίκη (ΕΒΚΟ,Φλοκαντάμ,Ράϊνερ,Νάμκο,ΕΛΑΥΦ) έχουν μιά ξεχωριστή θέση.Οχι μόνο έχουν καταφέρει νά στηρίξουν καταλήψεις τών έργοστασίων εδώ και πολλούς μήνες,εμποδίζοντας έτσι τήν έξατομικοπόίηση και εξαφάνιση τους μέσα στο διαλυτήριο εργατικών αγώνων που λέγεται ανεργία.Αλλά και ταυτόχρονα έχουν ανοίξει καινούργιες δυνατότητες προχωρώντας στο συντονισμό από τα κάτω:κοινές γενικές συνελεύσεις,κοινές κινητοποιήσεις στο κέντρο της Θεσσαλονίκης και της Αθήνας,κοινό συντονιστικό των εργοστασίων πού άντιστέκονται στα κλεισίματα.Αυτή τη δυναμική των καταλήψεων και του συντονισμού από τα κάτω πρέπει να ενισχύσουμε για να απλωθεί σε όλες τις"προβληματικές".

Τό κείμενο που δημοσιεύουμε παρακάτω παρουσιάζει την πορεία και τις εμπειρίες των καταλήψεων της Θεσσαλονίκης.Το πρώτο μέρος είναι το κοινό υπόμνημα που ετοίμασαν οι γενικές συνελεύσεις της ΕΒΚΟ και της Φλοκαντάμ προς τα"αρμόδια υπουργεία"(Εργασίας,Εθνικής Οικονομίας Εμπορίου και Ενέργειας και Φυσικών Πόρων) και προς όλα τα συνδικάτα,τις παρατάξεις,τα κόμματα και τις εφημερίδες.Μέσα απ'αυτό το "υπόμνημα" (που γράφτηκε τον περασμένο Αύγουστο,λίγο πριν το κοινό κατέβασμα στην Αθήνα) φαίνονται ανάγλυφα οι απατηλές υποσχέσεις και οι διαλυτικές μανούβρες της κυβέρνητικης πολιτικής απέναντι στους εργάτες των εργοστάσίων που ο Αρσένης βάπτισε "παλιοσίδερα":ουσιαστικά το ΠΑΣΟΚ κάνει ένα πόλεμο φθοράς μέχρι που οι εργάτες να'αποδεχτούνε το "μοιραίο".

Το δεύτερο μέρος της παρουσίασης των καταλήψεων της Θεσσαλονίκης γράφτηκε ύστερα από συζητήσεις μαζί τους και στέκεται στο ρόλο του επίσημου συνδικαλισμού απέναντί τους.

Τό συμπέρασμα που βγαίνει από την εμπειρία τους είναι απλό αλλά ζωτικό για όλα τα έργοστάσια που βρίσκονται σε παρόμοια θέση:χωρίς τον δικό τους συντονισμό από τα κάτω,οι αγώνες τους θα είχαν θαφτεί μέσα στη γραφειοκρατική"συμπαράσταση" των επίσημων συνδικαλιστικών φορέων.

Το πρόβλημα της ανεργίας στην πόλη της Θεσσαλονίκης έχει πάρει τεράστιες διαστάσεις.Δοκιμάζονται οι εργαζόμενοι στα εργοστάσια μέρα με τη μέρα όλο και πιό πολύ.Αθρόες διαθεσιμότητες,απολύσεις,επισχέσεις εργασίας,κλεισίματα βιομηχανιών.

Η ΕΒΚΟ και η ΦΛΟΚΑΝΤΑΜ που συνολικά απασχολούσαν 310 εργαζόμενους,αναγκάστηκαν να διαλέξουν πρίν 8 μήνες οι πρώτοι και 6 μήνες οι δεύτεροι, την ΚΑΤΑΛΗΨΗ σαν μορφή πάλης.Για μας που συμμετέχουμε σ' αύτή,πιστεύουμε πως η σημασία της,βρίσκεται στο γεγονός ότι ανοίγει μια αγωνιστική διέξοδο στην πάλη όλων των εργαζομένων της βιομηχανίας.Τα αιτήματα μας να επαναλειτουργήσουν οι επιχειρήσεις μας με κρατικό φορέα είναι μια πρόταση προς την κυβέρνηση εδώ και μήνες τώρα,και πιστεύουμε ότι κινείται μέσα στις γενικές κυβερνητικές επιλογές.

Η στάση όμως της κυβέρνησης βγαίνει ξεκάθαρα από την τακτική που ακολούθησε για την συγκεκριμένη αντιμετώπιση των προβλημάτων μας.

Η ΕΒΚΟ ειναι θυγατρική της μεγάλης εταιρίας ΜΕΤΚΑ ΒΟΛΟΥ.Η συμφωνία πλαίσιο ΠΥΡΚΑΛ-ΔΕΗ και ο καινούργιος τρόπος ανάθεσης των έργων που δέν συμφέρει την ΜΕΤΚΑ την οδήγησαν στον εκβιασμό της κυβέρνησης κλείνοντας πρώτα την ΣΟΚΟΜΕΤ, μετά τήν ΕΒΚΟ βάζοντας σύντομα στην σειρά τήν ΣΤΑΛΚΟ ΒΟΛΟΥ καθώς και την προετοιμασία της για 400 απολύσεις στην Πτολεμαΐδα.Και όλα αυτά με την καινουργια μέθοδο της εκκαθάρισης.

ΦΛΟΚΑΝΤΑΜ

ΚΑΤΑΛΗΨΗ

ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΜΕΣΗ ΕΠΑΝΑΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟΥ

ΣΤΗΡΙΖΤΕ ΗΘΙΚΑ και ΥΛΙΚΑ τον ΑΓΩΝΑ μας

- ΟΧΙ ΣΤΗΝ ΑΝΕΡΓΙΑ ΚΑΙ ΤΙΣ ΑΠΟΛΥΣΕΙΣ
- ΜΕΤΡΑ για ΤΟ ΚΛΕΙΣΙΜΟ ΤΩΝ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΩΝ
- ΕΠΙΔΟΤΗΣΗ ΤΩΝ ΑΝΕΡΓΩΝ ΜΕΧΡΙ ΝΑ ΤΟΥΣ εξασφαλιστει δουλεια

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΑΓΩΝΑ

Μπρός σ'αυτόν τον εκβιασμό οι εργάτες της ΕΒΚΟ αποφάσισαν να παλέψουν για το δικαίωμα τους στη δουλειά.Εχοντας απο τη πρώτη κιόλας μέρα την υπόσχεση του τότε υφυπουργού Δημοσθενόπουλου ότι η πολιτική άπόφαση έχει παρθεί, η ΕΒΚΟ να λειτουργήσει και θα λειτουργήσει.Στις 2 Φλεβάρη σε σύσκεψη στο υπουργείο Εθνικής Οικονομίας ,ο υφυπουργός μας δηλώνει ότι απο σήμερα και μέχρι ένα μήνα θα ξέρουμε πώς καί πότε θα λειτουργήσει η ΕΒΚΟ,έπειδη δεν υπάρχει νομικό καθεστώς για την αγορά μετοχών,με το πρώτο νομοσχέδιο που θα περάσει στη βουλή θα μπεί και τό άρθρο "11" για τις απαλλοτριώεις.

Στις 23 Φλεβάρη έγγραφο της εταιρείας προς το υπουργείο (υπ'όψιν Μπενετάτου) ότι πωλούνται οι μετοχές για 180.000.000 δρχ.και ενώ η εταιρεία έχει εκτιμηθεί στα 400.000.000δρχ. (ΜΕΤ.ΚΕΦ.90 εκ) Στις 28 Φλεβάρη πραγματοποιείται σύσκεψη στο υπουργείο Β. Ελλάδος με σκοπό να σταματήσουμε την ΚΑΤΑΛΗΨΗ,γιατί το υπουργείο ενδιαφέρεται για εγκαταστάσεις και όχι για άγορά μετοχών.

Αρχές Απρίλη εγινε συνάντηση στη Θεσ/νίκη παρουσία του πρόεδρου του ΕΚΘ και του υπουργού Β. Ελλάδος Ιντζέ,με τον υπουργό Εθνικής Οικονομίας.Υπόσχεται οτι θά στείλει εκπροσώπους του υπουργείου και δεν θα φύγουν,εάν δεν βρεθεί λύση.

Οι εκπρόσωποι,Μπέης και Πετροσιά ήλθαν,έκαναν έκθεση στην οποία δηλώνουν,απ'ότι μας είπε ο κ. Πετρουσιά ότι η ΕΒΚΟ είναι ένα από τα καλύτερα εργοστάσια στο τομέα κατασκευαστικών έργων,με άρτιο μηχανολογικό εξοπλισμό και κτιριακές εγκαταστάσεις.

17 Μαΐου επιστολή Αρσένη προς τον υπουργό Β Ελλάδος Ιντζέ."Εξετάσαμε το θέμα ΕΒΚΟ και κάτω από τις σημερινές συνθήκες δεν υπάρχει βάση για οποιαδήποτε παρέμβαση του υπουργειου Εθνικής Οικονομίας".Από τότε μέχρι σήμερα προσπαθούμε να κλείσουμε ραντεβού με τον υπουργό γιά να μας πεί γιατί δεν υπάρχει βάση παρέμβασης του υπουργείου Εθνικής Οικονομίας.Μά τότε για ποιό σκοπό έστειλε τους εκπροσώπους στο εργοστάσιο;Νά εκτιμήσουν ποιό πράγμα;Αξιοσημείωτο ότι σήμερα η ε ταιρεία πουλάει και τις εγκαταστάσεις.

Συγχρόνως ανατίθεται δύο φορές έργα ΔΕΗ στη ΜΕΤΚΑ ενώ οι εργάτες της ΕΒΚΟ παραμένουν άνεργοι. Πρίν τρείς βδομάδες μας κάλεσε ο νομάρχης που είχε υπογράψει την απόφαση για την εκκαθάριση και μας είπε,ότι στην ΕΒΚΟ υπάρχουν έργα της ΔΕΗ ατέλειωτα της τάξης των 100.000.000δρχ.,και ότι ο εργοδότης δέχεται να κάνει προσωρινές συμβάσεις εργασίας για 100 εργαζόμενους και για 5 μήνες.Αναρωτιόμαστε όταν ο νομάρχης υπέγραφε την εκκαθάριση με το σκεπτικό ότι δεν έχει δουλειά η ΕΒΚΟ δεν ήξερε ότι έχει δουλειά; Σήμερα πως καλεί τους απολυμένους και τους μιλάει για προσωρινη σύμβαση εργασίας και για 5 μήνες;'Αρα είχαν δίκηο τότε οι εργάτες που κατάγγελναν ότι με δόλο τους απόλυσε η έταιρεία.Τώρα φαίνεται ξεκάθαρα.Αν ήταν αλλοιώς τότε γιατί ο νομάρχης δεν παίρνει θέση υπέρ των εργατων ανακαλώντας την υπογραφή του διότι τον εξαπάτησαν;Απ'όλα αυτά φαίνεται ξεκάθαρα το πώς μας αντιμετωπίζει η κυβέρνηση.

Η ΦΛΟΚΑΝΤΑΜ στη Θέρμη Θεσ/νίκης είναι μια εταιρεία από τις πιό σύγχρονες στο κλάδο της κλωστουφαντουργίας σε μηχανολογικό εξοπλισμό.Διαθέτει κάθετη παραγωγή και αποτελείται από τα εξής τμήματα

ΠΕΝΙΕ που ασχολείται με την παραγωγή νήματος πλεκτικής,ξεκινόντας από πρώτη ύλη,και φτάνοντας στο τελικό προϊόν.

ΓΚΑΡΝΤΙΕ που ασχολείται με την παραγωγή νήματος υφαντικής,ξεκινόντας από την πρώτη ύλη και φτάνοντας στο τελικό προϊόν πού είναι βαμμένο νήμα.

ΣΥΓΚΡΟΤΗΜΑ ΒΑΦΕΙΟΥ - ΣΤΕΓΝΩΤΗΡΙΟΥ υφαντικών υλών σε μάζα.

ΥΦΑΝΤΗΡΙΟΥ που ασχολείται με την παραγωγή κουβέρτας αρίστης ποιότητας που ξεκινάει από την ύφανση με τα νήματα που παράγει το τμήμα ΓΚΑΡΝΤΙΕ,το ΦΙΝΙΡΙΣΜΑ και συσκευασία.

ΚΑΤΑΛΗΨΗ ΣΤΟ ΓΕΡΜΑΝΙΚΟ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟ «ΡΑΪΝΕΡ»

- 150 ΜΕΡΕΣ ΧΩΡΙΣ ΔΟΥΛΕΙΑ ΚΑΙ ΜΕΡΟΚΑΜΑΤΟ ΟΙ 200 ΕΡΓΑΤΡΙΕΣ ΤΗΣ "ΡΑΪΝΕΡ„
- 15 ΜΕΡΕΣ ΚΑΙ ΟΙ 200 ΑΝΕΡΓΕΣ ΕΡΓΑΤΡΙΕΣ ΣΤΗ ΚΑΤΑΛΗΨΗ ΤΗΣ "ΡΑΪΝΕΡ„

ΚΑΙ Ο ΑΓΩΝΑΣ ΣΥΝΕΧΙΖΕΤΑΙ ΓΙΑΤΙ:

Η ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ ΕΜΠΑΙΖΕΙ ΤΙΣ ΑΝΕΡΓΕΣ ΕΡΓΑΤΡΙΕΣ ΚΑΙ ΑΔΙΑΦΟΡΕΙ ΓΙΑ ΤΗΝ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΑΙΤΗΜΑΤΩΝ ΤΟΥΣ

ΟΙ ΑΓΩΝΙΖΟΜΕΝΕΣ ΕΡΓΑΤΡΙΕΣ ΑΠΑΙΤΟΥΝ: ΟΧΙ ΑΛΛΑ ΘΑ...... ΕΔΩ ΚΑΙ ΤΩΡΑ ΛΥΣΗ ΣΤΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΜΑΣ.

ΣΩΜΑΤΕΙΟ ΡΑΪΝΕΡ

στο αδιεξοδο.

Η αναζήτηση λύσης με τον εργοδότη όπως γνωρί ζει το υπουργείο εδώ και τόσους μήνες δεν οδήγησε πουθενά και δεν θα οδηγήσει πουθενά παρά μονάχα αν οι εργαζομενοι δεχτουν τις προτασεις του βιομή χανου.Το υπ ουργείο γνωρίζοντας το αυτό και αποκ λείοντας την ένταξη μας στο φορέα και αφήνοντας τους εργαζόμενους στη καλή θέληση του εργοδότη,μας καταδικάζει στην ανεργία.

Οι εργαζόμενοι σήμερα μετά από 6 μήνες αγώνα απαιτούν από την κυβερνηση να πάρει αποφασιστικά και δραστικά θέση για την επαναλειτουργία του ερ γοστάσιου,κάτι που μέχρι σήμερα δέν έγινε.Ζητάμε την ενταξη μας στο φορέα εξυγείανσης των προβλημα τικων επιχειρήσεων.

Τι θα γίνει όμως στη περίπτωση που δεν θα κρι- θεί βιώσιμη η επιχείρηση με τα κριτήρια του υπουρ γείου;Για να μην καταδικαστουν οι εργαζόμενοι στη ανεργία ζητάμε την ουσιαστική παρέμβαση του υπουρ γείου εθνικής οικονομίας και όλων των αρμόδιων γι α να πιεστεί ο εργοδότης και να δεχτεί τις θέσεις των εργαζομένων.Οποιαδήποτε αλλη θέση βοηθάει τον βιομήχανο και καταδικάζει τους εργαζόμενους.

Δηλώνουμε ότι όσο δεν θα βρίσκεται λύση συμφέρουσα στους εργαζόμενους δεν θα σταματήσουμε την κατά- ληψη,τη συνεργασία με το σωματείο της ΕΒΚΟ,τη κα- θημερινή μας κοινή παρουσία στη πλατεία Αριστοτέ- λους στη Θεσ/νίκη,καθώς και την προσπάθεια μας για ενότητα με τα άλλα σωματεία ενάντια στο κοινό μας εχθρό πού είναι η ανεργία.

Οι εργαζόμενοι της ΕΒΚΟ και της ΦΛΟΚΑΝΤΑΜ καλού με ανοιχτά την κυβέρνηση να εγκαταλείψει την αδι- έξοδο στάση,τις αναζητήσεις λύσεων που δεν θα θί- γουν τα συμφέροντα του κεφαλαίου.Την καλούμε στην ΚΑΤΑΛΗΨΗ της ΕΒΚΟ και της ΦΛΟΚΑΝΤΑΜ και στους άλ- λους αγώνες των εργαζομένων,να αναζητήσει τη συν- δεση της με το αγωνιζόμενο εργατικό κίνημα σαν ό- ρο για την άσκηση μιας φιλεργατικής πολιτικής.

ΚΑΛΟΥΜΕ μετά από τόσους μήνες αγώνα την ΓΣΕΕ, τις ομοσπονδίες μετάλλου και κλωστουφαντουργών, το εργατ. κεν. θεσ/νίκης τά ΕΚ ,τα σωματεία,τους συνδικαλιστικούς φορείς,τον δήμο θεσ/νίκης,να μπούν μπροστά στον αγώνα μας γιατί είναι και δικός τους αγώνας,όχι όπως μέχρι σήμερα αλλά αποφασιστι κά και έμπραχτα.

Εμείς είμαστε αποφασισμένοι να συνεχίσουμε την κατάληψη και ναμην πουλήσουμε τον αγώνα που εδώ και τόσους μήνες κάτω από άθλιες συνθήκες,μακριά από τις οικογένειες μας χωρίς πόρους συντήρησης διεξάγουμε.

Αποφασίσαμε πως αν μετά την κάθοδο μας στην Αθή να και την ενημέρωση του λαού της ελλάδας και των ΕΚ στην διαδρομή,δεν υλοποιηθούν οι υποσχέσεις και δεν βρεθεί λύση στο πρόβλημα μας να καλέσουμε το ΕΚΘ σε συντονισμό με την ΓΣΕΕ την Ομοσπονδιά Μετά λου και των Κλωστουφαντουργών να καλέσουν σε σύσ- κεψη στη Θεσ/νίκη όλων των ομοσπονδιών,ΕΚ,σωματεί ων,καθώς και του δήμου θεσ/νίκης,για νασυντονιστα η δράση της εργατικής τάξης ουτως ώστε να βρεθεί λύση στο πρόβλημα μας και στο πρόβλημα όλων αυτών που παλεύουν ενάντια στην ανεργία και στις απολύ- σεις.

Συντονισμός απ΄ τα κάτω

Την ώρα που οι εργάτες των καταλήψεων βρίσκον ταν στην Αθήνα διαδηλώνοντας στο Σύνταγμα,η κυβέρ νηση αποφάσισε ότι ήταν κατάλληλη ευκαιρία για να τους δώσει ένα διαλυτικό χτύπημα.

Με μιά επιχείριση-αστραπή στο εργοστάσιο της ΕΒΚΟ η αστυνομία προσπάθησε να πάρει την μισο-τε- λειωμένη παραγγελία της ΔΕΗ από το εργοστάσιο αλ λά καινα πνίξει αυτό το "κακό παράδειγμα" πριν α πλωθεί παραπέρα.Παρόλο όμως,πού στο εργοστάσιο εί χε μείνει μόνο μία μικρή περιφρούριση,η μαζική συ μπαράσταση από τα γύρω εργοστάσια μετέτρεψε την αστυνομική επέμβαση σε κεντρικό θέμα για όλο τον εργατικό χώρο της Θεσσαλονίκης.'Εστω κι αν άρπαξε ένα μέρος από την παραγγελία της ΔΕΗ,η αστυνομία όχι μόνο δεν έπνιξε το παράδειγμα της κατάληψης αλλά και τό έφερε στο κέντρο της αγανάκτησης όλων των εργατών της θεσ/νίκης.Σ'αυτό το σημείο τα σω- ματεία των καταλήψεων ζήτησαν από το εργατικό κέν τρο να καλέσει πανθεσσαλονική απεργία ενάντια στην αστυνομική βία και για το δικαίωμα στη δουλειά .

Η αντίδραση των παρατάξεων που ελέγχουν το εργα τικό κέντρο θεσ/νίκης ήταν χαρακτηριστικό δείγμα για το πως η συνδικαλιστική γραφειοκρατία δηλώνει συμπαράσταση στα λόγια και οργανώνει το θάψιμο στη πράξη.

Στον χώρο της ΠΑΣΚΕ τα γεγονότα έδρασαν διαχωρι στικά.Οι εργάτες μέλη της ΠΑΣΚΕ που συμμετείχαν στην κατάληψη την υπερασπίστηκαν και κινήθηκαν δραστήρια για να οργανώσουν την συμπαράσταση από τα άλλα εργοστάσια.Αντίθετα,ορισμένα μέλη της ΠΑ- ΣΚΕ που ανήκανε και στην διοίκηση του σωματείου διαχώρισαν την θέση τους,παραιτήθηκαν από το σωμα τείο και ευθυγραμμίστηκαν με τους γραφειοκρατίσ- κους της ΠΑΣΚΕ που κάλυψαν την αστυνομικη επέμβα- ση με επιχειρήματα του στύλ "η παραγγελία της ΔΕΗ έπρεπε να παραδοθεί γιατί εξυπηρετεί το κοινωνικό συμφέρον.".

Γιά "κακούς χειρισμούς της αστυνομίας" μίλησε

Τό μετοχικό της κεφάλαιο είναι 107.000.000δρχ. και η σημερινή της αξία εκτιμείται γύρω στα 600. 000.000 δρχ.

Κύριο χαρακτηριστικό της παραγωγικής ιστορίας της εταιρείας από την ίδρυση της μέχρι σήμερα είναι η κακοδιαχείριση,το απρογραμμάτιστο της παραγωγής ,η ελλειψη ειδικευμένου διευθυντικού και τεχνικού προσωπικού καθώς και στό προγραμματισμό των πωλήσεων.Παρ'όλα αυτά και εξ αιτίας της ποιότητας των εμπορευμάτων κατάφερε να γίνει εξαγωγική εταιρεία,εξάγοντας το 30% της παραγωγ ής της κυρίως σε ανατολικές και αραβικές χώρες.Ιδιαίτερα το τμήμα της ΠΕΝΙΕ μπορεί να χαρακτηριστεί σα χρυσορυχείο μια και τα προϊόντα γίνονται ανάρπαστα πρίν ακόμα κατέβουν απ'τις μηχανές.

Η εταιρεία από τα τέλη Νοέμβρη σταμάτησε να πληρώνει τους πιστωτές της.Ταυτόχρονα άρχισε να ξεπουλάει όλα τα εμπορεύματα της σε χαμηλές τιμές. Στις 4.1.84 νοίκιασε το εργοστάσιο στο κουνιάδο του κύριου μετόχου και διευθύνοντος σύμβουλου γιά έκατό χιλιάδες δρχ. το μήνα και 25% επί των κερδών αν και εφ'όσον υπάρχουν κέρδη.

Στα τέλη Φλεβάρη κηρήσεται σε πτώχευση ερήμην με την 2/5/84 απόφαση του πολυμελούς πρωτοδικείου Θεσ/νίκης και για 1.500.000δρχ. με απαίτηση κάποιου πιστωτη στις 23/1/84 και αυτό τη στιγμή που είχε εισπράξει πάνω από 100.000.000δρχ.τους τελευταίους μόνο μήνες από το ξεπούλημα των εμπορευμάτων μετά την παύση των πληρωμών .

Θρίζεται σύνδικος ο όποιος κοινοποιεί τις απολύσεις στους εργαζόμενους στις αρχές Μάρτη.Χωρίς φυσικά να ικανοποιηθούν οι απαιτήσεις των εργαζομένων που ανέρχονται γύρω στα 10.000.000δρχ.

Για τους εργαζόμενους όλη αυτή η ιστορία είναι μεθόδευση που αποσκοπεί στο να ξεπεραστεί η κρίση με το λιγότερο δυνατό κόστος για το βιομήχανο ρίχνοντας τα βάρη στους εργαζόμενους,και ειδικότερα:

α.Να λειτουργήσει το εργοστάσιο με το κουνιάδο του πετυχαίνοντας:1.Να μειώσει το προσωπικό από τους 100 στους 40 εργάτες.2.Να μη πληρώσει δραχμή στους πιστωτές και στους εργαζόμενους.3. Να χτυπήσει το συνδικαλισμόστο εργοστάσιο.4. Να ρυθμίσει τα χρέη του κατα πώς θέλει και να πετύχει νέες δανειοδοτικές ρυθμίσεις.

Αν δεν πετύχαινε όμως όλα αυτά ήταν έτοιμη για να παίξει το δευτερο της χαρτί πού είναι:

β.Η αίτηση της για ένταξη στο φορέα εξυγείανσης των προβληματικών επιχειρήσεων.

Οι εργαζόμενοι μπροστά στο αδιέξοδο που δημιουργήθηκεκαι μην έχοντας άλλο τρόπο για να περιφρουρήσουν τα δικαιώματα τους,και κυρίως το δικαίωμα τους στη δουλειά,καθώς και για να αντιμετωπίσουν την περίπτωση για πούλημα μηχανημάτων,όπως φήμες διέδιδαν,αποφάσισαν να προχωρήσουν στην κατάληψη του εργοστασίου.

Από την πρώτη στιγμή έγιναν παρεμβάσεις για την κατευθείαν συννενόηση με τον εργοδότη και για ανέυρεση μιας φόρμουλας για επαναλειτουργία του εργοστάσιου.'Εγιναν παρεμβάσεις στο υπουργείο Β.Ελλάδας νομάρχη Θεσ/νίκης υπουργείου Εργασίας υπουργαου οικονομικών.Η πρόταση του εργοδότη μας από την αρχή ήταν: Το εργοστάσιο θα το δουλέψει ο κουνιάδος του με 20 στην αρχή εργαζόμενους μισούς από το σωματείο μισούς εργοδοτικούς,με στόχο τους 40 και εφ'όσον πάνε καλά οι δουλειές.Φυσικά οι εργαζόμενοι ήταν και είναι αδύνατον να δεχτούν μια τέτοια λύση,που θα καταδίκαζε τους 80 στην αρχή και μετά τους υπόλοιπους του σωματείου στην ανεργία.

Στην αρχή οι εργαζόμενοι πάλευαν για 100 θέσεις εργασίας.Σή... εξ αιτίας ότι ορισμένοι συνάδελφοι βρήκαν δουλειά η απαίτηση των εργαζομένων κατέβηκε στους 60 και απο το σωματείο.

Επειδή γύρω στους 30 είναι εργοδοτικοί αν θέλα να τους προσλάβει πάνω όμως από τον αριθμό των γραμμένων στο σωματείο,αυτό θα μπορέσει να γίνει χωρίς την παραμικρή αντίσταση του σωματείου.

Μέχρι σήμερα η κυβερνητική στάση ήταν τέτοια ώστε όλες αυτές οι διαπραγματεύσεις εδώ και τόσους μήνες να μήν οδηγήσουν πουθενά.

Τελευταία κινήθηκε από την εταιρεία η διαδικασσία ένταξης της στο φορέα για τις προβληματικές. Οι εργαζόμενοι υιοθέτησαν την θέση αυτή και παρέμβηκαν στα αρμόδια υπουργεία για την όσο την δυνατον πιό γρήγορη εξέλιξη της μελέτης.

Ηλθαν στο εργοστάσιο τεχνικοί και οικονομικοι σύμβουλοι του υπουργείου εθνικής οικονομίας,όπως οι κ. Πετρο... , Μπέης ,Ιωάννου ,Σαραντέας.Οι μελέτες έγιναν αλλά μέχρι σήμερα δεν έχουμε τίποτα που να μας κάνει να αισιοδοξούμεΜάλιστα οι απόψεις του κ Σταυρακάκη να βρούμε λύση με τον εργοδότη που συμπίπτει μάυτή του κ. Πετρο... ,και με την αποψη του δεύτερου ότι μάλλον δεν γίνεται τίποταγια την ένταξη μας στο φορέα παρ'όλες τις αισιοδοξες διαβαβαιώσεις του υπουργείου εργάσίας μας οδηγούν

το ΑΕΜ και πρότεινε να γίνει μιά δίωρη στάση.Η ΕΣΑΚ από την μεριά της κατακεράύνωσε φραστικά την αστυνομική επίθεση και έκφρασε τη λύπη της για τη στάση "κύκλων της ΠΑΣΚΕ" αλλά στην πράξη προτι μησε να μην αφήσει τα γεγονότα να διαταράξουν την συνεργασία της με την ΠΑΣΚΕ στην διοίκηση του ΕΚΘ προτείνοντας χωρίς να ιδρώσει το αυτί της 4ωρη στάση. Τελικά το κάλεσμα για απεργία απορρίφθηκε καί το ΕΚ οργάνωσε άλλη μια σύσκεψη με θέμα "ανεργία".

Ταυτόχρονα το ίδιο τροπάριο παιζόταν στην Αθήνα.Απέναντι στις κοροΐδιες των υπουργείων και τις επεμβάσεις της αστυνομίας στο σύνταγμα για να διώξει τους εργάτες,ο πρόεδρος της ΓΣΕΕ Ραφτόπουλος αρνήθηκε οποιαδήποτε σχέση μαζί τουςδηλόνωντας τους απειλητικά "μαζέυτε τα και φύγετε από δω" ενώ ο γραμματέας Κωστόπουλος πιό διακριτικός,δήλωνε ότι σαν ΕΣΑΚ τους συμπαραστέκεται αλλά σαν ΓΣΕΕ δεν μπορεί να κάνει τίποτα.

Η στάση της ΕΣΑΚ στηρίζεται στο άλλοθι μιας "πιό συνολικής απάντησης". Απέναντι στους εργάτες που αρνούνται να θεωρήσουν τον εαυτό τους απολυμένο και ζητάνε την κρατική παρέμβαση για να ξανανοίξει το εργοστάσιο ανεξάρτητα από το άν θέλει να το ανοίξει ο εργοδοτης ή όχι,η ΕΣΑΚ δίνει μαθήματα για να αποφεύγονται οι "αποσπασματικές και απομονωμένες ενέργειες" και συμβουλεύει να ενταχθούν στο "ευρύτερο κίνημα" κατά της ανεργίας.Ετσι οι άμεσοι και συγκεκριμένοι αγώνες ενάντια στα κλεισίματα των εργοστασίων(όπως οι καταλήψεις)θεωρούντα "κατώτερες μορφές πάλης"από κάποιες συγκεντρώσεις που καλούν γενικά και αφηρημένα την κυβέρνηση να πάρει μέτρα κατά της ανεργίας.Μ' αυτό τον τρόπο, το ΚΚΕ αποδέχεται τον διαχωρισμό που έκανε ο Αρσένης σε "βιώσιμες" και σε "παλιοσίδερα", και την μόνη προοπτική που δίνει στους εργάτες της δευτερης κατηγορίας είναι να περιμένουν τις εκλογές για να ψηφίσουν "μια άλλη πολιτική".

Όμως οι εργάτες της ΕΒΚΟ,της ΦΛΟΚΑΝΤΑΜ της ΝΑΜΚΟ και της ΕΛΑΙΦ με τον αγώνα τους δείχνουν την δυναμική που έχει η οργανωμένη αντίσταση στο χώρο δουλειάς.Η κατάληψη της ΕΒΚΟ αντί για "αποσπασματική και απομονωμένη ενέργεια"φάνηκε ότι ανοίγει έναν άλλο δρόμο πάλης και γι'αυτό σιγά σιγά συνδέθηκε και με τα άλλα εργοστάσια που δίνουν αντίστοιχους αγώνες.Το προχώρημα αυτής τηςσύνδεσης σε κοινό συντονιστικό όργανο βοήθησε τους ίδιους του εργάτες να αντέξουν στο πόλεμο φθοράς των υπουργείων αλλά και επιρρέασε την διάθεση των εργατών στα άλλα εργοστάσια Θεσ/νίκης .Γιά παράδειγμα η απόπειρα της ΗΛΙΟΣ-Κωνσταντινίδης να προχωρήσει σέ διαθεσιμότητες αντιμετωπίστηκε αποφασιστικά,αναγκάζοντας την εταιρεία σε υποχώριση.Επισης στην ΡΑΙΝΕΡ η υπαρξη του συντονισμένου αγώνα ΕΒΚΟ ΦΛΟΚΑΝΤΑΜ ΝΑΜΚΟ ΕΛΑΙΦ βοήθησε πολύ στό να οργανωθεί και κατάληψη ενάντια στο κλέισιμο του εργοστάσιου.

Σιγά σιγά η προσπάθεια συνδεσης και συντονισμού από τα κάτω προσπαθούν να φτάσουν και σέ αλλα μέρη.Ηδη έχει αποκατασταθεί η επικοινωνία με το Βόλο ,με τους εργάτες της ΚΑΛΑΣ,και των ναυπηγείων Ηφαιστος στην Ελευσίνα.

Πρόσφατα στην περιφερειακή σύσκεψη τνω κλωστοϋφαντουργείων Β.Ελλάδος το συντονιστικό των 5 εργοστασίων έβαλε το ζήτημα για ένα καλύτερο συντονισμό έξω από τα κλαδικά πλαίσια γιατί το πρόβλημα της ανεργίας είναι γενικό και σαν τέτοια πρέπει να αντιμετωπιστεί.Ο πρόεδρος της ΕΒΚΟ Μ. Γιαννακάκης στην ομιλία του υποστήριξε:"Η ανεργία δεν επιλέγα ένα κλάδο ειδικά.Πρέπει να συντονίσουμε την δράση μας και την αντίσταση μας χωρίς διάκριση κλάδου. Γιά μας η καλύτερη απόδειξη γι αυτό είναι το συντονιστικό το οποίο αποτελείται από δύο υφαντουργεία δύομετάλλου ενα ιματισμό."

Στην ίδια σύσκεψη μιλώντας σαν συντονιστικό ο πρόεδρος της ΦΛΟΚΑΝΤΑΝ λεξάκης Γεώργιος ο αντιπρ. Γ. Λειβαδιώτης καθώς και ο Πρ.της ΕΛΑΙΦ Πασχάλης Αριστοτέλης κάλεσαν το σώμα:

Α.να υιοθτήσει στην ολομελεια του ένα πρόγραμμα απεργιακών κινητοιποιήσεων ενάντια στο κλείσιμο των εργοστασίων για υπεράσπιση του δικαιώματος της δουλειάς.

Β. Να μπει σ'όλους τους χώρους το πρόγραμματης οικονομικής ενίσχυσης των καταλήψεων δίνοντας κάθε εργαζόμενος από ένα μεροκάματο.Ηδη ένα από τα εργοστάσια που παραβρέθηκαν στην συσκεψη παρέδωσε στο συντονιστικό την οικονομική ενίσχυση με απόφαση της συνέλευσης.

Επίσης σε απογευματινή περιφερειακή σύσκεψη σωματείων του ιματισμού η πρόεδρος της ΡΑΙΝΕΡ έκανε συνοπτική ενημέρωση και πρότεινε σα συντονιστικό τα ίδια που είχαν προταθεί και στην πρωινή σύσκεψη,που ανταποκρίθηκε και πάλι με οικονομική ενίσχυση.

Σ' αυτό στάθηκαν ιδιαίτερα και ανάπτυξαν την ανάγκη εργατικής αλληλεγγύης μια σειρά σωματεία από Βόλο,Λάρισσα,Ξάνθη.

Σήμερα πού όλες οι προβληματικές είτε έχουν ενταχθεί στό φορέα του υπουργείου Εθνικής Οικονομίας είτε όχι,προχωράνε σε κλεισίματα και απολύσεις είναι ανάνκη να χτιστεί αυτό το δίκτυο επικοινωνίας άμεσα,γιά να στηρίξει πρακτικά,οργανωτικά και πολιτικά,την αντίσταση στο πιό σημαντικό μέτωπο πάλης για ολόκληρη την εργατική τάξη.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
Το μεγάλο άλμα προς τα πού;

Η αντιμετωπιση των δυσλειτουργιων της ανωτατης εκπαιδευσης αποτελει αυτη τη στιγμη το κεντρικο θεμα των Πανεπιστημιακων εξελιξεων.

Μαζικες παραιτησεις καθηγητων, διαμαρτυριες συγκλητικων για ελλειψη αυτονομιας απο το κρατος, αμφισβητηση των πρυτανικων αρχων απο το Σ.τ.Ε αλλα και των πρυτανεων προς την πολιτικη του υπουργειου. Εσωπανεπιστημιακες αντιθεσεις για την συγκροτηση των σπουδων, την αναθεση της διδασκαλιας, τα μεταπτυχιακα και την ερευνα. Σχολες που κλεινουν κατω απο το βαρος της υπερμετρης μαζικοποιησης τους, δηλωνοντας αδυναμια να συνεχισουν την εκπαιδευτικη τους λειτουργια.

Δεν ειναι μονο η "Καθημερινη" που κανει λογο για την αποσυνθεση της Ανωτατης Παιδειας αντιμετωπιζοντας την σαν προβληματικη επιχειρηση. Το "Βημα" ανοιγει σελιδα για την ανεργια των πτυχιουχων γραφοντας για αχρηστα πτυχια για μετατροπη των νεων επιστημονων σε προλεταριους.Στα "Νεα" και "Ελευθεροτυπια" εμφανιζονται ολο και πιο συχνα αρθρα "προοδευτικων πανεπιστημιακων" που αναφερονται στις "δυσλειτουργιες που ταλανιζουν τα Α.Ε.Ι.".

Η Νεα Δημοκρατια αισθανεται πως τωρα ηλθε η ωρα της δικαιωσης. Η κριτικη της "στους μαθητευομενους κυβερνητικους μαγους του ΠΑΣΟΚ, που με τους πειραματισμους τους διελυσαν το Πανεπιστημιο", βρισκει απηχηση στο εκπαιδευτικο προσωπικο, στους φοιτητες και στα συντηρητικοποιημενα μεσοστρωματα.

Το ΠΑΣΟΚ δεν εχει πια την αρχικη τολμη και θαρρος για την υπερασπιση του "ριζοσπαστικου του νομου". Μοιαζει στριμωγμενο και προς αναζητηση νεας γραμμης, βλεποντας ακομα και τους "δικους του" ανθρωπους, να δυσφορουν για την λειτουργικοτητα και αποδοτικοτητα των Α.Ε.Ι.. Η συναινεση των πρωτων χρονων στην εκπαιδευτικη του πολιτικη, μετατρεπεται απο πολλους, σε παραιτηση αδιαφοριας.

Η ρεφορμιστικη αριστερα, με την ταχτικη της συμπολιτευομενης αντιπολιτευσης, που ακολουθησε, φτανει σημερα δυο χρονια μετα την εφαρμογη του νομου, στο σημειο να θεωρει τον εαυτο της ως το"συνειδητο ΠΑΣΟΚ". Εφαρμογη του νομου και μαλιστα στην αυθεντικη του μορφη. Και βεβαια, δεν παραλειπει να προσθεσει το νεο της τονο για τις πανεπιστημιακες εξελιξεις: "Η παραλυση των Α.Ε.Ι., διευκολυνει την υπονομευση".

Οι υπονομευτες ειναι σιγουρα γνωστοι. Ομως η παραδοχη και απο μερους της για παραλυση των ΑΕΙ την καθιστα υπευθυνη αλλα και ανευθυνη για το οραμα της: "Το συγχρονο και δημοκρατικο Πανεπιστημιο".

Ποιό δημοκρατικό πανεπιστήμιο;

Η ρητορικη που αναπτυχθηκε απο τη μεταπολιτευση και μετα, η πολιτικη των θεσμικων αλλαγων που διαπερνουσε την ταχτικη των ΠΑΣΟΚ–ΚΚΕ–ΚΚΕ εσ, το περιεγραφε ως δημοκρατικο, συγχρονο, αναπτυξιακο. Δημοκρατικο γιατι "θα εξασφαλιζε την συμμετοχη ολων των φορεων της πανεπιστημιακης κοινοτητας" . Συγχρονο γιατι "θα εβαζε τερμα στην φεουδαρχια με την καταργηση της εδρας και την δημιουργια Τμηματων και Τομεων". Αναπτυξιακο γιατι "θα συνδεοταν με τις αναγκες του τοπου για οικονομικη αναπτυξη, θεσμοθετωντας ερευνα και μεταπτυχιακες σπουδες". Το ερωτημα βεβαια "για ποιον ; " ποτε δεν απαντηθηκε μενοντας κατασυκοφαντημενο και χτυπημενο ως ανευθυνο, στην δυναμικη εκρηξη των καταληψεων.

Με τον Παπανδρεου στην κυβερνηση η προκληση του εκσυγχρονισμου, εγινε πλεον προσκληση για το ΠΑΣΟΚ και τις αλλες δημοκρατικες δυναμεις. Η συνολικη νομοθετικη ρυθμιση ειχε ολα τα φοντα να προχωρησει. Η ψηφιση του νομου–πλαισιο δεν αργησε να ελθει, δειχνοντας τα πρωτα αποτελεσματα της εφαρμογης του.

* * * * *

Η φοιτητικη συμμετοχη, για την οργανωση της συναινεσης στην εφαρμογη του νομου, η ταυτιση και της τελευταιας προκηρυξης των συνδικαλιστικων παραταξεων με τις εγκυκλιους του Υπουργειου Παιδειας δεν αφησε και πολλα περιθωρια στον φοιτητικο συνδικαλισμο. Σε συνδυασμο με την ελλειψη αντιδεξιας αιχμης που τον χαρακτηριζε στην προηγουμενη περιοδο , ο ιδεολογικος του αφοπλισμος και η αποστασιοποιηση του στα ματια των νεων φοιτητων ηλθε πολυ νωρις. Ειναι ειρωνικο για το πως η ολη ρεφορμιστικη προσπαθεια "οικοδομησης δημοκρατιας" στο αστικο Πανεπιστημιο, να εχει γυρισει σημερα στο αντιθετο της. Να γινεται παραγοντας που ανοιγει τη συζητηση για το αν και κατα ποσο χρειαζεται ακομα και αυτη η ιδια η "συμμετοχη".

Δεν ειναι μονο το Σ.τ.Ε. που παροτρυνει στην ψηφιση νομου που "θα διασφαλιζει την πληρη αντιπροσωπευτικοτητα του φοιτητικου σωματος". Προταση που ουσιαστικα ζητα την παρεμβαση του κρατους στον φοιτητικο συνδικαλισμο, οπως εγινε με τον ν.1264, αρθρο 4 κ.λ.π. στους εργατικους χωρους. Τα τελευταια μετρα του Κακλαμανη οσο μικρα και αν φαινονται (κοψιμο ελευθερων μεταφορων, καταργηση Δ΄ πτυχιακης κ.λ.π.), ειναι σημαντικα γιατι αγνοουν παντελως την συνδικαλιστικη φοιτητικη γραφειοκρατια. Παρα τις αντιδρασεις της, ερχονται να υπογραμμισουν οτι ο ελεγχος των φοιτητων πρεπει και μπορει να περασει σε μια απευθειας σχεση με την πανεπιστημιακη ιεραρχια και το Υπουργειο, με μειωμενο ως ανυπαρκτο το διαμεσολαβητικο ρολο των απολιθομενων οργανων του Φ.Κ.

Το ξεχασμενο συνθημα της ΕΦΕΕ "Κατω τα χερια απο τα οργανα μας", δεν θα βρεθει κανεις πλεον να το φωναξει. Οι ιδιοι, τα παρεδωσαν μαζι με το Φ.Κ., στο "Δημοκρατικο Πανεπιστημιο" που κερδισε ετσι την πρωτη του νικη.

Η αρχικη ομως ευφορια σκεπαστηκε απο τα πρωτα συννεφα οταν η διαδικασια ξετυλιγματος της επιχειρησης "Συγχρονο Πανεπιστημιο" μπηκε σε εφαρμογη. Η καταργηση της εδρας με την αντικατασταση της απο Τμηματα και Τομεις, φανηκε καθαρα πως δεν ηταν ζητημα νομοθετικης ρυθμισης. Επρεπε να περασει πανω απο τη μεταρρυθμιση της ακαδημαικης ιεραρχιας αν ηθελε να εχει λειτουργικοτητα.

Πολλοι ηταν αυτοι που ειτε σκοπιμα, ειτε απο αφελεια βιαστηκαν να χαρακτηρισουν τις αντιδρασεις της τελευταιας,μιλωντας για δεξιους και αντιδραστικους καθηγητες. Η αρνηση της να μεταρρυθμιστει, η δικαστικη διαμαχη που ξεσπασε και η δικαιωση της απο το Σ.τ.Ε. για την ακυροτητα της ενοποιησης των λεκτορων στο ιδιο σωμα με τους καθηγητες, φανερωσε την ολη διασταση του προβληματος. Την οριοθετηση των πεδιων της καθηγητικης εξουσιας και την εγγυηση πως δεν θα χαθουν σε ενα διευρυμενο καθηγητικο σωμα.

Ειναι ο τροπος με τον οποιο ειδαν και εξακολουθουν να βλεπουν τη συγκροτηση του ΔΕΠ και τη σταθεροποιηση της εξουσιας τους στο "Συγχρονο Πανεπιστημιο". Αλλωστε και οι πρωτες τροπολογιες Παπαθεμελη λιγο μετα την ψηφιση του νομου ειχαν κινηθει προς την ιδια κατευθυνση. Οι τωρινες εθελουσιες εξοδοι των καθηγητων που δοθηκαν απο το ΠΑΣΟΚ και η παρουσιαση τους ειτε απο τη Δεξια ως μαζικες παραιτησεις , ειτε απο τη ρεφορμιστικη αριστερα ως υπονομευση, δεν ευσταθουν. Η παραιτηση του Κακριδη απο το πανεπιστημιο των Ιωαννινων ειναι χαρακτηριστικη. Αυτο ομως που εχει σημασια να ειδωθει ειναι οτι αντικειμενικα λειτουργουν στην προσδωση κινητικοτητας του σωματος των καθηγητων, στην ανασυνθεση και συγκροτηση του νεου ΔΕΠ, που ειναι ο καθοριστικος παραγοντας για τον ελεγχο Τμηματων και Τομεων , μεταπτυχιακων και ερευνας. Για τη διαμορφωση του χαρακτηρα της νεας εξουσιας στα ΑΕΙ.

Θα μπορουσαν σιγουρα εδω να αναφερθουν και αλλα. Το κρατουμενο ομως βρισκεται στο οτι το "Συγχρονο Πανεπιστημιο" εδωσε τελος στην εδρα και την εξουσια του καθηγητη. Οχι ομως και στην εξουσια των ενοποιημενων πια καθηγητων.

Το τριτο και ουσιαστικο μερος του "οραματος", το Πανεπιστημιο της αποδοτικοτητας, το Πανεπιστημιο τροφοδοτης της οικονομικης αναπτυξης γκρεμιστηκε πολυ ευκολα. Κανεις δεν μπορει στα σοβαρα να ισχυριστει οτι για την αποτυχια του φταινε ειτε οι αντιδραστικοι καθηγητες που δημιουργησαν προβληματα, ειτε καποιες αντιεκσυγχρονιστικες αντιστασεις που επιχειρησαν να το μπλοκαρουν απο τα αριστερα.

Απλουστατα, το σεναριο της αεναης οικονομικης αναπτυξης του ελληνικου καπιταλισμου δεν λειτουργησε. Η διεθνης κριση με την στασιμοτητα των επενδυσεων και τα κλεισιματα των εργοστασιων υπαγορευσε την πολιτικη της και στο ΠΑΣΟΚ, μπροστα στην πτωση της ανταγωνιστικοτητας του ελληνικου καπιταλισμου. Η διαχειριση του ειναι η γνωστη. Μαχη για την επιβιωση των πιο ισχυρων ανταγωνιστικα μοναδων σε συνθηκες λιτοτητας και εντατικοποιησης της εργασιας των μισθωτων. Ειναι το πλαισιο αναγκης, που δεν μπορει να αφησει περιθωρια για θεσμικους ελιγμους. Και δεν ειναι μονο το δεσιμο της εκπαιδευτικης διαδικασιας με την παραγωγη, που αυτη τη στιγμη θεωρειται πολυτελεια, αλλα πολυ περισσοτερο και η ιδια η απορροφηση των πασης φυσεως πτυχιουχων που το μελλον τους φαινεται να βρισκεται στην ανεργια.

* * * * *

Ειναι πια φανερο πως το πληρωμα του χρονου ηλθε για το "Δημοκρατικο Πανεπιστημιο", σηματοδοτωντας δυο καταστασεις.

Η πρωτη ειναι η χρεωκοπια του ρεφορμιστικου οραματος και σαν αντιληψη για το Πανεπιστημιο και σαν αντιληψη για την οργανωση του κινηματος. Χρεωκοπια που οι ριζες της αποδειχτηκε πως βρισκονται στο οτι δεν μπορουν να υπαρξουν θεσμικες αλλαγες χωρις την μεταβολη των οικονομικων και κοινωνικων σχεσεων που περικλειει η εννοια του θεσμου.

Η δευτερη, ειναι η συζητηση που αναπτυσσεται γυρω απο το νομο–πλαισιο και που δεν αφορα τοσο τα ψηφισθεντα οσο το με ποιους ορους και πως, θα γινει η προσαρμογη του στη συγκυρια .Γιαυτο οι επεμβασεις και οι αναστατωσεις, η αναληψη δραματικων πρωτοβουλιων απο τους "εκσυγχρονιστες της κρισης" δεν εχουν αυτη τη στιγμη θεση στα ΑΕΙ. Μιλαμε πλεον για αποψεις και προτασεις που θα επιχειρησουν να δωσουν διεξοδο στις δυσλειτουργιες των μαζικοποιημενων ΑΕΙ και να διαχειριστουν την αυξανομενη ανεργια των νεων πτυχιουχων.

Το Πανεπιστήμιο της Ανεργίας

Τα "στελεχη παραγωγης" των Πολυτεχνειων θα βρουν τις πορτες των εργοστασιων κλειστες. Ο πτυχιουχος Μαθηματικος με τα σημερινα κριτηρια θα διοριστει στο Δημοσιο μετα απο εντεκα χρονια. Το πτυχιο των Οικονομικων Σχολων δεν θα αποκτησει ποτε αντικρυσμα για τους κατοχους του.Αυτα και αλλα πολλα ομολογουνται με κυνικο τροπο απο επισημα χειλη, ενω η μεγαλη πανεπιστημιακη συμφορηση, ο κορεσμος για ολα τα επαγγελματα που προυποθετουν πτυχιο ανωτατης εκπαιδευσης, προσδιοριζεται για το εγγυς μελλον.

Οι λογοι για την κατασταση που διαμορφωθηκε δεν πρεπει να αναζητηθουν σε καποιες εσωτερικες λειτουργιες των ΑΕΙ με το κατα ποσο η οχι παρεχουν υψηλη ποιοτητα γνωσης στους εκπαιδευομενους. Αλλωστε η μαζικη παραγωγη Πολιτικων Μηχανικων ή πτυχιουχων Νομικων, Οικονομικων και Καθηγητικων σχολων στη δεκαετια 60—70, γινονταν με γνωμονα την αναγκη απορροφησης τους, την καλυψη της οικοδομικης δραστηριοτητας και την επανδρωση της κρατικης μηχανης. Η υψηλη πανεπιστημιακη καταρτιση πολυ λιγο ενδιεφερε.

Σημερα η απορροφηση των νεων πτυχιουχων δεν γινεται ορατη απο πουθενα. Η κριση των "αναγκων της αγορας" με τη στασιμοτητα που παρουσιαζεται στην Κοινη Ωφελεια, στις Δημοσιες Υπηρεσιες, στην Βιομηχανια που κατα κυριο λογο ηταν οι δεξαμενες εισδοχης τους , ειναι η πραγματικοτητα. Η υπερμετρη μαζικοποιηση τωνΑΕΙ, που εγινε στην προηγουμενη περιοδο της οικονομικης αναπτυξης, μοιαζει τωρα αρκετα υπερβολικη. Σε συνδυασμο με την καθυστερηση στη μεταρρυθμιση του εκπαιδευτικου συστηματος, που απαιτουν οι νεες μορφες διαχειρησης της κρισης,ειναι ο δευτερος παραγοντας που ερχεται να απαντησει στο ερωτημα της εμφανισης ανεργιας στο στρωμα των πτυχιουχων.

Μπροστα σαυτη την κατασταση, παρα τους διαξιφισμους και τα φραστικα πυροτεχνηματα που τροφοδοτουν την επικαιροτητα, οι αντιμετωπισεις δεν ειναι τοσο αντιθετικες οσο παρουσιαζονται. Περισσοτερο εχουν να κανουν με διαφορα στην ταχτικη τους, με αρκετα ομως συγκλινοντα στοιχεια για τον χαρακτηρα της κατευθυνσης και διαμορφωσης των ΑΕΙ.

Η αρχη εγινε απο τα περιφερειακα ΑΕΙ που καταθεσαν προτασεις για δραστικη μειωση των εισακτεων στις σχολες τους. Τους ακολουθησαν και τα υπολοιπα ιδρυματα της χωρας, με ομοφωνες αποφασεις, απο τον Πρυτανη εως τους φοιτητες των "συμμετοχικων οργανων". Η Αρχιτεκτονικη και η Φιλοσοφικη της Θεσσαλονικης κλεινουν, ενω το ΕΜΠ εξηγει οτι οι δυνατοτητες του σε προσωπικο και εγκαταστασεις δεν του επιτρεπουν να εκπαιδευσει υπερδιπλασιο αριθμο σπουδαστων, απο αυτον που ειχε προτεινει στο υπουργειο. Η προταση που κατατιθεται, αγκαλιαζοντας "προοδευτικους και αντιδραστικους" ειναι κοινη. Ο αριθμος των εισακτεων, να καθοριζεται καθε φορα απο τα ΑΕΙ και οχι απο το Υπουργειο. Μαλιστα οι πρυτανεις και οι καθηγητες προχωρανε και παρακατω. Οι περικοπες , ισχυριζονται, ειναι αναγκαιες γιατι διαφορετικα θα εχουμε υποβαθμιση των σπουδων και αχρηστα πτυχια.

Το Υπουργειο φαινεται προς το παρον να θελει τη συντηρηση μιας ομαλης ροης των φοιτητων. Εμφανιζεται αντιθετο με την παραπανω προταση οχι μονο για το πολιτικο κοστος που θαχε μια τετοια αποφαση, αλλα γιατι κατανοει οτι το εκπαιδευτικο αδιεξοδο, η ανεργια των πτυχιουχων, επιβαλλουν νεες μορφες διαχειρισης με μακροπροθεσμα μετρα.

Η ιδρυση Πολυκλαδικων Λυκειων, η αναθεση στους εκπαιδευτες να κρινουν πιο κλαδο θα ακολουθησει ο μαθητης , ειναι ενα απο αυτα. Αφαιρωντας ετσι απο την οικογενεια το δικαιωμα επιλογης για το "τι μελλει γενεσθαι" των παιδιων της με την απευθειας μεταβιβαση του στο κρατος. Κατι που καθιστα περριτο την υπαρξη ορατου φραγματος επιλογης (πχ πανελληνιες εξετασεις), γιατι αυτη θα γινεται προηγουμενα με πιο αποδοτικες διαδικασιες ελεγχου του αριθμου εισακτεων στα ΑΕΙ και ΤΕΙ.

Η σχολειοποιηση και ο ασφυκτικος ελεγχος των ρυθμων της φοιτητικης ζωης, με εξαμηνα, υποχρεωτικες παρακολουθησεις, εργαστηρια κλπ ειναι ενα αλλο. Αυτο που ενοχλει και ανοιχτα πλεον ομολογειται ειναι, οτι η προηγουμενη κατασταση που οποιος περνουσε την εισοδο θα ευρισκε και την εξοδο των ΑΕΙ δεν μπορει να συνεχιστει. Η επιλογη και οι περικοπες χρειαζεται να γινονται και μεσα σ αυτα φανταζοντας ως αποτελεσμα φυσικων διεργασιων. Κατι που συμβαινει στα ευρωπαικα πανεπιστημια με τα κριτηρια συνεχειας των σπουδων κατα το δευτερο και τριτο ετος της φοιτησης.

Παραπερα , η δημιουργια μεταπτυχιακων σχολων, ο βαθμος του πτυχιου, τα απαραιτητα σεμιναρια για τους αποφοιτους της Νομικης και των Καθηγητικων σχολων θελουν να λειτουργησουν ως προυποθεση στην εξευρεση εργασιας. Μετρα που συνθετουν την νεα κατευθυνση διαχειρισης της μαζικης ανεργιας των πτυχιουχων απο το ΠΑΣΟΚ, την νεα κατευθυνση διαμορφωσης του Πανεπιστημιου.

Εδω ειναι που οι αποψεις "αντιδραστικων" και "προοδευτικων" συγκλινουν. Στη δημιουργια ενος συντηρητικου θεσμου , που η πεμπτουσια της λειτουργιας του θα ειναι η ταξικη επιλογη. Αντιδραστικου και για τα κατπιεστικα του μετρα και για την ενισχυση της ακαδημαικης ιεραρχιας που θα χειριζεται την επιλογη,αλλα και για την ιδεολογια του. Την ιδεολογια της αξιοκρατιας που φερνει πειθαρχηση και ανταγωνισμο,θελοντας να θεωρησει υπευθυνους για το αδιεξοδο τους εκπαιδευομενους. Με συμβολη στην κοινωνικη περιθωριοποιηση των ανεργων πτυχιουχων , με στοχο την αφαιρεση οποιασδηποτε πρωτοβουλιας αντιστασης απο μερους τους. Με " μορφωτικο εργο " , το αλλοθι της ουδετερης επιστημης και την μεγαλυτερη αντιθεση του με τις πραγματικες αναγκες της κοινωνιας.

Η ρεφορμιστικη αριστερα, αν και περιθωριοποιημενη οσο ποτε αλλοτε στα ΑΕΙ, δεν φαινεται να εχει ξεχασει την παραδοση της. Με το ιδιο παθος συνεχιζει να ζητα την "γενναια αυξηση των δαπανων για την παιδεια" με στοχο την αναβαθμιση της. Προυποθεση , που οπως ισχυριζεται, θα δωσει διεξοδο στην ανεργια των πτυχιουχων, γιατι ενα κομματι θα στραφει στην παραγωγη, κλπ. Προταση , που σε συνδυασμο με τα γνωστα της κλαψουρισματα για την υπαρξη μικρου αριθμου αιθουσων και εκπαιδευτικου προσωπικου για μεγαλο αριθμο φοιτητων μονο αφελης δεν μπορει να χαρακτηριστει σημερα . Γιατι αντικειμενικα λειτουργει στην ενισχυση της λογικης της αξιοκρατιας, στην πειθαρχηση της σχολειοποιησης και στην αποδοτικοτερη ταξικη επιλογη.

Αριστερη παρεμβαση, που αντιπαρατιθεται στο "Πανεπιστημιο της ανεργιας" προυποθετει αρνηση ολων των κριτηριων ταξικης επιλογης, αρνηση της αξιοκρατιας. Η παλη εναντια στον ασφυκτικο ελεγχο των ρυθμων της φοιτητικης ζωης η παλη εναντια στη σχολειοποιηση, τα σεμιναρια και τα μεταπτυχιακα μπορει και πρεπει να συνδυαστει με την αντιθεση στην προοπτικη του αποτυχημενου με πτυχιο. Η διατυπωση θετικων προτασεων στο προβλημα της ανεργιας των πτυχιουχων, μπορει να αναζητηθει στο αιτημα της δουλειας για ολους, χωρις να δεχτει το διαχωρισμο των ανεργων σε πτυχιουχους και μη. Προβαλλοντας τη μειωση των ωρων εργασιας ,την επιδοτηση χωρις προυποθεσεις και την αναπτυξη της αλληλεγγυης των φοιτητων, των ανεργων νεων και των εργαζομενων.

ΟΧΙ ΣΤΗΝ ΕΝΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΣΩΜΑΤΩΝ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ

για να μη δεχτούμε την αποτελεσματικότερη αστυνόμευση της ζωής μας

Τις τελευταίες μέρες του Σεπτέμβρη η αστυνομία πραγματοποίησε στα Εξάρχεια μια "επιχείρηση αρετής" της οποίας οι διαστάσεις ήταν πρωτοφανείς. Επι 5 συνεχείς μέρες βρισκόταν στην πλατεία μεγάλη αστυνομική δύναμη που ζήταγε απο τον κόσμο ταυτότητες και οδηγούσε στην Ασφάλεια όσους δεν τις είχαν μαζί-τους (ή ακόμα κι όσυς ήταν απο άλλες συνοικίες). Αποκορύφωμα αυτής της ιστορίας ήταν η τελευταία μέρα (Δευτέρα 1/10) όταν περικύκλωσαν την πλατεία και άρχισαν να κάνουν συλλήψεις συνοδευόμενες απο ξύλο, τόσο μέσα απο την πλατεία όσο και απο τους γύρω δρόμους ή ακόμα και απο τον κινηματογράφο Βοξ. Η σύγκρουση που, όπως ήταν φυσικό, ακολούθησε είχε σαν αποτέλεσμα την κράτηση 18 ατόμων (απο τους δεκάδες συλληφθέντες εκείνο το βράδυ) και την παραπομπή-τουςσε δίκη με ένα σωρό κατηγορίες.

Η έντονη αυτή δραστηριότητα της αστυνομίας προβλημάτισε απο την αρχή τον κόσμο και προσπάθησε να αντιδράσει αμέσως. Ηδη την δεύτερη μέρα (Παρασκευή 28/9) της "επιχείρησης αρετής" στάλθηκε μια καταγγελία -ανακοίνωση τύπου απ'αυτούς που είχαν οδηγηθεί στην Ασφάλεια για εξακρίβωση στοιχείων. Την επόμενη ο κόσμος που ήταν συγκεντρωμένος πάλι το βράδυ (περιμένοντας να δεί πώς θα συνεχιστεί η ιστορία) έκανε πορεία προς την Ελευθεροτυπία για να καταγγείλει τα γεγονότα και κανόνισε ένα ραντεβού την αλλη μέρα για να συζητήσει γύρω απ'αυτά.

Τελικά η προσπάθεια που έγινε για να δοθεί απάντηση σ'αυτή τη στάση της κυβέρνησης ήταν κατά την γνώμη-μας αποτυχημένη. Ισως η πίεση των γεγονότων και η συναισθηματική φόρτιση που περιβάλει την πλατεία να έπαιξαν κάποιο ρόλο σ'αυτό. Ομως τώρα πουτα γεγονότα είναι μακρυά πρέπει να τα εξετάσουμε ψυχραιμότερα για μια παραπέρα αντιμετώπιση γιατι πιστεύουμε ότι τα Εξάρχεια όχι μόνο δεν ήταν το μοναδικό φαινόμενο, αλλά όπως μας δείχνουν οι δηλώσειςτου Σκουλαρίκη, ότι ακολουθούν αμέσως η Κυψέλη και η Φιλαδέλφεια, δεν είναι και το τελευταίο.

οι «επιχειρήσεις-αρετή» και ο ρόλος του τύπου

Οι "επιχειρήσεις αρετής" της αστυνομίας, σε στέκια που βρίσκονται κομμάτια νεολαίας, σαν τρόπος αστυνόμευσης αυτών των κομματιών, είναι πολύ παλιά ιστορία. Γινόταν και απο τις κυβερνήσεις της δεξιάς και εξακολούθησε να γίνεται και απο το ΠΑΣΟΚ, χωρίς να σταματήσει καθόλου, απο τον πρώτο καιρό της θητείας-του. Ομως καμμιά κυβέρνηση δεν έχει αρκεστεί σ'αυτές, για καμμιά δεν αποτέλεσε την κύρια πολιτική-της αντιμετώπισης της νεολαίας στην προσπάθεια αφομοίωσής-της.

Ετσι, η Ν. Δημοκρατία χρησιμοποιούσε την ανοιχτή καταστολή για να κάμψει τα κομμάτια που αντιστεκόντουσαν στην οποιαδήποτε πολιτική-της, την στιγμή που αυτά εμφανιζόντουσαν συλλογικά και οργανωμένα προς τα έξω. Το ΠΑΣΟΚ, όμως, προσπάθησε και προσπαθεί, όσο του είναι δυνατό, να αποφύγει την ανοικτή σύγκρουση.

Απ'τη μια μεριά η κυβέρνηση προσπαθεί να μεταθέσει, τουλάχιστον, στο μέλλον, ελπίζοντας να καλυτερέψουν οι συνθήκες, τις συνέπειες που μπορεί να έχει γι'αυτήν ένα απο τα μεγαλύτερα προβλήματα της νεολαίας σήμερα, η ανεργία. Ετσι φτειάχνει προγράμματα υποαπασχόλησής-της (δεντροφυτεύσεις) και θεσπίζει βαθμίδες μέσης τεχνικής εκπαίδευσης ή χρηματοδοτεί εκπαιδευτικά προγράμματα για αποφοίτους λυκείων και πανεπιστημίων (με παράλληλη μερική ή πλήρη επιδότηση των εκπαιδευομένων). Παράλληλα όμως, μέσω του υφυπουργείου Ν. Γενιάς, υιοθετώντας κοινωνικά

προγράμαμτα (δωρεάν διακοπές για νέους, αγροτικέςκο λεκτίβες στην Πάτρα, πολιτιστικές εκδηλώσεις κ.ά.) επιδιώκει την αφομοίωση-της. Ετσι μπορούμε να δούμε σήμερα την αστυνόμευση σαν ένα τρόπο προληπτικού ε- λέγχου της νεολαίας, πράγμα που το χρειάζεται η κυ- βέρνηση, αλλά όχι σαν κυρίαρχο μέσο αντιμετώπισής-της.

*   *   *

Βλέπουμε, λοιπόν, την παρουσία της αστυνομίας να επεκτείνεται παντού. Απ'τα γυμνάσια και τα γήπεδα, στα πάρκα, τις πλατείες, τους δρόμους και τα μπάρ. Ομως αυτή η στενή παρακολούθηση της νεολαίας ποτέ δεν έγινε ανοικτά παραδεκτή απο την κυβέρνηση. Αυτό που προβάλει προς τα έξω είναι το κτύπημα του εγκλή ματος, των εγκληματιών και των "αντικοινωνικών στοι χείων". Τα ναρκωτικά, οι τσαντάκηδες, οι καμικάζι, οι χούλιγκανς.

Ετσι με την βοήθεια του τύπου, στηριγμένη στα ρα τσιστικά νεολαιΐστικα αισθήματα του μικροαστικούσυν τηρητισμού έχει βαφτίσει την νεολαία "αντικοινωνικά στοιχεία". (Αξίζει να σημειώσουμε ότι σημαντικό ρό- λο σ'αυτό έχει παίξει και η μεγάλη δημοκρατική εφη- μερίδα Ελευθεροτυπία). Κατά καιρούς παρακολουθούμε "έρευνες" στις εφημερίδες, που ανακαλύπτουν κυκλώμα τα ναρκωτικών που απειλούν την νεολαία (στα γυμνά- σια, στις πλατείες, στα μπάρ), ομοφυλόφιλους που ε- νοχλούν τον κόσμο ή ακόμα και διαπράτουν "αποτρό - παια" εγκλήματα (στα αφύλακτα και σκοτεινά πάρκα), τσαντάκηδες που αρπάζουν τις τσάντες των "απροστά - τευτων γυναικών" στους δρόμους, περίεργους καμικά- ζι που φοβίζουν και διατταράσουν τον ύπνο των φιλή- συχων πολιτών. Και αναρωτιούνται πάντα που είναι η αστυνομία και το κράτος και δεν επεμβαίνουν.

Ετσι μετά την ανακάλυψη των εμπόρων ναρκωτικώνστα Εξάρχεια, εγκαταστάθηκε μόνιμα αστυνομική δύναμηστη πλατεία. Μετά τα"αποτρόπαια" των ομοφυλόφιλων, απο- φασίστηκε η αστυνόμευση των πάρκων. Για να σώσουνε τους μαθητές-μας απο τα κυκλώματα των ναρκωτικών, α ποφασίστηκε η αστυνόμευση των μαθητών. Για να προσ- ταtέψουνε τους πολίτες απο τους ληστές, πυροβολάνε μοτοσυκλετιστές γιατι φοβήθηκαν το αυτόφωρο 15χρονους τρόφιμους αναμορφωτηρίων που προσπαθούν να κρυφτούν απ'τον φόβο μην τους ξαναπιάσουν. Για να προστατευθούμε απο τους καμικάζι πυροβολάνε μοτοσυκ- λετιστές γιατί φοβήθηκαν το αυτόφωρο και δεν σταμά- τησαν στο σήμα μια και δεν είχαν άδεια είτε γιατι ή ταν ανήλικοι είτε γιατι δεν είχαν λεφτά για να βγά- λουν. Τα παραδείγματα είναι πολλά και πληθαίνουν κα θημερινά.

για την ενοποίηση των σωμάτων ασφαλείας

Για την καλύτερη και αποτελεσματικότερη αστυνό - μευση η κυβέρνηση προσπάθησε να εκσυγχρονίσει την αστυνομία. Ψηφίζει, λοιπόν, τον Σεπτέμβρη τον νόμο για την ενοποίηση των Σωμάτων Ασφαλείας.

Πρόκειται, βέβαια, για ένα εκσυγχρονισμό που δεν αφορά καθόλου αιτήματα που κατά καιρούς έχουν μπεί απο το κίνημα για "αφοπλισμό της αστυνομίας", "διά- λυση των στρατιωτικών μονάδων ΜΑΤ και ΜΕΑ". Αντίθε- τα, σύμφωνα με τον νόμο του Σκουλαρίκη, "η Ελληνική Αστυνομία αποτελεί ιδιαίτερο ένοπλο σώμα..."με στρα τιωτική πειθαρχία και ιεραρχία..." και καλύτερα εκ- παιδευμένο και εξοπλισμένο μιας και τώρα πια όλο το σώμα "θα εκπαιδεύεται στην χρήση όπλων και ειδικών μέσων και μηχανημάτων και στις Σχολές και τα Κέντρα Εκπαιδεύσεων των Ενόπλων Δυνάμεων".

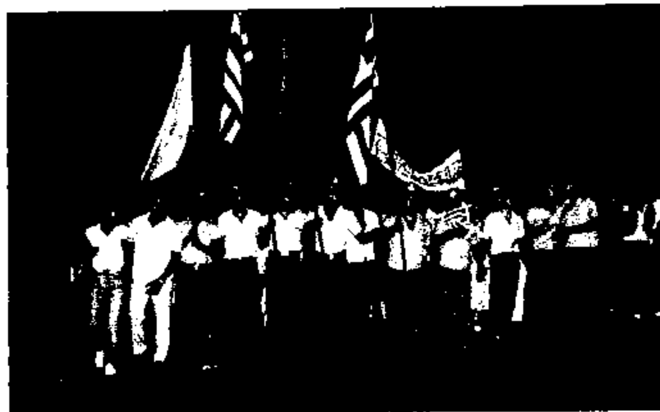
Οι "καινοτομίες" του νόμου όμως δεν σταματάνε στον καλύτερο εξοπλισμό της αστυνομίας. Η κυβέρνηση έχοντας υπ'όψη-της τα προβλήματα που δημιουργούνται κατά καιρούς ενάντια στις επεμβάσεις της αστυνομίας, θεσμοθετεί και όργανο που θα δίνει την πολιτική κά- λυψη. Προσπαθεί δηλαδή να παρουσιάσει ότι ο αποφασι στικός ρόλος της αστυνομίας είναι η καταπολέμησητων ποινικών αδικημάτων, ενώ για τα κοινωνικά ζητήματα αρμόδιος να αποφασίσει για την επέμβασή-της ή μη εί ναι άλλα όργανα πιο διευρυμένα. Ετσι ενώ με το άρ - θρο 12 δίνει την δυνατότητα στον αρχηγό της Ελλ.Αστ να εκδίδει διατάγματα που θα αφορούν την πρόληψη του εγκλήματος και άλλων ποινικών αδικημάτων, με το άρ- θρο 10 προβλέπει την σύσταση της Νομαρχιακής Αστυνο μικής Επιτροπής. Αυτή αποτελείται απο τον Νομάρχη, τον Αστυνομικό Διευθυντή και ένα εκπρόσωπο της Τοπι κής Αυτοδιοίκησης. Αρμοδιότητες της Επιτροπής είναι "η λήψη έκτακτων μέτρων σε περιπτώσεις κινδύνου και διαττάραξης της τάξης" τόσο απο πυρκαγιές κλπ. όσο

όμως και απο συγκεντρώσεις. Παραπέρα θα εισηγείται την καλύτερη οργάνωση και λειτουργία της αστυνομίας στον νομό στηριζόμενη στις αναφορές των "ανεγνωρισμένων συλλογικών φορέων" του νομού.

Δηλαδή, σύμφωνα με το άρθρο 10, το επόμενο κτύπημα μιας συγκέντρωσης δεν θα είναι "αυθαιρεσία" της αστυνομίας αλλά "δίκαιη" απόφαση για να μην κινδυνέψουμε, μιας πολιτικής επιτροπής. Και η επόμενη "επιχείρηση αρετής" θα είναι απόφαση "εμάς" των ίδιων, μιας και θα έχει εισηγηθεί απο τους μαζικούς-"μας" φορείς.

* * *

Κύριος υποστηριχτής αυτής της προσπάθειας της κυβέρνησης υπήρξε το ΚΚΕ. Παρ'όλο που διατύπωσε ορισμένες επιφυλάξεις (όπως: η στρατιωτική ιεραρχία και πειθαρχία να αντικατασταθεί με την αστυνομική, αποτελεσματικότερη αντιμετώπιση των στεγανών κ.ά.) χαρακτήρισε σαν θετικήτην ενοποίηση και κύρια την θέσπιση των Νομαρχιακών Αστυνομικών Επιτροπών, ζητώντας μόνο την διεύρυνσή-τους για να μπορεί να υπογράφει και το ίδιο την κάλυψη των κυβερνητικών επιλογών. Εξ άλλου οφείλουμε να του αναγνωρίσουμε τη πατρότητα αυτών των Επιτροπών αφού το ΚΚΕ με τους συλλόγους-του ήταν αυτό που άρχισε την βιομηχανίαυπομνημάτων για την "εκκαθάριση περιοχών" (Εξάρχεια, Μεταξουργείο απο παλιότερα) και έδωσε το πράσινο φώς για τις επεμβάσεις της αστυνομίας.

Αντίθετα με το ΚΚΕ η Ν. Δημοκρατία τάχτηκε κατά της ενοποίησης. Υποστήριξε ότι με την ενοποίηση "ουσιαστικά διαλύεται η αστυνομία", κομματικοποιείται, γίνεται όργανο ελέγχου της κοινωνίας στα χέρια του ΠΑΣΟΚ. Η αντίθεσή-της αυτή βασιζόταν στην δημιουργία των Νομαρχιακών Αστυνομικών Επιτροπών. Αλλά βέβαια μπορούμε εύκολα να καταλάβουμε ότι το πρόβλημά-της δεν είναι ότι θα ελέγχεται απο το ΠΑΣΟΚ, αλλά ότι φοβάται πως μπορεί να καταστήσουν δύσκαμπτη την λειτουργία της αστυνομίας και έτσι να μην είναι απο τελεσματική.

η σημασία των γεγονότων στα Εξάρχεια

Η Ν.Δ. για να στηρίξει την άποψή-της και να πιέσει το ΠΑΣΟΚ χρησιμοποίησε το ευαίσθητο σημείο-του. Τους μικροαστούς και τις φοβίες-τους. Συγκεκριμένα, ο εισηγητής της μειοψηφίας Κ. Σαψάλης κατά την συζήτηση στην Βουλή είπε: "Ακούστηκε πως μειώθηκε η απόδοση των Σωμάτων Ασφαλείας και η αστυνόμευση και το αίσθημα της ασφάλειας που αισθάνεται ο Ελληνας πολίτης....". Αυτό το "αίσθημα ασφάλειας" του Ελληνα πολίτη είναι που ενδιαφέρει πολύ την κυβέρνηση. Γιατι το στρώμα αυτών των συντηρητικών Ελλήνων πολιτών είναι η εκλογική πελατεία του ΠΑΣΟΚ που το ανέβασε στην εξουσία. Και τα αποτελέσματα των Ευρωεκλογών έδειξαν ότι υπάρχει ένα κομμάτι που οι φοβίες-του για την αυξανόμενη εγκληματικότητα είναι ένας λόγος που το κάνει να ταλαντεύεται μεταξύ ΠΑΣΟΚ και Ν.Δ. Ετσι μπαίνει η ανάγκη στο ΠΑΣΟΚ να αποδείξει ότι έχει την δυνατότητα να φτιάξει ένα ισχυρό κράτος που θα επικρατεί ο νόμος και η τάξη ικανό να συντρίψει όλα τα "αντικοινωνικά στοιχεία".

Παράλληλα, με την ενοποίηση εκφράστηκαν και ανησυχίες απο ένα κομμάτι της αστυνομίας. Αυτές απο τη μια μεριά αφορούσαν προνόμια που χανόντουσαν, όπως: παραμονή-τους σε αστικά κέντρα, μη δυνατότητα πολλών μεταθέσεων κλπ. Απο την άλλη όμως αφορούσαν το χαμηλό ηθικό-τους που προερχόταν είτε απο την φαινομενική μη-κάλυψή-τους απο την κυβέρνηση σε διάφορες επεμβάσεις-της (βλέπε πορεία στρατού στα προπύλαια), είτε απ'το γεγονός ότι άρχισαν να αισθάνονται λιγότερο ασφαλείς μετά απο γεγονότα που είχαν φυσικές απώλειες όπως στο Μαρούσι παλιότερα, ή στην Φιλαδέλφεια τώρα τελευταία.

Για να αποδείξει λοιπόν προς όλους τους ανησυχούντες (πολίτες και αστυνομικούς) ότι δεν έχει διαλύσει τα σώματα ασφαλείας και ότι είναι ικανά να προστατέψουν τον νόμο και την τάξη, κίνει σήμερα επιδείξεις πυγμής. Αυτό ακριβώς ήταν και οι "επιχειρήσεις αρετής" στα Εξάρχεια.

* * *

Η αστυνόμευση του χώρου των Εξαρχείων δεν επιχειρήθηκε να γίνει τώρα.Εχει αρχίσει και είναι πια γεγονός εδώ και πολύ καιρό πριν, με πιο ήπιο και αποδεκτό τρόπο. Εγινε με την άνοδο κι όλας του ΠΑΣΟΚ όταν θέλησε να περιθωριοποιήσει ακόμα περισσότερο εκείνο το κομμάτι της νεολαίας που δυνητικά θα μπορούσε να αντισταθεί στις επιλογές-του. Μιλάμε για το κομμάτι των καταλήψεων το οποίο ήδη είχε διαλυθεί με την σύγχιση που επικράτησε με την άνοδο του ΠΑΣΟΚ. Και είχε επιλέξει απο τότε σαν σημείο τα Εξάρχεια λόγω της ιστορίας-τους σαν τον τόπο συγκέντρω

Ο αστυνομικός διευθυντής Αθηνών κ. [illegible], χτες, με την αντιπροσωπεία των κατοίκων των Εξαρχείων που τον επισκέφτηκε στο γραφείο του

σης ενός πιο προωθημένου κομματιού αμφισβήτησης της νεολαίας, που προερχόταν κύρια απο τα πανεπιστήμια. Και αφού προηγήθηκαν τα αναγκαία δημοσιεύματα, τόσο απο τον Ριζοσπάστη όσο και απο τις άλλες εφημερίδες περί κέντρου εμπορίας ναρκωτικών και ναρκωμανών, αποφασίστηκε απο τότε η καθημερινή παρουσία μονάδας αστυνομικών.

Ακριβώς αυτή η προϊστορία των Εξαρχείων, γνωστή ανά το πανελλήνιο, είναι που θα έδινε την επιφάνεια στις επιδείξεις πυγμής της αστυνομίας, που ήθελε να κάνει η κυβέρνηση.

* * *

Επειδή όμως έδινε και μια κεντρικότητα έτσι στό θέμα μπορούσε να γίνει και ο αδύνατος κρίκος για να μην προχωρήσουν τα σχέδια της κυβέρνησης για τον εκσυγχρονισμό της αστυνόμευσής-μας. Γιατι παρ'όλα τα

ρατσιστικά αντινεολαιΐστικα συναισθήματα που καλλιεργούνται, ο κόσμος εξακολουθεί να είναι ευαίσθητος απέναντι στην δράση της αστυνομίας και να μην δέχεται εύκολα να δικαιολογήσει τα χτυπήματά-της. Γι'αυτό το λόγο οι εφημερίδες (παρ'όλη την αρχική-τους στάση που ήταν απο αδιάφορη έως και αντιδραστική)κατιδίκασαν τις επιχειρήσεις της αστυνομίας όταν άρχισαν να γίνονται ιδιαίτερα δυναμικές.

Υπήρχαν λοιπόν ευνοϊκές συνθήκες για να παρθεί μια πρωτοβουλία που θα στρεφόταν ενάντια στα σχέδια του εκσυγχρονισμού της αστυνόμευσης. Αυτό θα σήμαινε, όμως, να πάρουν την πρωτοβουλία κομμάτια της νεολαίας που βρίσκονται σε μαζικούς χώρους (σχολεία, πανεπιστήμια, εργοστάσια) να καταγγείλουν το νόμο για την ενοποίηση των σωμάτων ασφαλείας, που εκσυγχρονίζει την αστυνόμευσή-μας. Και να ζητήσουν απ'αυτούς τους χώρους που πραγματικά έχουν την δυνατότητα να πιέσουν την κυβέρνηση να εναντιωθεί σε οποιαδήποτε προσπάθειά-της για στυνόμευση, καθώς επίσης τη κατάργηση του νόμου για την ενοποίηση της αστυνομίας την διάλυση των ΜΑΤ και των ΜΕΑ, τον αφοπλισμό της αστυνομίας.

Μια τέτοια προοπτική είναι που θα ανάγκαζε τη κυβέρνηση να σταματήσει πραγματικά τις "επιχειρήσεις αρετής", και να μην τολμήσει να προχωρήσει σε καμμιά δίωξη όσων αρνιούνται να δεχτούν την αστυνόμευσή-της.

* * *

Αντίθετα, όμως, αυτό που έγινε ήταν να μην δοθεί σχεδόν καθόλου σημασία στην πραγματική αιτία που επιλέχθηκε η πλατεία γι'αυτή την επέμβαση της αστυνομίας. Επικράτησε, έτσι, πολύ εύκολα η αντίληψη ότι η κυβέρνηση χτυπάει την πλατεία σαν ένα χώρο που δρά ένα συγκεκριμένο πολιτικοποιημένο κομμάτι νεολαίας (της επαναστατικής αριστεράς) και ως εκ τούτου η μάχη που πρέπει να δοθεί είναι για να περιφρουρηθεί η πλατεία και να περιφρουρήσουμε τους εαυτούς-μας αγνοώντας τελείως το ζήτημα ότι η πλατεία δεν αποτελεί χώρο δράσης κανενός κομματιού, αλλά απλής συνεύρεσης, η οποία απο μόνη-της, βέβαια, δεν αποτελεί κανενός είδους πολιτική συλλογικότητα. Απο κεί και πέρα, και κάτω απο την πίεση των γεγονότων (εκκρεμούσε η δίκη των 18 με κίνδυνο να πέσουν βαρειές ποινές) ήταν πολύ εύκολο η αντιμετώπιση να μείνει μόνο στην υπεράσπιση του δικαιώματος των κατοίκων της περιοχής να κάθονται στην πλατεία και ετσι αντικειμενικά να στηρίζεται η λογική της κυβέρνησης. Τι διαφορά, άραγε, έχει η "επιτροπή κατοίκων" που πήγε να συζητήσει με τον Μποσινάκη, απ'τις επιτροπές κατοίκων του ΚΚΕ; Δεν μπήκε κι αυτή στο ίδιο παιχνίδι της συνδιαλλαγής, όπως το ΚΚΕ; Και τι μπορεί να σημαίνει το ότι "δεν είναι δυνατό να αντιμετωπίζονται εκατοντάδες περίοικοι, θαμώνες ζαχαροπλαστείων και περαστικοί σαν αντικοινωνικά στοιχεία" (απ'την ανακοίνωσηκατοίκων που επιδόθηκε στον Μποσινάκη) εκτος απ'το ότι έχουν το δικαίωμα να χτυπάν τα "αντικοινωνικά στοιχεία" που υπάρχουν αλλά δεν είναι αυτοί;

Μπορεί, λοιπόν, να αποσύρθηκε η αστυνομική δύναμη απο τα Εξάρχεια, αλλά κάτω απο τους όρους της κυβέρνησης που ήταν να γίνει αποδεκτό ότι υπάρχουν "αντικοινωνικά στοιχεία" τα οποία πρέπει να αντιμετωπιστούν. Και άρα αυτό θα γίνει αλλά με την έγκριση ενός πιο πλατιού κομματιού αυτή τη φορά, και με άλλες πιο πετυχημένες διαδικασίες.

* * *

Παρ'όλα αυτά το παιχνδι δεν είναι χαμένο. Η κυβέρνηση δήλωσε ότι η αστυνομία αποσύρεται προσωρινά, ώστε να δοθεί η δυνατότητα στην τοπική αυτοδιοίκηση και τους "μαζικούς φορείς" να εξετάσουν το πρόβλημα των Εξαρχείων και να υποβάλουν αυτοίπροτάσεις για την αντιμετώπισή-τους. Παραπέρα έχει δηλώσει μέσω του Σκουλαρίκη ότι είναι αποφασισμένη να εντείνει την αστυνόμευση και σε άλλες "ευαίσθητες" περιοχές όπως η Κυψέλη (που επίσης είναι γνωστή λόγω της Φωκ. Νέγρη) και την Ν. Φιλαδέλφεια(πιο καινούργιο απόκτημα,απ'τη σφαγή του αστυφύλακα που έγινε εκεί τελευταία).

Αυτό βάζει και σήμερα την ανάγκη απάντησης σε οποιεσδήποτε άλλες "επιχειρήσεις αρετής" της κυβέρνησης σαν κι αυτή που είπαμε παραπάνω. Δηλαδή να κινητοποιηθούν ενάντια σ'αυτές μαζικοί χώροι. Και να κάνουν δικά-τους τα αιτήματα για κατάργηση του νόμου για την ενοποίηση των σωμάτων ασφαλείας, την διάλυση των ΜΑΤ και των ΜΕΑ, τον αφοπλισμότης αστυνομίας, ενάντια σ'οποιαδήποτε προσπάθεια αστυνόμευσης

Εντυπώσεις απ' την Τουρκία

Αναδημοσιεύουμε αποσπάσματα από ένα γράμμα που στάλθηκε στο περιοδικό Devrimci Isci (Επαναστατικός Εργάτης) στο τεύχος 24 της 23 Ιούνη 1984 και κυκλοφορεί στά ελληνικά από την Ενωση Αλληλεγγύης Μεταξύ Των Λαών Ελλάδας Καί Τουρκίας.

5. Προσωπικά διαπίστωσα ότι οι παράγοντες που παρουσιάζουν κάποια κινητοποίηση βρίσκονται ανάμεσα στους εργάτες, τους μαθητές και τους διανοούμενους. Θ' αρχίσω την αναφορά μου σ' αυτές τις κινητοποιήσεις αρχίζοντας από τη μαθητική νεολαία και ειδικά τη φοιτητική.

Ο συναγωνισμός στον τομέα της εκπαίδευσης, είναι αλύπητος, σχετικά με τις περασμένες χρονιές. Τα παιδιά από τα πρώτα χρόνια του δημοτικού μπαίνουν σ' έναν αγώνα για «πρωτιά», κι ενθαρρύνεται ένας άγριος ατομικισμός. Η φοίτηση στο πανεπιστήμιο πρέπει να τελειώσει υποχρεωτικά σε 6 χρόνια. Με τις εφαρμογές του ΥΟΚ (Οργανισμός Ανωτάτης Εκπαίδευσης), η ποιότητα στα πανεπιστήμια έπεσε, ενώ μπαίνουν πολύ περισσότεροι φοιτητές (σε σχέση με παλιά), μ' αποτέλεσμα στα δυο πρώτα χρόνια οι φοιτητές να είναι στιβαγμένοι μέσα σ' αυτά. Στο διάστημα αυτό δεν μπορούν ν' ασχοληθούν με τίποτε άλλο εκτός από τα μαθήματα, δεν μπορούν καν να σκέπτονται ελεύθερα πάνω σ' αυτά, ζουν μέσα σ' ένα συνεχή ανταγωνισμό. Κι ενώ ενθαρρύνεται ο ατομικισμός παρεμποδίζεται η πρωτοβουλία σε κάθε τομέα, καθώς και ο διαφορετικός τρόπος σκέψης και προβληματισμού. Ο νέος παρακολουθείται διαρκώς όπου και αν βρίσκεται, ό,τι και αν κάνει.

Οι φοιτητικές εστίες είναι σαν φυλακές. Το ένα κλειδί του προσωπικού σας ντουλαπιού βρίσκεται σε σας, ενώ το άλλο στον διευθυντή της εστίας πού συνήθως είναι συνταξιούχος στρατιωτικός ή αστυνομικός. Συνεχώς ελέγχουν τι διαβάζει, τι γράφει, πώς ζει. Το γράμμα προς την οικογένεια ή την αγαπημένη μπορεί να ανοιχτεί. Η διεύθυνση έχει καθορίσει ακόμα πώς θα πρέπει να στρώνεται το κρεββάτι, πώς πρέπει να τακτοποιείται το ντουλάπι. Από την εστία πρέπει να φεύγουν ορισμένες ώρες, συνήθως γύρω στις 10.30. Πολλές φορές δεν επιτρέπεται η είσοδος πριν τις 13.00 ή και τις 17.00... Και το κλειδί του ντουλαπιού είναι πάντα στο χέρι του διευθυντή. Αν είστε φοιτήτρια τότε ο φίλος σας δεν μπορεί να περάσει μέσα και σε πολλές εστίες δεν μπορεί να έρθει ακόμα και μέχρι την πόρτα. Αν έχετε φιλικό σας σπίτι πρέπει να δηλώσετε με συμβολαιογραφική πράξη τη διεύθυνση κατοικίας και εργασίας του (αυτού που σας φιλοξενεί) και μετά να εγκρίνει την αίτησή σας και η διεύθυνση της εστίας.

Κυκλοφορούν πολλά περιοδικά για νέους, των οποίων όλα τα κείμενα φέρουν υπογραφή. Το κίνημα της νεολαίας δημιουργεί και τους δικούς του ηγέτες. Προς το παρόν είναι οι νέοι που γράφουν στα περιοδικά ή όσοι έχουν κάποια επίρροια στα κοινωνικά και πολιτιστικά θέματα. Τα περιοδικά είναι ένα μέσο για την διοχέτευση του αγώνα στη ζωή (τα γραφεία των περιοδικών, όσο και αν παρακολουθούνται, αποτελούν ένα χώρο συνάντησης και επικοινωνίας των νέων). Στους μήνες που πέρασαν το περιοδικό **YENI OLGU** παρουσίασε στην κοινή γνώμη, με υπογεγραμμένα πάντα άρθρα, τον τρόπο ζωής άλλων χωρών. Γι' αυτό το λόγο απαγορεύθηκε σε πολλές φοιτητικές εστίες και όταν η φοιτήτρια, που έγραψε το πρώτο άρθρο στο περιοδικό, απεβλήθη από την εστία, το γεγονός πήρε διάσταση και στον τύπο. Πάλι επειδή κάποιος άλλος μαθητής έγραψε με ψευδώνυμο στο ίδιο περιοδικό, ανακρίθηκαν όλοι οι πιθανοί «ένοχοι» από τη διεύθυνση της εστίας. Κάποιος άλλος νέος ο οποίος έγραψε εξιστορόντας όλα τα γεγονότα που διαδραματίστηκαν στην φοιτητική εστία, πανικόβαλε τη διοίκηση της εστίας. Σε περίπτωση που συλληφθούν όσοι εργάζονται ή γράφουν στο περιοδικό αυτό, θα έχουν την συμπαράσταση του δημοκρατικού τύπου, των κομμάτων και της κοινής γνώμης.

Το κίνημα της νεολαίας προς το παρόν προσπαθεί να κάνει γνωστά τα προβλήματα που αντιμετωπίζει στο σπίτι, στο σχολείο, στην εστία και αλλού. Γίνονται και ορισμένες μαζικές εκδηλώσεις διαμαρτυρίας των μαθητών του πρώτου και δευτέρου έτους που παρά λίγο να αποβληθούν λόγω του ελέγχου προέγκρισης (γενική εξέταση για μαθήματα και συμπεριφορά) για τις εξετάσεις και μαζικά επισκέφθηκαν διαμαρτυρόμενοι εφημερίδες, υπουργεία, κόμματα κ.λπ. Σε ορισμένες εστίες και σχολεία έγινε με αποχή από το φαγητό, γεγονός και αυτό που πήρε δημοσιότητα. Βέβαια, όλα αυτά τα αιτήματα είναι πολύ καθημερινά, φαίνονται καμιά φορά και «αντίθετα» προς το πνεύμα της. Πριν τις 12 Σεπτέμβρη οι επαναστάτες φύλαγαν σκοπιές στις εστίες, ενάντια στις φασιστικές επιθέσεις. Μετά το πραξικόπημα οι διοικήσεις των εστιών συνέχισαν αυτό το σύστημα. Αν στην εστία βρισκόταν προκηρύξεις ή κάτι παρόμοιο ετιμωρείτο ο φύλακας. Αν και δεν συμβαίνουν πλέον τέτοια περιστατικά στις φοιτητικές εστίες, η φρούρηση συνεχίζεται και ένα από τα αιτήματα των μαθητών είναι να καταργηθεί αυτό το μέτρο.

7. Ένας από τους σημαντικούς παράγοντες της κοινωνικής αντίδρασης είναι και οι εργάτες. Με την άδεια που δόθηκε στις

αρχές του '84 για συνδικαλιστική δραστηριότητα, ειδικά οι εργάτες των πόλεων, άρχισαν να καταλαβαίνουν τι έχασαν μετά τις 12 Σεπτέμβρη.

Εξαιτίας των νέων κανονισμών εκατοντάδες χιλιάδες εργάτες δεν μπορούν να κάνουν συλλογικές συμβάσεις (σύμφωνα με τους νέους νόμους για να μπορέσει ένα συνδικάτο να κάνει συλλογικές συμβάσεις, πρέπει να έχει τουλάχιστον το 10% του συνόλου των εργατών σ' αυτόν τον τομέα, ή και στον συγκεκριμένο χώρο εργασίας: να έχει εξασφαλίσει το 51%). Οι αποφάσεις για τις δικαιοδοσίες παίρνονται από το Υπουργείο Εργασίας στο οποίο οι φασίστες έχουν ισχύ και φέρνουν δυσκολίες στα προοδευτικά και δημοκρατικά συνδικάτα. Το κράτος και οι εργοδότες σ' ορισμένους κλάδους βρίσκουν υπερβολικά ακόμα και τα συνδικάτα της TURK-IS, δίνοντας βαρύτητα στα φασιστικά. (Παράδειγμα στον κλάδο της μεταλλουργίας οι εργάτες υποχρεώθηκαν να συμμετέχουν στο φασιστικό συνδικάτο TURK-METAL της TURK-IS αντί του OTOMOBIL IS που παρέμεινε από πριν τις 12 Σεπτέμβρη και του οποίου η διοίκηση ήταν σοσιαλδημοκρατική. Οι εργάτες διακινδυνεύοντας τη δουλειά τους, δεν συμμορφώνονταν και με λόγια ή μέσω του τύπου έκαναν γνωστή την αντίστασή τους στην κοινή γνώμη). Μέχρι τις αρχές του '84 και παρ' όλη την προπαγάνδα μελών συνδικάτων της DISK δεν έγιναν συμμετοχές πολλές ούτε σε συνδικάτα της TURK-IS, αλλά ούτε και σε άλλα. Μόνο το '84 και για ειδικούς λόγους παρατηρήθηκε μια ορισμένη συμμετοχή. Όπως έχουν τώρα τα πράγματα ακόμα και η TURK-IS δεν μπορεί πλέον να φαίνεται αρκετά υποταγμένη και μάλιστα τώρα υπάρχει και η προοπτική να υπερισχύσουν οι σοσιαλδημοκράτες (και γενικά οι αριστεροί), υπάρχει δε ακόμη και η δυνατότητα να δημιουργηθεί μια καινούργια ενεργός αριστερή συνομοσπονδία της TURK-IS. Γι' αυτόν ακριβώς το λόγο δόθηκε ευκαιρία δράσης στη MISK (Εθνικιστική Εργατική Συνομοσπονδία), πράγμα που δημιούργησε ανησυχία και συζητήσεις ανάμεσα στους συνδικαλιστές και τους εργάτες. Παράλληλα έγιναν εκκλήσεις για να μην παραχωρηθούν στις συλλογικές συμβάσεις περισσότερα δικαιώματα από αυτά που προβλέπουν οι ήδη ισχύοντες νόμοι, είτε στους εργάτες της MESS (Συνδικάτα Εργατών Μεταλλοβιομηχανίας), είτε στους εργάτες της TISK (Συνομοσπονδία Τούρκων Εργατών). Αυτό το κάλεσμα έχει αποδυναμώσει το σύστημα συλλογικών συμβάσεων. Στο δημόσιο τομέα ιδρύονται ανώτεροι φορείς δημόσια εργοδοσίας, που προγραμματίζουν την επιβολή μιας μόνον συλλογικής σύμβασης. Έναντι σ' αυτήν την επιθετική στάση των εργοδοτών, τα συνδικάτα και αν ακόμα έχουν λύσει το θέμα της δικαιοδοσίας τους είναι αρκετά πανίσχυρα στις διαπραγματεύσεις για τις συλλογικές συμβάσεις. Το δικαίωμα απεργίας έχει πολύ περιοριστεί και είναι δύσκολο να πραγματοποιηθεί. Αυτό κι αν ακόμα γίνει, η κυβέρνηση και οι εργοδότες έχουν εξασφαλίσει δυνατότητες για την αναστολή ή την ματαίωση της απεργίας (Στις πόλεις όπου ισχύει ο στρατιωτικός νόμος, έχει περιοριστεί η συνδικαλιστική δραστηριότητα με πρόσθετους νόμους). Πολύ γρήγορα έγινε φανερή η κατάσταση αυτή της εργατικής και συνδικαλιστικής νομοθεσίας. Τα συνδικάτα και η πρώτη η TURK-IS πριν ακμα αρχίσει η εφαρμογή τους, απαίτησαν την αλλαγή δίνοντας και δημοσιότητα στο θέμα. Όλα τα σοσιαλδημοκρατικά κόμματα, υποστήριξαν την ανάγκη της αλλαγής αυτής και με κάθε τρόπο προσπάθησαν να εξηγήσουν στους εργάτες ότι η λύση των οικονομικών δημοκρατικών προβλημάτων έχει άμεση σχέση με τη λύση των προβλημάτων είναι θέμα δημοκρατίας και ότι το δικό τους κόμμα είναι αυτό που μπορεί να τα λύσει.

Ουσιαστικά τα σοσιαλδημοκρατικά κόμματα «παίζουν με τη φωτιά». Οι εργάτες γνωρίζουν πως η λύση των προβλημάτων τους είναι θέμα πολιτικής εξουσίας, και αρχίζουν να καταλαβαίνουν σιγά-σιγά ότι η λύση τους είναι θέμα δημοκρατίας. Η προπαγάνδα των σοσιαλδημοκρατών και των ρεφορμιστών απλώς επιταχύνει αυτό το χρόνο. Όμως αυτοί έχοντας συνείδηση ότι «παίζουν με τη φωτιά», προετοιμάζουν και τα φράγματα που θα σταματήσουν τις μάζες των εργατών που σήμερα προσπαθούν να κινητοποιήσουν.

Το πρόβλημα τελειώνει με την εξουσία του δικού τους κόμματος και την λίγο παραπάνω δραστηριοποίηση των συνδικάτων. Στο μεταξύ δεν παραλείπουν να αναφέρουν όλες τις αρνητικότητες του «υπαρκτού σοσιαλισμού» και της εξουσίας της εργατικής τάξης σαν τάξη για τη δημοκρατία, εγκωμιάζοντας διαρκώς την «δυτικού τύπου πολυκομματική δημοκρατία», παραβλέποντας σε ποια εποχή και σε τι είδους χώρα ζούμε και μάλιστα καταβάλουν ιδιαίτερη προσπάθεια να ξεχαστεί αυτό. Θέλουν να πείσουν λέγοντας ότι: «η ελεύθερη οικονομία είναι απαραίτητη για τη δημοκρατία», «για να πραγματοποιήσουμε τη δημοκρατία πρέπει να υπερασπίσουμε την ελεύθερη οικονομία». Στο βιβλίο του Ισμαήλ Τζεμ «Τι είναι σοσιαλδημοκρατία και η δυνατότητα εφαρμογής της στην Τουρκία», υποστηρίζει περιληπτικά αυτές τις απόψεις «Δημοκρατία σημαίνει πλουραλισμός, για να υπάρξει δημοκρατία χρειάζεται ένα σύστημα διαφορετικών τάξεων. Στην ιστορία του σοσιαλισμού παρατηρούμε ότι όταν εκλείψει το σύστημα των τάξεων χάνεται και η δημοκρατία. Η έλλειψη δε της δημοκρατίας ζημιώνει περισσότερο τους εργάτες. Επομένως οι εργάτες για το δικό τους συμφέρον και για να υπάρξει δημοκρατία, πρέπει να παραδεχτούν την ύπαρξη της αστικής τάξης και να την υπερασπιστούν». Στο μεταξύ αναφέρονται ιδέες του Καούτσκι, του Μπερνστάιν αναλυτικά. Οι σκέψεις του Λένιν δείχνονται σαν αρνητικές χρησιμοποιώντας τις απόψεις και κυρίως πράξεις των μεγαγενέστερων στ' όνομα του Λενινισμού. Στην 3η Διεθνή μετά τον Λένιν η δογματική και οικονομίστικη αντίληψη που κυριάρχησε στο όνομα του Λενινισμού, οι πρακτικές που δημιούργησαν σήμερα τις αρνητικότητες στο Διεθνές σοσιαλιστικό κίνημα αποδίδονται στον ίδιο το Μαρξισμό. Κατ' αυτόν τον τρόπο οι επαναστατικές σκέψεις και πρακτικές των Μαρξ Λένιν παρουσιάζονται σαν αρνητικές ώστε ν' αποτραπεί η επίδρασή τους στις εργατικές μάζες. Σήμερα γίνεται μια επίθεση κατά του επαναστατικού Μαρξισμού από το χώρο του τύπου και της κοινής ενημέρωσης, και η πλευρά του γεγονότος που μου προξενεί λύπη είναι ότι οι περισσότερες αριστερές οργανώσεις και ομάδες μας, αντί να επανεξετάσουν το παρόν και την ιστορία του υπαρκτού σοσιαλισμού που τους βαραίνει και παράλληλα να κάνουν μια απολογία του δικού τους παρελθόντος, και να αποκρούσουν αυτές τις επιθέσεις, συνεχίζουν με μαρξιστική πολιτική, που διαμόρφωσαν σύμφωνα με τις ιδιαιτερότητες (κατά την κρίση τους) και που αντανακλά τις προ 12 Σεπτεμβρη αρνητικότητες και λάθη. Είναι φανερό ότι αυτό ενισχύει μονάχα τις σοσιαλδημοκρατικές και ρεφορμιστικές δυνάμεις.

Όσο για τις εργατικές μάζες μπροστά στην αφόρητη κατάσταση και τις συνθήκες ζωής (ακρίβεια, μεταφορικά, ρύπανση περιβάλλοντος, πρόβλημα στέγασης, πολιτιστικό κενό και άλλα κοινωνικά προβλήματα) κάνουν ορισμένες ενέργειες. Έναντι στη στάση των εργοδοτών που καταπατούν ακόμα και τους νόμους της χούντας, απευθύνονται ομαδικά στα αρχηγεία του στρατιωτικού νόμου της περιοχής, στις διευθύνσεις εργασίας, στα συνδικάτα κ.λπ. ή γράφουν ομαδικά γράμματα και στέλνουν τηλεγραφήματα. Αλλά το '84 στις μεγάλες μητροπόλεις (ειδικά στην Κωνσταντινούπολη, Αντάπαζαρι) οι διαμαρτυρίες για την καθυστέρηση πληρωμής των μισθών, το πρόβλημα δικαιοδοσίας πήραν μεγάλη διάσταση (αποχή από το φαγητό, κατάληψη του χώρου εργασίας).

Και μια άλλη διαπίστωση. Στην τοπική προεκλογική εκστρατεία του SODEP (Σοσιαλιστικό Δημοκρατικό Κόμμα) στα Άδανα Σμύρνη και Κωνσταντινούπολη που έγινε το Μάρτη, ήταν η ορμητική συμμετοχή των εργατών στις συγκεντρώσεις. Το συμπέρασμα που κατέληξα μετά από ορισμένες αλλά περιορισμένες συζητήσεις είναι ότι μετά τους διανοούμενους η μερίδα του λαού που έχει συναίσθηση του τι κάνει είναι οι εργάτες. Και σήμερα, μέσα στη μαζική κινητοποίηση ένας εργάτης φαίνεται πιο αποφασιστικός και σίγουρος από έναν φοιτητή. (Εκτός από αυτό, παρ' όλες τις προπαγάνδες εναντίον της η DISK συνεχίζει τη θετική εντύπωση στα μάτια της δικής της βάσης. Παράδειγμα στη συγκέντρωση του SODEP στην Κωνσταντινούπολη οι εργάτες φώναζαν συνθήματα όπως «τα συνδικαλιστικά μας δικαιώματα θα τα κερδίσουμε οπωσδήποτε», «ψωμί, δουλειά, ελευθερία» καθώς επίσης και «ελευθερία στη DISK».) Οι εργάτες ασκούν πίεση στα συνδικάτα και τις διοικήσεις των συνδικάτων. Ακόμα και τα φασιστικά συνδικάτα όπως το HAIK-IS του MSP (Κόμμα Εθνικής Σωτηρίας) και άλλα αναγκάζονται να υπερασπιστούν τα εργατικά δικαιώματα. Τα συνδικάτα της TURK-IS, είτε λόγω των σχέσεών τους με την αστική αντιπολίτευση, είτε λόγω της πίεσης της βάσης (και επειδή κατά κάποιο τρόπο με την καινούργια νομοθεσία κινδυνεύει η ύπαρξή τους) οργανώνουν εργατικές συγκεντρώσεις που λέγονται «συγκέντρωση με τη βάση». Η πρώτη από αυτές έγινε

στην Σμύρνη πριν από τις δημοτικές εκλογές, και η δεύτερη στην Κωνσταντινούπολη με το όνομα «ειρήνη, ψωμί, ελευθερία» Παρακολούθηση η δεύτερη. Ήταν ακριβώς σαν μια γιορτή, υπήρχε εν μέρει η ατμόσφαιρα της Πρωτομαγιάς του '76. Οι οπαδοί της TURK-IS με τα συνθήματα έφεραν σε πολύ δύσκολη θέση τη διοίκησή τους (πού είναι η TURK-IS;», «ελευθερία στα συνδικάτα», «όχι στο IMF (Διεθνές Νομισματικό Ταμείο)») Στο μεταξύ ένα καινούργιο σύνθημα εκτόπισε όλα τ' άλλα δίνοντας την καλύτερη απάντηση στον Εβρέν και τις αστικές πολιτικές δυνάμεις: «ένας είναι ο μεγάλος, ο εργάτης, δεν υπάρχει άλλος». Αυτό το σύνθημα είχαν υιοθετήσει τ' αστικά κόμματα πριν τις 25 Μάρτη. Στις συγκεντρώσεις του SODEP φώναζαν: «ένα είναι το μεγάλο, το SODEP, δεν υπάρχει άλλο», ενώ το κόμμα του DYP (Κόμμα Σωστός Δρόμος) στη Σπάρτη φώναζε: «ένας είναι ο μεγάλος ο Σουλεϊμάν (Ντεμιρέλ), δεν υπάρχει άλλος» Στην επίσκεψη του Εβρέν στην Μάνισα, μετά τη διακήρυξη των διανοουμένων, οι χουντικοί φώναζαν: «ένας είναι ο μεγάλος, ο Εβρέν, δεν υπάρχει άλλος». Έτσι στην συγκέντρωση της TURK-IS οι εργάτες έδωσαν την δική τους απάντηση

10. Στις φτωχογειτονιές όλων των μεγάλων πόλεων οι κάτοικοι έχουν κινητοποιηθεί γύρω από προβλήματα όπως της κατοικίας, μετακίνησης, ύδρευσης, ηλεκτρικού ρεύματος, αποχέτευσης και της ακρίβειας. Τα τοπικά γραφεία των κομμάτων που υπάρχουν προς το παρόν, μετά τις εκλογές της 25 Μάρτη, δέχονται πιέσεις από τον κόσμο και σχεδόν καταλαμβάνονται καθημερινά. Ειδικά το σχέδιο της κυβέρνησης να «δώσει άδεια στα αυθαίρετα» θα είναι για δυο τουλάχιστον χρόνια, και για τ' αστικά κόμματα και για την κυβέρνηση, ένα σοβαρό πρόβλημα που θα τους καίει «σαν τα κάστανα πάνω στη φωτιά». Ωστόσο η κατεδάφιση των αυθαιρέτων σε πολλές περιοχές, παρά τις υποσχέσεις του ANAP, πριν τις εκλογές, έγινε αιτία συγκρούσεων μεταξύ των κατοίκων και των συνεργείων κατεδάφισης. Σ' άλλες περιοχές οι κάτοικοι λόγω των προβλημάτων της περιοχής συγκρούονται συχνά με τους υπεύθυνους της τοπικής διοίκησης (παράδειγμα, οι αποχετεύσεις ορισμένων πλούσιων συνοικιών αδειάζουν στις φτωχογειτονιές. Οι κάτοικοι όμως αντιστέκονται όλοι μαζί και δεν επιτρέπουν ν' αδειάζουν «τις βρωμιές» στις γειτονιές τους. Σε πολλές γειτονιές τα γυναικόπαιδα κρατάνε σκοπιές τις νύχτες και αναγκάζουν με πέτρες και ξύλα να φύγουν τ' αυτοκίνητα που κουβαλάν «βρωμιές»).

Επίσης οι αποφάσεις κι εφαρμογές της κυβέρνησης ANAP και των δημάρχων της αποδοκιμάστηκαν κραυγαλέα σ' ορισμένες πόλεις (ακόμα και από την μεσαία τάξη που την ψήφισε).

11. Για τις αγροτικές περιοχές δεν μπορώ ν' αναφέρω τίποτε προσωπικά. Όμως απ' όσο με πληροφορούν φίλοι μου, οι μικροπαραγωγοί στα παράλια του Αιγαίου (και ειδικά οι καπνοπαραγωγοί) βρίσκονται σε κινητοποίηση. Εκπρόσωποι αγροτικών ενώσεων ή συναιτερισμών ή ακόμη και ομάδες αγροτών, επισκέπτονται και πιέζουν τους τοπικούς αντιπροσώπους των κομμάτων. Ο Υπουργός δασμών και μονοπωλίων που επισκέφθηκε την περιοχή του Αιγαίου, σε κάθε βήμα του συναντούσε συγκεντρώσεις διαμαρτυρίας στις οποίες παρενέβαιναν οι αστυνομικές δυνάμεις (στις επαρχίες όσοι βγαίνουν από τη φυλακή και δεν μπορούν να συνεχίσουν το σχολείο ή να επιστρέψουν στις δουλειές τους, επιδίδονται στα πατρικά επαγγέλματα όπως είναι οι χειρωνακτικές εργασίες ή γεωργικές. Αυτοί, είναι πολύ σίγουρο πως γρήγορα, θα συμβάλουν στην κινητοποίηση ορισμένων τομέων)

Οι επαναστάτες των αγροτικών περιοχών δεν επηρεάζουν τις πόλεις. Μόνο όσοι αγρότες επισκέπτονται περιοδικά τις πόλεις μιλούν στους έμπιστους δικούς τους γι' αυτούς. Το ίδιο συμβαίνει και με τους μαθητές που έρχονται στις πόλεις για σπουδές. Η κοινή γνώμη ενημερώνεται για τους επαναστάτες των αγροτικών περιοχών μονάχα από τις επίσημες κυβερνητικές δηλώσεις που ακολουθούν αμέσως μετά από εκκαθαριστικές επιχειρήσεις, και φυσικά αυτές οι δηλώσεις ή είναι πολύ περιορισμένες ή τα γεγονότα παρουσιάζονται με τέτοιο τρόπο που θα «τρομοκρατούσαν» τον πληθυσμό των πόλεων (και ειδικά τη μεσαία τάξη).

12. Προς το παρόν τον πιο δραστήριο και ριζοσπαστικό κύκλο αποτελούν οι συγγενείς και ειδικά οι μητέρες των κρατουμένων. Όπως είναι γνωστό, η αντίσταση μέσα από τις φυλακές άρχισε από το καλοκαίρι του '81. Όμως οι απεργίες πείνας στις φυλακές MAMAK τον Φεβρουάριο και τον Μάρτη ου '84 είχαν μεγάλη επιτυχία. Στη διάρκεια της απεργίας ο διοικητής των φυλακών άλλαξε και η χούντα για πρώτη φορά, από μόνη της, αναγκά-στηκε να γνωστοποιήσει στην κοινή γνώμη την αντίσταση στις φυλακές και να κάνει ορισμένες δηλώσεις. Αναμφίβολα σημαντικό ρόλο σ' αυτό έπαιξαν και οι εκδηλώσεις συμπαράστασης του εξωτερικού. Όμως το αποτέλεσμα οφείλεται βασικά στην αποφασιστικότητα των κρατουμένων και στον αγώνα των συγγενών των. Η αλληλεγγύη και οι επαφές μεταξύ των συγγενών των κρατουμένων είναι αρκετά ισχυρές. Στην διάρκεια της προεκλογικής εκστρατείας έκαναν μια τέλεια καμπάνια. Επισκεπτόταν διαρκώς τα κόμματα, τις εφημερίδες, τη γερουσία, την κυβέρνηση, διάφορα υπουργεία και πήραν μέρος στις συγκεντρώσεις του SODEP. Με τη συμμετοχή των συγγενών των πολιτικών κρατουμένων οι συγκεντρώσεις έπαιρναν αντιφασιστικό χαρακτήρα. Με την παρουσία τους οι μάζες φώναζαν: «ν' αδειάσουν οι φυλακές, γενική αμνηστεία», «τέρμα στα βασανιστήρια, να πληρώσουν οι βασανιστές», «κάτω ο φασισμός», «θάνατο στο φασισμό, ελευθερία στο λαό». Τόσος ήταν ο πόνος στις καρδιές των μανάδων και των αδελφών ώστε σάρωσε και την λογοκρισία του τύπου. Συχνά στα λεωφορεία, στα καράβια συναντάει κανείς κάποια μάνα να μιλάει δυνατά για την αντίσταση στις φυλακές. Αν σήμερα ο λαός έχει αποδεχθεί την γενική αμνηστεία αυτό οφείλεται κατά μεγάλο μέρος στον αγώνα των συγγενών των κρατουμένων. Οι εκδηλώσεις αντίστασης και οι απεργίες πείνας μέχρι θανάτου έχουν εξαπλωθεί σήμερα σ' όλες τις φυλακές.

"Ενωση Αλληλεγγύης μεταξύ των Λαών Ελλάδας και Τουρκίας" δημιουργήθηκε απο μια ομάδα Ελλήνων αγωνιστών και Τούρκων πολιτικών προσφύγων. Πιστεύουν ότι είναι ανάγκη να αγωνιστούμε απο σήμερα για ένα αύριο όπου οι σχέσεις μεταξύ των λαών-μας, απαλλαγμένες απο τα διπλωματικά παζαρέματα θά είναι άμεσες και θα διέπονται απο ελευθερία και ισότητα. Προγραμματίζουν πολιτική και πολιτιστική δραστηριότητα και ετοιμάζονται να εκδόσουν ένα περιοδικό.

Οσοι θέλουν περισσότερες πληροφορίες ή θέλουν να βοηθήσουν μπορούν να περάσουν απο τα γραφεία της Ενωσης:
Διεύθυνση: ΣΟΛΩΜΟΥ και ΜΠΟΤΑΣΗ 6, γρ. 12,
ΑΘΗΝΑ

Αμερικάνικες εκλογές

Πίσω απ' την «ανάκαμψη» του Ρήγκαν

η κρίση συνεχίζεται

Οι εκλογές στις ΗΠΑ πλησιάζουν, και κανείς δεν χρειάζεται να είναι . . . προφήτης για να προβλέψει την επανεκλογή του Ρήγκαν. Και όχι μόνο αυτό. Στις ελληνικές εφημερίδες κάναν την εμφάνισή τους άρθρα, που ούτε λίγο ούτε πολύ, μας πληροφορούν ότι η κυβέρνηση του Ρήγκαν βρήκε το φάρμακο της οικονομικής ανάκαμψης. Το Βήμα μάλιστα αναφέρει ότι και οι υπόλοιπες κυβερνήσεις του δυτικού κόσμου προσανατολίζονται προς τις ίδιες λύσεις. Μείωση του κρατικού παρεμβατισμού (;), ανάπτυξη της ανταγωνιστικότητας μέσω των αυτόματων μηχανισμών της αγοράς κλπ κλπ. Και μ' αυτόν τον τρόπο οι ελληνικές εφημερίδες κουρελιάζουν και τα τελευταία απομεινάρια της (ανύπαρκτης άλλωστε) εγκυρότητάς τους. Γιατί μονάχα το τεράστιο έλλειμα του προϋπολογισμού τι άλλο είναι αλήθεια εκτός από ένταση του κρατικού παρεμβατισμού ; (Τούρμπο – Κευνσιανισμός κατά τον Economist). Παρακάτω θα προσπαθήσουμε να δώσουμε μιά εικόνα των προβλημάτων του αμερικάνικου καπιταλισμού και των λύσεων που γίνεται προσπάθεια να δοθούν.

Οικονομική πολιτική

Ο Ρήγκαν και το επιτελείο του κέρδισαν τις προηγούμενες εκλογές ξαναθερμένοντας τον εθνικισμό, επιβεβαιώνοντας την πίστη τους στο διάτρητο "αμερικάνικο όνειρο". "Να ξανακάνουμε την Αμερική πανίσχυρη και ευτυχισμένη . . .Η Αμερική είναι πολύ μεγάλη για να έχει μικρά όνειρα". Για την επιβεβαίωση της κυριαρχίας των ΗΠΑ σε παγκόσμιο επίπεδο επεξεργάσθηκαν ένα τεράστιο πρόγραμμα εκσυγχρονισμού της στρατιωτικής μηχανής που υπολογίζεται ότι μέχρι τα τέλη του 1986 θα στοιχίσει 1,3 τρισεκατομμύρια (!!) δολλάρια. Στον οικονομικό τομέα "υποσχέθηκε" σκληρή μονεταριστική πολιτική. Ισοσκελισμένοι προυπολογισμοί, περιορισμός της κρατικής παρέμβασης (όσες επιχειρήσεις δεν είναι ανταγωνιστικές ή εκσυγχρονίζονται ή κλείνουν), μείωση των φόρων κλπ.

Τέσσερα χρόνια αργότερα ο ακραίος μονεταρισμός εξελίχθηκε σε . . . ακραίο κευνσιανισμό. Αντί για ισοσκελισμένους προυπολογισμούς έχουμε τεράστια ελλείματα. Το έλλειμα θα είναι αυτόν τον χρόνο 172 δισ δολλάρια , το έτος 1985 178 δισ δολλάρια και το 1984 θα κορυφωθεί στα 263 (!!) δισ δολλάρια. Ετσι το . . . καινούργιο φάρμακο της κυβέρνησης Ρήγκαν αποδεικνύεται ότι δεν είναι άλλο από την παλιά καλή συνταγή. Γίνεται προσπάθεια αναθέρμανσης της οικονομίας μέσω της τεράστιας αύξησης των κρατικών δαπανών. Με την

αύξηση πχ των στρατιωτικών προγραμμάτων, αυξάνονται οι εργασίες σε μιά σειρά βιομηχανικών κλάδων, από τα ηλεκτρονικά μέχρι την Χαλυβουργεία, κάποιοι άνεργοι βρίσκουν εργασία κα.

Τα ελλείματα καλύπτονται με δανεισμό του κράτους, και ελπίζει ότι η εξόφλησή τους θα γίνει με την αύξηση των εσόδων που θα επιφέρει η οικονομική ανάπτυξη. Από την άλλη μεριά η διατήρηση υψηλών επιτοκίων, εκτός από τον έλεγχο του πληθωρισμού (μέσω του περιορισμού της νομισματικής κυκλοφορίας) έχει σαν αποτέλεσμα την εισροή κεφαλαίων απ' όλο τον κόσμο στις ΗΠΑ. Υψηλότερα επιτόκια, σημαίνουν και μεγαλύτερη απόδοση για τα κεφάλαια αυτά.

Μιά τέτοια όμως πολιτική, αν από την μία δημιουργεί εικόνα οικονομικής ανάπτυξης, από την άλλη παρουσιάζονται προβλήματα, που γίνονται εκρηκτικά σε όποιο βαθμό αυτή η οικονομική ανάπτυξη δεν φαίνεται να είναι τόσο δυναμική, ώστε να τα ξεπερνά.

I) Με την υψηλή τιμή του δολλαρίου ακριβαίνουν τα αμερικάνικα προϊόντα, και γίνονται μη ανταγωνιστικά στην διεθνή αγορά. Αυξάνεται το έλλειμα του εμπορικού ισοζύγιου με την εισροή αντίστοιχων προϊόντων, από το εξωτερικό, πιό φτηνων. Οι εισαγωγές φέτος στις ΗΠΑ υπολογίζονται στο 6,5 % του Ακαθάριστου Εθνικού Προϊόντος (Α.Ε.Π.).

II) Τα υψηλά επιτόκια δημιουργούν επιπλέον εμπόδια για επενδύσεις και εκσυγχρονισμό των επιχειρήσεων, κάνοντας την τιμή του χρήματος ακριβή για τους καπιταλιστές που έχουν ανάγκη κεφαλαίων. Υπολογίζεται ότι η πληρωμή των τόκων απορροφά το 1/3 των κερδών των Αμερικάνικων βιομηχανιών.

III) Μέσα σ' αυτές τις συνθήκες, και για την κάλυψη των ελλειμάτων, αυξάνεται συνεχώς ο δημόσιος δανεισμός και για πρώτη φορά από το 1914 οι ΗΠΑ δανείζονται από το εξωτερικό. Οι ελπίδες ότι αυτά τα προβλήματα θα εξαλείφονταν με τα έσοδα της οικονομικής ανάπτυξης δεν φαίνεται να επαληθεύονται. Παρά τα ελλείματα δεν παρουσιάστηκε καμμιά αξιόλογη αύξηση των επενδύσεων. Το 1971–73 το ποσοστό του Α.Ε.Π. που πήγαινε για επενδύσεις ήταν 13%. Δέκα χρόνια αργότερα το ποσοστό αυτό είναι 8 1/2 %. Αλλά μονάχα η ανάπτυξη των επενδύσεων μπορεί να δημιουργήσει μαζικά καινούργιες θέσεις εργασίας, εκσυγχρονισμό των επιχειρήσεων, πιό ανταγωνιστικά προϊόντα στην διεθνή αγορά, άρα αύξηση των εσόδων του Κράτους κλπ.

Μέσα σ' αυτές τις συνθήκες , η οικονομική ανάπτυξη που παρουσιάστηκε χάρις στις κρατικές δαπάνες, εντοπίζεται στον τριτογενή τομέα της οικονομίας (υπηρεσίες). Αυξάνονται δηλαδή οι καταναλωτικές δαπάνες, χάρις στο νέο εισόδημα που δημιουργείται, χωρίς να αναπτύσσεται ο τομέας της συσσώρευσης (επενδύσεις). Χαρακτηριστικά ο Economist αναφέρει ότι η οικονομική ανάκαμψη δεν επιτυγχάνεται με την ανάπτυξη των . . . φαστ—φουντ.

Διεθνείς περιπλοκές

Σε συνθήκες έντασης του διεθνούς ανταγωνισμού αυξάνονται οι πιέσεις της παραδοσιακής βιομηχανίας (αυτοκινήτων, χάλυβα, υφαντουργίας κλπ) για επιβολή περιοριομών στις εισαγωγές και υψηλότερων δασμών. Μιά τέτοια εξέλιξη γίνεται επικίνδυνη για το σύνολο του καπιταλιστικού κόσμου, αν λάβουμε υπόψη τον κυρίαρχο ρόλο των ΗΠΑ και την αλληλοσχέτιση των διαφόρων "εθνικών οικονομιών". Στο παιχνίδι της οικονομικής ανάκαμψης και επιβεβαίωσης της κυριαρχίας του, ο αμερικάνικος καπιταλισμός χρησιμοποιεί όλο του το βάρος, στρατιωτικό και πολιτικό φτάνοντάς το μερικές φορές στα άκρα, με αντιφατικά αποτελέσματα.

Οι βιομηχανίες υφαντουργίας ζήτησαν και πέτυχαν προστατευτικούς δασμούς. Χώρες με τεράστια χρέη σε δυτικές τράπεζες υποχρεώθηκαν σε "εθελοντικούς περιορισμούς" των εξαγωγών τους προς τις ΗΠΑ. Για το ατσάλι πχ ζητήθηκε "αυτοπεριορισμός" από χώρες καταχρεωμένες (κυρίως σε τράπεζες των ΗΠΑ !) όπως το Μεξικό, η Αργεντινή και η Βραζιλία. Ακόμα και από ισχυρές καπιταλιστικές χώρες όπως η Ιαπωνία, ζητήθηκε και επιτεύχθηκε , περιορισμός των εξαγωγών αυτοκινήτων προς τις ΗΠΑ.

Μιά άλλη πλευρά αυτής της γενικότερης πίεσης είναι η αναζωπύρωση του Αμερικάνικου εθνικισμού και ο νέος ψυχρός πόλεμος με τις "κομμουνιστικές χώρες". Και εδώ είναι εμφανές ότι ο "κομμουνιστικός κίνδυνος" καλύπτει τον πραγματικό στόχο : το χτύπημα των (δυτικών) ανταγωνιστών. Για παράδειγμα, η επιβολή στους συμμάχους πραγματικής αύξησης (αποπληθωρισμένης) των στρατιωτικών δαπανών κατά 3%, σημαίνει ότι επικίνδυνοι ανταγωνιστές θα εμποδίζονται να εισάγουν στην βιομηχανία τους νέα κεφάλαια, και μ' αυτόν τον τρόπο, τα προϊόντα τους να γίνονται πιό ανταγωνιστικά. Από την άλλη η χρησιμοποίηση της στρατιωτικής μηχανής για οικονομική κυριαρχία, γίνεται εμφανής στην περίπτωση τόσο της Μέσης Ανατολής όσο και στην Λατινική Αμερική. Η στρατιωτική πίεση, στην Νικαράγουα και το Ελ Σαλβαντόρ και η απόκρουση των ειρηνευτικών πρωτοβουλιών των ευρωπαίων συμμάχων, είναι η υπενθύμιση ότι η Νότιος Αμερική αποτελεί απόλυτο πεδίο δράσης του καπιταλισμού των ΗΠΑ.

Και εδώ η Κυβέρνηση Ρήγκαν δεν προχωρά χωρίς αντιστάσεις. Ευρωπαίοι και Ιάπωνες, με κάθε τρόπο υπενθυμίζουν στις ΗΠΑ, ότι δεν είναι διατεθημένοι να ακολουθούν τυφλά, χωρίς αυτό να συνεπάγεται την αύξηση της οικονομικής και πολιτικής τους δύναμης. Η αποτυχία της κυβέρνησης Ρήγκαν να μπουκοτάρει την δημιουργία αεραγωγού μεταξύ Ρωσίας—Ευρώπης, είναι ενδεικτική αυτών των αντιστάσεων.

Η «Δημοκρατική» κριτική

Στο γενικότερο , λοιπόν, οικονομικό πεδίο, δίνεται η μάχη από την μία να δοθεί ο χρόνος και η δυνατότητα στην παραδοσιακή βιομηχανία να συνέλθει, και από την άλλη , να αναπτυχθεί με την επεχτατική οικονομική πολιτική, η βιομηχανία του μέλλοντος, οι βιομηχανίες υψηλής τεχνολογίας. Ομως και αυτός ο τομέας της οικονομίας παρά την αλματώδη ανάπτυξή του, τα τελευταία χρόνια, δεν μπορεί να ανθίσει μέσα σε συνθήκες γενικότερης κρίσης. Το πρόσφατο δείγμα της κρίσης μας τόδωσε η πτώση στις τιμές των μετοχών της βιομηχανίας προσωπικών υπολογιστών. Οι τιμές των μετοχών έπεσαν κάτω από το 50%.

Αντιμέτωπη μ' αυτά τα προβλήματα, η κριτική των Δημοκρατικών, εμφανίζεται τουλάχιστον αφερέγγυα. Ετσι η φραστική υποστήριξη που δίνει στην συνδικαλιστική γραφειοκρατία, συνοδεύεται με την απαγόρευση ανάρτησης συνδικαλιστικών πανώ στο συνέδριο του κόμματος, και ύμνων για την "ελεύθερη οικονομία". Ο Χαρτ, πρώην υποψήφιος για τις προεδρικές εκλογές, έλεγε χαρακτηριστικά : "Ελεύθερη επιχείρηση, σημαίνει και ελευθερία να αποτύχεις". Κατηγορείται η κυβέρνηση Ρήγκαν για πλαστή οικονομική ανάπτυξη μέσω της τεράστιας κρατικής παρέμβασης (ελλείματα). Ο Μοντέηλ υπόσχεται ότι αν γίνει πρόεδρος θα περιορίσει τα κρατικά ελλείματα. Μιά τέτοια όμως πολιτική εξανεμίζει τις ελπίδες των άνεργων για εξεύρεση εργασίας και δυναμικά σημαίνει αύξηση της ανεργίας. (Μιά και το λάδωμα της οικονομίας μέσω των ελλειμάτων θα σταματήσει). Μιά τέτοια πολιτική , όμως, είναι αφερέγγυα και για τους ίδιους τους καπιταλιστές. Με τα ίδια, σχεδόν, συνθήματα το επιτελείο του Ρήγκαν κέρδισε τις προηγούμενες εκλογές, και η στροφή του, δείχνει την αναποτελεσματικότητα μιάς τέτοιας διαχείρισης.

Αλλά το ουσιαστικό αδιέξοδο των Δημοκρατικών, φαίνεται στην εξωτερική πολιτική και την ουσιαστική ταύτιση με τους Ρεπουμπλικάνους. Ο Μονταίηλ υπόσχεται ότι σαν πρόεδρος θα "μπουκοτάρει" την Νικαράγουα, θα συνεχίσει τον πόλεμο στο Ελ Σαλβαντόρ και η Φερράρο δηλώνει ότι "κάτω από ορισμένες συνθήκες η χρήση πυρηνικών όπλων μπορεί να είναι αναγκαία . . . ".

Η κατάσταση στην εργατική τάξη

Σ' αυτό, λοιπόν, που συμφωνούν Ρεπουμπλικάνοι και Δημοκρατικοί, είναι ότι την κρίση πρέπει πρώτα και κύρια να την υποστεί η εργατική τάξη. Και στις ΗΠΑ, όπως και εδώ, ακούγονται συνεχείς προτροπές για αύξηση της παραγωγικότητας, και ότι "εν πάσει περιπτώσει" οι μισθοί δεν μπορούν να αυξάνουν αν η οικονομία της χώρας δεν γίνει ανταγωνιστική και κερδοφόρα. Γίνονται συνεχείς υπενθυμίσεις ότι οι Αμερικάνοι εργάτες πληρώνονται περισσότερο από αυτούς των ανταγωνιστών. Ετσι αναφέρεται, για παράδειγμα, ότι οι μισθοί στην αυτοκινητοβιομηχανία είναι σχεδόν διπλάσιοι απ' ότι στην Ιαπωνία. Μέσα στο γενικότερο αντισυνδικαλιστικό κλίμα ακόμα και ένα μέρος της εργατικής τάξης έχει πεισθεί ότι οι υψηλοί μισθοί είανι το κύριο πρόβλημα της αμερικάνικης οικονομίας.

Η πίεση στην εργατική τάξη συγκεκριμενοποιείται και με την ολοένα και μεγαλύτερη εφαρμογή Ιαπωνέζικων μεθόδων μάνατζμεντ.

Ι) Εντατικοποίηση, μέσω της εφαρμογής του ελέγχου ποιότητας του προϊόντος εργασίας.

ΙΙ) Με την συνεχή υπενθύμιση ότι καμμιά θέση εργασίας, δεν είναι εγγυημένη, αν δεν αυξηθεί η παραγωγικότητα.

Στην παραδοσιακή βιομηχανία, η επίθεση εντοπίζεται στο να μειωθούν οι μισθοί (ή πράγμα που είναι το ίδιο, να περικοπούν τα επιδόματα) και να μειωθούν οι διάφορες ειδικότητες που απαιτούνται για τήν λειτουργία μιας βιομηχανίας (να αντικατασταθούν με ανειδίκευτους και με λιγότερο μισθό). Ετσι στην Φορντ οι ειδικότητες περιορίστηκαν από 24 σε 13, με την συναίνεση του συνδικάτου.

Στις βιομηχανίες υψηλής τεχνολογίας , τα πράγματα είναι ακόμα χειρότερα. Οι περισσότεροι εργαζόμενοι δεν είναι συνδικαλισμένοι, οι θέσεις εργασίας είναι κατά πολύ λιγότερο εγγυημένες (απολύονται ευκολότερα, γιατί χρειάζεται πολύ λιγότερο ειδίκευση). Οι μισθοί είναι πολύ χαμηλότεροι. Το εργατικό κόστος στις βιομηχανίες αυτές υπολογίζεται στο 1/10 των παραδοσιακών. Απέναντι σ' αυτήν την επίθεση των καπιταλιστών, το εργατικό κίνημα φαίνεται αδύναμο , ανίκανο να αντισταθεί, πολύ περισσότερο να περάσει στην αντεπίθεση. Το 1981 και η ήττα της απεργίας των Ελεκτών Εναέριας Κυκλοφορίας, αποτελεί το σύμβολο της κατάπτωσης του εργατικού κινήματος (Θα θυμόμαστε ότι σε εκείνη την απεργία ο Ρήγκαν απέλυσε όλους τους απεργούς). Το χτύπημα της εργατικής τάξης μέσα σε συνθήκες οικονομικής κρίσης υποβοηθιέται βέβαια από την ήδη υπάρχουσα ανεργία (8% του οικονομικά ενεργού πληθυσμού) και του φόβου που δημιουργείται απ' αυτήν. Η πτώση του εργατικού κινήματος αντικατοπτρίζεται και στην πτώση του αριθμού των συνδικαλισμένων. Το 1969 το ποσοστό ήταν 25% ενώ σήμερα είναι 20%.

Η συνδικαλιστική γραφειοκρατία σ' όλη τη διάρκεια της οικονομικής κρίσης, αναδείχθηκε στο . . . ύψος των περιστάσεων. Συνένεσε με την εργοδοσία στις πιό αντεργατικές απαιτήσεις της. Τόσο στην Κραϊσλερ όσο και πιό πρόσφατα στην Τζένεραλ Μότορς αποδέχθηκε περικοπές μισθών, εντατικοποίηση της εργασίας και σε ότι ήταν γενικά αναγκαίο για την . . . "εθνική οικονομία". Ανίκανη να αναλάβει ουσιαστικά δράση για τα συμφέροντα της εργατικής τάξης, κατευθύνεται είτε προς την πλευρά της άκριτης υποστήριξης του Δημοκρατικού κόμματος είτε, ακόμη χειρότερα, ενσωματώνεται στην ίδια την εργοδοσία. Μιά σειρά από γραφειοκράτες των συνδικάτων, με πιό πρόσφατο παράδειγμα τον Ντάγκλας Φράσερ του συνδικάτου των εργαζόμενων στην αυτοκινητοβιομηχανία, καταλαμβάνουν υψηλές θέσεις στο διοικητικό προσωπικό διαφόρων εταιρειών. Και αυτό είναι φυσικό, την στιγμή που η συνδικαλιστική γραφειοκρατία, είναι από τους κύριους υπεύθυνους για την πτώση του εργατικού κινήματος (με τις συνεχείς παραχωρήσεις), βλέπει πλέον την πηγή της διαπραγματευτικής της δύναμης (την δυνατότητα να κινητοποιεί τους εργάτες) να εξανεμίζεται.

Ποιός είπε λοιπόν, ότι ο δρόμος του Ρήγκαν για την επανεκλογή δεν είναι στρωμένος με τις καλύτερες προυποθέσεις ;

ΒΡΕΤΑΝΙΑ: Απεργία των ανθρακωρύχων, συνδικαλιστική γραφειοκρατία και επαναστατική αριστερά.

Μια συνέντευξη με το μέλος του Socialist Worker's Party, Phil Marshall

Η παρακάτω συνέντευξη πάρθηκε τον Αύγουστο από τον Phil Marshal, μέλος του Socialist Workers Party οργάνωσηςτης επαναστατικής αριστεράς στην Βρετανία. Δεν αποβλέπει στην λεπτομερειακή πληροφόρηση για τα γεγονότα που συμβαίνουν στην απεργία, αλλά σε μιά συνολικότερη ανάλυση της απεργίας, της κατάστασης του εργατικού κινήματος και της συνδικαλιστικής γραφειοκρατίας στην Βρετανία και στον τρόπο παρέμβασης του S.W.P. μέσα σ' αυτή την συγκυρία.

Μαμή : Ποιά είναι η δύναμη της απεργίας μέχρι τώρα (τέλος Αύγουστου '84) και σε ποιό σημείο βρίσκεται αυτή τη στιγμή;

Φιλ Μαρσαλ: Αναμφίβολα η απεργία στο ξεκίνημά της ελεγχόταν σε μεγάλο βαθμό απ' τη βάση των ανθρακωρύχων.

Το ίδιο το χτύπημα του εργατικού κινήματος εξώθησε τους εργάτες στο να μην έχουν άλλη επιλογή από την δυναμική αντίσταση. Αρχισε σαν μιά "αμυντική" απεργία, που μέσα της, όμως, έκρυβε μιά οργή χρόνων που ξέσπασε με την πρώτη ευκαιρία. Στις πρώτες βδομάδες το σύνολο σχεδόν των αποφάσεων καθοριζόταν από την δυναμική της βάσης. Αυτό σήμαινε ότι ξαπλώθηκε γρήγορα από ορυχείο σε ορυχείο, ότι δημιουργήθηκαν "κινητές" απεργιακές φρουρές και ότι με λίγα λόγια το παιγνίδι παιζόταν στους χώρους δουλειάς. Η ηγεσία του συνδικάτου είχε ουσιαστικά παραλύσει γιατί από την μιά δεν μπορουσε να καταλάβει τι τρέχει και από την άλλη, έχοντας προσκοληθεί για τόσα χρόνια μέσα στα γραφεία, έχανε κάθε δυνατότητα για άμεση παρέμβαση Πχ την πρώτη βδομάδα και ενώ η απεργία εξαπλωνόταν ο πρόεδρος του συνδικάτου Αρθουρ Σκάργκιλ συζητούσε σ' ένα δικαστήριο μιά περίπτωση "διαιτησίας" από το 1983.

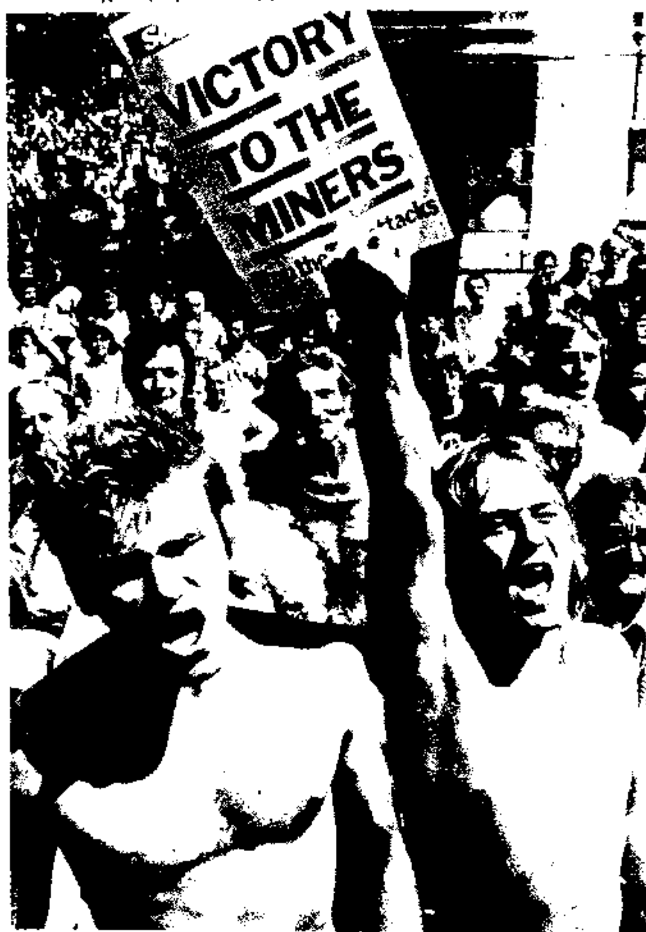
Ομως, αμέσως μετά την πρώτη αυτή περίοδο η γραφειοκρατία κινήθηκε με ιλλιγγιώδη ταχύτητα με σκοπό να ηγηθεί της απεργίας. Ετσι, η αποτελεσματικότητα της απεργίας άρχισε να εξαρτιέται από τον συσχετισμό δυνάμεων ανάμεσα στην γραφειοκρατία και την μαχητικότητα της βάσης.

Το κλειδί για την επιτυχία της απεργίας, όπως και κάθε μαζικής απεργίας, ήταν η εξάπλωσή των απεργιακών φρουρών η συμπαράσταση από άλλους κλάδους και το μπουκοτάζ στην μεταφορά άνθρακα. Κάθε κρίσιμη αιχμή σε μιά τέτοια πανεθνική απεργία, εξαρτάται από το κατά πόσο σε κάθε συγκεκριμένη στιγμή η γραφειοκρατία έχει το πάνω χέρι. Από τη φάση που όντως έγινε κάτι τέτοιο στη συγκεκριμένη απεργία, από την μιά έπεσε η αποτελεσματικότητα των κινητών απεργιακών φρουρών και από την άλλη οι στόχοι που έμπαιναν ήταν αυτοί με την μικρότερη σημασία για την εξέλιξη της απεργίας. Π.χ. ο τομέας — κλειδί της βιομηχανίας για την απεργία ήταν η χαλυβουργία. Ομως , η γραφειοκρατία , αρχικά δεν έβαλε το ζήτημα του μπουκοτάζ των χαλυβουργείων.

Μαμή : Γιατί συμπεριφέρθηκε μ' αυτό τον τρόπο η γραφειοκρατία ;

Φιλ Μάρσαλ : Η δράση τους αντανακλά ένα συνολικότερο πρόβλημα ηγεσίας μέσα στο βρετανικό εργατικό κίνημα σήμερα. Αντανακλά το πρόβλημα της αποσπασματικότητας , που στη σημερινή συγκυρία έχει φτάσει τα όρια του τοπικισμού. Εννοούμε μ' αυτό τις διασπάσεις που, ειδικά σε περιόδους ύφεσης, ο καπιταλισμός επιβάλλει πάνω στην εργατική τάξη. Ενα κλασσικό παράδειγμα είναι ο εθνικισμός που φέρνει το εργατικό κίνημα ν' αντιπαρατίθεται σε ζητήματα όπως η εισαγωγή των ξένων προιόντων.

Η ηγεσία του εργατικού κινήματος στην Βρετανία έχει βουτήξει μέχρι τ' αυτιά σ' ένα "οικονομικό εθνικισμό". Μιά άλλη μορφή έκφρασης αυτής της αποσπασματικότητας είναι ο τρόπος με τον οποίο η συνδικαλιστική γραφειοκρατία — και συχνά μεγάλα κομμάτια της βάσης των εργαζόμενων—

βλέπουν τα συμφέροντά τους αντιθετικά με εκείνα άλλων κλάδων εργαζόμενων. Ακόμα και μέσα στο ίδιο σωματείο, στον ίδιο κλάδο, στο ίδιο εργοστάσιο, στην ίδια πόλη. Αυτή η αποσπασματικότητα έδωσε την βάση στις τοπικές συνδικαλιστικές γραφειοκρατίες των ανθρακωρύχων για να περιορίσουν την δραστηριότητα των κινητών απεργιακών φρουρών. Αυτό απόκτησε ιδιαίτερη σημασία στην περίπτωση της χαλυβουργίας, και ειδικά των τριών μεγαλυτέρων εργοστασίων της Σκωτίας, της Ν. Ουαλλίας και του Λανκασάιρ. Η απεργία εξαρτιόταν από το αν οι ανθρακωρύχοι είχαν την δύναμη να σταματήσουν τον άνθρακα και το σίδηρο που πήγαινε στις χαλυβουργείες. Ομως, πολύ εύκολα οι διευθύνσεις αυτών των εργοστασίων έπεισαν τους εργαζόμενους , ότι αν συνέβαινε κάτι τέτοιο η χαλυβουργεία θα έκλεινε και οι εργάτες θα απολυόντουσαν. Στην Ν. Ουαλλία π.χ. οι συνδικαλιστές μιάς χαλυβουργείας πέταξαν στην κυριολεξία με τις κλωτσιές από την είσοδο του εργοστάσιου τις φρουρές των ανθρακωρύχων. Ετσι η ίδια η συνδικαλιστική γραφειοκρατία ήταν εκείνη που διατήρησε αυτή την αποσπασματικότητα.

Το ίδιο κρίσιμο αποδείχτηκε αυτό το πρόβλημα και στην περίπτωση των εργαζόμενων στις μεταφορές. Το μεγαλύτερο μέρος του άνθρακα μεταφέρεται με τραίνα και αρχικά τα περισσότερα σωματεία σιδηροδρομικών ανταποκρίθηκαν στο κάλεσμα των ανθρακωρύχων για συμπαράσταση. Σ' αυτό συνέβαλλε το γεγονός ότι οι σιδηροδρομικοί ήταν έτοιμοι να κινητοποιηθούν για αυξήσεις την ίδια περίοδο. Ομως μπροστά στον κίνδυνο γενίκευσης των απεργιών , η συνδικαλιστική γραφειοκρατία των σιδηροδρομικών συμφώνησε γρήγορα σε μιά εξευτελιστική αύξηση — κοροϊδία. Τα ίδια ακριβώς επαναλήφθηκαν και στην περίπτωση των λιμενεργατών. Με λίγα λόγια το σύνολο της συνδικαλιστικής γραφειοκρατίας απόφυγε τη γενίκευση μιάς επίθεσης του εργατικού κινήματος ενάντια στην Θάτσερ. Εγινε ακριβώς το αντίθετο απ' ότι στις απεργίες των ανθρακωρύχων το 1972 και το 1974 , οπότε και έρριξαν την κυβέρνηση μέσα σε λίγες βδομάδες. Σήμερα, μετά από δέκα χρόνια ύφεσης του εργατικού κινήματος και μείωσης της δύναμης της βάσης του, η συνδικαλιστική γραφειοκρατία είναι σε θέση να επιβάλλει τον συντεχνιασμό που διαλύει τις δυνατότητες γενίκευσης των κινητοποιήσεων. Το γεγονός είναι ότι και στην Εθνική Ενωση Ανθρακωρύχων (NUM) και στα άλλα συνδικάτα είναι το σύνολο της γραφειοκρατίας — αριστερής και δεξιάς — που έχει δράσει με τον παραπάνω τρόπο . Πχ στην NUM αυτοί που τήρησαν κύρια αυτή την τακτική ήταν μέλη του Κομμουνιστικού Κόμματος σαν τους Νικ Μακ Γκάχυ και Ντέϊβιντ Μπόλτον στην Σκωτία. Η τακτική τους στην περίπτωση του χαλυβουργείου Ρέβενσγκρεγκ στην Σκωτία ήταν καταστροφική. Αρχικά για πολλούς μήνες δεν είχαν προωθήσει καν απεργιακές φρουρές. Αργότερα καλούσαν για περιφρούρηση για να τ' αναβάλλουν την τελευταία στιγμή, σπέρνοντας τη σύγχυση όχι μόνο στους ανθρακωρύχους αλλά και στους χαλυβουργούς. Με τετοιες ενέργειες εμπόδισαν και την βάση του συνδικάτου, αλλά και τον περισσότερο μαχητικό πρόεδρο της NUM , Αρθουρ Σκάργκιλ να έχουν μιά πιο συνεκτική πολιτική στο θέμα των απεργιακών φρουρών. Ο τοπικισμός που επέδειξαν ήταν ανεπανάληπτος.

Μαμή :Κι' ο Αρθουρ Σκάργκιλ, για τον οποίο γίνεται τόσος λόγος;

Φιλ Μάρσαλ : Η συμπεριφορά του Σκάργκιλ είναι σαφώς πιό μαχητική απ' αυτή των άλλων γραφειοκρατών. Μοιάζει να θυμάται ακόμα το ρόλο που έπαιζε η βάση του συνδικάτου στα πρώτα χρόνια της δεκατετίας του '70, όταν ο ίδιος και άλλοι μαχητικοί εργάτες ήταν αυτοί που επέβαλλαν την εξάπλωση των απεργιακών φρουρών. Αν και έκανε τα πάντα για να ελέγξει την απεργία, φαίνεται ότι καταλαβαίνει την σημασία των κινητών απεργιακών φρουρών, στα ορυχεία, τη χαλυβουργία και τους σιδηροδρόμους, καθώς και την ανάγκη της συμπαράστασης. Ομως, για να κινηθεί προς μια τέτοια κατεύθυνση έπρεπε να έλθει σε σύγκρουση με τις τοπικές συνδικαλιστικές γραφειοκρατίες. Σε κάποια φάση προώθησε μαζικές απεργιακές φρουρές στα ορυχεία του Γυορκσάιρ, ενώ η τοπική ηγεσία προσπαθούσε την ίδια στιγμή να τις αποθαρρύνει. Ο ίδιος ο γραφειοκρατικός μηχανισμός που ο Σκάργκιλ έστηνε τόσα χρόνια, γίνεται τροχοπέδη στο να κερδιθεί η απεργία. Ο Σκάργκιλ χτυπήθηκε, συνελήφθηκε, σύρθηκε στα δικαστήρια από την αστυνομία και φάνηκε ότι έπαιζε ένα μαχητικό ρόλο μέσα στην απεργία. Το

σύνολο σχεδόν της αριστεράς και οι περισσότεροι απ' τους ανθρακωρύχους τον έχουν ανακηρύξει "Αγιο της εργατικής τάξης". Στην πραγματικότητα είναι ενας μαχητικός αριστερός ρεφορμιστής, η μαχητική πλευρά μέσα στη γραφειοκρατία. Φυσικά, όμως, είναι αδύνατο να ξεπεράσει τους περιορισμούς που βάζει η ίδια του η γραφειοκρατική πολιτική. Γιά να ξεπεράσει αυτή την αντίφαση, έπρεπε να υπερπηδήσει το φράγμα των τοπικών συνδικαλιστικών ηγεσιών και να απευθυνθεί στη βάση του συνδικάτου. Αλλά, φυσικά δεν έχει καμμιά διάθεση να κάνει κάτι τέτοιο.

Μαρή : Τι συνέπειες έχει αυτό για τη δράση σας ;

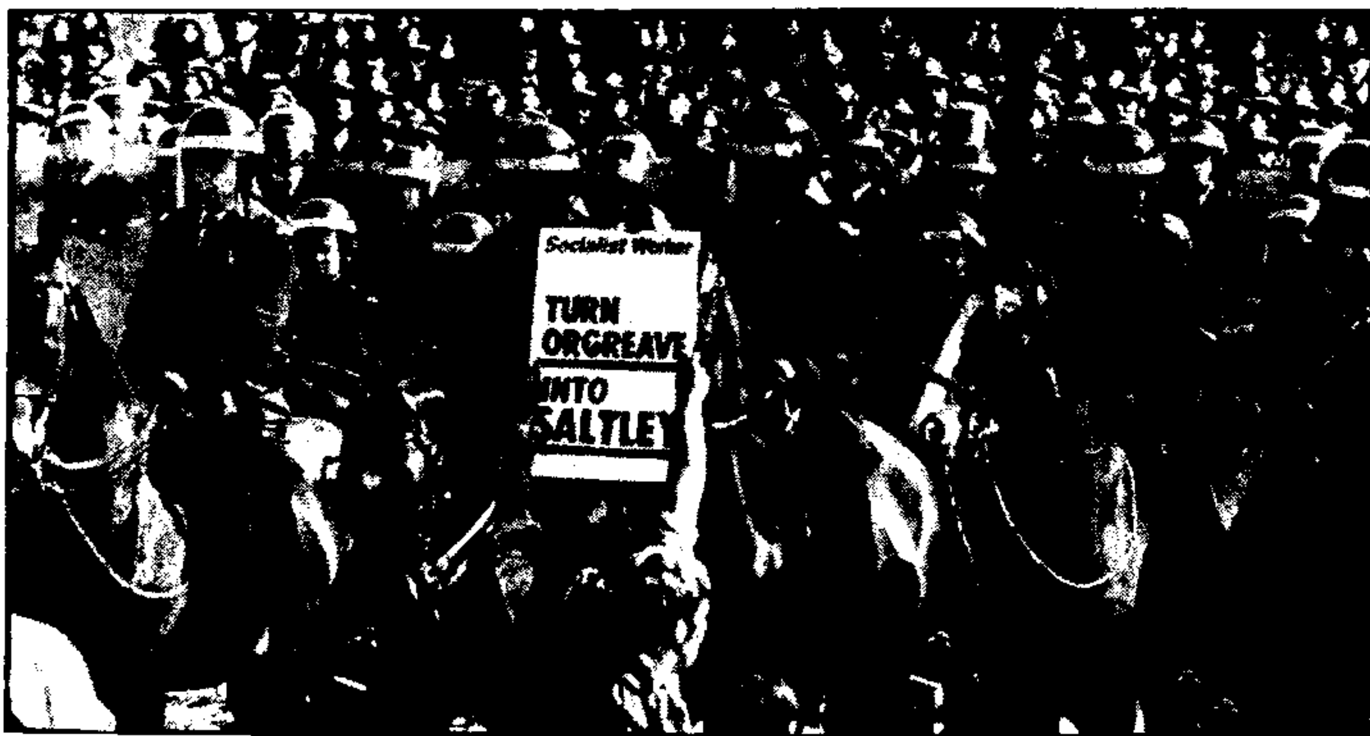
Φιλ Μάρσαλ : Εξ αιτίας του Σκάργκιλ είναι πολύ δύσκολο για τους επαναστάτες να προωθήσουν μιά στρατηγική απαραίτητη για τη νίκη της απεργίας. Δεν υπερβάλλω τονίζοντας ότι τις πρώτες βδομάδες της απεργίας το Socialist Workers Party ήταν η μ ό ν η πολιτική οργάνωση που μάζευε λεφτά και με συγκεντρώσεις προωθούσε την συμπαράσταση στην απεργία. Η μαχητικότητα της βάσης, έκανε το Εργατικό κόμμα να αποφεύγει συστηματικά την οποιαδήποτε σύνδεσή του με την απεργία.

Ο Νήλ Κίνοκ είχε δηλώσει ανοιχτά ότι δεν θάθελε να ταυτιστεί με την υπόθεση των ανθρακωρύχων. Απ' την στιγμή που οι γραφειοκράτες πήραν τον έλεγχο, η ιστορία έγινε πιό εύκολη για τους ίδιους, τους γραφειοκράτες άλλων συνδικάτων και για το Εργατικό Κόμμα. Καθώς η τακτική της άνευ όρων υποστήριξης του Σκάργκιλ και της γραμμής του απ' όλη την αριστερά άρχισε να "μπάζει", εμείς εντείναμε στην εφημερίδα μας, το Socialist Worker, την κριτική απέναντί του. Αυτό μας έκανε κάθε άλλο παρά δημοφιλείς στο μεγαλύτερο κομμάτι της αριστεράς. Ομως υπάρχει μια μειοψηφία ανθρακωρύχων κι άλλων εργαζόμενων που πραγματικά νοιώθουν την ουσία της κριτικής μας.

Ο ρόλος της εφημερίδας μας, ήταν, πιστέψτε με, τεράστιος, γι' αυτή τη μειοψηφία. Είναι ενδιαφέρον να δούμε τι έκαναν άλλα έντυπα της αριστεράς. Η εφημερίδα των αριστερών του εργατικού κόμματος, η Tribune, που είναι συνδεδεμένη με τον Τόνυ Μπεν, υποστήριξε φυσικά την ηγεσία του συνδικάτου. Το Militant, εισοδιστές τροτσκιστές στο Εργατικό Κόμμα, αναπαράγουν σε μεγάλο βαθμό τις θριαμβικές κραυγές της ηγεσίας των ανθρακωρύχων. Οι υποστηριχτές της Μαντελικής τάσης της 4ης Διεθνούς, έχουν εξελιχθεί σε όμιλους οπαδών του Αρθουρ Σκάργκιλ. Αντίθετα το Socialist Worker, προσπάθησε πάντα να δώσει την εξέλιξη της απεργίας όπως ήταν, έστω και κακή. Τα μέλη μας ήρθαν συχνά σε αντιπαράθεση με πολλούς ανθρακωρύχους.

Εχουμε δυό περιόδους παρέμβασης του SWP στην απεργία. Αρχικά μαζεύαμε λεφτά και βάζαμε παντού το ζήτημα της συμπαράστασης. Είμασταν στην κυριολεξία οι μόνοι που κάναμε κάτι τέτοιο. Σήμερα, όμως όλα τα μέλη του Εργατικού Κόμματος μαζεύουν λεφτά για τους ανθρακωρύχους. Η φύση της παρέμβασής μας έπρεπε να πάρει μια διαφορετική μορφή. Οταν τα μέλη των Εργατικών ρίχνουν την έμφαση να μαζέψουν τρόφιμα για τις οικογένειες των ανθρακωρύχων, εμείς επιμένουμε ότι η βοήθεια πρέπει να κατευθύνεται στις απεργιακές φρουρές. Καθώς το Εργατικό Κόμμα, αλλά και άλλες οργανώσεις, εξελίσσονται σε φιλανθρωπικά ιδρύματα, εμείς έπρεπε να οξύνουμε ακόμα περισσότερο την κατάσταση. Την αφηρημένη συμπαράστασή τους, την συγκεκριμενοποιούμε σαν απεργιακή κινητοποίηση σε άλλους τόπους δουλειάς. Κάθε φορά που υπάρχει κάποια σύγκρουση, απευθυνόμαστε στην μειοψηφία που αναφέραμε προηγουμένως. Αν και η οργάνωσή μας είναι μικρή, έχει 4.500 μέλη, έχουμε πετύχει να συμμετέχουν στις διαδηλώσεις των ανθρακωρύχων αντιπροσωπείες από τα μέρη που παρεμβαίνουμε. Γιά πρώτη φορά από χρόνια ανοίγονται μπροστά μας νέες ευκαιρίες και δυνατότητες. Αυτό αντανακλάται στις πωλήσεις του Socialist Worker. Σήμερα πουλάμε 4.000 εφημερίδες παραπάνω απ' ότι εννεα μήνες πριν. Ταυτόχρονα οι στρατολογήσεις έχουν ανέβει, όχι όμως εντυπωσιακά.

Δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι είμαστε ακόμα σε μιά φάση ύφεσης του εργατικού κινήματος, αλλά οι μικρές και σύντομες εκρήξεις είναι πλέον συχνότερες. Είναι μιά περίοδος που ο κίνδυνος προέρχεται κύρια από τον δικό μας "συντηρητισμό". Από το να μην είμαστε δηλαδή σ' ετοιμότητα να εντείνουμε την επαφή μας μ' αυτή τη μειοψηφία στο εργατικό κίνημα. Μιά μειοψηφία που όμως βρισκεται σε κάθε τόπο δουλειάς.

ΝΟΤΙΑ ΑΦΡΙΚΗ

ΟΙ ΜΑΥΡΟΙ ΕΡΓΑΤΕΣ ΚΛΟΝΙΖΟΥΝ ΤΑ ΘΕΜΕΛΙΑ ΤΟΥ ΡΑΤΣΙΣΜΟΥ

Οι διπλωματικες επιτυχιες της Πραιτωριας με τις συνθηκες ειρηνης με την Μοζαμβικη και την Αγκολα δεν βρηκαν συνεχεια στα μεγαλα σχεδια μεταρρυθμισης του απαρτχαιντ, του νομιμου καθεστωτος των φυλετικων διακρισεων. Το νεο συνταγμα, που εδινε δικαιωμα συμμετοχης στο κοινοβουλιο αντιπροσωπων των εγχρωμων και ασιατικων πλυθησμων μπηκε σε εφαρμογη. Ακομα και ο Μποθα εκλεχτηκε τελικα προεδρος με αυξημενες εξουσιες οπως ειχε προβλεφθει.

Παρολα αυτα, ομως, οι ρατσιστες της Πραιτωρια δεν ενοιωσαν καθολου ικανοποιημενοι. Γιατι ολα αυτα μπηκαν σε δευτερη μοιρα. Παρα την διασκεδαστικη αδιαφορια και υποτιμηση των μαζικων συγκρουσεων, διαδηλωσεων και απεργιων απ τον επισημο τυπο (πχ η σημαντικοτερη εφημεριδα κυκλοφορουσε με πρωτοσελιδο "Κανενας δεν μπορει να κοιμηθει ησυχος" που αναφεροταν στις ... αγωνιες των φιλαθλων της εθνικης ραγκμπυ) η κατασταση ηταν πραγματικα εκρηκτικη.

Γιατι αυτη τη φορα η λευκη κυβερνηση δεν ειχε να αντιμετωπισει μοναχα την εξεγερση ενος κομματιου της μαυρης νεολαιας οπως στο Σοβετο στα 1976, αλλα και το πιο μαζικο ξεσπασμα των απεργιακων αγωνων των μαυρων εργατων για πολλες δεκαετιες.

Στις τρεις Σεπτεμβρη, η αστυνομια δολοφονει σαραντα διαδηλωτες στο Σαρπεβιλ, μια πολη που το Μαρτη του 1960 ειχαν σκοτωθει ξανα εβδομηντα μαυροι διαδηλωνοντας εναντια στους νομους του απαρτχαιντ. Οι συγκρουσεις εφεραν στην επιφανεια αυτοματα τις αντιφασεις μιας αποπειρας εκσυγχρονισμου του απαρτχαιντ.

Απο τοτε που ανεβηκε στην εξουσια ο Μποθα το 1978 ανελαβε να συνεχισει το δυσκολο εργο του προκατοχου του, παιρνοντας ομως υποψη του καποιες πραγματικες δυσκολιες που

θα ειχε μια χωρις προσαρμογες συνεχιση της καταπιεσης της μαυρης εργατικης πλειοψηφιας. Ιδιαιτερα τον απασχολουσε το ζητημα της επιστροφης των μαυρων εργατων στα "πατρια εδαφη τους" και η πολιτογραφηση τους σ αυτα τα "ανεξαρτητα κρατιδια".

Μετανάστες στη χώρα τους

Το απαρτχαιντ δεν αποτελει απλα μια σειρα αντιδημοκρατικων διακρισεων σε βαρος των μαυρων εργατων. Ηταν και παραμενει η βαση πανω στην οποια στηριχτηκε η κυριαρχια και η αναπτυξη του καπιταλισμου στη Ν.Αφρικη. Ουσιαστικα, η μορφη που ειχε απο παλια διατηρειται μεχρι και σημερα, με λιγες αλλαγες.

Απο την εποχη της αποικιοποιησης, της διαλυσης των παλιων μαυρων φυλων και του δικου τους νομαδικου τροπου επιβιωσης μεχρι το στησιμο των εταιριων για την εξορρυξη του χρυσου και της ντοπιας βιομηχανιας, η προλεταριοποιηση των μαυρων συνοδευτηκε απο τη θεσμοποιηση του ρατσισμου. Ειδικοτερα τα ορυχεια χρυσου επαιξαν τον πιο σημαντικο ρολο σ αυτη την εξελιξη και οι μαυροι εργατες των ορυχειων ηταν οι πρωτοι που βρεθηκαν αντιμετωποι μ αυτη την κατασταση. Αποκλεισμενοι σε ειδικους στρατωνες εργασιας διπλα στα ορυχεια, αποτελουσαν ουσιαστικα μια φυλακισμενη εργατικη ταξη μεταναστων. Η διατηρηση τους σε ενα επιπεδο εργατη—μεταναστη κατοχυρωνονταν (και σημερα ακομη) μεσα απο τους περιφημους "νομους μετακινησης". Η προσπαθεια ηταν να παραμεινουν μακρια απ τις λευκες περιοχες και να εχουν σαν μονιμο τοπο εγκαταστασης την περιοχη προελευσης τους. Οι νομοι αυτοι ουσιαστικα εχτισαν καποια εσωτερικα συνορα τα οποια οι μαυροι δεν ειχαν ουτε εχουν δικαιωμα να τα περνανε. Ειναι υποχρεωμενοι να κουβαλανε παντα ενα διαβατηριο με ολα τα στοιχεια τους και δεν εχουν δικαιωμα παραμονης μακρια απο την περιοχη τους περαν των 70 ωρων και χωρις βεβαιωση απο τα αρμοδια γραφεια εργασιας. Επιση γι αυτους που "μεταναστευουν" για να βρουν δουλεια προβλεπονταν εξαμηνα συμβολαια. Ολα αυτα συνοδευμενα με την απαγορευση οποιασδηποτε πολιτικης και συνδικαλιστικης εκφρασης των μαυρων.

Ο κεντρικος στοχος του απαρτχαιντ—οι μαυροι στα πατρια εδαφη τους— δεν επεζησε γιατι η ιδια η αναπτυξη του καπιταλισμου στηριζονταν ολο και πιο πολυ στη ζητηση μαυρων εργατικων χεριων και μαλιστα ολο και πιο ειδικευμενων. Αυτο οδηγησε ακομα και κομματια καπιταλιστων να ζητουν καποιες μεταρρυθμισεις γιατι αυτες οι αναγκες δεν μπορουσαν να καλυφθουν απο τους λευκους εργατες.

Προς ένα νέο απαρτχάϊντ

Ομως ολοι οσοι ζητουσαν ενα τετοιο εκσυγχρονισμο δεν ειχαν σα στοχο την πληρη καταργηση των διακρισεων για πολλους λογους.

Πρωτα, γιατι το κυριαρχο κομματι του νοτιοαφρικανικου κεφαλαιου κατοχυρωνει την ηγεμονικη του θεση μεσα απο τον ελεγχο του κρατους. Αυτο, με τη σειρα του, στηριζεται στη μαζικη βαση που εχει αναμεσα στους λευκους εργατες. Παραπερα, οι λευκοι εργατες κατοχυρωνουν την προνομιακη τους θεση απο την ιδια τη λευκη μονοπωλιακη διαχειριση της εξουσιας.

Δευτερο, γιατι τα αλλα κομματια του μικρου κεφαλαιου αλλα και τα μεγαθηρια των ορυχειων χρυσου εξαρτιουνται απ τη μεταναστευτικη εργασια για να κρατησουν χαμηλα τα μεροκαματα των μαυρων που αποτελουν το πιο σημαντικο στοιχειο κοστους.

Τριτο, γιατι η μεταβαση σε μια "ομαλη" αστικη δημοκρατια θα προκαλουσε ανεξελεγκτες καταστασεις. Η ελλειψη συμμετοχικων πολιτικων και συνδικαλιστικων μηχανισμων δεν εδινε εγγυηση για κατι τετοιο. Ενω η αναπτυξη ανεξαρτητης δρασης των μαυρων μαζων χτυπησε πολλες φορες το σημα κινδυνου για το καθεστως. Ιδιαιτερα, σ ολη τη διαρκεια της δεκαετιας του 70, οι εκρηξεις ηταν αρκετα συχνες και οι γεφυρες που πηγαν να χτιστουν μεσω των αρχηγων των "αυτοκυβερνωμενων περιοχων" αρκετα κοντες για να πλησιαζουν το μαυρο πληθυσμο.

Στα τελη της δεκαετιας του 70 ενα τεραστιο κομματι του μαυρου πληθυσμου εχει περασει πια στις πολεις ενω κατα μαζες μενουν σε αυθαιρετες καλυβες. Πολλες φορες η κυβερνηση κατω απ την πιεση υποχωρει και αναγνωριζει σα νομιμους αυτους τους καταυλισμους. Αρχιζει να προωθει μια νεα ταχτικη με στοχο να βαλει ενα φραγμα τουλαχιστον αναμεσα σ αυτους που δε ζουν στις πολεις με βαση το νομο μετακινησεων και σε κεινους που εχουν γινει πλεον μονιμοι κατοικοι αστικων περιοχων. Αρχιζουν να παραχωρουνται καποια κινητρα για την αναπτυξη μιας μαυρης μεσαιας ταξης μεσω δικων τους επενδυσεων. Ακομα, προχωρανε στη νομιμοποιηση συνδικατων με στοχο την ενσωματωση των πιο ειδικευμενων μαυρων εργατων σε μια λογικη συνεργασιας με το κρατος οπως συμβαινει με τους λευκους εργατες.

Τελος, ο Μποθα περιου αποφασιζει το μεγαλο αλμα προς τα μπρος ...

Στη Ν. Αφρικη περα απο τα εικοσιενα εκατομμυρια μαυρων υπαρχουν αλλες δυο εγχρωμες μειονοτητες. Προκειται για τους μιγαδες που αριθμουν γυρω στα 2,7 εκατ. και τους ινδους που ειναι γυρω στις 900.000. Γι αυτες τις κατηγοριες

το νεο συνταγμα του Μποθα παραχωρουσε το δικαιωμα να εκλεγουν αντιπροσωπους για δυο μικροτερες βουλες που θα υπαγοντουσαν βεβαια στη μεγαλη βουλη οπου κυριαρχουν οι λευκοι.

Ακομα παραχωρουσε περισσοτερες εξουσιες σε μαυρους φυλαρχους που αποκτησαν το δικαιωμα διακυβερνησης των περιοχων τους.

Αυτα ομως δεν μπορεσαν να κανουν αποδεκτο το νεο απαρτχαιντ του Μποθα.

Το απαρτχάϊντ ραγίζει...

Οι προσφορες ενσωματωσης στις αλλες μειονοτητες για να μπουν στο πολιτικο παιχνιδι σαν αλλοθι για τη συνεχιση της καταπιεσης των μαυρων, σ ενα ρολο βεβαια μικρου συνεταιρου αποτυχε παταγωδως. Η αποχη απο τις εκλογες ηταν ο τροπος που διαλεξαν για να δειξουν την αντιθεση τους μ αυτη την τακτικη των ρατσιστων. Τα αποτελεσματα των εκλογων ηταν μια ψυχρολουσια για τον Μποθα. Απ αυτους που ενδιαφερθηκαν να γραφτουν στους εκλογικους καταλογους, 70% απο τους μιγαδες και 80% απο τους ινδους δεν πατησαν στα εκλογικα τμηματα. Μαλιστα καποιος εγινε βουλευτης μοναχα με 118 ψηφους, ενω σε μια μεγαλη πολη ινδων κοντα στο Γιοχανεσμπουργκ η συμμετοχη "εφτασε" στο επιπεδο του 6,8% ... Τελικα, το ερωτημα ποιος ειχε την πραγματικη ηγεσια σ αυτους τους πληθυσμους δεν μπορουσε να απαντηθει μ αυτες τις εκλογες. Φανηκε ακομη οτι δεν ειναι ευκολη ιστορια η αναδειξη συνεργατων και γεφυροποιων του λευκου καθεστωτος.

Τα πραγματα ισως να μην ηταν τοσο δυσκολα αν η αμφισβητηση παρεμενε σ αυτο το σταδιο. Στις πολεις των μαυρων ξεσπανε στις αρχες του Σεπτεμβρη μαζικες διαμαρτυριες με αφορμη τις εκλογες τοπικων συμβουλιων. Τα συμβουλια αυτα εγιναν στοχος των μαυρων γιατι δεν αποτελουν παρα μονο τα οργανα επιβολης των μετρων που παιρνει η Πραιτωρια. Τελευταια η αυξηση των ενοικιων ηταν ενα τετοιο μετρο που δημιουργησε φοβερη δυσαρεσκεια ενω ηανεργια χτυπα σε ποσοστο μεχρι και 60% τους εργατες σε ορισμενες πολεις. Οι εκλογες γι αυτα τα συμβουλια μετατραπηκαν σε μαχες με την αστυνομια, οπου δολοφονηθηκαν σαραντα μαυροι. Ιδιαιτερα, ανυσηχησε η κυβερνηση γιατι εγιναν πολλες ενοπλες επιθεσεις εναντια σε συνεργατες του καθεστωτος με αποτελεσμα να σκοτωθουν πολλοι δημαρχοι και συμβουλοι.

Δεν ειναι καθολου συμπτωματικο οτι η εθελοντικη στρατιωτικη θητεια για το λευκο πληθυσμο περυσι μετατραπηκε σε υποχρεωτικη ανεβαζοντας τη δυναμη της στις 360 χιλ.

...και μπορεί να γκρεμιστεί!

Εναντια στο καθεστως του απαρτχαιντ εχουν αναπτυχθει δυο αντιπαραθεσεις. Ενα κινημα ανταρτικο που προσπαθουσε να χτυπησει το νοτιοαφρικανικο καπιταλισμο στηριγμενο στα στρατοπεδα που ειχε στις γειτονικες χωρες. Ομως η οικονομικη δυναμη της Πραιτωρια ηταν ο κυριος παραγοντας που το αποδυναμωσε και το διαλυσε. Τα τελευταια χρονια η ορμητικη αναπτυξη του εργατικου κινηματος των μαυρων δειχνει ποια μπορει να ειναι η δυναμη εκεινη που μπορει να χτυπησει το απαρτχαιντ στην ιδια την καρδια του, στην οικονομια.

Οι συγκρουσεις των μαυρων με το ρατσιστικο καθεστως ξεκινανε απο πολυ παλια. Το Αφρικανικο Εθνικο Κογκρεσσο, η ανταρτικη οργανωση των μαυρων δημιουργηθηκε στα 1924. Απο τοτε γνωρισε περιοδους αναπτυξης και υφεσης της δρασης του. Απο τα 1960, οταν κυρηχτηκε παρανομο και φυλακιστηκαν ηγετικα στελεχη του οπως ο Νελσων Μαντελα, ουσιαστικα λειτουργησε μονο στην εξορια. Ως τα τοτε οργανωσε πολλες κινητοποιησεις εναντια στους νομους μετακινησης που ειχαν το χαρακτηρα της παρμονης στα σπιτια ολου του μαυρου πληθυσμου.

Η μεγαλη ευκαιριασγια το ΑΕΚ ανοιξε με την κριση της πορτογαλλικης αποικιακης πολιτικης, με την ανοδο στην εξουσια των ανταρτικων εθνικοαπελευθερωτικων κινηματων στην Αγκολα και την Μοζαμβικη. Εκει πια μπορουσε να εκπαιδευει ελευθερα τους ανταρτες του, να εχει μονιμα ορμητηρια. Ετσι αναπτυξε μια στρατηγικη που στοχευε στο γκρεμισμα του ρατσιστικου καθεστωτος μεσα απο τη διεισδυση ανταρτων απο τις γειτονικες "απελευθερωμενες" χωρες.

Το ΑΕΚ δεν σταθηκε ομως τυχερο τη φετεινη χρονια. Δεχτηκε δυο μεγαλα χτυπηματα. Οι οικονομιες της Αγκολας και της Μοζαμβικης που τα κινηματα τους πιστεψαν οτι μπορουν να οδηγηθουν σε μια αυτοδυναμη οικονομικη αναπτυξη λυγισαν κατω απο τη στρατιωτικη και οικονομικη πιεση της Πραιτωρια. Ο Μποθα με τις συμφωνιες ειρηνης με τις δυο αυτες χωρες εδρεψε τους καρπους αυτης της υπεροχης. Οι μεγαλοι χαμενοι αυτων των διπλωματικων επιτυχιων του

ηταν το Σουαπο (Κινημα για την απελευθερωση της Ναμιμπια) και το ΑΕΚ το οποιο τελικα εχασε ολα τα ορμητηρια του στην Αγκολα και τη Μοζαμβικη.

Αυτο βεβαια δεν σημαινει οτι εξαφανιστηκε η επιρροη του ΑΕΚ μεσα στην ιδια την Ν.Αφρικη.

Ομως τα τελευταια χρονια και ιδιαιτερα στις απεργιες του Σεπτεμβρη φανηκε οτι η απειλη για το καθεστως δε σταματα με το χτυπημα του ΑΕΚ.

Ανεξάρτητα συνδικάτα των μαύρων

Για χρονια ολοκληρα, το απαρτχαιντ δεν σημανε μονο αυτο το σκληρο καθεστως διακρισεων αλλα και την πιο μεγαλη ατομικοποιηση της μαυρης εργατικης ταξης. Τα εργατικα συνδικατα ειχαν παρα πολυ μικρη δυναμη και οι απεργιες ηταν εξαιρεσεις. Ομως το βαρος τους ηταν τεραστιο και ετσι το καθεστως τις αντιμετωπιζε με φοβερη βια. Η τελευταια μεγαλη απεργια ηταν στα 1948 οταν οι εργατες των ορυχειων χρυσου μαζι με τα αιτηματα αυξησεων απαιτησαν την καταργηση των νομων για τις μετακινησεις. Το κτυπημα αυτης της απεργιας εσπασε για πολλα χρονια τον πιο βασικο κορμο του εργατικου κινηματος.

Τη φετεινη χρονια, παρα τη μεγαλη ανεργια και το φοβο των απολυσεων, ξεσπασε ενα τεραστιο απργιακο κυμα. Οι εργατες της βιομηχανιας χημικων και της αυτοκινητοβιομηχανιας καταφεραν να στηριξουν πανεθνικες απεργιες που νομιμοποιησαν τις συνδικαλιστικες τους ενωσεις. Στα ορυχεια μιας περιοχης που της εχει δοθει ντοπια κυβερνηση η Εθνικη Ενωση Μεταλλωρυχων αναγκασε την εταιρεια να ερθει σε απευθειας διαπραγματευσεις μαζι της που καταληξε στην αναγνωριση του συνδικατου. Αυτη η διαδικασια εχει απλωθει αρκετα.

Δεν υπαρχει ενα ενιαιο συνδικατο που να περικλειει στους κολπους του ολες τις συνδικαλιστικες ενωσεις. Υπαρχουν αυτη τη στιγμη τρεις μεγαλες συνομοσπονδιες που συνενωνουν γυρω στις 300 χιλ. οργανωμενους εργατες. Μερικες εχουν τη βαση τους οχι μονο στο εργοστασιο αλλα και στη συνοικια. Μεταξυ τους εχουν διαφορες οσον αφορα βιομηχανικα και πολιτικα ζητηματα.

Καποιες απ αυτες τις οργανωσεις, οχι ομως οι πιο σημαντικες, εχουν προσχωρησει στο Ενωμενο Δημοκρατικο Μετωπο. Αυτο στηθηκε περυσι για να αναπτυξει καμπανια εναντια στο νεο Συνταγμα. Σ αυτο βρηκαν στεγη απ οτι φαινεται και οι οπαδοι του παρανομου ΑΕΚ. Το ΕΔΜ υποστηριζει μια "πλατεια συμμαχια εργατων με αλλες ταξεις του πληθυσμου",γι αυτο δεν το ενδιαφερει κυρια (ή και καθολου η οργανωση στα εργοστασια αλλα στις συνοικιες.Η κυρια δραση του εντοπιστηκε στην προσπαθεια να μαζευτουν ενα εκατομμυριο υπογραφες εναντια στο νεο Συνταγμα.

Η πιο μαχητικη συνομοσπονδια κριτικαρει την ταχτικη του ΑΕΚ και του ΚΚ της Ν. Αφρικης. Η εφημεριδα του συνδικατου υποστηριξε την παλη της Πολωνικης Αλληλεγγυης ενω ο ηγετης του συνδικατου επικρινοντας το λαικισμο ειπε: "Ειναι αναγκαιο οι εργατες να αγωνιζονται για να χτισουν τη δικια τους ισχυρη και αποτελεσματικη οργανωση παραμενοντας κομματι του πλατυτερου πολιτικου κινημ ατος ... και να εξασφαλισουν οτι το λαικο κινημα δεν χειραγωγειται απο στοιχεια που στο τελος δεν εχουν κανενα στοχο παρα να στραφουν εναντια στους εργατες υποστηρικτες τους".

Οι νικες που πετυχαν τη φετεινη χρονια καποιες ομοσπονδιες πχ στα κλωστουφαντουργια και στις αυτοκινητοβιομηχανιες αυξησαν την αυτοπεποιθηση των εργατων. Πολλα συνδικατα αποκτουν ξανα χιλιαδες νεα μελη. Επισης τα ζητηματα που βαζουν δεν περιοριζονται μονο στο εργοστασιο. Συνοδευονται απο την παλη εναντια στο νεο φορολογικο συστημα, στις αυξησεις των ενοικιων και των εισιτηριων των συγκοινωνιων.

Η μεγαλυτερη ομως εξελιξη ειναι το ξεσπασμα της απεργιας στα ορυχεια χρυσου στις 17 Σεπτεμβρη. Με δοσμενη τη συγκυρια γενικης κινητοποιησης των μαυρων, η απεργια ηταν μια κλιμακωση αυτης της αντιπαραθεσης. Πυροδοτηθηκε με αιτηματα για αυξησεις 60% στα μεροκαματα. Αν και δεν ικανοποιηθηκαν,—πηραν μονο επιπλεον 15 μερες αδεια πληρωμενες—και η απεργια αποφασιστικε να ανασταλει, 40.000 μαυροι εργατες πηραν μερος την ημερα που ειχε ορισθει. Ακολουθησαν σκληρες συγκρουσεις με την αστυνομια.

Το βαρος των ορυχειων χρυσου για την οικονομια του απαρτχαιντ ειναι τεραστιο. Προκειται για τον κορμο του νοτιαφρικανικου καπιταλισμου. Ετσι η αναπτυξη της δυναμης των μαυρων εργατων στα ορυχεια ειναι μια εξελιξη αρκετα ελπιδοφορα για το γκρεμισμα του καθεστωτος. Αν αυτη η διαδικασια αυτοοργανωσης των μαυρων εργατων προχωρησει ακομα πιο πολυ θα εχει γεννηθει εκεινη η δυναμη που μπορει να τσακισει το απαρτχαιντ. Το οτι η κατασταση προχωραει σε μια τετοια προοπτικη φανηκε και απ το οτι οι τελευταιες συγκρουσεις ειχαν επικεντρο το τριγωνο των πιο μεγαλων βιομηχανικων πολεων της Ν.Αφρικης.

Αντι-Χομεϊνικοί αντάρτες στά βουνά τού Ιρανικού Κουρδιστάν

ΟΙ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ΟΠΑΔΟΙ ΤΩΝ ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΙΚΩΝ ΔΥΝΑΜΕΩΝ ΤΟΥ ΙΡΑΝ: ΟΧΙ ΣΤΟΝ ΑΝΤΙΔΡΑΣΤΙΚΟ ΠΟΛΕΜΟ ΙΡΑΝ–ΙΡΑΚ

Μόλις πέρασαν τέσσερα χρόνια απο την έναρξη του πολέμου μεταξύ δυό αντιδραστικών κυβερνήσεων, της Περσίας και τού Ιράκ.

Αυτός ο πόλεμος είναι "δώρο απο τον ουρανό", όπως λένε οι ηγέτες του καθεστώτος της Περσίας. Και βεβαίως γιατι έχει ήδη αποδόσει πολλά κέρδη στο καθεστώς, αλλά και στο διεθνή ιμπεριαλισμό. Αντίθετα, το μερίδιο των καταπιεζόμενων μαζών απ' αυτό το "ουράνιο δώρο" δεν είναι τίποτε άλλο, απο το θάνατο, την καταστροφή, την προσφυγιά, την πείνα και την μιζέρια. Η εξέγερση του Φλεβάρη του '79 και η ανατροπή του εξαρτημένου απο τον αμερικάνικο ιμπεριαλισμό καθεστώτος–χωροφύλακα στην Μ.Ανατολή, ήταν καλή ευκαιρία για το "ημιδικτατορικό"καθεστώς του Ιράκ, να βελτιώσει την ταραγμένη εσωτερική κατάστασή-του, διότι ήδη απο το '79 το μοντέλο του μικροαστικού "σοσιαλισμού" είχε αρχίσει να χάνει το χρώμα-του στις ιρακινές μάζες και τα εσωτερικά προβλήματα του Ιράκ καθημερινά οξύνονταν. Απο την άλλη μεριά στην Περσία για την κυβέρνηση Χομεϊνί, η έναρξη του πολέμου, ήταν ένας τρόπος, για να χτυπήσει τις επαναστατικές δυνάμεις που είχαν απελευθερωθεί με την εξέγερση. Ηταν ακόμη ένας τρόπος για να ξεπεραστούν οι σε οριακό ήδη σημείο σύγκρουσης εσωτερικές αντιθέσεις μέσα στην κυβέρνηση. Και γι' αυτό το λόγο, έπρεπε και ο στρατός να μείνει μακρυά απ' αυτόν τον ανταγωνισμό των τάσεων και να μην μπορεί να επηρρεάσει υπέρ της μιας ή της άλλης. Και η αντιδραστική κυβέρνηση να μπορέσει να φτιάξει το στρατό., που να του έχει εμπιστοσύνη, δηλαδή τους φρουρούς της επανάστασης. Ακόμη, να στείλει το στρατό στα δυτικά σύνορα για να χτυπήσει το λαϊκό κίνημα του Κουρδιστάν. Για όλους αυτούς τους λόγους οι μισθοφόροι του Χομεϊνί αρχίζουν βομβιστικές ενέργειες στο έδαφος του Ιράκ και να ερεθίζουν τους Σιίτες του Ιράκ με το ιδεολόγημα του πανισλαμισμού. Και έτσι γίνεται η πρώτη αεροπορική εισβολή του Ιράκ στα μεθοριακά χωριά του Ιράν, που ήταν μια αρχή για την έναρξη του πολέμου των δυό αντιδραστικών καθεστώτων Ιράν—Ιράκ. Σαν αποτέλεσμα αυτού του αντιδραστικού πολέμου, είναι τα μεγάλα οφέλη για τον διεθνή ιμπεριαλισμό. Μια ματιά στην λίστα των χωρών, που πουλάνε όπλα και στις δυό χώρες, δείχνει ότι και οι δυο συνασπισμοί της ανατολής και της δύσης, σε περίοδο κρίσης του κεφάλαιου έχουν άμεσα συμφέροντα απο το ζεστό παζάρι του καταστροφικού πολέμου, και κανένα δεν συμφέρει ο τερματισμός-του. Απο την άλλη μεριά, οι καταπιεσμένες μάζες του Ιράν έχουν πληρώσει φόρο αίματος με εκατοντάδες χιλιάδες νεκρούς στο πεδίο μάχης των αντιδραστικών.

Με την μέθοδο της πλύσης εγκεφάλου, το ιρανικό καθεστώς στέλνει στα σφαγεία τα παιδιά και τους νεολαίους. Παραπάνω απο 4 εκατομμύρια είναι ο αριθμός των προσφύγων πολέμου, που χάνοντας τα πάντα, έχουν διασκορπιστεί στην Περσία, αντιμετωπίζοντας κίνδυνο θανάτου απο την πείνα και τις αρρώστιες. Οι ανάπηροι του πολέμου έχουν ξεπεράσει το μισο εκατομμύριο. Σε 5 εκατομμύρια έχει φτάσει κι ο αριθμός των ανέργων. Το μεγαλύτερο μέρος της βιομηχανίας πετρελαίου του Ιράν έχει καταστραφεί, με ζημιά δισεκατομμυρίων δολλαρίων, πράγμα που αποτελεί εγγύηση για την μελοντική εξάρτηση της Περσίας απο τον διεθνή ιμπεριαλισμό. Το ιρανικό καθεστώς, που οικονομικά είναι χρεωκοπημένο έχει βγάλει στην δημοπρασία όλο τον εθνικό πλούτο, για να διατηρηθεί ακόμα λίγο στην επέχουντη εξουσία-του. Πάνω απο 6 μήνες τώρα, η κυβέρνηση μιλάει για την "μεγάλη επίθεση" που πρόκειται να κάνει στο Ιράκ. Ομως, η αλήθεια είναι ότι η μεγάλη οικονομικοπολιτική κρίση, η έντονη κοινωνική δυσαρέσκεια, η λιποταξία των στρατιωτών κλπ, έχουν φέρει την κυβέρνηση σε ένα αγύριστο αδιέξοδο. Ομως η οπλοβιομηχανία του ιμπεριαλισμού θέλει πόλεμο, και τα εξαρτημένα καθεστώτα δεν έχουν παρά να υπακούουν. Εμείς καταδικάζουμε αυτό τον αντιδραστικό πόλεμο, καταδικάζοντας επίσης κάθε πώληση όπλων και κάθε υποστήριξη απο τις άλλες χώρες σ' αυτές τις δυό εμπόλεμες χώρες.

ΟΧΙ ΣΤΟΝ ΑΝΤΙΔΡΑΣΤΙΚΟ ΠΟΛΕΜΟ ΙΡΑΝ–ΙΡΑΚ
ΚΑΤΩ ΟΙ ΔΥΟ ΑΝΤΙΛΑΙΚΕΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΙΣ ΙΡΑΝ–ΙΡΑΚ
ΚΑΤΩ Ο ΔΙΕΘΝΗΣ ΙΜΠΕΡΙΑΛΙΣΜΟΣ
ΖΗΤΩ Η ΕΝΟΤΗΤΑ ΚΑΙ Η ΕΙΡΗΝΗ ΤΩΝ ΛΑΩΝ

Απ΄ αφορμή το ταξίδι Χόνεκερ

ΣΥΝΥΠΑΡΞΗ ΚΑΙ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΙ ΣΤΟ ΜΠΛΟΚ ΤΩΝ ΚΡΑΤΙΚΟΚΑΠΙΤΑΛΙΣΤΩΝ

Μετά άπό μερικές βδομάδες αβεβαιότητας ή πολυσυζητημένη έπίσκεψη τοῦ Χόνεκερ στήν Δυτική Γερμανία, ακυρώθηκε όριστι - κα στίς 4 Σεπτέμβρη. Αύτό πού εντυπωσία σε δέν ήταν ή έπικράτηση τῆς Ρώσικης α ποψης, ὅσο ὁ χρόνος άλλά καί τά μέσα που απαιτήθηκαν γι'αυτό. Δημοσιεύματα μέσα άπό τόν ρώσικο τῦπο, άντιδημοσιεύ ματα άπό τίς ἄλλες ανατολικές χῶρες άλ λά καί ορισμένες ρώσικες εφημερίδες, λο γοκρισία τῆς ἄποψης τοῦ Κρεμλίνου άπό τήν 'Ανατολική Γερμανία, συνέθεσαν μιά είκόνα πού φέρνει γιά ἄλλη μία φορά στό προσκήνιο τό θέμα τοῦ "Ρώσικου ίμπε ριαλισμοῦ" δηλαδή τά ερωτήματα γύρω άπό τήν κυριαρχία άλλά καί τά οίκονομικά ὀ φέλη πού άποκομίζει ή ρώσικη ἄρχουσα τάξη άπό τήν ανατολική Εύρώπη.

Η επιβολή του Κρατικού Καπιταλισμού

Ἡ μοίρα τῆς ανατολικῆς Εὐρώπης ἀποφασίστηκε μέ τήν ἧττα τῶν Γερμανικῶν στρατευμάτων τό 1944-45.Οἱ ηγέτες τῶν "συμμάχων" συναντήθηκαν πολλές φορές προσπαθώντας νά φτάσουν σέ κάποια κοινή συμφωνία γύρω ἀπό τήν διαίρεση τῶν εδαφῶν καί τόν καθορισμό τῶν ορίων καί τῆς μορφῆς τῆς ἐπιρροῆς τους στόν μεταπολεμικό κόσμο.Ἡ τελική συμφωνία στό συνέδριο τῆς Γιάλτας τό Φλεβάρη τοῦ 45, μονιμοποίησε τήν παρουσία τοῦ "κόκκινου στρατοῦ" στήν ανατολική Εὐρώπη.

Γιά τήν ρώσικη ἄρχουσα τάξη,ἡ κυριαρχία αὐτή μεταφράστηκε κατ'ἀρχήν σέ ἄμεσα οἰκονομικά ὀφέλη.Εἴτε μέ τήν μορφή πολεμικῶν ἀποζημιώσεων,γιά αὐτές τίς χῶρες πού εἶχαν συνεργαστεῖ μέ τόν Χίτλερ,εἴτε ἁπλῶς μέ τήν βία τῆς στρατιωτικῆς κυριαρχίας,ἑκατοντάδες ἐργοστάσια διαλύθηκαν καί μεταφέρθηκαν στή Ρωσία τά πρῶτα μεταπολεμικά χρόνια.Ακόμα τά κέρδη ἀπό τήν ἐκμετάλευση τῶν εργατῶν καί τῶν ἀγροτῶν τῶν ἀνατολικῶν χωρῶν,ἐνίσχυαν τήν ρώσικη οἰκονομία,περνώντας σέ αὐτή εἴτε μέσα ἀπό ἄνισες εμπορικές ανταλλαγές-ἡ Ρωσία "ἀγόραζε" προϊόντα σέ τιμές ἔξευτελιστικές- εἴτε πάλι σάν μερίδιο στά κέρδη τῶν "μικτῶν" εταιρειῶν, στίς ὁποῖες ὅμως τό ρώσικο κεφάλαιο ἦταν εἰκονικό.Ακόμα ,τά πρῶτα χρόνια οἱ βιομηχανίες πού εἶχαν περάσει ὑπό γερμανική κυριότητα κατά τήν διάρκεια τοῦ πολέμου, πέρασαν αὐτόματα στούς ρώσους.

Παρά τήν αρχική καταλήστευση, ἦταν φανερό ὅτι τά συμφέροντα τῆς Ρωσίαςσυμβάδιζαν μέ τήν ανάπτυξη τῶν οἰκονομιῶν τῶν ἀνατολικῶν χωρῶν.Ἰδιαίτερη βαρύτητα δόθηκε στήν ἀνάπτυξη τῆς βαριᾶς βιομηχανίας (σίδηρος , χημικά,ἐργαλειομηχανές κτλ), στήν ἀνάπτυξη βιομηχανίας μέσων παραγωγῆς.Ἡ ἐκβιομηχάνιση αὐτή προγραματίστηκε σέ στενή σχέση μέ τίς ἀνάγκες τῆς ρώσικης ἀνάπτυξης καί ἔγινε σέ βάρος τῆς κατανάλωσης τῶν ἐργατῶν.Ἡ ἀνέχεια δέν ἐκφράστηκε μόνο σέ χαμηλούς μισθούς αλλά καί σέ ἀνυπαρξία καταναλωτικῶν ἀγαθῶν.Αφ'ἑνός μέν παραμελήθηκε ἐσκεμμένα ἡ ἐλαφρειά βιομηχανία, ἀφ'ἑτέρου ἡ ἄγρια αὐτή συσώρευση ἀπαιτοῦσε ὁλοένα καί μεγαλύτερες μάζες ἐργατῶν, πού ἀποσπάστηκαν ἀπό τήν ὕπαιθρο.

Γιά τήν ἐπίτευξη αὐτῶν τῶν στόχων δέν ἀρκοῦσε ἁπλά ἡ στρατιωτική κυριαρχία.Ἡ μονιμοποίηση τῶν σχέσεων Ρωσίας-Ανατολικῶν χωρῶν σήμαινε τήν ἐγκαθίδρυση φιλοσοβιετικῶν καθεστώτων. Τά παλιά καμμουνιστικά κόμματα πού ἀνέλαβαν τήν διακυβέρνηση,ἔπρεπε νά μετατραποῦν σέ μαζικές οργανώσεις, πού θά μποροῦσαν νά ἀναλάβουν τόν ἔλεγχο τῆς κοινωνικῆς ζωῆς.Ἔτσι, τά πρῶτα αὐτά μεταπολεμικά χρόνια, τά ἄλλοτε μικρά ΚΚ μετατράπηκαν γρήγορα σέ πολυπληθεῖς ὀργανισμούς.Κύριος μηχανισμός προσέλκυσης μελῶν ἦταν ἡ παροχή προνομίων στά μέλη.- λιπάσματα,ἀγροτικά ἐργαλεῖα,ἔξτρα δελτίο τροφίμων εἶναι μόνο μερικά δείγματα.Ἀπό τήν ἄλλη τό κόμμα σάν μόνος μηχανισμός κοινωνικῆς ἀνόδου μάζευε στούς κόλπους του κάθε ἐπίδοξο γραφειοκράτη.Τέλος ἡ παλιά ἀστική τάξη -κατά κανόνα πολύ περιορισμένη σέ ὅλες αὐτές τίς χῶρες,πολύ ἀδύναμη καί πολύ ἀπομονωμένη λόγω τῆς προπολεμικῆς της χρεοκοπίας -ἔβλεπε στήν συνεργασία της μέ τό Κόμμα τήν μόνη της ἐλπίδα.Μέσα ἀπό τό κόμμα χιλιάδες ἄτομα ἀναρριχήθηκαν σέ κυρίαρχες θέσεις σέ ὅλα τά ἐπίπεδα καί σέ ὅλες τίς σφαῖρες τῆς κοινωνικῆς ζωῆς.Ὅλα αὐτά συνέθεταν ἕνα γραφειοκρατικό μηχανισμό ,ἄμεσα ὑπόλογο στήν ἡγεσία.Ἀπό τήν ἄλλη ὁ ἔλεγχος τῆς ρώσικης γραφειοκρατίας πάνω στίς κομματικές ἡγεσίες τῶν "δορυφορικῶν"χωρῶν, ἦταν ἄμεσος.Καί αὐτό φάνηκε μέ τίς μεταβολές πού ἀκολούθησαν τήν "αποστασία" τοῦ Τίτο τοῦ μόνου τότε φιλοσοβιετικοῦ καθεστώτος πού εἶχε στηθεῖ χάρις στίς δικές του δυνάμεις.Τό καλοκαίρι τοῦ 48,ὁ τρομοκρατικός μηχανισμός, πού ὡς τότε κατευθυνόταν πρός ἄλλα στρώματα,στράφηκε ἐνάντια στήν κομματική ἱεραρχία ἐξοντώνοντας κάθε ἡγέτη πού εἶχε ἀνεξάρτητους δεσμούς μέ κάποια τμήματα τῆς βάσης.Παλιά στελέχη τῶν ΚΚ ὅπως ὁ Γκομοῦλκα στήν Πολωνία, ὁ Κοστώβ στήν Βουλγαρία,ὁ Ράτζκ στήν Οὐγγαρία καθεροῦνται καί φυλακίζονται ἤ ἐκτελοῦνται.

Γιά τούς πληθυσμούς τῶν χωρῶν τῆς ἀνατολικῆς Εὐρώπης,ἡ ἔντονη οἰκονομική ἐκμετάλευση μέ στόχο τή συσώρευση στό ἐσωτερικό καί τήν Ρωσια, σέ συνδιασμό μέ τήν ἀνυπαρξία καταναλοτικῶν ἀγαθῶν -ἄς μήν ξεχνᾶμε καί τίς καταστροφές τοῦ πολέμου- σήμαινε μιά ἀνέχεια καί ἐξαθλίωση πού μόνο χάρις στόν ἐκτεταμένο καί βάρβαρο κατασταλτικό μηχανισμό -εἶναι γνωστά τά τεράστια στρατόπεδα καταναγκαστικῆς ἐργασίας- μποροῦσε νά ἐπιβληθεῖ.

Από το θάνατο του Στάλιν στην εξέγερση του ' 56

Ἤδη ἀπό τά πρῶτα χρόνια τῆς δεκαετίας τοῦ 50, τό σύστημα αὐτό ἀρχίζει νά δείχνει τήν ἀνεπάρκειά του, καί νά ἀποδεικνύεται φρένο γιά τήν παραπέρα ἀνάπτυξη.Καθώς ἡ βιομηχανική ἀνάπτυξη ἀπομακρύνεται σιγά σιγά ἀπό τά πρῶτα βήματα καί κινεῖται πρός ἐξοπλισμούς καί προϊόντα ὑψηλότερης τεχνολογίας,πού ἀπαιτοῦν ὁλοένα καί μεγαλύτερη ἐξειδίκευση καί προσοχή,γίνεται φανερό ὅτι χρειάζεται μιά ἐργατική τάξη πού δένθά, δουλεύει μόνο κάτω ἀπό τό βάρος τῆς ἀνέχειας καί τῆς τρομοκρατίας.Από τήν ἄλλη ἡ ἴδια ἡ γραφειοκρατική δομή τοῦ διοικητικοῦ μηχανισμοῦ καί σέ ἐπίπεδο εθνικῆς οἰκονομίας ἀλλά καί ἐπιχείρησης γίνεται ὁλοένα καί μεγαλύτερο ἐμπόδιο.Σπατάλη ὑλικῶν,ἀνεπάρκεια τροφοδοσίας καί πρῶτες ὗλες -ἀπώλεια ὡρῶν ἐργασίας,ἐλλατωματική παραγωγή, ἡμιτελῆ ἐγκαταλελειμένα ἔργα, κάνουν τήν ἀναρχία τῆς ἀγορᾶς νά ὠχριᾶ μπροστά στήν "ἀναρχία τοῦ πλάνου"Ἡ ἀνάγκη γιά οἰκονομική μεταρύθμιση εἶναι ἀκόμα ἐντονώτερη ἄν ἀναλογιστεῖ κανένας τίς διεθνεῖς πιέσεις:Ὁ ψυχρός πόλεμος ἐνῶ διασφαλίζει

Αν.Βερολίνο 1953

τήν σύνδεση τῆς ἀνατολικῆς Εὐρώπης μέ τήν Ρωσία μέσα ἀπό τόν ἀποκλεισμό τῶν δύο κόσμων καί τήν με αὐτό τόν τρόπο δικαιολογημένη στρατιωτική παρουσία, ἐξανεμίζει τήν ἐποχή αὐτή τό 15 μέ 25% τοῦ Ακαθάριστου ἐγχωρίου προϊόντος τῆς Ρωσίας γιά ἐξοπλισμούς.

῾Ο θάνατος τοῦ Στάλιν τόν Μάρτη τοῦ 53, βρίσκει τήν ρώσικη ἄρχουσα τάξη ἀναποφάσιστη.Τό ξεπέρασμα τῶν δυσκολιῶν ἀναζητᾶτε μέσα από δύο ἀντιδιαμετρικά ἀντίθετους δρόμους:Εἴτε μέσα ἀπό τήν συνέχιση καί ἔνταση τῆς ὡς τότε πολιτικῆς,εἴτε πάλι μέσα από τήν μεταρύθμιση: Τήν ὕφεση τῆς τρομοκρατίας ,τήν μερική στροφή πρός τήν καταναλωτική βιομηχανία,τήν σύσφειξη τῶν σχέσεων κομματικῆς ἱεραρχίας -βάσης μέσα ἀπό τήν ἐνεργοποίηση τοῦ μηχανισμοῦ.Καθώς ἡ διαμάχη αὐτή εἶναι δεμένη μέ ἀντίπαλες ομάδες μέσα στόν ηγετικό μηχανισμό,ἀρχίζει νά ἐμφανίζεται μέσα ἀπό τόν τῦπο, τούς δημόσιους λόγους,αλλά καί τίς ἀλλεπάλληλες αντικαταστάσεις ατόμων στόν κομματικό μηχανισμόπού συνοδεύονται ἀπό διακυμάνσεις τῆς πολιτικῆς.῾Η ἐπικράτηση τοῦ "μετριοπαθοῦς" Κρούτσεφ δέν μπόρεσε νά δώσει ἄμεσο τέλος στήν διαμάχη.῾Η ἀποκύρηξη τοῦ Στάλιν, ἡ μείωση τῶν τιμῶν,ἡ ἀπελευθέρωση εκατοντάδων χιλιάδων κρατούμενων,ἡ ἐκτόπιση καί ἡ ἐκτέλεση τοῦ Μπέρια,τοῦ μισητοῦ ἀρχηγοῦ τῆς ρώσικης ἀστυνομίας,ἀπό τήν μία ὄξυναν αὐτή τήν διαμάχη ἀπειλώντας ὁλόκληρο τόν κομματικό μηχανισμό δεμένο μέ τήν παλιά ἀποκυρηγμένη πολιτική ,ἀφετέρου ἔσπειραν τήν ἐλπίδα σέ ὁλόκληρο τόν πληθυσμό.Καθώς ἡ διαμάχη στήν ἐξουσία ἀδρανοποιοῦσε τόν κατασταλτικό μηχανισμό,ἡ παλιά συμπίεση καί δυσαρέσκεια βρῆκε ξαφνικά χῶρο νά ἐκφραστεῖ.῾Η ἐλπίδα μεταφράστηκε γρήγορα σέ ἀγωνιστηκότητα!Στίς 20 ᾽Ιούλη τό 53 ξεσηκώνονται πεντακόσιες χιλιάδες κρατούμενοι στό τεράστιο στρατόπεδο καταναγκαστικῆς ἐργασίας στήν Ρωσία Βορκούτα,ἀρνούμενοι νά δουλέψουν.Λίγο νωρίτερα στίς ἀρχές᾽Ιούνη, στρατεύματα ἀπό τήν Πράγα-ἀναγκάζονται νά διαλύσουν συγκέντρωση διαμαρτυρίας στό τσέχικο βιομηχανικό κέντρο Πίλσεν.Τίς ἴδιες μέρες ἡ ἀνατολικογερμανική ἐργατική τάξη ξεσηκωνότανε.Γιά τήν "ἐπιβολή τῆς τάξης" χρειάστηκαν 25.000 ρῶσοι στρατιῶτες καί 300 τάνκς, ἐνῶ ὁ ἀπολογισμός περιλάμβανε ἑκατοντάδες νεκρούς ἐργάτες, 1300ὑπόδικους καί 4 θανατικές καταδίκες.

῾Η δυναμική τῆς δυσαρέσκειας βοήθησε νά γείρει ἡ πλάστιγγα ἀμετάκλητα ὑπέρ τῆς μεταρύθμισης.Στίς 24 Φλεβάρη τοῦ 56 ὁ Κρούτσεφ μιλώντας στούς σύνεδρους τοῦ 20ου Συνέδριου τοῦ ΚΚΣΕ, ἀποκύρηξε τόν Στάλιν καί τίς τρομοκρατικές μεθόδους του με᾽τρόπο ἀμετάκλητο.Στόχος τῆς δρυμύτατης κριτικῆς ἦταν ἡ ἀποθάρυνση κάθε γραφειοκράτη σέ κάθε θέση τῆς σταλινικῆς μηχανῆςἀπό κάθε ἐλπίδα ἐπιστροφῆς στό παρελθόν.῾Η κύρια δυσκολία πού θά αντιμετώπιζε ἡ νέα πολιτική, ἦταν ὅτι ἔπρεπε νά καταστρέψει κάθε παλιό μῦθο, χωρίς νά ἀποδυναμώσει ἡ κομματική ἐξουσία.

᾽Ιδεολογική σύγχυση ἐπικράτησε γιά μερικούς μῆνες ὄχι μόνο μέσα στα᾽φιλοσοβιέτικά καθεστῶτα ἀλλά καί στά φιλικά τους κόμματα στήν Δύση.Ξαφνικά ἔγινε πάρα πολύ δύσκολο νά ἀντιμετωπιστοῦν οἱ "αἱρετικοί"μέσα στό Κομμα ἤ ἔστω καί νά ἀναγνωριστοῦν. ᾽Εντονότερες ἦταν οἱ συνέπειες σέ δύο χῶρες:Στήν Ουγγαρία,πού στά πλαίσια τῶν διαφωνιῶν τοῦ Κρεμλίνου εἶχε ζήσει ἤδη δύο ἀλλαγές κυβερνήσεων καί πολιτικῆς τά τελευταῖα χρόνια,καί στήν Πολωνία.Καί στίς δύο χῶρες ἡ δυσαρέσκεια ὀξύνθηκε μέσα καί ἔξω ἀπό τό κόμμα,φτάνοντας στήν ἐργατική ἔκρηξη, ἐνῶ ἡ σχέση τους μέ τήν Ρωσία βρέθηκε ὑπό ἀμφισβήτηση.῾Η κυβερνητική σταθερότητα, μετά τήν βίαιη καταστολή τῶν ἐξεγέρσεων -ἀπό τά ρώσικα τάνκς στήν περίπτωση τῆς Οὐγγαρίας- μπόρεσε νά ἐπιτευχθεῖ μόνο μέσα ἀπό κυβερνητικές ἀλλαγές καί σημαντικές παραχωρήσεις πρός τήν ἐργατική τάξη.

Η ύφεση

Στά τέλη τῆς δεκαετίας τοῦ 50,οἱ μεταρυθμίσεις τῆς ἀποσταλινοποίησης ἔχουν δώσει μιά μεγαλύτερη αὐτονομία στά κόμματα τῶν ἀνατολικῶν χωρῶν,σάν ἀποτέλεσμα τῆς ἀνάγκης γιά οἰκονομική ἀποκέντρωση ἀλλά καί γιά ἐσωτερική ἐνίσχυση τῶν καθεστώτων.Οἱ ρώσικες καί οἱ μικτές ἑταιρεῖες ἔχουν εθνικοποιηθεῖ, στίς εμπορικές τους ἀνταλλαγες ἰσχύουν ρεαλιστικότερες τιμές.Οἱ μεταβολές αὐτές δέν σήμαιναν βέβαια καί τό τέλος τῆς ρώσικης ἡγεμονίας. Λόγω τῆς οἰκονομικῆς της κυριαρχίας ἡ ΕΣΣΔ βλέπει νά ἐξυπηρετοῦνται τα συμφεροντά της μέσα ἀπό τήν συνολική ἀνάπτυξη τοῦ ἀνατολικοῦ μπλόκ. Ἀπό τήν ἄλλη γιά τίς ἄρχουσες τάξεις τῶν ἀνατολικῶν χωρῶν ἡ σύνδεση μέ τήν Ρωσία παραμένει λόγω τοῦ ψυχροῦ πόλεμου ἡ μόνη προοπτικη ἀνάπτυξης.Ἄλλωστε ὁ ἴδιος ὁ ψυχρός πόλεμος ἀποσπόντας ἀπό τήν Ρωσία τεράστια κεφάλαια πού δέν ἔμπαιναν στήν σφαῖρα τοῦ οἰκονομικοῦ ἀνταγωνισμοῦ, ἔδινε στίς ὑπόλοιπες χῶρες μεγαλύτερα περιθώρια ἀνάπτυξης.Τέλος αὐτή ἡ οἰκονομική ἀνάπτυξη σέ συνδιασμό μέ τήν ρώσικη στρατιωτική ὑπεροχή,στερέωνε τήν ἡγεμονία τῶν ἀρχουσῶν τάξεων στό ἐσωτερικό τῶν χωρῶν.

Μπαίνοντας στήν δεκαετία τοῦ 60,ἐμφανίζονται καί τά πρῶτα ρήγματα.Ἡ Ἀλβανία καί λιγώτερο δραματικά ἡ Ρουμανῖα απομακρύνονται ἀπό τόν σχεδιασμό τοῦ μπλόκ.Ἡ συνολική ἀνάπτυξη δέν σήμαινε κατ'ἀνάγκη καί τήν μέγιστη ἀνάπτυξη τῆς κάθε χώρας. Τήν Ρουμανία, τά ρώσικα σχέδια τήν προόριζαν κύρια γιά παραγωγή πρώτων ὑλῶν,πρᾶγμα πού προκάλεσε καί τήν διάσταση.

Παρά τίς μεταρυθμίσεις ἡ οἰκονομία τῶν ἀνατολικῶν χωρῶν δέν μπόρεσε νά ξεπεράσει τίς δυσκολίες της.Ὁ ρυθμός ἀνάπτυξης τήν πενταετία 55-60,εἶναι ὁ μισός τῆς προηγούμενης,παρά τήν ὁλοένα καί μεγαλύτερη ἐπένδυση στήν βαρειά βιομηχανία.Ἡ αναρχία τοῦ πλάνου σέ συνδιασμό μέ τήν ανθοῦσα παραοικονομίαὁδηγοῦν τίς οἰκονομίες σέ στασιμότητα.Κάτω ἀπό τό βάρος αὐτῶν τῶν προβλημάτων ,ἡ λύση ἀναζητήθηκε κατ'ἀρχήν στήν "ἀποκέντρωση τῆς οἰκονομίας σέ ἐπίπεδο ἐπιχείρησης".Οἱ διευθυντές τῶν ἐργοστασίων θά ἀποκτοῦσαν τήν εὐχέριανά ρυθμίζουν τήν ποσότητα τῶν πρώτων ὑλῶν, τόν ἀριθμό τῶν ἐργατῶν τήν ποσότητα τῆς παραγωγῆς τή τιμή τῶν προϊόντων -σέ ἀνταγωνισμό μέ ἄλλες ἐπιχειρήσεις.Οἱ μεταρυθμίσεις αὐτές οὐσιαστικά ποτέ δέν πραγματοποιήθηκαν, ἄν καί ἐφαρμόστηκαν σ'ἕνα βαθμό στήν Οὐγγαρία.Ἡ "ἀποκέντρωση" μετατοπίζοντας ἐξουσίες ἀπό τό κόμμα στούς διευθυντές ὑπόσκαπτε τό κῦρος του.Ὁ ἐλεύθερος ἀνταγωνισμός μέ τήν σειρά του ἀνταγωνιξόταν τήν ρώσικη ηγεμονία.Τέλος καθώς ἡ μεταρύθμιση αὐτή συνδεόταν μέ ἰδέες φιλελευθεροποίησηεις,ἀμφισβητοῦσε ἄμεσα τήν κυριαρχία τοῦ κόμματος στό ἐσωτερικό.Ἡ ρώσικη εἰσβολή στήν Τσεχοσλοβακία τό 1968 , σήμανε τό τέλος κάθε μεταρύθμισης ὄχι μόνο στήν ἴδια τήν Τσεχοσλοβακία, ἀλλα καί σέ ὅλές τίς ἀνατολικές χῶρες συμπεριλαμβανομένης καί τῆς Ρωσίας.

Ἔτσι ἡ διέξοδος ἀναζητήθηκε πρός ἄλλη κατεύθυνση:Τήν μεγαλύτερη εἰσδοχή στό διεθνές ἐμπόριο.Ἡ ἀναβάθμιση τῆς βιομηχανίας ἀναζητήθηκε μέσα ἀπό τήν ἐπαφή μέ τήν ὑψηλότερη δυτική τεχνολογία,ἀλλά καί τίς δυτικές μεθόδους οργάνωσης παραγωγῆς.Ὁ ἀνταγωνισμός μά τά δυτικά προϊόντα θά ἦταν τό κίνητρο για τήν ποιοτική βελτίωση καί τήν συμπίεση τοῦ κόστους.Ἐνῶ οἱ προσανατολισμοί αὐτοί δέν φαίνονταν νά διαταράσουν οὔτε τήν ἐξουσία τοῦ κόμματος οὔτε νά ἀνταγωνίζονται τά ρώσικα συμφέροντα,ἀπεδείχθησαν μακροπρόθεσμα πιό ἐπικύνδινοι.

Στά τέλη τῆς δεκαετίας τοῦ 60, Ἀμερική καί Ρωσία ἀξαντλημένες ἀπό τό βάρος τῶν πολεμικῶν δαπανῶν, προχωρᾶνε σταδιακά στήν ὑπογραφή μιᾶς σειρᾶς συμφωνιῶν γιά τήν μείωση τῶν ἐξοπλισμῶν.Μέσα στίς συνθῆκες τῆς ὕφεσης,τό δυτικοεὐρωπαϊκό κεφάλαιο βλέπει τίς ἀγορές τῆς ἀνατολικῆς Εὐρώπης νά ἀνοίγονται.Γιά τίς οἰκονομίες τῶν ἀνατολικῶν ἡ εἰσροή τοῦ δυτικοῦ κεφάλαιου δέν εἶναι πλέον μόνο ἐπιτρεπτη ,ἀλλά καί ἔντονα ἐπιθυμητή.Ἐμπορικές ἀνταλλαγές κοινές ἐπενδύσεις ,ἀθρῶες χρηματοδοτήσεις χαρακτηρίζουν τίς σχέσεις ἀνατολῆς δύσης σέ ὅλη τή διάρκεια τῆς δεκαετίας 70.Τό 79, ἱδρύεται μάλιστα ἡ πρώτη τράπεζα μέ συμετοχή τῆς Οὐγγαρίας καί ἔξι δυτικοευρωπαϊκῶν χωρῶν.

Ἡ πορεία δοκιμάστηκε ἀπό τήν παγκόσμια οἰκονομική κρίση.Θέμα ὅμως ὀπισθοχώρησης δέν ἔμπαινε.Ἡ λύση ἀναζητήθηκε πρός τά μπρός, μέ τήν ἀκόμα μεγαλύτερη εἰσδοχή στήν διεθνῆ ἀγορά.Ἡ προσαρμογή αὐτή σήμανε καί τήν ἀποδοχή τῶν ὅρων:Χρεωκοπία ἐπιχειρήσεων,πληθωρισμός, ἀνεργία.

Τα Σοβιέτ δεν θα αφήσουν να αρχισει ο Γ παγκόσμιος πόλεμος κατα λαθος ...

Ο νέος ψυχρός πόλεμος

Τό 1980,βρῆκε τήν ἀνατολική Εὐρώπη καταχρεωμένη στίς δυτικές τράπεζες.῾Ο προσανατολισμός τῆς οἰκονομίας πρός τίς ἐξαγωγές σέ συνδιασμό μέ τήν παγκόσμια κρίση ἔστρεψαν τίς ἀνατολικές χῶρες ἀναγκαστηκά πρός τόν ἐξωτερικό δανισμό.῾Η ἐξάρτηση τῶν οἰκονομιῶν τους ἀπό τήν δύση,αὔξανε ὁλοένα τίς πιέσεις γιά ἀπομάκρυνση ἀπό τήν ρώσικη ἐπιρροή.Γιά τήν ρώσικη ἄρχουσα τάξη ἡ ἐπαναπρόσδεση τῶν συμμάχων περνάει μέσα ἀπό τήν ὄξυνση τῶν σχέσεων ἀνατολῆς-δύσης.῾Η ὄξυνση αὐτή βάζοντας ἐμπόδια στήν χρηματοδότηση καί τίς ἀνταλλαγές ματαξύ τῶν συμμάχων της καί τῆς δύσης ,θά στρέψει τήν ἀνατολική Εὐρώπη ξανά πρός τόν ἑαυτό της.Εἶναι ἀκριβῶς ἡ στιγμή πού ἡ ᾿Αμερική, προσπαθώντας νά ἀνταγωνιστεῖ τό δυτικοευρωπαϊκό καί ἰαπωνικό κεφάλαιο,συναινεῖ στόν τερματισμό τῆς ὕφεσης.῾Ο νέος ψυχρός πόλεμος εἶναι πραγματικότητα.

῾Η πολιτική πού ἀκολουθεῖ ἡ ρώσικη ἡγεσία τά τελευταῖα χρόνια εἶναι ἀκριβῶς μιά προσπάθεια νά πιέσει τίς χῶρες τῆς ἀνατολικῆς Εὐρώπης νά ὑποχωρήσουν ἀπό τήν σύσφιξη τῶν σχεσεῶν τους μέ τόν Δυτικό κόσμο.Πιστεύει ὅτι μποροῦν νά ἀποφύγουν τίς συνέπειες τῆς παγκόσμιας κρίσης σισφίγγοντας τίς οἰκονομίες τοῦ ἀνατολικοῦ μπλόκ μεταξύ του. ῾Η πολιτική αὐτή ἐξυπηρετεῖ τά ρώσικα συμφέροντα μιά καί ἡ σχετική βαρύτητα τῆς δικῆς τους οἰκονομίας σημαίνει ὅτι μποροῦν νά κυριαρχοῦν μέσα σ᾿αὐτό τό μπλόκ.Συγχρόνως πιστεύει ὅτι παρά τίς δυσμενεῖς ἐπιπτώσεις πού θά ἔχει αὐτή ἡ σχετική ἀπομόνωση στήν τεχνολογική ἐξέλιξη ἡ δυναμική τῶν οἰκονομιῶν τους πού νά μπορεῖ νά συνεχίσει νά ἀναπτύσεται μέσα στήν δεκαετία πού διανύουμε.Αὐτό δέν σημαίνει ὅτι ἡ Ρωσία ἀποκρούει κάθε σχέση μέ τήν δύση.Θέλει πολύ περισσότερο οἱ συμφωνίες νά βρίσκονται ὑπό τόν δικό της ἔλεγχο.

῞Ομως αὐτή ἡ πολιτική δέν βρίσκει σύμφωνες τίς ἡγεσίες τῶν συμμάχων της.Φοβόνται ὅτι οἱ οἰκονομίες τους θά περιπέσουν σέ στασιμότητα ἄν δέν ἔρχονται σέ συνεχῆ ἐπαφή μέ τήν ὑψηλότερη δυτική τεχνολογία.῎Αλλωστε οἱ στενές σχέσεις τῶν δύο Γερμανιῶν, ὑπῆρξαν μιά ἀπό τίς βασικές συνιστῶσες τῆς οἰκονομικῆς ἐπιτυχίας τῆς ἀνατολικῆς Γερμανίας.῾Η ρώσικη πίεση προκαλεῖ δυσαρέσκεια ὄχι μόνο στήν ἀνατολικογερμανική ἡγεσία ἀλλά καί σέ χῶρες σάν τήν Οὐγγαρία τήν Πολωνία τήν Βουλγαρία.

Μέσα σέ αὐτά τά πλαίσια ἐντάσεται καί ἡ τελευταῖα διάσταση Ρωσίας ᾿Ανατολικῆς Γερμανίας.῾Η πέτρα τοῦ σκανδάλου ἦταν ἕνα καινούργιο δάνειο 950 ἑκατομυρίων μάρκων ἀπό δυτικογερμανικές τράπεζες πρός τήν ἀνατολικογερμανική κυβέρνηση.Τήν στιγμή πού ἡ ᾿Ανατολική Γερμανία χρωστάει 10 δις δολλάρια σέ δυτικές κυβερνήσεις καί τράπεζες ἐνῶ οἱ ἐμπορικές της συναλλαγές μέ τήν Δ. Γερμανί αξεπερνᾶνε τά 2,5 δίς δολλάρια κάθε χρόνο ἕνα καινούργιο δάνειο δέν θά ἔπρεπε φυσιολογικά νά δημιουργήσει κανένα θέμα.Παρόλα αὐτά ,ἡ ρώσικη ἡγεσία μέσα ἀπό τίς ἐφημερίδες ἀποδοκίμασε τό δάνειο ἀλλά καί τήν ἐπικείμενη ἐπίσκεψη τοῦ Χόνεκερ στήν Δ. Γερμανία.῾Η διάσταση κράτησε κάμποσες βδομάδες μέχρι νά ἐπικρατήσει τελικά ἡ"σκληροπυρηνική" ἄποψη .Λίγο ἀργότερα ἀναβαλότανε καί ἡ ἐπίσκεψη τοῦ Ζίβκωφ πού εἶχε προγραμματιστεῖ γιά τίς 20 Σεπτέμβρη.

῾Η ἀσυμφωνία αὐτή ἔχει τόν ἀντικτυπό της σέ διαφωνίες μέσα στίς ἡγεσίες καί τῆς Ρωσίας ἀλλά καί τῶν ἄλλων ανατολικῶν χωρῶν ῾Η ἔκφραση τῶν διαφωνιῶν αὐτῶν,πού εἶναι δεμένες μέ τήν ὄξυνση τῶν πολεμικῶν ἐξοπλισμῶν,τήν ἴδια στιγμή πού ἡ ρώσικοι πύραυλα τοποθετοῦνται στό ἔδαφος τῶν ἀνατολικῶν χωρῶν ἔχει δώσει τά ἀναγκαία περιθώρια ἔκφρασης σέ ἕνα ἀνεξάρτητο εἰρηνιστικό κίνημα. Εἶναι γνωστά τέτοια κινήματα στήν ᾿Ανατολική Γερμανία τήν Οὐγγαρία καί τήν Τσεχοσλοβακία.

Στίς 13 Φλεβάρη τοῦ 82, 3 χιλιάδες ἄτομα ἀκολούθησαν τήν ἀνεπίσημη πορεία εἰρήνης στήν Δρέσδη τῆς Α. Γερμανίας,ὀργανωμένη ἀρχικά ἀπό κομμάτια τῆς Εὐαγγελικῆς ἐκκλησίας,μέ κεντρικό σύνθημα "εἰρήνη χωρίς ὅπλα" ῞Ενα κείμενο πού ἀκολούθησε καί ὑπογράφτηκε ἀπό 300 ἄτομαζητοῦσε τήν ἀπομάκρυνση ὅλων τῶν πυρινικῶν ἀπό τό ἔδαφος καί τῶν δύο Γερμανιῶν, τήν ἀποχώρηση ὅλων τῶν ξένων στρατευμάτων,τήν ἀποστρατιωτικοποίηση τῆς κοινωνικῆς ζωῆς καί τήν θέσπιση πολιτικῆς ἐναλλακτικῆς θητείας.

Στήν Οὐγγαρία ὁ "Διάλογος"περικλύει στούς κόλπους του 2.000 -3.000 ἄτομα.Κεντρικό τους σύνθημα ἔχει γίνει "ἐμεῖς δέν θέλουμε νά προστατεύομαστε ἀπό πυρινικά ὅπλα". Στίς 9 Μαΐου τοῦ 82 ὁ Διάλογος ὀργάνωσε τήν πρώτη διαδήλωση στήν Οὐγγαρία μετά τήν ἐξέγερση τοῦ 56.Οἱ ἐπίσημες ἀναφορές ἀνεβάζουν τήν ἐπιρροή τοῦ ἀνεξάρτητου εἰρηνιστικοῦ κινήματος στό 10% τῆς νεολαίας καί τό 30% τῶν φοιτητῶν.Τέλος στήν Τσεχοσλοβακία ἕνα ψήφισμα ἐνάντια στούς πυραύλους πού ἐκδόθηκε ἀπό τήν γνωστή Χάρτα 77 τό Φλεβάρη τοῦ 84, συγκέντρωσε 939 ὑπογραφές. ῾Η Χάρτα 77 συνδέει τό θέμα τῆς εἰρήνης μέ τό ζήτημα τῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων.

Καί οἱ τρεῖς κινήσεις βρίσκονται σέ ἐπαφή μέ τό Δυτικό κίνημα.Παρά τήν ἔλλειψη προσανατολισμοῦ τῆς πρακτικῆς τους καί τήν ἰδεολογική τους σύγχηση- περιλαμβάνουν στούς κόλπους τους ἀπό μαρξιστές διανοούμενους μέχρι ἐκκλησιαστικά στελέχη καί ὑποστηρικτές τῶν "ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων" - τά ἀνεξάρτητα εἰρηνιστικά κινήματα ἀποτελοῦν μιά δυσάρεστη πραγματικότητα γιά τίς ἡγεσίες τῶν ἀνατολικῶν χωρῶν.

Η πορεία των γυναικείων ομάδων στην προσπάθεια κτισίματος γυναικείου κινήματος στην Ελλάδα

Την περίοδο που σε μιά σειρά από χώρες είχαν διαμορφωθεί γυναικεία κινήματα, στην Ελλάδα όχι μόνο ήταν ανύπαρκτα, αλλά υπήρχαν πολλές, τόσο αντικειμενικές, όσο και υποκειμενικές δυσκολίεςγιά τη δημιουργία του.

Παρ'όλο ότι ήδη ένας μεγάλος αριθμός γυναικών είχε μπεί στήν παραγωγή και την εκπαίδευση, με τον εκμοντερνισμό του ελληνικού καπιταλισμού και την διεύρυνση του δημόσιου τομέα και των υπηρεσιώνπαρ' όλο ότι στον ελληνικό καπιταλισμό το να είσαι γυναίκα-εργαζόμενη καί συγχρόνως μητέρα καινοικοκυρά σημαίνει πολύ περισσότερα βάρη, πολύ μεγαλύτερη εκμετάλλευση, άρα και πολύ μεγαλύτερη καταπίεση, αργούσε πολύ να εκφραστεί κάποια γυναικεία διαμαρτυρία.

Απ'τη μιά το εργατικό κίνημα που ποτέ πρίν δεν είχε κάποια ιστορία σε σχέση με πάλη γυναικείων ζητημάτων, απ'την άλλη ο έλεγχός του απ'το ρεφορμισμό όσο και η ανυπαρξία νεολαιΐστικων κινημάτων,υπήρξαν ανασταλτικοί παράγοντες για την ωρίμανση των συνθηκών ανάπτυξης ενος γυναικείου κινήματος.

από την Κίνηση για την Απελευθέρωση των Γυναικών στην Ομάδα Νομικής

Μόνο στη μεταχουντική περίοδο, μέσα σ'ένα κλίμα έντονης πολιτικοποίησης, είδαμε να παίρνεται η πρώτη πρωτοβουλία πάνω στο γυναικείο ζήτημα,από διάφορες ήδη πολιτικοποιημένες γυναίκες. Ηταν η περίοδος που δημιουργήθηκε η Κίνηση για την Απελευθέρωση των Γυναικών (Κ.Α.Γ.)

Για εκείνη την εποχή, το γεγονός ότι μερικές γυναίκες έβγαζαν για πρώτη φορά στην Ελλάδα, τα μέχρι τότε "άκρως πρόσωπικά γυναικεία προβλήματα"πρός τα έξω, σάν πολιτικά ζητήματα, ήταν πολύ θετικό.Αν όμως τα ζητήματα αυτά δεν εξελίχτηκαν σε γυναικεία αιτήματα, παρ'όλο ότι είχαν καταπιαστεί μ'ένα πολύ σημαντικό θέμα που την περίοδο εκείνη έδινε περιθώρια μαζικοποίησης, δηλαδή τη στράτευση, άν η Κ.Α.Γ. δέν μπόρεσε στη συνέχεια να λειτουργήσει σαν έμβρυο δημιουργίας γυναικείου κινήματος,αυτά ήταν απόλυτα δεμένα με δύο παράγοντες. 1)Οι αντικειμενικές συνθήκες ήταν ακόμα άγουρες για κάτι τέτοιο, 2)Οι πολιτικές αδυναμίες της ΚΑΓ μπλοκάρισαν την ιδια

αφιερωμα: ΣΤΡΑΤΕΥΣΗ ΓΥΝΑΙΚΩΝ

της την εξέλιξη.Απ'τη μιά το περιεχόμενο δουλειάς που καθορίζονταν από τις αντιφατικές ιδεολογίες που είχαν ήδη διαμορφωμένες τα άτομα που την αποτελούσαν, απ'την άλλη οι οργανωτικές λειτουργίες που υιοθέτησε, πολυφωνίες κλπ, μπλοκάριζαν τη διαδικασία παρσίματος κάποιας απόφασης και φυσικά στάθηκαν οι αιτίες της διάλυσής-της.

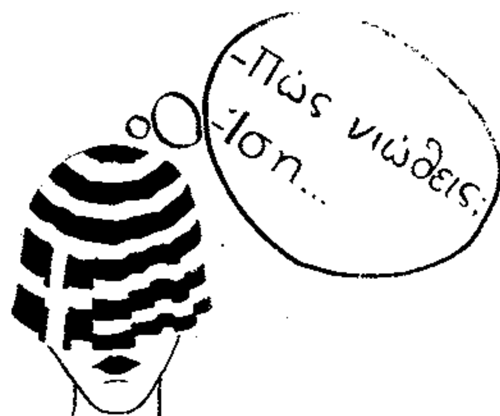
Οι συνθήκες όμως αλλάζουν, όταν στη συνέχεια, με την περίοδο των καταλήψεων, τα πράγματα ωριμαζουν για ν'ανοιχτεί ένα μέτωπο στα γυναικεία.

Για πρώτη φορά εμφανίζεται μιά νεολαιίστικη ριζοσπαστικοποίηση με μιά πολύ έντονη κοινωνική κριτική στούς ίδιους τους θεσμούς της καπιταλιστικής κοινωνίας. Μέσα σ'αυτή την αμφισβήτηση ήδη βρίσκονταν πολλές γυναίκες, που απ'τη μερηά τους αμφισβητούσαν την οικογένεια, το γάμο και τις προσωπικές σχέσεις, έτσι όπωςαυτές είναιδομημένες μέσα στην καπιταλιστική κοινωνία.Ταυτόχρονα, ξεπετάγονται πολλές ομάδες γυναικών που λειτουργούνε , κύρια στο πανεπιστήμιο, γύρω απ'αυτά τά γυναικεία ζητήματα. Δηλαδή λειτουργούνε στούς χώρους που αυτά γεννιούνται. Πρόκειται για τις ομάδες Νομικής κλπ.

Ειναι η πρώτη φορά μετά την ΚΑΓ που φτιάχνονται ομάδες γυναικών, κάτω από τη γέννηση των ίδιων των γυναικείων ζητημάτων, και μάλιστα με πολύ πιό ώριμο περιεχόμενο και σε πολύ πιό ώριμες εξωτερικές συνθήκες απ'ότι πρίν.

Στην αρχή, στις ομάδες αυτές, υπάρχει εντονα η ανάγκη συζήτησης, κλεισίματος και γενικά ενός ψαξίματος γύρω από τα γυναικεία ζητήματα.Μιά λειτουργία δηλαδή τελείως απαραίτητη όταν πρωτοβρίσκονται οι γυναίκες και πρέπει να μεθοδεύσουν συλλογικά την πάλη τους.

Αφίσσα ενάντια στην στράτευση των γυναικών πού έβγαλε η Κίνηση για την Απελευθέρωση των Γυναικών

Επειδή όμως, μεταξύ του απαραίτητου κλεισίματος, και του επίσης απαραίτητου ανοίγματος σε άλλες γυναίκες, υπάρχει μιά πολύ επικίνδυνη γραμμή, που στη συνέχειααποδείχτηκε ότι έγινε τοίχος που δεν έσπαγε , καθώς επίσης και αιτία ούτως ώστε να καθοριστεί το περιεχόμενο της πλειοψηφίας των Ομάδων από την ίδια του την κοινωνική σύνθεση, για να την εντοπίσουμε, θα πρέπει πρώτα να εξετάσουμε τις ίδιες τις εξωτερικές συνθήκες.Να δούμε δηλαδή τι συνέβαινε με τα ευρύτερα στρώματα γυναικών στούς ευρύτερους κοινωνικούς χώρους.

η γέννηση των ομάδων σε διάφορους χώρους

Η κριτική στους καπιταλιστικούς θεσμούς από ένα νεολαιΐστικο κομμάτι, και η ριζοσπαστικοποίηση των γυναικών, ξεπέρασε το πανεπιστήμιο. Ηδη εκφράζονταν και σε άλλους χώρους. Σε γυμνάσια,σε γειτονιές υπήρχε έντονος προβληματισμός πάνω στα γυναικεία ζητήματα. Ηδη είχαν εμφανιστεί οι πρώτες απόπειρες φτιαξίματος ομάδων στις γειτονιές. Η διάθεση για πολιτική έκφραση των γυναικείων ζητημάτων, ήταν έντονη δηλ. στα σχολεία και στηγειτονιά.

Επί πλέον, ένας μεγάλος αριθμός εργαζομένων γυναικών είχε ήδη μια εμπειρία από προηγούμενες κινητοποιήσεις (μαίες,τηλεφωνήτριες). Από απεργίεςσε εργοστάσια (Ευρωντές). Επίσης, ένας μεγάλος αριθμός γυναικών συμμετείχε στις κινητοποιήσεις ενός προωθημένου κομματιού της εργατικής τάξης (Κοινή Ωφέλεια κλπ). Υπήρχε δηλαδή ένα κλίμα, όπου τα γυναικεία ζητήματα δεν έμεναν στο σπίτι εξατομικοποιημένα, αλλά μαζί με τις γυναίκες έμπαιναν στους χώρους δουλειάς, δίνοντας έτσι τη δυνατότητα να α-

ντιμετωπιστούνε συλλογικά.

Το γεγονός ότι αυτά τα ζητήματα εκφράζονταν σ' επίπεδο συζήτησης, δυσανασχέτησης, ή και γκρίνιας, δέν είχε τόση σημασία. Εκείνο που πράγματι είχε μεγάλη σημασία ήταν ότι αυτό έδειχνε ότι οι συνθήκες ευνοούσαν για να διαμορφωθούνε σε αιτήματα, και μάλιστα από τις ίδιες τις γυναίκες που ήταν έντο-

αντισυλληπτικα μεσα

ΚΙΝΗΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΣΗ ΤΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ

να ριζοσπαστικοποιημενες γύρω από τα γυναικεία ζητήματα σέ πολλούς κοινωνικούς χώρους.

Κατά συνέπεια, οι συνθήκες ευνοοούσαν τη σύνδεση μιάς κοινωνικής πρωτοπορίαςμ'ευρύτερα κομμάτια ριζοσπαστικοποιημένων γυναικών, σ'όλους τους κοινωνικούς χώρους σχεδόν (δουλειά,γειτονιά,γυμνάσιο), αρκεί να βρίσκονταν η γλώσσα και η γέφυρα που χρειάζονταν. Η σύνδεση αυτή ήταν απαραίτητη ιδιαίτερα για το κομμάτι της κοινωνικής πρωτοπορίας, για να εύρισκε το δικό του περιεχόμενο έξω από τον εαυτό του. Η γλώσσα θα ήταν τα ίδια τα γυναικεία προβλήματα της εργαζόμενης, της φοιτήτριας, της μαθήτριας. Η γέφυρα αυτή θα ήταν ο μόνος τρόπος διεύρυνσης των αντιλήψεώντου για να μπορούσε να λειτουργήσει προς την κατεύθυνση κτισίματος ενός γυναικείου κινήματος.Οι δύο αυτοί παράγοντες θα το βοηθούσαν ν'αναφερθεί τόσο σε ζητήματα γυναικείας καταπίεσης, όσο και γυναικείας εκμετάλλευσης, έτσι όπως αυτά εμφανίζονται μέσα στον καπιταλισμό, για να μπορέσει να μεθοδεύσει την πάλη του ενάντια και σε ρήξη με τους θεσμούς, από την αμφισβήτηση των οποίων γεννήθηκε. Αυτά όλα σημαίνουν προοπτική προσανατολισμού του πρός την εργαζόμενη γυναίκα, ούτως ώστε να συνδεθεί μαζί της και μετοίδιο το εργατικό κίνημα. Με τα αιτήματα και τις προοπτικές του εργατικού κινήματος σάν μόνη προοπτική πραγματικής γυναικείας απελευθέρωσης της γυναίκας και όχι ένα προορισμό στα πολύ στενά γυναικεία προβλήματα και μάλιστα με κατεύθυνση ανεύρεσης προσωπικής λύσης τους και μόνο.

προσπάθειες υποκατάστασης του γυναικείου κινήματος

Το γεγονός ότι μια κοινωνική πρωτοπορία ξεκίνησε από πραγματικά γυναικεία ζητήματα, και μάλιστα σε μιά χώρα που αυτά είναι πολύ έντονα,και σε μιά περίοδο έντονης γυναικείας ριζοσπαστικοποίησης δέ σήμαινε ότι θα υπάρξει αυτόματη σύνδεσή της με τις υπόλοιπες γυναίκες. Αντίθετα αποδείχτηκε ότι για κάτι τέτοιο ήταν απαραίτητος ένας προσανατολισμός της πρωτοπορίας. Ηταν απαραίτητος ένας προσανατολισμός πρός τις εργαζόμενες γυναίκες γιά ν'αποφύγει να καθοριστεί από το κοινωνικό του περιεχόμενο, και ν'ανταποκριθεί στις ανάγκες της περιόδου.

Την περίοδο εκείνη βλέπουμε να εμφανίζονται καί άλλες δυνάμεις, οι οποίες θέλουν να μιλήσουν και ν'ανοίξουν γέφυρες με τη γυναικεία ριζοσπαστικοποίηση, Κάθε μιά φυσικά με τη δική της γλώσσα και τα δικά της μέσα.

Είναι η πρώτη φορά στην Ελλάδα που η αστική φεμινιστική προπαγάνδα βάφει τά πάντα μώβ.Επιστρατεύονται τά πάντα, τύπος τηλεόραση, τέχνη, κινηματογράφος κλπ. γιά να προσανατολίσουν τις γυναίκες σέ"νέοφεμινιστικά" , "εκμοντερνισμένα" πρότυπα γυναίκας που υπαγόρευε η περίοδος.

Το ΚΚΕ ενδιαφέρεται φυσικά κι'αυτό για το γυναικείο. Στήνει τις σφραγίδες του τις φεμινιστικές σε σωματεία και χώρους δουλειάς, εκεί δηλαδή που ζεί και κινείται συλλογικά το μεγαλύτερο κομμάτι των γυναικών. Πολλές είναι οι γυναίκες που το ακολουθούν, γιατί μέσα σ'ένα κλίμα ριζοσπαστικοποίησης, χωρίς προηγούμενες εμπειρίες, και κυρίως χωρίς εναλλαχτικές επιλογές, οι γυναίκες ειναι δύσκολο να διακρίνουν άν τά "ταξικά γυναικεία αιτήματα" του ΚΚΕ για "ισοτιμία" στοχεύουν στη γυναικεία απελευθέρωση ή στο μπλοκάρισμα των γυναικών μέσα σε επιτροπές σφραγίδες, για ν'αποτελέσουν την εκλογική του βάση.

Το ΚΚΕ εσ, αποκλεισμένο σχεδόν από τους οργανωμένους εργατικούς χώρους, λόγω της ηγεμονίας του άλλου ΚΚΕ, προσπάθησε να βρεί τη δική του γυναικεία εκλογική πελατεία κύρια στις γειτονιές. Το ΚΚΕεσ. από την αρχή και για μια ολόκληρη περίοδο, μπόρεσε να εμφανίζεται περισσότερο φεμινιστικό, αρκετά ελκυστικό στις γυναίκες θάλεγε κανείς, λόγω του ότι πρότεινε ένα "αυτόνομο" γυναικείο κίνημα, ενάντια στην "πατριαρχική δόμηση" της κοινωνίας μας. Καί φυσικά όποιος νομίζει ότι ήταν περισσοτερο φεμινιστικό, έχει ψευδαισθήσεις. Οι αντιλήψεις του περι οικογένειας και γυναικείας απελευθέρωσης δεν διαφέρουν καθόλου από τις αντιλήψεις του άλλου ΚΚΕ, στην ουσία, γιατί και τα δύο έχουν δεχθεί την καπιταλιστική κοινωνία καί ζητάνε μερικές μεταρρυθμίσεις μέσα σ'αυτή. Απλά το ΚΚΕεσ, πάνω στο γυναικείο ζήτημα, είτε με τις αρχικές του πρωτοβουλίες, στησίματα παιδικών σταθμών από τις ίδιες τις γυναίκες, είτε αργότερα με πιό "ιδιαίτερα ζητήματα καταπίεσης" έπρεπε να χρησιμοποιήσει μιά διαφορετική γλώσσα δηλαδή πιό φεμινιστική, γιατί απλούστατα,έπρεπε νά τραβήξει εκλογική πελατεία από άλλους κοινωνικούς χώρους.Να συνδεθεί δηλαδή μ'ένα αρκετά ριζοσπαστικοποιημένο πάνω σε ζητήματα γυναικεί ας καταπίεσης κομμάτι γυναικών πανεπιστήμιου,γειτονιάς, γυμνάσιου κλπ. Επίσης να μπορέσει να το προσανατολίσει σε μεταρρυθμιστικά αιτήματα σ'αναφορά με το περιεχόμενό του.

η «αυτονομία» σαν έννοια αποπροσανατολισμού και συγγένειας με το ρεφορμισμό

Η περίοδος που διαμορφώνεται για τις ομάδες γυναικών είναι αρκετά δύσκολη.Κι'αυτό γιατί μπαίνει άμεση ανάγκη να ξεπεράσει πολύ γρήγορα τα προβλήματα δισταχτικότητας και εσωστρέφειάς του και να μπορέσει ν'απαντήσει πολιτικά στις πιέσεις που μπαίνουν από την πορεία που παίρνουν τα πράγματα προς τα έξω. Ν'απαντήσει πολιτικά στις προσπάθειες αποπροσανατολισμού και υποκατάστασης ενός γ.κ. από αστούς και ρεφορμιστές.

Αντίθετα αυτό που συνέβαινε από πλευράς ομάδων, εκτός από ελάχιστες εξαιρέσεις οι οποίες δέν ήταν δυνατό από μόνες τους να διαμορφώσουν

Οι τηλεφωνήτριες απεργούν.Φθινόπωρο του 1978.

καταστάσεις, ήταν να υπάρχει τάση διαιώνησης της εσωστρέφειας. Η εσωστρέφεια αυτή αρχίζει και γίνεται τοίχος μιά και ξεκόβει τις γυναίκες των ομάδων όχι μόνο από την εξωτερική πολιτική πραγματικότητα, αλλά και από την επικοινωνία μεταξύ των ομάδων.

Τό ψάξιμο γύρω από τους θεσμούς της οικογένειας κλπ. μαζί με ένα περιεχόμενο που παρέμενε γύρω από ζητήματα προσωπικών σχέσεων,σεξουαλικώτητα και κριτικής πρότυπων τρόπων ζωής, συνεχίζονταν μέσα σε κλειστές ομάδες. Μ'αυτόν τόν τρόπο τα γυναικεία ζητήματα περιορίζονταν μόνο σ' αυτά η δέ προσέγγισή τους άρχισε να καθορίζεται από την κοινωνική σύνθεση των ομάδων.Κατά συνέπεια ο προσανατολισμός ήταν η λύση των ζητημάτων μέσα στον καπιταλισμό,μιά καί η διάθεση είναι πώς να βρούμε λύση σ'αυτά τα περιορισμένα προβλήματα. Αρα διαμορφώνονται νέες συνθήκες, οι οποίες περιορίζουν τις προοπτικές κτισίματος ενός αντικαπιταλιστικού γυναικείου κινήματος, γιατί:

α) ενθαρρύνονται σεξιστικές αντιλήψεις γύρω από τις αιτίες της γυναικείας καταπίεσης, οι οποίες δέν εντοπίζονται στην καπιταλιστική οικογένεια, αλλά στις σχέσεις άνδρα-γυναίκα μέσα σ'αυτή.Κάτι που φυσικά αφαιρεί το ριζοσπαστικό περιεχόμενο που χαρακτήριζε πρίν ολόκληρο το κομμάτι της πρωτοπορίας.

β) Κατά συνέπεια ενθαρρύνονται αντιλήψεις για την "αυτονομία" του γυναικείου κινήματος, οι οποίες αντί να εννοούνε πλέον, την ανεξάρτητη από τις αστικές και ρεφορμιστικές αντιλήψεις ανάπτυξη του γ.κ. να εννοούνε την αυτονομία του από τις αντιλήψεις ανατροπής του καπιταλισμού και να το συγγενεύουν όλο και περισσότερο με το ρεφορμισμό.

Μπορεί να πει κανείς ότι τότε διαφαίνονταν η αρχή της πορείας που έπαιρνε η πλειοψηφία της κοινωνικής πρωτοπορίας προς την κατεύθυνση ανάπτυξης ενός μεταρρυθμιστικού γ.κ.

Από διάφορες συνεντεύξεις των ομάδων την περίοδο εκείνη, μπορούμε να εντοπίσουμε ότι οι ομάδες μπορεί να μιλούσαν για καπιταλιστικό σύστημα, αλλά στην πλειοψηφία τους αναφερόντουσαν σε μιά "ανδροκρατούμενη κοινωνία", σάν κύρια αιτία διαμόρφωσης ανδροκρατούμενων σχέσεων γυναίκας-επιστήμης γυναίκας-εργασίας, γυναίκας-γιατρού κλπ. Η προσέγγιση δηλαδή σ'οποιοδήποτε γυναικείο ζήτημα από την πλειοψηφία των ομάδων γινότανε πολύ περιορισμένα σε σχέση με το χώρο που λειτουργούσε η ομάδα και σε σχέση με τον τρόπο με τον οποίο η σχέση αυτή εκφράζονταν από την άρχουσα-αστική ιδεολογία. Μία τέτοια προσέγγιση ανέτρεπε την ίδια την πραγματικότητα. Γιατί έβλεπε μια ιδεολογία (την αστική) να οργανώνει τις σχέσεις και τις δομές της κοινωνίας έξω από την ίδια την παραγωγή. Ενώ αυτό που συμβαίνει στην πραγματικότητα είναι ότι: Επειδή ο καπιταλισμός ενδιαφέρεται να εκμεταλλευτεί τη φτηνή εργασία της γυναίκας, διατηρώντας την και ταυτόχρονα υπεύθυνη για την αναπαραγωγή, αυτή η σχέση εκμετάλλευσης της γυναίκας οδηγεί στην καταπίεσή της . Για να γίνει αυτό ο καπιταλισμός βρίσκει την ιδεολογική έκφραση της σχέσης άνδρα-γυναίκας στην οικογένεια, της σχέσης γυναίκας - επιστήμης - δουλειάς κλπ.

Η αυτονόμηση δηλαδή της ιδεολογίας (πατριαρχικής στην προκειμένη περίπτωση) από τις σχέσεις παραγωγής έφερε την πλειοψηφία των ομάδων πολύ κοντά στις απόψεις της Μπωβουάρ, Φάϊρστον, Ρομπόθαμ, πού όπως αναφέραμε στη Μαμή νο 3 εξ' αιτίας της αυτονόμησης αυτής, βλέπουνε την οικογένεια σα λειτουργία σχέσεων άνδρα-γυναίκα-παιδιού μέσα σ' αυτήν. Ενα μινιμάρισμα των λειτουργιών της οικογένειας σέ πλήρη αντίφαση με τις πραγματικές λειτουργίες της ταξικής οικογένειας, κύρια στην Ελλάδα ούτως ώστε να εκφράζει καί το περιεχόμενο και τις επιλογές των ομάδων. Νά εκφράζει την ίδια τους τη σύνθεση και τις ατομικές λύσεις που προσανατολίζονταν να δώσουν στα γυναικεία ζητήματα. Νά φαίνεται ότι ανταποκρίνεται στην πραγματικότητα,μιά και τις λειτουργίες αυτές, πράγματι τις βρίσκει κανείς καί στην μικροαστική και στην ταξική οικογένεια. Κατά συνέπεια ένας τέτοιος προβληματισμός οδήγησε στην εντόπιση των αιτιών της γυναικείας καταπίεσης μέσα σε μιά διαταξική οικογένεια και στον προσανατολισμό μεταρρύθμισης των σχέσεων άνδρα-γυναίκας.

Εκτός από τους εσωτερικούς, υπήρχαν και εξωτερικοί παράγοντες που ενθάρρυναν προς την κατεύθυνση τέτοιων αντιλήψεων. Απ'τη μιά οι Μαρξιστικές απόψεις γύρω από την οικογένεια και τη γυναίκα,οι οποίες δέν ήταν αρκετά ζυμωμένες μεσα στο κομμάτι αυτό, η ίδια η ιστορία των αγώνων των εργαζομένων γυναικών που φαίνονταν σάν κάτι ανύπαρκτο, λόγω ελλειπους πληροφόρησης και απ'την άλλη οι ίδιες οι συνθήκες που δημιουργεί ο ελληνικός καπιταλισμός για την θέση της γυναίκας. Δηλαδή η έντονη συνεί-

δηση της γυναίκας στην ελλάδα ότι η"θέση της είναι στο σπίτι" που την κάνει να βρίσεκται σε μιά πολύ έντονη αντίφαση με την πραγματικότητα.Ενώ στην ουσία τείνει να γίνει μόνο εργαζόμενη + νοικοκυρά (λόγω κρίσης) να βλέπει τον εαυτό της μόνο σα νοικοκυρά. Επί πλέον, η σε πολύ μεγάλο βαθμό ιδιωτικο ποιημένη αναπαραγωγή μέσα στην ελληνική οικογένεια λόγω έλλειψης κράτους δικαίου, συνδυασμένη με ΄ενα βραδύ ρυθμό εκμοντερνισμού της πατριαρχικής ιδεολογίας μέσα σ'αυτή, ενθάρρυναν την αντίληψη αυτή.

Αυτοί ήταν λίγο-πολύ οι παράγοντες που μια μεγάλη πλειοψηφία των ομάδων προσανατολίστηκε πρός μία πάλη που περιοριζότανε σε μεταρρυθμίσεις γύρω από τις σχέσεις άνδρα-γυναίκα. Αυτοί ήταν οι λόγοι που τα συνθήματα συγκεντροποιήθηκαν στη γυναικεία καταπίεση:"Σχέσεις ουσίας και όχι εξουσίας", "Δέν είμαι του πατρός μου, δεν είμαι του ανδρός μου, θέλω να είμαι ο εαυτός μου".

Ο λόγος πουτην περίοδο εκείνη δέν έγινε επιλογή συνθημάτων γύρω από την έκτρωση-αντισύλληψη,την ίση αμοιβή, τις συνθήκες δουλειάς κλπ. δέν είχε να κάνει με τη σύνθεση των ομάδων, αλλά με την αδυναμία διεύρυνσης των γυναικείων ζητημάτωνπάνω στη γυναικεία εκμετάλλευση, σάν συνέπεια της αυτονόμησής της από τη γυναικεία καταπίεση.

Ετσι, η διάθεση που υπήρχε στις ομάδες γιά έκφραση πρός τά έξω βρήκε έδαφος στη συντονιστική δουλειά για το Οικογενειακό, όπου εκφράζονται και οι πρώτες συγγένειες της πλειοψηφίας των ομάδων με το ΚΚΕεσ.(μέσω της ΚΔΓ), τόσο σε επίπεδο περιεχόμενου, όσο καί προοπτικής.

Το ΚΚΕεσ μέσα από την ΚΔΓ μιλούσε κι'αυτό γιά πάλη ενάντια στην "πατριαρχική ιδεολογία" αλλά με συγκεντροποίηση της πάλης....."σ'ένα δημοκρατικό οικογενειακό δίκαιοπου θα εξασφάλιζε ισότιμες σχέσεις των δύο φύλλων μέσα στην οικογενειακή ή άλλη συμβίωση με το μοίρασμα όλων των υποχρεώσεων που προκύπτουν" (μπροσούρα-Απόφαση της ΚΕ του ΚΚΕεσ.με τίτλο:Η γυναίκα ελεύθερη από τον άνδρα και οι δυό ελεύθεροι από τον καπιταλισμό.)

Το ΚΚΕεσ όμως την αυτονόμηση της "πατριαρχικής ιδεολογίας" από τις καπιταλιστικές σχέσεις παραγωγής και την ταξική οικογένεια, δεν την έκανε κάτω από σύγχιση ή εσωστρέφεια, ή επειδή προσδιορίστηκε από τη σύνθεσή του, αλλά επειδή, λόγω ιδεολογίας του έχει δεχθεί το καπιταλιστικό σύστημα άρα και την εκμετάλλευση της γυναίκας από τον καπιταλισμό. Και το μόνο που επιδιώκει, είναι μερικές μεταρρυθμίσεις μέσα από ένα "αυτόνομο, διαταξικό,μαζικό,αντιαυταρχικό γυναικείο κίνημα"(ίδια απόφαση). Γι'αυτό η οικογένεια δέν έχει οικονομικές λειτουργίες μιά καί..."στις χώρες του υπαρκτου σοσιαλισμού ένώ λύθηκαν βασικά προβλήματα που αφορούν τη νομοθετική και πολιτική ισοτιμία των γυναικών, εκείνο που παραμένει άλυτο είναι τα προβλήματα που αφορούν την προσωπική ζωή της γυναίκας με επιπτώσεις πάνω στην κοινωνική της ζωή"(συνεχίζει η ίδια απόφαση). Αρα πολύ συνεπής η επιλογή "σχέσεις ουσίαςκαί όχι εξουσίας" σ'αντιπαράθεση με πραγματικά γυναικεία προβλήματα που ίσως σήμαιναν πιέσεις για επενδύσεις από μεριάς του ελληνικού καπιταλισμού.

Τόσο το ΚΚΕεσ, όσο και το άλλο ΚΚΕ συνειδητά περιορίζονται σε κανένα "επίδομα μητρότητας"ή καμμιά μεταρρύθμιση, γιατί συνδιαχείρηση της κρίσης σήμερα σημαίνει (καί σήμαινε) περισσότερη καί φτηνότερη εργασία από τη γυναίκα στην παραγωγή καί ταυτόχρονα ολόκληρο το βάρος της αναπαραγωγής πάνωστηγυναίκα". Γι'αυτό και έπρεπε να βοηθήσουν να ξεπεράσει ο καπιταλισμός τα προβλήματά του, φορτώνοντας ακόμα περισσότερα βάρη στη γυναίκα.

Ετσι, η πρώτη διαδήλωση των γυναικών στην Ελλάδα, η πρώτη μαζική διαδήλωση με τις ομπρέλλες, από την οποία, λόγω πολιτικών αδυναμιών έχει καταγραφεί μονάχα ο ενθουσιασμός των γυναικών που έβγαιναν για πρώτη φορά να φωνάξουν γύρω από δικά τους ζητήματα, είχε και μιά άλλη πολιτική σημασία.

Ενα κομμάτι που έπρεπε να λειτουργήσει, λόγω ιδεολογικής του τοποθέτησης ανεξάρτητα" από τις αστικες και ρεφορμιστικές αντιλήψεις, αντίθετα, λόγω ωρίμανσης μεταρρυθμιστικών αντιλήψεων σε μιά μεγάλη πλειοψηφία του, έκφραζε τις πρώτες συγγένειές του με το ρεφορμισμό. Τα κοινά συνθήματα είχαν βγεί από τις συγγενείς απόψεις "αυτονομίας" που είπαμε πιό πάνω.

Υπήρχαν βέβαια και ομάδες μέσα σ'αυτή την περίοδο που τόσο στις διαδηλώσεις, όσο και με την ανεξάρτητη δουλειά τους, προσπάθησαν να ζυμώσουν αιτήματα γύρω από την γυναικεία εκμετάλλευση και καταπίεση (ελεύθερες και δωρεάν εκτρώσεις, παιδικοί σταθμοί, ελεύθερη αντισύλληψη ίση αμοιβή κλπ)δηλαδή να ζυμώσουν ένα προβληματισμό γύρω από την γυναικεία εκμετάλλευση σάν αιτία της γυναικείας καταπίεσης, καθώς επίσης καί τις προοπτικές σύνδεσης με την εργαζόμενη γυναίκα. Ταυτόχρονα όμως υπήρξαν και διάφοροι ανασταλτικοί παράγοντες και σ'αυτό το κομμάτι, που δεν το άφησαν τελικά ν'αναπτυχθεί. Μία αιτία ήταν ότι επρόκειται για ένα μικρό αριθμη-

τικά κομμάτι σε σχέση με το σύνολο των ομάδων που υπήρχαν (μιλάμε για μιά - δυό ομάδες οργανωμένες). Το σπουδαιότερο όμως ήταν, ότι παρ' όλο ότι ξεκίνησαν μ'ένα προσανατολισμό εξωστρέφειας και απεύθυνσης στην εργαζόμενη γυναίκα, προσπαθώντας να διαμορφώσουν αιτήματα με αντικαπιταλιστική προοπτική, το τι συγκεκριμένα σήμαινε αυτό και πώς θα προχωρούσαν παρακάτω διαμορφωνότανε ακριβώς μέσα σ'εκείνη την περίοδο. Ετσι στάθηκε αρκετά εύκολο να επιδράσουν καί επάνω σ'αυτό το κομμάτι οι πιέσεις από τις αντιλήψεις που είχαν κυριαρχήσει, με αποτέλεσμα την αδυναμία τους αρχικά να πάρουν οι ίδιες πρωτοβουλία και αργότερα την ίδια-τους τη διάλυση.

η νέα κατάσταση μέσα σε κυβέρνηση ΠΑΣΟΚ

Στη συνέχεια, όσο περισσότερο οι ομάδες ταύτιζαν τις δραστηριότητές τους με τις πρωτοβουλίες της ΚΔΓ, τόσο και μεγάλωνε η τάση συγγένειάς-τους με μεταρρυθμιστικές προοπτικές σε σχέση με τη γυναικεία απελευθέρωση.

Κατά συνέπεια η προοπτική αντικαπιταλιστικής προοπτικής μιάς πρωτοπορίας στενεύει. Επί πλέον, οι εξωτερικές συνθήκες αλλάζουν. Το εργατικό κίνημα έχει υποχωρήσει. Η ριζοσπαστικοποίηση είτε έχει βρεί έκφραση στο ρεφορμισμό, είτε έχει μετατραπεί σ'απογοήτευση. Η σύνδεση μ'ευρύτερα στρώματα γυναικών γίνεται όχι μόνο δύσκολη, αλλά απαιτεί καί πιό ξεκάθαρες αντιλήψεις αντιμετώπισης των ζητημάτων, λόγω προπασοκικής περιόδου.

Η πορεία ήταν να διαμορφωθούν συνθήκες όπου: α) Με την επικράτηση των αντιλήψεων του ρεφορμισμού, ήταν φυσικό ν'αρχίσει και η πορεία σπασίματος κάθε κινητοποίησης, κάθε πρωτοβουλίας.Ο δρόμος για το ΠΑΣΟΚ είχε ετοιμαστεί. Ερχότανε η σειρά του ΠΑΣΟΚ νά υποσχεθεί και να μεταρρυθμίσει ένα καθυστερημένο τομέα του ελληνικού καπιταλισμού από άποψη νομοθεσίας. Δέν υπήρχε λοιπόν λόγος γιά το ΚΚΕεσ να συνεχίσει τις κινητοποιήσεις γύρω από το Οικογενειακό. Εξ'άλλου από μιά πολύ επόμενη συζήτηση για την πορεία του γ.κ. που έγινε με πρωτοβουλία του στό ΚΜΑΣ διαπίστωνε:"κάτω από την πίεση του γ.κ. για πολιτικοποίηση και στην περίοδο ξεπεράσματος πιά της αναζήτησης των ιδιαιτερων γυναικείων προβλημάτων εμφανίζεται η διεύρυνση του γ.κ. με προβλήματα πολιτικά (!) οπως ειρήνη και δημοκρατία".(Οι διαπιστώσεις που βγαίνουν από τις κουβέντες των γυναικών που συμμετείχαν δημοσιεύτηκαν στην Αυγή 30:6.83). Η "αυτονομία"του ΚΚΕεσ που έπρεπε να πολιτικοποιηθεί περιορίζοντας τα γυναικεία προβλήματα μόνο γύρω από την ειρήνη και τη δημοκρατία, έκανε πολλές γυναίκες να φύγουν από την ΚΔΓ, γιά να μετατραπεί σε σφραγίδα. Δυστυχώς, λόγω της όλης κατάστασης, σάν λόγος που έφυγαν οι γυναίκες φάνηκε να είναι η "ανάγκη αυτονόμησής-τους από τον έλεγχο του κόμματος"καί όχι φυσικά η ανάγκη αυτονόμησής τους από την ίδια την ιδεολογία του κόμματος. Οτι δηλαδή πίσω από την αυτονομία του Εσ. υπήρχαν οι αντιλήψεις ενός γυναικείου κινήματος μεταρρυθμιστικού χαρακτήρα, και ότι εκείνη την περίοδο "ελεγχος του κόμματος"ήταν ο περιορισμός ακόμα και γύρω από τις μεταρρυθμίσειςτου οικογενειακού, μιά και επιβλήθηκε ιδεολογικά σ'ένα μεγάλο κομμάτι γυναικών.
β) Με την εξασθένιση των δραστηριοτήτων του οικογενειακού, ένα κομμάτι γυναικείων ομάδων αντιμετώπισε πρόβλημα νέου περιεχόμενου, καθώς επίσης καί νέας οργανωτικής έκφρασης, γιατι μιά πολύ μεγάλη περίοδο πρίν, οι περισσότερες ομάδες είχαν εγκαταλείψει τη δική τους δουλειά, για να διαλυθούνε μέσα στο περιεχόμενο του συντονιστικού.

Η ανάγκη αυτή δημιούργησε το Σπίτι των Γυναικών, το οποίο λόγω της προηγούμενης συγγένειας με το περιεχόμενο του Οικογενειακού, συνέχισε και μετά να εξαρτάται για πολύ διάστημα από τις επόμενες πρωτοβουλίες της ΚΔΓ. Αυτό λειτούργησε καί πάλι ανασταλτικά στο να παρθούνε διάφορες πρωτοβουλίες για μιά ανεξάρτητη δουλειά.

Οταν στη συνέχει το συντονιστικό διαλύεται τελείως, καί παρ'όλο ότι μπαίνουν πιέσεις από άλλες ομάδες γιά μιά δράση πρός τά έξω, όμως όλες οι προσπάθειες επιστρέφουν στην διστακτικότητα καί εσωστρέφεια. Τά γυναικεία ζητήματα εκτός του ότι βασίζονταν στις αντιλήψεις ανδρα-γυναίκα, απ'την άλλη όλο καί στένευαν, στις επιλογές καταγγελίας βιασμών, εκδηλώσεων διαμαρτυρίας γύρω από τους βιασμούς, προσωπική αντιμετώπισή τους με τη λύση καράτε κλπ.. Επιλογές δηλαδή που όχι μόνο δέν έδιναν περιθώρια ανάπτυξης κινήματος, αλλά ούτε κάν συζήτησης μ'ευρύτερο κόσμο. Κατά συνέπεια το στένεμα αναπόφευκτα, σε συνθήκες απομόνωσης, οδήγησε σέ προσωπικά πλέον προβλήματα καί σέ ακόμα πιό προσωπική αντιμετώπισή-τους.

Καί φυσικά άν μία τέτοια προσέγγιση καί αντιμετώπιση των προβλημάτων δέν λειτούργησε ούτε καί σ'επίπεδο συζήτησης μ'άλλες γυναίκες, ήταν γιατί ήδη είχαμε την περίοδο ΠΑΣΟΚ. Μιά περίοδο τελείως διαφορετική από την προηγούμενη. Αν οι διαμαρτυρίες από μόνες τους δέν ήταν αρκετές, ήταν επειδή δέν είχαμε συνθήκες που αυτές πρωτοέβγαιναν πρός τα έξω, αλλά που ερχόντουσαν να συναντήσουν μιά κυβέρνηση, η οποία "φαινότανε" ότι ασχολιότανε μ' αυτά όλα τα γυναικεία ζητήματα. Γιά να μή πούμε ότι δέ μιλάμε για οποιαδήποτε κυβέρνηση, αλλά το ΠΑΣΟΚ που στήνει και τις παγίδες της συνδιαχείρισης μαζί του, άρα απαιτείται καθαρή πολιτική αντιμετώπιση των ζητημάτων.

Δυστυχώς, η προηγούμενη εμπειρία δέ στάθηκε ικανή να βγάλει πολιτικά συμπεράσματα. Αν όμως αναρωτηθεί καμία αν σήμερα στούς χώρους που επιζούνε τα γυναικεία ζητήματα, με τους πυρήνες που υπάρχουν,και συνειδητοποιήσει ότι δέν υπάρχει εκείνη η ριζοσπαστικοποίηση που υπήρχε στην αρχή, σίγουρα θά ψάξει να βρεί το τί ήταν η αιτία.

Κάτω απ'αυτή την αναγκαιότητα, τόσο το προηγούμενο άρθρο, όσο κι'αυτό, έξω από μιά πολιτική καταγραφή των γεγονότων, στόχο έχει νά εντοπίσει οτι τόσο η α) μικρή πορεία των αυτόνομων αντιπατριαρχικών αντιλήψεων στην ελλάδα, όσο καί β) η μεγαλύτερη καί σέ χρονικό διάστημα καί σέ αριθμητική δύναμη πορεία των ίδιων αντιλήψεων στις υπόλοιπες χώρες που αναφέραμε, δέν είχαν περιθώρια να προχωρήσουν πιό πέρα από μεταρρυθμιστικά αιτήματα. Κι'αυτά για να μπορέσει κανείς παίρνοντας υπ'όψη και τις ίδιες τις αντιφάσεις που εμπεριέχουν τέτοιες αντιλήψεις, νά δεί με τί είδους αντιλήψεις τελικά μπορεί ένα γυναικείο κίνημα μ'αναπτυχθεί, γιά να'έχει την κατεύθυνση της απελευθέρωσης της γυναίκας από την καταπίεση και εκμετάλλευση που υφίσταται μέσα στο καπιταλιστικό σύστημα, γιά νά είναι δυνατό να διαμορφωθεί η συνείδηση ότι δέν υπάρχει απελευθέρωση πραγματική μέσα στο καπιταλιστικό σύστημα.

ΦΛΕΒΑΡΗΣ '78 Νο1

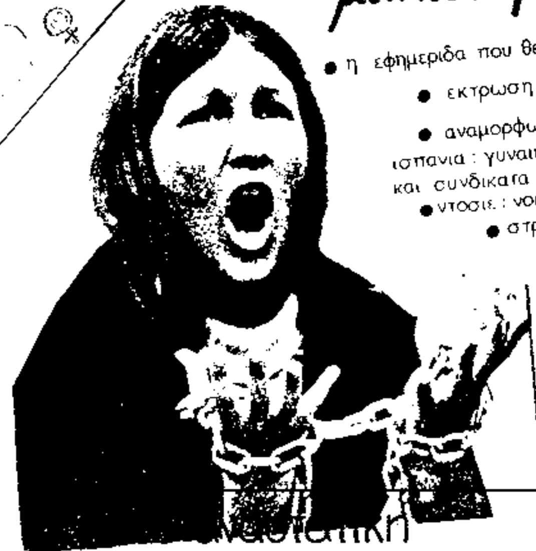
ΓΙΑ ΤΗΝ απελευθερωση ΤΩΝ γυναικων

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΑΠΟ ΤΗΝ «ΚΙΝΗΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΣΗ ΤΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ»

ωρα να μιλησουμε!

- η εφημεριδα που θελουμε
- εκτρωση
- αναμορφωτηρια
- ισπανια : γυναικες και συνδικατα
- ντοσιε : νοικοκυρα
- στρατευση

παλη γυναικων

Ξένοι εργάτες στην Ελλάδα:

στο στόχαστρο της συντηρητικοποίησης

"Εγινε γκέτο η γειτονιά μας. Κινδυνεύουμε. Πρώτη φορά είναι ;

Σικάγο έγινε ο τόπος μας. Να πάνε στην πατρίδα τους να τα κάνουν αυτά !" (Δηλώσεις κατοίκων του Αιγάλεω για τους Ιρακινούς που ζουν στην περιοχή)

"Δεν δουλεύω. Δεν μου δίνουν κάρτα εργασίας. Είχα λεφτά και τελειώσανε. Είμαι 3 χρόνια εδώ και δεν πείραξα κανένα". (Δηλώσεις Ιρακινών του Αιγάλεω).

"Να φύγουν το συντομότερο απ' το Δήμο μας. Η μειονότητα αυτή δεν είναι δυνατόν να συμβιώσει μαζί μας". (Δήλωση Δήμαρχου του Αιγάλεω).

Η ιστορία ξεκίνησε από ένα γεγονός που κάτω από άλλες περιστάσεις θα περνούσε απαρατήρητο. Κάποιοι απ' τους 1500 Ιρακινούς μετανάστες που ζουν στο Αιγάλεω, πείραξαν μια Ελληνίδα. Αν το ίδιο γεγονός είχε γίνει από Ελληνες, οι αρσενικοί θαμώνες των γύρω καφενείων θα ένοιωθαν περήφανοι για το φύλο τους. Ομως, κάτι τέτοιο είναι ανεπίτρεπτο απ' τους "λεχρίτες τους Ιρακινούς που δεν δουλεύουν". Ξέσπασε καυγάς που γενικεύτηκε σε τοπική σύρραξη και κατέληξε στην σύλληψη εφτά Ιρακινών.

Μέσα στην γενική συντηρητικοποίηση των μικροαστικών —και όχι μόνο— στρωμάτων της ελληνικής κοινωνίας, δίπλα στον αντινεολαιΐστικο ρατσισμό, αρχίζει να ξεφυτρώνει και ο φυλετικός ρατσισμός ενάντια στους, σε σύγκριση με άλλες χώρες, λιγοστούς ξένους μετανάστες στην χώρα μας. Αργά, αλλά σταθερά, οι εφημερίδες αρχίζουν να βρίσκουν τις αιτίες της κρίσης. Μετά από τα ναρκωτικά, τους "αντικοινωνικούς" των Εξαρχείων, τους εργάτες που είναι άπληστοι, τους Τούρκους κλπ κλπ, ξεφύτρωσαν τις Φιλιππινέζες που εξαπλώνουν την πορνεία, τους Πακιστανούς που αλληλοσφάζονται, τους Χιλιανούς που κλέβουν πορτοφόλια, τους Ιρακινούς που ενοχλούν τις ελληνίδες. Η συνολική κρίση της ελληνικής κοινωνίας που στρέφει στον πουριτανισμό, δίνει το έδαφος για την ανάπτυξή κάθε ρατσιστικής προπαγάνδας από όπου κι αν προέρχεται.

Βέβαια, αυτή η ιστορία δεν είναι εντελώς καινούργια. Αν γυρίσουμε πίσω μερικά χρόνια, θα εντοπίσουμε μερικές χαρακτηριστικές ανακοινώσεις :

"Η αστυνομία ... θάπρεπε κάποτε μέσω του παραρτήματος της Υπηρεσίας Αλλοδαπών να προστατέψει τους έλληνες εργαζόμενους από την ανεργία που προκαλούν οι ξένοι εργάτες"

(Εργατικό Κέντρο Ελευσίνας στις 28/4/77)

"Συγκέντρωση ναυτεργατών ενάντια στην ναυτολόγηση αλλοδαπών κατευθύνθηκε με επικεφαλής το βουλευτή του ΚΚΕ κ. Ν. Κεπέση στο Υπουργείο Ναυτιλίας".

(ΤΑ ΝΕΑ 24/1/81)

"Ο κ. Χ. Φλωράκης στην διάρκεια του γεύματος εργασίας που του παρετέθει απο την Ενωση Ελλήνων Εφοπλιστών, υπογράμμισε ότι το ΚΚΕ στην αντιμετώπιση των προβλημάτων με αλλοδαπούς ναυτεργάτες ... "

(Περιοδικό της Πανελ. Ενωσης Μηχανικών Εμπ. Ναυτικού —Οχτώβρης '79)

"Με την ναυτολόγηση ξένων πλήττεται η ίδια η εθνική μας οικονομία".

(Ριζοσπάστης 4/1/81)

Ομως, πόσες ανακοινώσεις έχει βγάλει το ΚΚΕ για το ότι οι ξένοι εργάτες στην Ελλάδα δεν μπορούν να συνδικαλιστούν μη έχοντας οι περισσότεροι κάρτα εργασίας; Τι έχει να πει για τη μαχητικότητα των Πακιστανών στην απεργία της Νάσιοναλ—Καν και των Πακιστανών στην απεργία της ΕΛΣΑ ; Τι έχει να πεί για την ανεργία στο Πακιστάν , στο Ιρακ, στις Φιλιππίνες, στην Χιλή ; Το μόνο που κάνει είναι να εκφράζει τον "φιλανθρωπισμό" του λέγοντας ότι και οι ξένοι μετανάστες είναι θύματα του καπιταλισμού.

Αλλά , το ίδιο θύματα του καπιταλισμού είναι και οι Ελληνες εργάτες στην Γερμανία. Εκεί βέβαια, όμως, σε μια έξαρση πατριωτισμού κατηγορείται το Δυτικογερμανικό κράτος ότι θέλει να τους ξεφορτωθεί διώχνοντάς τους στη πατρίδα τους. Δυό μέτρα και δυό σταθμά, λοιπόν, ο διεθνισμός των ρεφορμιστών.

Ούτε η ανεργία, ούτε η εγκληματικότητα οφείλονται στους ξένους μετανάστες. Ο καπιταλισμός και οι κρίσεις του αναγκάζει την εργατική τάξη μιάς χώρας να "ξενιτεύεται" για να επιβιώσει. Το "πρόβλημα" δεν λύνεται με ρατσιστικές ανακοινώσεις που δίνουν δικαιολογίες στους μπάτσους της Υπηρεσίας Αλλοδαπών. Οι ξένοι εργάτες είναι καλοδεχούμενοι, όποιοι να είναι και όσοι να είναι. Δεν θα βοηθήσουμε εμείς τον καπιταλισμό να ξεπεράσει τις αντιφάσεις του. Αντίθετα, στη συγκεκριμένη περίπτωση αυτό που πρέπει να απαιτήσουμε είναι η εξίσωση των μισθών ελλήνων και ξένων εργατών, η δυνατότητα να συνδικαλίζονται οι ξένοι, να έχουν ελεύθερη είσοδο και απεριόριστη παραμονή στην χώρα. Εξ άλλου ...

" ... Οι κομμουνιστές διαφέρουν από τ' άλλα εργατικά κόμματα μονάχα κατά τούτο : 1) Στους διάφορους εθνικούς αγώνες των προλετάριων προβάλλουν τα συμφέροντα που είναι κοινά σ' όλο το προλεταριάτο ανεξάρτητα από κάθε εθνότητα. 2) Στις διάφορες βαθμίδες ανάπτυξης της ταξικής πάλης εκπροσωπούν πάντα τα συμφέροντα του προλεταριάτου στο σύνολό του ...".

(Μαρξ,Ενγκελς —Κομμουνιστικό Μανιφέστο)

Η ΜΑΜΗ * Διμηνιαῖο περιοδικό τῆς ΟΣΕ *
'Ιδιοκτήτης : ΟΣΕ Μενάνδρου 50 'Ομόνοια * 'Αθήνα 101 * 5241001
'Εκδότης: Μαρία Στύλλου * Μενάνδρου 50 * 'Αθήνα 1ο1 * Τηλ. 5241001
'Εκτύπωση: Α. Φλῶρος,Η. 'Αρχοντας * Βαλτετσίου 35,'Εξάρχεια τηλ. 3613914
Κυκλοφορεῖ στά κεντρικά περίπτερα.

Βιβλιοπωλεῖα

ΑΘΗΝΑ
Αἴολος
Αἰχμή
Βαβέλ
Βιβλιοθήκη
Βιβλίο καί τό παιδί
Δωδώνη
Ελεύθερος Τύπος
Θεμέλιο
'Ιστορικές 'Εκδόσεις
Κομμούνα
Λέσχη τοῦ Βιβλίου
Λίμπρο
Μήνυμα
Νέα Σύνορα
Νεφέλη
"Οπερα
Παρατηρητής
Πλέθρο
Πρωτοπορεία
Φωτογραφία
Χνάρι

ΠΕΙΡΑΙΑΣ
Πρίσμα
Κιβωτός
Ζαχαρόπουλος
Μποστανόγλου

ΑΡΓΟΣ
'Αναγέννηση

ΒΟΛΟΣ
Διάλογος
Λυχνάρι

ΗΡΑΚΛΕΙΟ
Πράξις

ΚΑΛΑΜΑΤΑ
Α.Θερρίου
Μακρῆς

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ
Βιβλιοθήκη
'Εκδοτική 'Ομάδα
Θυμέλη
'Ιστορικές 'Εκδόσεις
Κατώι τοῦ Βιβλίου
Κεντρί
Κέντρο τοῦ Βιβλίου
Κοτζιᾶς
Μπαρμπουνάκης
Παρατηρητής
Ραγιᾶς
Σημάδια
Τύπος - Πρέςς
Ψαρᾶς
καί στήν Φοιτητική Λέσχη

ΚΑΡΔΙΤΣΑ
Θυμέλη

ΚΑΤΕΡΙΝΗ
Μάτι

ΚΕΡΚΥΡΑ
Τυφλοπόντικας

ΛΑΜΙΑ
Κεντρί

ΛΑΡΙΣΣΑ
Κέραμος

ΧΑΛΚΙΔΑ
Ρωγμή

ΠΑΤΡΑ
Βιβλιοθήκη

ΤΡΙΚΑΛΑ
Β. Κόπανος

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ